

П. Дворянин

Н А У К А

СЕКТАНТІВ

П. Дворянин:

НАУКА СЕКТАНТІВ

У світлі
Католицької
Церкви

З Передмовою
Іх Ексц. Митрополита
Графа Андрія Шептицького

НЬЮ-ЙОРК

1977

Щоби помочти шукаючим правди, тим, що вже відпали від Христа або що хочуть Його виречися, тим, що хочуть боронити правд католицької віри написав я цю скромну і далеко не нову працю, в якій подаю:

а) Коротку історію кількох сект, що ширяться між нашим народом;

б) Завваги що до їхньої організації, розповсюдження і способів агітації;

г) Їхню науку. Побіч кожного їхнього твердження подана відповідь, як про це вчить кат. Церква. Тому, що ця книжка призначена до побороювання сектанства, місця св. Письма подаю свободію на основі некатолицького видання, бо саме ним послуговуються сектанти.

Не знаю чи є щось труднішого, як докладно зібрати науку всіх сект і подати їх ріжниці. Сотки різних сект, в кожній секті десятки різних напрямків що до науки і організації. Мало того, кожний пастор чи проповідник одної і тої самої секти розуміє і вчить по своїйому, а навіть кожний сектант є неомильним учителем і вірить так, як він розуміє і як йому хочеться чи подобається. Одним словом, що сектант, то инша віра. Для того теж кажу, що подати докладно і подрібно науку сект є майже неможливо, бо й самі сектанти не знають в що вірять. Це направду біблійний завилон. Науку сект подаю в зарисі, їх основні тези і ріжниці. Треба теж завважити, що наука сект і їх вірування змінюються з часом, їх деякі „правди віри“ не є все сталі. Особливо коли якась kwestія звязана з пророцтвом.

Кожний, кому лежить на серці добро укр.-кат. Церкви, повинен бодай хоч трохи познайомитися з сектанським рухом, щоби опісля з більшим успіхом станути до боротьби з тим, справді великим злом, що розбиває єдність укр. народу і робить його менш відпорним на зовнішні небезпеки. Як довго будемо мовчати на таку сильну агітацію сектантів?

Пізнаймо противника, а тоді легше зможемо його побороити. Особливо наші кат. священники повинні станути на сторожі, силою свого звання, й не дозволити, щоби ворог сіяв кукіль в парохіях.

Будьмо на сторожі, щоб не сповнилася пр.:тча Ісуса про кукіль (Мт. 13.25).

Давби Бог, щоби ця книжечка бодай трохи причинилася до успішного побороювання сектанства серед нашого народу.

Матеріяли, та всякі спостереження з сектанського руху просяться надсилати на руки автора Львів, пл. св. Юра ч. 5. Архів в Митрополитичій палаті.

Автор.

ВСТУП ДО КНИЖКИ п. Г. ДВОРЯНИНА: „НАУКА СЕКТАНТІВ“.

Старанно опрацьована книжка п. Г. Дворянина про історію та науки сект, яку цим й поручаємо Всч. Духовенству, буде для багатьох дійсною поміччю в душпастирській праці. Бо багато з тих сект в Америці чи в Німеччині, зєднавши собі людей багатих, розвинули широку діяльність, що дійшла аж до нашого краю і до многих наших сіл. Крім цього різні сектанські школи в Сполучених Державах та в Канаді виховали наших сиріт, які тим способом стали пасторами й проповідниками різних вірувань.

Та книжка подасть Всч. Духовенству відомості про ті секти та про їх науку і причиниться до правильної праці над людьми, що або стратили католицьку віру, прийнявши науку якоїсь секти, або знаходяться в небезпеці про віру. Секти представляють множество вірувань, але заховали головні принципи так званого реформаторського руху, що в 16-му віці майже усі германські народи, хоч не у цілості, відірвав від Христової Церкви.

Пригадувати собі ті головні принципи та пам'ятати про них це може найважливіша річ у душпастирській праці, коли маєєш вірних до яких наука сектантів доходить різними способами.

Усі первісні протестанські ересіархи в тому годилися, що відкидали авторитет католицької Церкви. Очевидна річ з того авторитету хотіли провідники кожної галузі щось задержати для себе, але тимсамим уже, що творили нові віроісповідання, нові секти зріклися гадки, що Церква є установою Ісуса Христа, що непереривно триває від самого Ісуса Христа аж до наших часів, держить владу від самого Ісуса Христа і священство, ним установлене і ним уділене апостолам, захоче і іменем Божим проповідує Євангеліє Христа, є сторожем Божого Відкриття записаного в св. Письмі і переховуваного в переданні. Одним словом усі відкидали віру в одну, святу, католицьку чи соборну Церкву.

На другому місці відкинули вони усі католицьку традицію, себто то джерело Божого Об'явлення, що заховався від апостольських до наших часів у проповіданню Божого відкриття через Вселенську Церкву на Вселенських Соборах й поза Вселенськими Соборами через єпископів у всіх Єпархіях Церкви.

На третьому місці мусіли вони оперти свою науку виключно на св. Письмі лишаючи пересадну свободу толкувати собі св. Письмо, як хто хоче. Бо коли відкидали повагу церковного передання й учительський уряд єдиної, святої, апостольської, католицької Церкви, не лишалося їм ніщо іншого, як св. Письмо, толковане до волі читаючого.

Вправді, в тому стояли від першої хвилі в суперечності самі зі собою й в суперечності одні до других.

Були в суперечності самі зі собою, бо приймаючи св. Письмо мусіли приймати його з церковного передання і неначе від католицької Церкви, себто про те, що св. Письмо є святим, Богом натхненим Письмом, мусіли мати, зглядно приймати, якісь докази, а тих доказів не могли ніде найти як в церковному переданню та в науці Церкви. А що те передання й ту науку відкидали, вкоротці зачали і бодай деякі части святого Письма відкидати, отвираючи дорогу до цілковитого відкинення усіх книг і до цілковитого заперечення науки відкритої в св. Письмі.

Відкидаючи Божий авторитет Церкви, ставали неначе кораблем без кормила і вже тоді в 16-му столітті можна було предвидіти, й церковні учителі предвиджували, що такий корабель без кормила, киданий філями моря і вітрами у різні сторони, заведе їх там де не думали й не бажали самі основателі різних віроісповідань, себто до цілковитого безвір'я — раціоналізму, або до різних дивацтв і суперечностей, з котрих не зможуть себе самі увільнити.

Відкидаючи церковне передання відразу відкинули установи, що на тому церковному переданню опиралися, як св. Тайни і різні части й сторони церковної організації та церковного ладу.

То, що зачинати будувати було їх віроісповіданням, чи їх церквою, якщо можна слова „церква“ ужити в тому значінню. Себто стали організаціями чи зібраннями або товариствами, основаними такими то чи проповідниками чи провідниками, без ніякого зв'язку з апостольською традицією і Христовою організацією. Зв'язь, яка ще могла їх лучити з Христовою наукою, себто св. Письмо, віддане свободному учительству самозванчих учителів і свободному виборові слухаючих проповіді чи читаючих св. Письмо, було вже відразу дуже хитким і кожної хвилі могло бути хочби судом одиниці перерваним. Бо коли чоловікові вільно після свого узнання розуміти науку Божого відкриття так як сам хоче, тоді вже нема одного відкриття для всіх, а множество суб'єктивних думок, що розходяться на всі сторони.

З так понятного через самих учителів, реформаторського руху, вирости і усі ті секти, що в нас стараються найти адептів поміж нашим народом.

Щоб наших перед науками сект і впливом сект охоронити треба скріпити в них віру в єдину, святу, католицьку й апостоль-

ську Церкву, віру в Боже відкриття, що міститься у св. Письмі та церковному Переданню, а вкінці пересвідчення, що св. Письмо яке містить в собі частъ Божого Відкриття є неоціненим Божим даром, але мусить бути приймаєне з рук Церкви у тому значінню, в якому надає поодиноким висказам св. Письма церковне передання й церковна наука.

Душпастирі, що мають поміж своїми вірними людей хоч з далека заражених науками сектантів, або людей наражених на небезпеку впливу сектантів, мусять часто у проповідях вертати до тих головних правд віри, не у формі дискусії, не у формі полеміки й не у формі апології, а у формі позитивної катихитичної науки. А щоб то з успіхом на проповідях робити, повинні ті душпастирі основно перестудіювати й то може нераз богословські трактати про Церкву й її зверхника Римського Архієрея, про церковне Передання й про св. Письмо. Крім цього мусять добре знати св. Письмо, знати спосіб пояснювання сектантів та відповіді на поодинокі блуди і ереси поодиноких сект. Але передусім мусять широким апостольським серцем й широкою апостольською любовю обнимати усіх своїх вірних і ревною душпастирською працею підносити рівень релігійного і морального життя своїх парохій. В селах де нарід є свідомий своєї католицької віри, де люди ту віру знають, розуміють й цінять, там проповідь сектантів не тільки не має успіху але служить до побільшення й скріплення віри та католицької свідомости християн. Бо доперва в порівнанні католицької Церкви й віри з тими товариствами, що не є з Божої та Христової установи, люди учаться оцінювати свою Церкву, та розуміти яким безконечно цінним Божим даром є належати до тої Церкви та користуватися всіми ласками й Божими дарами, що їх Бог дає через свою Церкву.

Доперва в практичному зіткненні з іновірцями здає собі християнин-католик справу з того, що має в Божій Церкві, тій святій установі Христа, що в Його імені гріхи відпускає, Тайни розділяє та проповідає Євангеліє Божого царства.

Нещасні є люди, що не мають Служби Божої, тайни покаяння, тайни Пресвятої Евхаристії, що не мають знання, а ще гірше, що не мають можности пізнання Божих правд, проголошених Ісусом Христом й Апостолами і відданих ними святій, єдиній, католицькій, апостольській Церкві.

Словняючи одначе усі свої обовязки проповідників і душпастирів нехай Отці Духовні не забувають, що без Божої благодати нічого доброго не можна зділати, тому нехай усильною молитвою випрошують для своїх вірних потрібні до християнського життя ласки, а для відпавших від віри ласку навернення і нехай не забувають своїм вірним поручати молитви за тих, що від віри відпали. Много може молитва праведних.

ЗМІСТ:

Вступ Іх Ексцеленції Митрополита.

Передве слово.

Похибки завважені після друку.

ЧАСТИНА ПЕРША.

Коротка історія кількох сект.	ст.
Дослідники св. Письма	3
Адвентисти 7-го дня або суботники	6
Баптисти	13
Євангельські Християни	18
Пятидесятини	18
Організація сектанства	20
Розповсюдження сектанства	22
Способи сектанської агітації	23

ЧАСТИНА ДРУГА.

Наука сектантів.

I. Про Бога	29
II. Про Ісуса Христа	31
III. Про св. Письмо й Традицію	36
IV. Про Церкву й Вавилон Єрархію й Антихриста	47
V. Про церковний устрій і обряди	65
VI. Про почитання і заступництво Пр. Діви Марії і Святих	77
VII. Про святі Тайни	79
VIII. Про душу	95
IX. Про пекло й чистилище	103
X. Про другий прихід Христа	109
XI. Про два воскресення і дві смерті	116
XII. Про тисячолітнє Царство	119
XIII. Про нове небо й нову землю	126
XIV. Про відкуплення й навернення	132
XV. Про інші секти й світську владу	135
XVI. Про себе самих і пророків Божих	136
XVII. Про суботу й неділю	147
Молитва	175
Література	176

ЧАСТИНА ПЕРША

КОРОТКА ІСТОРІЯ КІЛЬКОХ СЕКТ.

ДОСЛІДНИКИ СВ. ПИСЬМА.

Секту Дослідників св. Письма („International Bible Student Association“) — оснував Карло Руссель (1852—1916). Руссель був походження шкоцько-ірландського. Освіту здобував приватно під проводом домашнього вчителя. Вже в 17. році життя став він недовіркою, а на різні життєві питання старався знайти відповідь у поганських віруваннях. Але даремне. Тому постановив оснувати нову віру, що відповідала б його скривленим поняттям і поглядам. Його віра, чи радше невіра, це не тільки мішанина всіх християнських вір і невір, але також юдаїзму, магометанізму; в його вірі найдете комунізм і анархізм і все, що хоче, тільки не Христа і не Його науку. Напр. Христос у Русселя та його учеників, це чиста карикатура. Наука Русселя це, як сказано, така мішанина, що справді годі її стравити. Повно там неясностей і суперечностей. (З морального боку Руссель теж представляє тип відемний. Про те свідчить його розвід із жінкою по 17-літнім пожитті).

Вже на початку своєї діяльності, щоб додати собі поваги і авторитету, твердив Руссель, що він іще від уродження був покликаний на Божого слугу і ще в утробі матері був посвяченою Божою дитиною. Батько Русселя був із фаху купцем і син наслідував по ньому не тільки фах і майно, але теж і купецьку меткість і підприємчивість. Він і з віри зробив добрий „бізнес“. (Віра всіх сект це інтерес, недармо така велика кількість сект походить з Америки, з країни інтересу).

Найперше пристав Руссель до секти презбітеріанів, описав до адвентистів. Ні одні, ні другі не промовили йому до переконання, хоч адвентисти мали деякий вплив на його пізнішу науку. Коли мав уже оснувати свою віру, почав досліджувати св. Письмо й вишукувати та перекручувати різні цитати на те, щоб заспокоїти своє невірство й оперти на чимсь свою науку. При тім почав він збирати коло себе інших, подібних собі людей, для досліджування, а радше до фальшування св. Письма і для формування нової віри. Так повсталася перша громада дослідників у містечку **Allegheny**. В початках учив Руссель разом із адвентистами, що Хри-

стос прийде явно. Одначе, коли те пророцтво не сповнилося, зачав учити про невидимий прихід Ісуса.

Купецтва Руссель покищо не покидав, а вільні хвили використовував на читання біблій й принагідне переконування знайомих. Так заснував кілька громад своїх однодумців. Явно виступив він із новою вірою щойно 1877 р. Причиною того виступу була сварка. Один із членів секти, проповідник Барбур, не зовсім годився з поглядами Русселя й виступав проти його науки. Один одному не хотів уступити, один одного називав ложним пророком (і обидва мали рацію). Один і другий уважав себе неомильним. Тоді Барбур, що був провідником збору в Рочестері, написав брошуру, в якій збивав науку Русселя. Руссель пише в об'їзді свійого примату також брошуру: „Тіні прибутку ліпших жертв“ і безплатно роздає півтора мільона примірників. Був це офіційний виступ Русселя 1881. р. Тоді — твердить Руссель — відкинув Бог духовенство, відібрав від клиру привілей голошення Божого слова та передав цю місію саме йому, Русселеві.

Руссель кидає купецтво й посвячується цілком новому інтересові, легшому і далеко кориснішому. Скликає до Allegheny зїзд різних проповідників із різних місцевостей, та старається нахилити їх, щоб прийняли його науку. Та його труд був даремний. Тоді видає другу свою брошуру: „Корм для християн, що думають“, і роздає її під ріжними церквами та розсилає по англосаксонських краях у 1,400.000 примірниках. У той інтерес вкладає Руссель ціле своє майно в сумі 300.000 доларів. Дальшою його безплатною брошурою є: „Ціль і спосіб приходу нашого Господа“.

Так перейняв Руссель — говорять дослідники — найвищу власть у Церкві по св. Павлі. До 1884 року Руссель поширив агітацію своїми брошурами так, що показалася потреба періодичного видання. Тому засновує він біблійне товариство: „Watch Tower Bible and Tract Society“, предсідником якого був він сам аж до смерті. Товариство добре розгосподарювалося за гроші отуманених людей, видавало й роздавало велику кількість різних брошур та місячник „The Watch Tower and Herald of Christ Presence“. Постійним редактором місячника був також сам Руссель. Тепер цей місячник розходиться в 650.000 примірниках. Згадане Т-во друкує свої видання в 35 мовах, між іншими і в українській. „Через те товариство — як пишуть самі дослідники — Бог, при допомозі вибраного слуги Русселя, оголошує світові закриті досі тайни“. Брошури та часописи і св. Письмо роздавано, розсилано і продавано в надзвичайній кількості. Кожний майже дім в Америці, Англії, Німеччині та ин. краях дістає безплатну газетку або брошуру, що пояснювала післанництво Русселя. Такого масового поширення і роздавання преси досі ніде не практиковано.

Руссель від уродження був хоровитий: постійно хорував на голову. (Це свідчить про психічну його аномальність). Треба

одначе признати, що був дуже працьовитий і витривалий. За 40 літ своєї праці — пишуть дослідники у своїх брошурах — переїхав він коло мільона англ. миль дороги. Був у Японії, Індії і в Африці; виголосив коло 30.000 проповідей, написав коло 50.000 сторінок друку і десятки тисяч листів. На великому зібранні жидів у Нью-Йорку 1910 р. виголосив Руссель бесіду до 5500 жидів на тему пророцтва про поворот жидів до своєї землі, про відбудову їх держави, упадок християнства й про панування жидів над світом через своїх патріархів, що мають воскреснути, та про віднову номінального Сіону-Єрусалиму, звідки поплине ласка й мудрість на всі народи. Ця промова свідчить про юдаїстичні тенденції Русселя, про його зв'язок із всесвітнім жидівством та про джерело матеріальної піддержки товариства дослідників, що дозволяє їм на таке велике роздавання літератури.

Найважливіший твір Русселя це: „Виклади (пояснення) св. Письма“, що вийшов у 7 томах. Це свого роду талмуд із великим числом алгорій і кабалістичних обчислень. Про велике поширення цих пояснень свідчить те, що дотеперішній наклад першого тому виносить 5,526.000 примірників у 15 мовах. (Взагалі сектанська література дуже поширена. Напр. біблію друкує 5 підприємств: „Англійське Закордонне Біблійне Т-во“, основане 1803. р.; „Ново-Йорське Б. Т-во“ 1804. р.; „Берлінсько-Прусське Б. Т-во“ 1805. року; „Філадельфійське Б. Т-во“: 1808. р.; „Американське Б. Т-во“ 1817. р. Перше з них продало 1917 р. 230 мільонів біблій).

Руссель умер 1916 р. в дорозі до Канзасу, куди їхав проповідувати. Його остання воля була, щоб комітет видавничого т-ва складався завжди з 5 осіб, з котрих бодай три рішали б про якусь справу. З Канзасу перевезено тіло Русселя до Нью-Йорку, де вийшли йому назустріч делегації від різних зборів, опісля повезено його до Бетеля, де його виставили дослідники на публічне почитання. Делегати з усіх сторін привозили квіти й вінки. Перед домовиною стояв зломаний стовп, як символ смерті, у головах хрест і корона, себто символ смерті в Христі. Всіх похоронних промов було 17. Деякі з них досить цікаві своїм змістом тому, що противляться науці самого Русселя й учеників його. Проповідники говорили таке напр.: „Знаємо, що дорогий наш брат є тепер із Господом“, або: „Брат наш перейшов до другого життя“, або: „Брат Руссель відійшов, щоб завжди бути з Богом, а тіло його спочиває в гробі“. („Сторожа“ за листопад і грудень 1926. р.). Це все зовсім противиться науці тої ж секти про душу, про що буде бесіда у другій частині цієї книжки.

Діло Русселя, як діло чисто людське, не встоялося, як того бажав і як завіщав Руссель. Незабаром по його смерті „діти божі“ почали сваритися. Кожний хотів бути найближче, як то кажуть, до коло корита й мати з нової віри якнайбільшу користь. Секта розпалася на дві частини. З одної досі секти повстало дві: одна під

проводом Т-ва, що його оснував Руссель, та друга з тих, що відступили від Т-ва, закидаючи йому, що не **держиться правдивої науки бр. Русселя**. Як бачимо, тут не **ходить про науку св. Письма, але про науку Русселя**. І пощо морочити людям голову, що: „ми дослідники опираємося тільки на св. Письмі"? Перша секта видає місячник „Вартову Башту“, друга „Сторожу“. Сьогодні є коло 60 різних сект дослідників св. Письма. Всі вони хваляться, що є дітьми Божими, сваряться безупинно і побороють себе обопільно. У кожного сектанта „сама правда“, кожний „непомилний“, кожний „папа“, „месія“, „христос“ і т. д. Одними з більших відламів секти дослідників є **Руттерфордівці і Янсеністи**. Руттерфорд це якийсь ніби суддя. Він видає свій часопис „Золотий Вік“, а навіть має свою власну радіостанцію, звідки виголошує свої бесіди. (Доробився на „дітях божих“!).

Про зв'язок секти з усесвітнім юдаїзмом ми вже згадували. Нема також ніякого сумніву, що секта дослідників солідаризується з більшевизмом проти Христа й Його Церкви. Про те свідчить не тільки її наука та революційні тенденції, але й оцей на перший погляд маловажний, як здавалосяб, факт: Дослідники постачали більшовикам велику кількість своєї літератури. Кілька возів тої літератури дісталось в руки польських військ тоді, коли більшовики 1920. р. відступили з Варшави. Насувається питання, на що здалася червоній армії література секти дослідників? Чи може більшовики кормили нею свою армію? А може вони хотіли прийняти нову віру...? Лишається одна тільки відповідь: Дослідники думали, що революція в Росії це початок усесвітньої анархії, початок знищення християнства, якого вони так нетерпеливо очікують і яке пророкували. А більшовикам саме таких проповідників треба було, тому так радо поширювали їх літературу. Таким способом вони морально розкладали населення і зєднували собі його прихильність.

Потверджує це Лев Троцький, який у своїй біографії оповістив, що секти найбільше підготовляють маси до більшевизму. Сектанти дуже часто є комуністичними агітаторами, про що свідчить факт арештування дослідників за комуністичну агітацію в Гданську. (Нова Зоря ч. 42. 1935 р.).

АДВЕНТИСТИ 7-ГО ДНЯ, або СУБОТНИКИ.

Секта суботників, це відлам секти адвентистів, тому то вони й називають себе „адвентистами смого дня“, для відріжнення від перших, що називаються „адвентистами першого дня“. Адвентисти (від лат. слова *advenio* — приходжу) називаються так тому, що вірили в скорий другий прихід Христа та означували час того приходу. Питання про другий прихід Христа цікавило людські уми вже за Його життя. Коли Спаситель говорив про упадок Єруса-

лиму й про кінець світа, питали ученики: „Скажи, коли це буде та який знак Твого приходу й кінця світа“? Відповідь Ісуса звучала: „Про день же той ніхто не знає, ані ангели небесні, тільки Отець мій“ (Мат. 24: 36). Адвентисти наперекір Ісусові кричать на цілий світ: „А ми знаємо“! І багато людей вірять їм, не зважаючи на науку Христа ані на Його пересторогу: „Глядіть, щоб хтось не звів вас, бо багато приходитиме в моє ім'я“ (Мат. 24, 4—5). В апостольських часах були теж сумніви що-до часу другого приходу Христа. Це питання розв'язує св. Павло: „Благаємо вас, браття, не тривожтеся духом, що ніби настає Христовий день. Нехай ніхто не зводить вас“ (1 Сол. 2, 1—3). Також і св. Павлові не хочуть адвентисти вірити: вони мають своїх власних „апостолів“.

Адвентизм започаткував Віліям Міллер (1782—1843). З фаху був він фермер і скінчив ледви народню школу. Охрестившись вже дорослим, приступив до секти баптистів. Наука й вплив тої секти були такі, що Міллер став „пророком“ і „непомилним“. 1831 р. зачав він твердити „на основі св. Письма“, що він знає докладно про час другого приходу Ісуса й про час, коли настане тисячолітнє царство Христа на землі й кінець світа. Страх перед кінцем світа зробив своє і Міллер мав неабиякий успіх. Майже 250.000 людей далися звести й повірили йому. Міллер пише брошуру, де подрібно викладає свою науку. Баптисти, методисти, лютерани та інші, що не знаходили духовного вдоволення в своїх сектах, шукають спасіння в Міллера.

Свою блудну науку доказував Міллер ось так: „У пророка Даниїла (8:14) написано: „На дві тисячі триста вечорів та ранків; аж тоді буде святиня знов очищена“. День у пророчій мові означає рік, отже 2.300 вечорів це 2.300 літ. Початком числення тих літ є час відбудови Єрусалиму за дозволом царя Артаксеркса, себто 457 р. пер. Хр. Відіймаючи від 2.300 — 457, дістанемо 1843, себто рік, у котрому святиня буде очищена. Міллер розумів під святинєю землю, і послідовно твердив, що в тім році приїде Ісус і очистить землю від усякого зла, а адвентисти будуть панувати з Христом на землі 1000 літ.

Співробітниками Міллера були: панна Е. Гармон і пан Вайт († 1881), що пізніше одружилися, не зважаючи на „скорий прихід Ісуса“. Ця трійка „апостолів“ завзято працювала проповідуючи й друкуючи всякого роду летючки, газетки: „Вістник Приходу“, „Північний Голос“, „Трубний Звук“ і різні брошури. Їх література розходила в дуже великім числі й приносила величезні зиски, бо кожний хотів потрапити у „тисячолітнє царство“ тих трьох „апостолів“, для кишені котрих те „царство“ справді розпочалося. Правда, не довго воно тривало, але зате було вигідне, в достатках. „Вірні“ не жалували свого майна і все приносили „до ніг апостолів“, а „апостоли“ мали з того добрий бізнес (чисто по американськи!). Ці нові „апостоли“ давали різні відчити, уряджували зі-

брання під голим небом (т. зв. мітинги) та страшили на них людей кінцем світа і приходом Ісуса. Кожного, що сумнівався й не хотів їм вірити, тероризували морально, оголошували його погибшим навіки, а всіх своїх противників називали спільною назвою: „Вавилон“ та „послідовниками антихриста“, бо протидіаються „Божій правді та відкриттю“. Глупота й фанатизм взяли всрх, вчинилося замішання, з якого добре скористали проводирі. Прихильники міллеризму перестали працювати, ліквідували свої інтереси, роздавали майно (найбільше розуміється „апостолам“!), сиділи, молилися й чекали приходу Христа. (Найбільше таких своїх прихильників мав Міллер у Новій Англії).

Вкінці прийшов той, так нетерпеливо очікуваний 1843 рік. Прийшов і пішов, а кінця світа і приходу Христа не було видно!

Цей один факт уже аж надто доказує, що ми не можемо довільно пояснювати св. Письмо і пророкувати, як нам хочеться, та що адвентизм і всі інші секти, що на самовільному поясненні св. Письма будують свою віру, є на блудній дорозі й ошукують невідомих і дурних. Сектанство це ніщо інше, як тільки спекуляція на релігії для зроблення інтересу!

Здавалося б, що після викриття обману адвентисти опам'ятаються. Але де там: людська глупота безмежна і не числиться ані з правдою, ані з наочними фактами. Блуд і неправда дуже скоро приймаються (особливо в безкритичних масах), але звичайно дуже трудно їх описати люди позбуваються. Таке було також і тут. Не зважаючи на явне ошуканство адвентисти вірили далі сліпо Міллерові. Бо Міллер людина хитра й по американськи підприємчива, не збився з пантелику й почав рятувати ситуацію. На поміч прийшла йому вище згадана панна Гармон із своїм новим „відкриттям“: „Бог не може помилятися, — твердила вона — час, означений Міллером, є правдивий, тільки при його обчисленні зайшла маленька недокладність. Не звернено уваги на те, що Христос спізниться на пів дня й прийде опівночі, себто за пів року! Те спізнєння передказане в Матея 25, 5—6“. І панна Гармон докладно обчислила час приходу на день 21 березня 1844 р. (Early writings ст. 34). Адвентисти подвоїли пропаганду. Одушевлення й фанатизм зростали з кожним днем. „Вірні“ занедбували свої обов'язки, або й зовсім покидали працю, роздавали майно, дітей перестали посилати до школи і т. д. Напередодні 21. березня, повбравшись в білу одіж, вийшли назустріч грядучому на облаках Христові. Чекали й наслухували, чи не почують голосу ангельських труб. І знову прийшов і пішов передказаний час, і на ніщо не здалися „пророцтва“ й „докази“ ложних апостолів, хіба, що на те, щоб обманути легковірних людей. Але наслідки тої легковірності й глупоті були досить сумні: цілі родини лишилися без куска хліба, в крайній нужді, „апостоли“ зовсім не спішили щоб віддати їм бодай частину з того, що забрали від них, щоб хоч трохи поряту-

вати їх! Тоді багато з тих обманених оапмяталось й покинуло адвентизм, але втратило притім раз на завсіді всяку віру в Бога та в Відкриття. Деякі вернулися до своїх сект, а дуже незначна частина знайшла правдиву дорогу й навернулася до католицької Церкви. Серед тих, що лишилися даліше при адвентистах, почався правдивий вавилонський заколот. Найріжнородніші погляди й пояснювання св. Письма поділили їх на численні секти*). Кожен висував свою думку як садинок непомилну й хотів, щоб усі інші слухали його. Й тоді то, з того хаосу заколоту й переконань, втворилася секта суботників!

Суботники цілком прийняли науку Міллера, а додаючи до неї святкування жидівської суботи, стали називати себе **адвентистами сегомо дня**. Секта повсталала під впливом жидівки Рухлі Престон у рр. 1844—46. Деякі з адвентистів пішли за її „відкриттям“ та почали святкувати суботу. Це був початок, завязок нової секти. Офіційний розділ наступив щойно 1860 р. (Від того часу маємо адвентистів 1-го, або міллеритів, і адвентистів 7-го дня або суботників). Суботники показалися дуже підприємливі та енергічні в поширенні своєї суботи. Вони справді мали жидівську голову й вчинили „а гіген гешефт“. „Вірні святкували суботу, платили десятину, а „апостоли й пророки“ сиділи, писали, проповідували й морочили людям голову.

Для адвентистів 7-го дня, як сказано, Міллер і на даліше лишився головним „пророком і вчителем“. У V. кн. Мойсея читаємо: „Коли пророк в імя Господнє промовив, а слово його не сповнилося і не сталося, то це слово не від Господа; по своїй волі сказав його“ (18, 22). Пророцтва Міллера і тов. не сповнилися, про це оповідає нам історія, а св. Письмо каже, що це слово не від Господа. Отже Міллер і тов. говорили по своїй волі, ошукували людей, кажучи, що їх місія від Бога. І тепер, на жалі, деякі вірять і слухають тих ложних пророків, та замість іти за Христом, ідуть за Міллером, за Рухлею, шукаючи спасення не у Христа, а у людей.

По невдачах Міллера суботники не впали на дусі й даліше не хотіли повірити, що вони в блуді, а радше свідомо піддержували той рух **задля інтересу**. Думали, обчислювали, шукали відповідних місць у св. Письмі... аж поки не знайшли „причини“, чому вони помилилися. Відповідь, чому вони помилилися, ми знайшли в Мойсея (V. 18. 12), але суботники „чомусь“ хотіли не бачити того, хоч хваляться, що добре знають св. Письмо. По довгому шуканні знайшли вони „правдиву причину“ своєї помилки, а саме ту, що в жидів за часів Даниїла рік починався не в січні, тільки в вересні. Треба отже до попередньої дати додати ще пів року й тоді час Христового приходу випаде на день 22. жовтня 1844 р.

*) Важливі з них були: Evangelical Adventists; Advent Christian Church; Life and Advent Union; Churches of God in Christ Jesus.

Але також і це обчислення завело й Христос не хотів послухати суботників, хоч усі вони, дивлячися в небо, голосно кричали: „Прийди, Ісусе, прийди скорше“. А Він не прийшов і не звертав ніякої уваги на їх обчислення та пророцтва. Тим самим Ісус пригадав суботникам слова, що їх сказав майже дві тисячі літ тому: „Про день же той ніхто не знає...“. „Тому пильнуйте, бо не знаєте, котрої години Господь прийде...“. „Бо тієї години, як і не думаєте, Син чоловічий прийде“. (Єванг. по Матею 24:36, 42, 44; гл. теж Мат. 24:13, Мр. 13:33, Діян. 1:7). Невжеж Міллер і тов. не стрічали в св. Письмі таких ясних доказів проти своєї науки? Христос казав: „Ніхто не знає“, а суботники: „Ми знаємо“. Що за злоба! Кому ж ми маємо вірити: Христові, чи суботникам? Адвентисти проте більше вірили Міллерові, ніж Христові, й кожного, що не годився з ними, називали „злим духом“, „служою зла“, „противником Христа“, „відкинутим від Бога“, і т. п. Адвентисти у своїй зарозумілості й гордості твердили, що наука Міллера, це наука відкрита Богом і так само правдива, як правдиве св. Письмо. І знайшлися такі, що повірили в те, а прийнявши його науку, вважають його за свого вчителя, хоч це був ложний пророк. Були в адвентистів ще інші „натхнені Богом пророки“, що „потверджували“ й поширювали науку Міллера, а навіть мали „пророчі видіння“ про час приходу Ісуса. Але ні одне з них не сповнилося! Коли не сповнилося одне пророцтво, тоді „непомилні пророки“ вишукували якесь друге, або переносили прихід Ісуса на пізніший час, і так визначували Ісусові кільканацять речинців на прихід! Але Ісус, річ ясна, не слухав їх приказів.

По якімсь часі Міллер, родоначальник цієї ересі, трохи опам'ятався. Послухаймо, що пише він у своїй „History of the Advent Message“ (ст. 412): „Ми очікували приходу Христа в означеному часі; і даліше твердити, що ми не були в блуді, є нечесно... Не маю довіря до ніякої з нових теорій, що повстали з того руху, себо: що Христос уже прийшов як жених, що двері милосердя зачинені і що тепер уже нема спасення для грішників...“. Бачимо отже, що й сам винахідник цієї науки і провідник цього руху признає, що його наука була ложна. За це осуджує його п. Вайт (White) у своїй „Spiritual Gifts“ (том V, стор. 167): „Вілліам Міллер підніс свій голос проти світла з неба“!

Не зважаючи на те, що навіть сам творець адвентизму осудив свою науку й називає її блудом, адвентисти 7-го дня даліше вважають Міллера за свого вчителя й даліше покликаються на його твори, що їх він сам осудив.

Щоб рятувати становище адвентистів, знайшовся ще один пророк, співробітник пані Вайт, Г. Едсон. Він пішов до городу помолитися й просити Бога, щоб відкрив йому причину, чому Христос не приходить. „І так молячися навколішках — оповідає сам Едсон — відчув я, як Дух Св. сходить на мене, і почув сильний го-

лос: „Небесне святилище мусить очиститися“. І тоді вияснилося все в одній хвилині. В обчисленнях і пророцтвах адвентистів зайшла тільки маленька помилка. Давніше відкриття зрозуміли вони так, що Христос прийде на землю, а тепер на основі другого відкриття мусіли прийняти, що Христос не прийде на землю, бо вже ввійшов у небесне святилище, щоб очистити його. Сталось це в точно означеному адвентистами часі, себто 22. жовтня 1844 р.

Тоді почав Ісус очищувати святилище, себто розпочав суд над людьми, переглядаючи книги їхнього життя. Міллер, що на старість почав думати тверезіше, не повірив у те нове відкриття. Не хотів він також признати паню Вайт за втілену вістку третього ангела (Об'явл. 14, 9—12). Між Міллером та п. Вайт повстав спір. Вайт оголосила, що Міллер згрішив подібно, як Мойсей у Кадесі, що за своє невірство вмер на грانیці обіцяного Ханаану. Одначе по смерті Міллера простила йому цей гріх невірства й признала його за слугу Божого, а науку його за послану від Бога. („Life of Miller стор. 6).

Пророчиця Вайт, щоб перевірити нове відкриття Едсона, літала аж на небо. Про те пише в „Адвент Гералд“ за грудень 1844 р.: „Прибувши на небо, я зараз пішла у святий храм і бачила на престолі Отця і Сина. Нараз Отець устав, сів на хмаряний віз і поїхав до Святая Святих та заняв місце за завсою. Тоді встав Син і теж поїхав до Святая Святих. Опісля всі адвентисти пішли слідом за Господом. Сатана, користаючи з неприсутности Бога, сів на престолі й дунув від свого духа на всіх християн, що святкують неділю, й вони не прийняли науки адвентистів 7-го дня. Ісус, одівши архиерейські ризи з дзвіночками, опівночі 22. жовтня 1844 почав своє архиерейське богослуження, тобто суд над людьми. В той день двірі для спасення грішників зачинилися на віки“.

В іншому місці читаємо: „Всі християни відкинені від ласки Божої й дісталися під владу сатани за те, що не прийняли науки про очищення святини та про суботу. Від того часу їх молитви й жертви гідкі в очах Божих“. Так запечатала й осудила непомильна пророчиця всіх християн.

Теперішні адвентисти 7-го дня, щоб охоронитися перед закидом тих явних блудів у початку існування адвентизму, твердять, що це не вони пророкували прихід Христа, тільки Міллер і всі ті, що ще не святкували суботи, отже не мали ще правдивої віри, як тепер.

Питаємо, навіщо ж вони прийняли Міллерову науку, чому цитують його твори? Чи п. Вайт від самого початку святкувала суботу?

Бачимо, що творцями суботницької віри були п. Вайт і Рухля Престон. Перед бабськими байками перестерігає нас св. ап. Павло в листі до Тимотея I. 4. 7.

Цікавим для нас і достовірним буде свідоцтво Д. М. Кенрайта, який 28 літ належав до секти суботників і займав найвищачіші становища в їх організації. Він у своїй книжці „*Seventh day Adventism Renounced*“ пише: „Перший раз стрінув я п. Вайт в Альбїонї. Вона проповідувала святкування суботи. Маючи мінімальне знання св. Письма, я дався переконати. Ходячи постійно на їх зібрання й слухаючи їх бесід, я пересяк суботницькими поглядами та став проповідником суботи. В р. 1867 повстав конфлікт між деякими членами й проп. Вайтом, закидали йому брак духа Христового, матеріялізм, брак зрівноваження, згідливости, покори і т. д. В його обороні стала жінка, пророчиця Вайт і в своїх „Свідоцтвах“ ганить усі збори. Від того часу я почав сумніватися в інспірації її письм, бо ж вона ставала в обороні явних і всім знаних блудів свого чоловіка. Так повсталa опозиція проти старшого Вайта й натхнених видінь. Опозицію проголошено як бунт, засуджено на погибіль і предсказано, що вона скоро впаде. Опозиція мала коло 1000 членів з головним осідком у *Stanberry, Missouri*. Заслугою опозиції було опрокнення інспірації пані Вайт. Ті, що полишилися, старалися поборювати Вайта на конференціях і зібраннях. Це провадило до постійних непорозумінь. Вайт хотів бути диктатором і все держати в своїх руках, бо це, треба знати, була товстенька посада; члени і проповідники противилися тому. Я бачив, як многи приєднувалися до нас, повні віри й надії, а відходили зовсім невірними. Відпало кілька найліпших проповідників і старших. З ними провадив я часті розмови про голошені нами правди. Їх сумніви були подібні до моїх. І на дальше я не зривав з тими „апостолами“, а постійно переписувався. Темою наших писань були „інспіровані блуди і брехня“ пані Вайт. 1876 р. вибрано мене одним із трьох членів Комітету Генеральної Конференції разом із старшим Вайтом і Гескеллем. Це є найвищий уряд у деномінації адвентистів. Я їздив на місію по всіх краях Північної Америки. В тому часі знову повсталo непорозуміння зі старшим Вайтом у *Battle Creek*. Я чимраз більше переконувався, що нам бракує братньої любови, що овочами нашої праці є вічна сварня, спори й ненависть. Я бачив, що ми більше робимо зла, ніж добра. 1881 р. помер Вайт, а на його місце вибрали старшого Батлера. Я працював і подорожував дальше, але сумніви й незадоволення більшали, я був нещасливий. **Я голосив те, у що я сам не вірив.** 1886 р. викладав я теологію в *Battle Creek College*, був екзамінатором проповідників, предсідником конференцій у різних станах Злуч. Держав П. А. і т. п. В різних диспутах про святкування суботи я виходив поконаним і це мене остаточно переконало, що віра адвентистів 7-го дня є злоудою й обманом. Вкінці рішив я покинути адвентизм. Сталося це 1887 р. Студіюючи Біблію, історію християнства, читаючи розвідки проти науки адвентистів, пізнавши початки адвентизму й відемні овочі його праці, провадячи щирі розмови з його

провідниками, я зрозумів вкінці, що адвентизм не є такий, за якого я його вважав. З самого початку свого існування може він і кращий був, але по 25 роках показалися овочі його праці і я, будучи його пропaгатором чверть століття, пізнав його так добре, що мій осуд чи оцінку можна прийняти з довірям. Уважаю за свій моральний обов'язок опублікувати те, що про нього знаю. Пізнавши неспокій і біль, який вони нанесли моєму серцю і тисячам інших, я обов'язаний перестерегти інших перед цю ложною наукою. Я не квестіоную чесноти принайменше деяких адвентистів, але їх чеснота не усправедливає блудів, що їх вони голосять".

Суботники назвали його апостатом через те, що змінив свої переконання на інші. На це Керрайт відповідає: „якщо зміну переконань одних на другі вважаєте за відступство, тоді всі члени вашої секти відступники, бо покинули свою первісну віру, а прийняли вашу“.

БАПТИСТИ.

Початків баптизму треба шукати в анабаптистах або перехрещенцях, які, відкидаючи хрещення дітей, перехрещувалися наново. Секта в початках відкидала теж усяке церковне життя і тому не мала ніякої організації. Анабаптизм започаткували в Саксонії Штібнер і Шторх у початках XVI. століття. Свіська власть, бачучи в цьому рух небезпечний для держави, почала їх переслідувати. Сектанти перенеслися 1520. р. до Віттенбергу й розпочали там свою агітацію, виступаючи проти науки, всяких розривок і багатства, яке, на їх думку, треба роздати убогим. Двісті студентів кинули університет і приєдналися до їх руху. Коли однак Лютер приїхав до Віттенбергу, рух цей був зліквідований, а сектанти перенеслися на села і там почали агітувати проти існуючого ладу й держави. Щодо науки не було в секті найменшої згоди і єдності. Брак цієї єдності є доказом того, що рух анабаптистів походив від того, що є батьком незгоди і брехні, що рух цей не мав нічого спільного з Христом чи голошенням євангелія. Біблія була тільки покривною, за яку вони ховалися, боючись отверто стати до боротьби. Частина анабаптистів пояснювала св. Письмо буквально, друга алегорично. Одні носили окрему одягу й умертвлялися, другі кидалися в судорогах як епілептики, інші знову кричали, стогнали або стало мовчали і т. д. Крім елементу релігійно-фанатичного був у секті теж елемент суспільний і політичний. Секта стреміла до цілковитої перебутовини життя й голосила рівність усіх людей. Анабаптисти зачали творити поволі малі збори, але кожний із них був самостійний, мав свою науку, свої звичаї. В другій половині XVI. ст., було в секті понад сорок різних вір, кожна була непомилна й навіліпша,

а рівночасно кожна инакша. Одні зпоміж сект переводили свої засади в життя пасивно, а деякі активно, опираючись на слова св. Письма, що віра без діл мертва. Ці останні сталися невдовзі небезпечними, проповідували криваву революцію й насильну розправу зі світською й духовною владою. Секта ця мала великий вплив на вихід „мужицької війни“ в Німеччині, підчас якої вплив на обрій Тома Мінцера. Причиною того великого кровопролиття в Німеччині була секта анабаптистів, це був овоч їх праці. А що Ісус по овочах велів нам розпізнавати, що й хто є від Бога, то це є безсумнівним доказом, що рух цей не має нічого спільного з Христом та його наукою.

Тома Мінцер, витвір секти анабаптистів, був властивим її організатором. Він родився в Гарці 1490 р., учився в Віттенберзі і став священником. В часах протестантського руху змінив свої погляди, вирікся Христа й пішов за духом часу. В р. 1520 виступив у м. Цвікау (Саксонія). Зміст його науки такий: рівність і братерство всіх, на землі треба установити царство святих. Новий Ізраїль (тобто анабаптисти) повинен винищити мечем безбожних ханаанітів, тобто католиків та інші секти. Розкіш і золото це ідоли. Церква це „печери диявола“... Сторонники Мінцера палять образи й церкви. Мінцер голосить, що він покликаний від Бога на те, щоб винищити неправду, і тільки у нього є „право меча“, а не у світської власти. Свої памфлети підписував: „Мінцер з молотом“ або „Мінцер з мечем Гедеона“.

Він виступав теж проти Лютера та його реформ. Лютер називає Мінцера „альтштедським сатаною“, а знову той називає Лютера „віттенберзьким папою, архилоганином“ і т. п.

Мінцер подорожуючи по полудневій Німеччині, навязав взаємини з провідниками революції, які підготовляли мужицьке повстання. 1524 р. оселяється Мінцер у місті Мільгавзені. Тут організує на спілку з монахом Пфайфером селян і міщан проти магистрату й панів, вибирає нову міську раду з бідних і селян. При помочі нової ради відбирає й націоналізує монастирі й панські двори. Мінцер уважав себе за пророка, запустив довгу бороду й одягнений, як патріярх, поважно й урочисто появлявся серед людей, щоб судити по Мойсеевому Закону. Перед ним носили червоний хрест і меч. Доколичні села приєднувалися до Мінцера. Рівночасно з бунтом в полудневій Німеччині вибух бунт у Тюрингії під проводом Мінцера. Коли князі зібрали військо для втихомирення селян, Мінцер вийшов їм назустріч на чолі 8.000 слабо озброєних селян. Стрінулися під Франкенгавзеном. На закликання князів селяни не хотіли видати Мінцера, який перед битвою проповідує й переконує їх, що Господь буде відвертати від них ворожі стріли. Битва випала для Мінцера дуже некорисно. Селян

розбито й розігнано, Мінцер утік і сховався в місті, але скоро його знайдено, тортуровано й стято.

І так пролиттям крові започатковано баптизм.

Переслідування секти державною владою сталося причиною її дальшого поширення. Гнані з одної місцевості, сектанти йшли в другу і всюди знаходили собі прихильників. Втікали теж до чужих країв, особливо до Англії, Тиролю, Чехії, Голандії й Польщі. Рух цей був масовий, але безладний. Кожний учив і розумів св. Письмо по протестанськи, себто як йому подобалося. І так зі секти анабаптистів втворилося багато різних сект, як от меноніти, моравські браття, баптисти й інші.

Кількадесят літ по смерті Мінцера недобитки анабаптистів почали організуватися в збори і відтоді зачинається властивий баптизм (*бапти́зи́ти* — хрестити) і то в різних краях незалежно. Тому баптисти творять багато різних незгідних зі собою напрямків.

Треба розрізнити два головні напрями баптизму, які повстали майже незалежно, а саме **баптизм англо-американський та німецький**. Перший є під впливом науки Кальвіна, другий під впливом науки Лютера. Перший називається старим, другий необаптизмом.

В Англії започаткував баптизм 1633 р. англіканський теолог Роджер Вілліамс. Спочатку баптистів толеровано, опісля почав їх переслідувати Кромвель, бачучи в них революціонерів. В році 1699. за Вільгельма III. дістали баптисти разом з іншими сектами на підставі закону про віротерпимість — „*Tolerans Act*“ повні права. В році 1872. мали баптисти в Англії 2612 зборів і коло 244000 членів. Баптизм повстав тут із різних течій у лоні єпископальної, англіканської й пресвітеріянської сект та з недобитків анабаптистів.

В 1929. р. мав баптизм в Англії 3153 зборів, 411.389 членів і 7700 проповідників, вищі й середні школи, добродійні установи і таке інше.

В Америці започаткував баптизм теж Роджер Вілліамс 1630. р. Підчас переслідувань баптистів в Англії багато їх емігрувало до Америки й занесли туди свою науку. Роджер Вілліамс заснував колонію в стейті *Rhode Island* і назвав її „*Providence*“. Тутже заснував він перший збір 1632 р. Тут мали баптисти повну свободу. Зразу не поширилися вони поза грانی стейту Род Айленд, де мали всього 17 зборів. Коли в Америці точилася визвольна боротьба, баптисти взяли в ній активну участь і через те зблизилися собі численні симпатії. Ряди баптистів почали поповнятися, а секта поширилася в цілому краю. Тепер становлять баптисти одні з найчисленніших сект Америки. В р. 1929. було в Злучених Державах 55.546 зборів, 8,690.167 членів і 49.328 проповідників. Бап-

тисти мають теж вищі й середні школи (Шікаго, Торонто, Рочестер), шпиталі й захисти. Самих тільки поляків баптистів є в Америці 2.500 zorganizованих у 30 зборах. Перший польський збір заснував у Буфалло 1890. р. кс. Йосип Антошевський.

В р. 1901. вибудували вони два костели. В р. 1912. злучилися всі польські збори в „Стоваришення польських баптистів“ і щорічно відбувають свої наради. Проповідники їх учаться на польським відділі „Міжнародної Теологічної Семинарії“ в East Orange, N. Y. По війні по всіх польських зборах Америки повставали комітети для збирання пожертв для убогого населення Польщі. З жертвами принесли ті „добродії“ й свою нову науку. Полякам помагало у цьому „Місійне Товариство Баптистів Америки“. Це Товариство видає річно пів мільона доларів на ширення сектанства по цілому світі. З того самого джерела йдуть гроші на ширення баптизму й серед нашого народу.

Вже в початках англійські баптисти поділилися на кілька груп.

1. **Осібні баптисти** — „Particular Baptists“, які придержувалися науки Кальвіна про призначення. Мають вони коло 1.400 зборів.

2. **Загальні баптисти** — „General Baptists“, або армініянські, що придержуються науки Армінія, відкидаючи науку про призначення. Є їх без порівняння більше, бо аж понад 20.000 зборів в Англії й Америці. Через ліберальні погляди повстав у тій групі знову розділ і „правовірніші“ відлучилися від загальних баптистів. Так повстала третя секта баптистів.

3. **Нове об'єднання загальних баптистів.** — *Generale Baptists New Connexion*. — Вони не хотіли брати участі у військовій службі. Крім цих трьох більших відламів баптистської секти є кільканацять менших, які визначаються фанатизмом і привязанням до мертвої букви св. Письма. І так:

4. **Баптисти 7-го дня.** — *Seventh-day Baptists*. Оснував 1931 Бамфільд. Вони святкують суботу.

5. **Тункери** появилися в Німеччині 1708. р. Пропагують вони відречення від світа і його втіх. Члени носять грубе одіння, без записок, практикують „обрядове миття ніг“ і братній поцілуї.

6. **Вайнбрєнеріянци.** Оснував секту Вайнбрєнер.

7. **Пейселіянци.** Оснував Пейсель 1724 р. Дві останні зближені до тункерів аскезою. Крім того святкують суботу, від священних вимагають цілібату тобто безженства. Мають вони навіть монастир у Новім Євфраті над рікою Кокальдію.

8. **Hard-Shell Baptists або антимісіонарі.** Вони відкидають релігійну організацію, зібрання, місії, спільні богослуження, проповіді й т. д., бо це все противиться науці про призначення.

9. **Snake-Baptists.** Вони вважають усіх, що не належать до їх секти, за потомків Єви й диявола.

10. **Скакуни.** Цю секту оснував мельник Альбрехт 1803. р. „Вірні“ підчас молитви скачуть.

11. **Reformed Baptists** або Апостоли Христа приймають одно хрещення для відпущення гріхів. Основник секти Campbelle.

12. **Christian Connexion** або „Християни“. Вони відкидають науку про Пресв. Трійцю, про пекло, про диявола, не святкують неділі, ні свят, бо це, мовляв, противиться Св. Письмі. Хрещення й шлюб не є Божою установою. Всі члени секти мають право проповідувати.

13. **Баптисти шести правд** — **Six — principles Baptists**, які своїх шість правд віри мають у Посланні до жидів.

14. **Новохрещенці.**

15. **Північні баптисти.**

16. **Полудневі баптисти.**

17. **Муринські баптисти.**

18. **Баптисти вільної волі.**

19. **Баптисти власної волі.**

20. **Баптисти меноніти.**

і так далі до кожного збору, до кожного проповідника й „вірного“ включно. Що голова — то інша секта, інше відкриття, інша правда й непомилність.

Щоб запобігти дальшому роздробленню секти, утворили баптисти 1813. р. Союз. До нього ввійшли інші секти. Назва Союзу: „**Evangelical Alliance**“. Ціль його — об'єднати всі секти в любові для братнього співжиття й успішнішої боротьби з Церквою католицькою.

Німецький баптизм започаткував купець Онкен у Гамбурзі 1834. р., основуючи перший збір з 7. членів. Вершок розвитку німецького баптизму припадає на рік 1851. Неструджені проповідники й прихильники Онкена перетягали велике число душ від секти старолютерської до своєї. Навіть духовники лютерани приставали до Онкена. Великий успіх мав баптизм у нижчих верствах населення. Більшість місіонарів цієї секти це ремісники, що проповідують, хрестять і „причащують“. Проповіди, відчити, недільні школи, роздавання літератури це зброя їх агітації. Державну церкву називають Вавилоном і накликають виступати з неї та творити збори „дітей Божих“, за яких себе вважали. Усі свої сили звернули вони на те, щоб розкласти й нищити церкву й усі інші секти. В засобах не перебирали. Через це німецька влада переслідувала баптистів грошовими карами, в'язницею й видаленням поза межі держави. В р. 1854. переслідувані в Німеччині секти заключили союз для оборони спільних інтересів. В р. 1858. досягнули повні права.

Переслідування було причиною розросту баптизму в Німеччині й поза її границями. Виселені баптисти оселялися в інших краях і там ширили свою віру. Тоді то перейшов баптизм до Польщі й на Україну, де називається штундою, хоч назва ця є невластива¹⁾. Треба зазначити, що протестантизм до Польщі і на Україну найперше занесли ще „Чеські браття“

Баптисти Польщі відіграли чималу роль в історії секти. Dr. A. H. Neuman пише у своїй „History of Anti-pedobaptism“: „Польський рух баптистів мав вплив на баптистів англійських, які щойно в р. 1641. перейняли від польських братів хрещення через занурення“. Дійсно, в околицях Лондону були численні збори баптистів, які не практикували „занурення“, а хрестили через поливання водою. Почувши, що в Голландії, куди переселилися переслідувані польські баптисти, хрестять через занурення у воді, лондонський збір висилає бр. Блюнта до Ринсбергу прослідити цю справу. Він вернувшись, охрестив цілий лондонський збір наново, бо попереднє хрещення через поливання водою бул неважне. Хрещення через занурення переняли й усі інші збори в Англії.

В Польщі перше хрещення через занурення відбулося 1565. року на синоді „польських братів“ (так називали себе баптисти) в Угрові (Węgrów). „Польських братів“ геть вигнано з Польщі 1660. р.

Наново розпочав цей рух у Польщі німець J. Oncken 1858. р. Перше хрещення відбулося 28. XI. в Адамові. Тоді охрестився місіонар A. Gottfried, який подорожував по Польщі, Україні та заснував збори між німцями. Перший польський збір заснував у Зельові 1872. р. чех Карло Єрсак.

В 1929. р. було в Польщі 89 зборів, 12.419 членів, з того польських і українських зборів 52 і 4206 членів, решта німецькі.

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ ХРИСТІЯНИ.

Ця секта нічим не різниться від секти баптистів. Це є така сама секта, з окремою тільки управою, касою й назвою.

ПЯТИДЕСЯТНИКИ.

Пятидесятники, це найновіша мабуть секта. Появилася вона 1907. р. в Los Angeles у Каліфорнії. Цей рух через Норвегію

¹⁾ Назва „Штунда“ або „штундо-баптизм“ пошла в Росії і цілий час під тим розумілося секти баптистів, пятидесятників і ин. Назва та була загальною уживана в життєво щоденному, в літературі і навіть в законодавстві російському і зховалася та є в ужиттє ще й тепер, хоч є невластива бо ніякої відрубної секти штундистів в дійсності нема.

дістався до Німеччини, де поширився в Гессені й Касселі. Дальше в Західній Європі ця секта не поширилася, натомість відповідним ґрунтом показалася східня Європа, де ця дурна секта зі своїм белькотанням прийнялася особливо на українських землях. Деякі збори різних сект, які вже існували на Україні, приймали говорення мовами і т. п. і так повстала нова секта т. зв. п'ятидесятників.

П'ятидесятники це найдивачніша секта. Практика їх це якийсь хоробливий, патологічний стан, підчас якого сектанти нібито бачать видіння, трясуться, белькочуть поодинокі незрозумілі слова, тобто „говорять мовами“, яких ніхто не розуміє, і т. д. Все те приписується діянню Св. Духа, який — як вони вірять — сходить на них...

Чим є п'ятидесятники, свідчить Мурашка проповідник нового відламу цієї секти. (Про це ширше читай допис у часописі „Христос наша Сила“ з р. 1934). Цей характеристичний тип Мурашки свідчить про психічну аномальність секти п'ятидесятників. Вони ж виховали такого „вампіра“ Мурашку.

(Про те, де і які секти поширилися в нашій церковній провінції, в особній брошурі).

ОРГАНІЗАЦІЯ СЕКТАНСТВА.

Всі секти добре зорганізовані. Життя в організації нормують часті зїзди, конференції, наради, візитації старших, загальні збори членів та різні приписи. І так, наприклад, секта баптистів і евангелістських християн мають такі приписи:

1. Збір це є церква. До збору приймається через хрещення. Одиноким правилом збору є Новий Завіт.

2. Уряди в зборі є такі: Голова є Ісус. Видимого голови нема. Збір вибирає зпоміж членів: старших, проповідників, дияконів і дияконіс, які свій уряд перебирають через ординацію. Ординація є це звичай практикований першими християнами, який полягає в тому, що вибрані збором особи через положення рук старших того чи іншого збору призначаються до певного роду праці. Старші підлягають дисципліні збору, як кожний член. Між старшим і проповідником чи дияконом нема першенства. Освіта для них є порадна, але не конечна. а) **Старший** або **презбітер** проводить зібраннями, кермує і опікується збором. б) **Проповідники** проповідують слово Боже. Щодо чистоти голошеного слова вони є під доглядом **цілого збору**. Збір усуває проповідника, якщо він по пересторозі триває у якомусь блуді. Ці два уряди можна лучити в одній особі. Хрещення і вечерю може уділяти старший і проповідник. Можуть вони мати якесь приватне заняття, але пожадані є, щоб посвятилися виключно духовному уряду. Тоді збір обов'язаний дати удержання своєму слугі. в) **Диякони й дияконіси** допомагають старшим і проповідникам, особливо в дочасних справах збору.

3. Члени збору обов'язані до взаємної любови, до сталого ходження на богослуження, споживання Господньої вечері спільно з іншими братами й до активної участі в церковному житті.

4. Голосування членів збору рішає про всі справи більшістю голосів.

5. Приняття нового члена відбувається найперше через голосування, а опісля через хрещення.

6. Дисципліна для всіх однакова. Пересторога в чотири очі, опісля при свідках, а вкінці перед цілим збором.

7. Виключається зі збору обов'язково таких, що не додержують заповідей, а напiмненi не покидають гріха. Збір рiшає, чи можна виключеного прийняти наново.

8. Між вірними має бути рівність, братерство і свобода в поглядах віри, але на основі Євангелія.

9. Кожний віруючий має обов'язок бути місіонарем у своєму середовищі.

10. Кожний збір є незалежний, хоч поодинокі збори можуть лучитися в товариства в цілі релігійної співпраці. Кожний збір має повну автономію. Приймає, винагороджує й усуває пастора чи проповідника. Збір — це найвища влада.

Тепер пригляньмося, як починають працювати сектанти в якійсь місцевості і як виглядає така організація. Для приміру візьмемо секту суботників.

Проповідник їде в дану околицю, звичайно в таку, де вже є якась інша секта, і там підшукує для себе бодай одну особу. Переконавши її словами чи підмогою, відбуває там сталі поїздки. До такого першого суботника приходять цікаві сусіди і з них деякі даються переконати. Якщо десь знайдеться кілька осіб, тоді вони творять групу, якою руководить один із братів. Такий руковідний брат заступає місце проповідника, він читає св. Письмо, пояснює Його, проповідує, молиться, скликає братів на молитву і т. п. І так звичайний собі господар, що ніколи й часопису не прочитав, бо не вмів і не розумів, тепер читає і викладає св. Письмо. Час від часу відвідує групу проповідник, щоб утверджувати братів у вірі. Якщо таких членів знайдеться кільканацять, тоді повстає збір. Управителем збору назначається і висвячується старшого. Це вже є духовна особа. Залежно від величини збору, може бути старших два й три. Їх помічниками є диякони і дияконіси. Зпоміж членів вибирає збір комітет до завідування справами матеріальними. При зборі є звичайно мандрівний проповідник, який організує і відвідує групи. Збори адвентистів лучаться в **станції** або **поля**, які удержує **уніон**; або лучаться в **товариства**, які є самовистарчальні і не дістають підмоги від уніону. Станції і товариства підлягають уніонам. Кожним уніоном править **уніонна конференція**, зложена з представників поодиноких станцій і товариств, яка збирається що два роки. Правячим чинником в станціях і товариствах є теж конференція, зложена з делегатів зборів. Всі уніони **творять** т. зв. **дивізії**. Дивізії підлягають **генеральній конференції**, яка править адвентистами цілого світа і збирається що п'ять літ. Головою ген. конференції є т. зв. **президент**.

Дослідники теж мають свою організацію, хоч усюди пишуть і говорять, що ні. Ідея організації дослідників є царство Боже на землі під проводом дослідників. Членом їх організації

може стати кожний, що має 15 літ і хоче посвятитися на службу Богові. Ознакою того посвячення є занурення у воду, тобто хрещення. Устрій організації демократичний. Найвищою владою є **конференція** або загальне зібрання делегатів усіх зборів. Проводить організацією **головна управа**. Контролює її **ревізійна комісія**. Всі поодинокі збори мають свою **управу зборів**. Щоб повстав особний збір секти в якійсь місцевості, треба найменше 10 осіб. они вибирають **зпоміж себе** на один рік: 1) кількох старших збору, які проповідують „слово Боже“, 2) кількох дяконів, які виконують господарські чинності, напр. збирають гроші, кольпортують книжки, тощо. Зпоміж старших і дяконів вибирає збір „управу збору“ складену з: 1) **предсідника**, 2) **заступника**, 3) **секретаря** і 4) **скарбника**.

Загальна конференція делегатів відбувається при кінці кожного року. Збори, які мають до 50 членів, висилають одного делегата; які мають понад 50, по два делегати. Скликує і проводить конференцією **предсідник** головної управи. Делегати вибирають нову управу що три роки. Головна управа складається теж із **предсідника**, **заступника**, **секретаря** й **скарбника**. Фонд організації становлять пожертви членів, пожертви осіб посторонніх, тобто **нечленів, які хочуть підпомогти цей рух**, записи, дари, доходи підприємств і т. д.

Дослідники в Польщі належать до організації європейської, а через неї до всесвітньої, звідки йдуть доляри на піддержку руху в державі.

РОЗПОВСЮДНЕННЯ СЕКТАНСТВА.

Сектанство на загал досить активне і значно поширюється. Так напр. секта суботників має найменше членів (за винятком дрібних сект), а пригляньмося, які вона робить поступи, який широкий круг її ділання на обох півкулях. У 1912 р. — як виказують їх звіти — відбули адвентисти 129 конференцій, піддержували морально і матеріально 87 місійних станиць у різних краях і серед різних народів. Мали зорганізованих 2769 зборів і коло 104000 членів та симпатиків, мали 828 ординованих проповідників і 458 неординованих, 1234 місіонарів, 1697 кольпортерів, разом 4117 робітників, себто на кожних двадцять і кілька членів один робітник-агітатор. Це характеристичне для всіх сект. Десятини вплачено за цей рік 1,338.690 долярів, пересічно 12 долярів на одного члена. Видавництва суботників поширені по цілому світі. Кожний член є кольпортером і вірить, що, даруючи комусь брошурку чи часопис, робить добре й Богу миле діло.

Отся табеля унаглядно зріст секти за десятиліттями:

10-ліття	кількість членів	пересічна жертвенність членів в дол.	видатки на закордонні миси в дол.	роди членства	кількість нових
1872	4.700	5'55	9.000	3	1
1882	17.000	5'65	46.000	10	7
1892	34.000	11'59	411.000	24	12
1902	67.000	11'—	4,077 000	96	39
1912	90.000	13'66	3,139.000	123	75
1922	209.000	39'86	17,584.000	154	114
1932	330.000	43'—	26,300.000	219	219

1932 р. мали суботники 260 різних підприємств із капіталом понад 40 мільйонів доларів. Річний дохід з видавництва перевищував суму 20 мільйонів німецьких марок, роблять добрий інтерес на вірі. Членам підприємств не належить жадної дивіденди. Ввесь дохід іде на цілі Церкви. Щодо якості підприємств, то це є приватні школи, заведення, видавничі дома, книгарні, лікарні, казарми, і т. п. Річний дохід із тих підприємств досягає 40 мільйонів марок. Суботники мають теж свої вищі школи (6), семінарі (3), народні школи (672). У всіх євангельських школах навчається понад 20 тисяч студентів. Є лікарня понад 3000 лікарів і санітарів.

Важко не можна сказати, щоб вони мали успіх у своїй діяльності і при такому великому накладі грошей. З року 4000 робітників зеднує пересічно 4000 членів, який член на одного добре платного робітника. Якщо платня робітника виносить 100 доларів у місяць, то суботниками душа коштує 1200 доларів.

Всё це свідчить про те, що адвентисти завдячують своїм успіхам не діланню Духа Св., як це було в апостолів і в інших у Церкві католицькій, але власній витривалості, аман.

СПОСОБИ СЕКТАНСЬКОЇ АГІТАЦІЇ

Способами сектанської агітації можемо розрізнити наступні:

Молитовні зібрання і проповідання по домах і в парках. Це новість, цікавить і притягає людей. На зібраннях

читас проповідник св. Письмо в зрозумілій для всіх мові, пояснює його, проповідує свої догми, осуджує всі інші вірування, називаючи їх Вавилоном і накликає всіх, щоб вийшли з того Вавилону, навернулися до правдивої віри, яку він проповідує.

2. **Читання св. Письма.** Кожний сектант має св. Письмо, читає його вдома, у сусідів і знайомих. Старається всім пояснити те, чого сам не розуміє, переконує кожного і викладає те, що чув від свого проповідника. На зібраннях теж кожний по черзі читає, диспутує в справах віри і т. д.

3. **Кольпортажа.** Сектанти продають і роздають дуже багато своїх видань. У цьому напрямі працюють дуже інтензивно. Друковане слово помагає їм ширити різні блуди. Тисячі кольпортерів і членів секти розносять свої видання по найдальших закутках світа.

4. **Місії.** Може думає хтось, що місії серед поган, серед безбожників або непоправних грішників? Ні, тими вони найменше інтересуються. Їх місії головню в християнських краях, вони християн навертають на Христову віру. Що за іронія!

5. **Участь членів у церковних справах.** Це є характеристичне для всіх протестантських церков. Цей устрій прийняла православна церква в Росії за часів Петра В. Походить він від бувшого свящ. ЧСВВ Прокоповича. Від православних переняли протестанти і нині члени збору (напр. у баптистів) рішають про те, чи проповідник або пастор належно розуміє і викладає св. Письмо.

6. **Жертвенність** у сектантів гідна подиву і наслідування, якщо абстрагуємо від мотиву, яким вони руководяться. Мотивом їх жертвенности є ненависть до церкви католицької, бажання за всяку ціну знищити її. Кожний член секти старається дати якнайбільше на „голошення слова Божого“. Наш селянин, що в церкві на тацу ледви коли гроша кинув, на цілі своєї секти не жалує. Тут лежить секрет розвитку сектанства. Маючи членами мільонерів і таких жертвених вірних, маючи мільонові фонди від сконфедерованих ворогів католицької церкви можуть видавати і роздавати безліч книжок, брошур і часописів, можуть заманювати несвідомих, даючи їм підмоги грішми та лахами, можуть удержувати тисячі проповідників і кольпортерів. Пожертви збирають сектанти добровільно і примусово. Суботники морально змушують своїх членів платити десятину, інші знову платять місячний податок, який самі собі ухвалили, або збирають добровільні датки підчас молитовних зібрань.

7. **Працьовитість** у деяких сектанських робітників незвичайна. Візрцевий проповідник стало подорожує від одного збору до другого, переважно пішки. Він старається всюди якнайчастіше бувати, старається зєднати членів і заснувати якнайбільше нових зборів. Він знає і відвідує кожного члена в його домі, щоб

порозмовляти з ним і утвердити в вірі. Проповідник, щоб зєднати собі прихильність, уділяє часом матеріяльних підмог із окремого фонду. Проповідник ніколи не зражується неуспіхом. Він десять разів ходитиме до наміченої жертви і буде доти говорити й переконувати, доки не збаламутить.

Є однаке між сектанськими проповідниками більшість таких, що нічого не роблять, хитро-мудро обдурюють різні протестанські централі на грубі тисячі долярів, стерлінгів чи марок і так вигідно живуть та роблять інтерес. (Про це ширше й докладніше в окремій брошурі, що незадовго появиться).

8. Моральний примус. Спосіб писання брошур і проповідування у сектантів є досить цікавий, а неутвердженого у вірі неправду можуть настрашити і переконати. Подам уривок з одної суботницької брошури:

„І тепер можна почути ще слово Боже (тобто у адвентистів), але грішний світ не хоче пізнати його вартости. Прийде нас, коли вже не можна буде почути слова Божого, бо сторожі, призначені до сторожування й перестороги перед наближенням небезпеки, будуть відкликані зі свого високого становища. І тепер ще офірується Боже слово грішним людям даром (а десятина де?) через слуг Божих. Але грішники насміваються з них, а навіть гонять покірних слуг від дверей домів. Прийде час і вийдуть грішники, щоб найти їх, але вже не найдуть, бо їх післанництво вже скінчиться. „Деж почуємо слово Боже?“ — будуть розлягатися голоси нещасних. І кинуться тоді на ложних пастирів, себто священників, пасторів і проповідників різних сект, які їх ошукували і навчали, щоб спокійно і безпечно жили. Скупий тримає свої гроші і не хоче платити десятини. Тоді сповниться пророцтво: „Нуже тепер багаті плаче і нарікайте на нужду вашу, що прийде. Багатство ваше зігнило, а одіж поїла міль. Золото і срібло ваше поржавіло, а ржа буде свідоцтвом проти вас, пожере тіла ваші, наче огонь“. Тепер іще срібло і золото можете вжити на голошення слова Божого, на честь і славу Божу“. (Тобто на ширення суботницької віри, на платню проповідникам, які не бояться ржі. Вміють манити гроші, нема що казати).

„Ми, адвентисти, маємо післанництво правди до людей (від кого, від п. Вайт?) і кличемо кожного: ходи, вір і святкуй суботу (і дай десятину)... а тоді вже буде запізно. Ісус скине з себе ризи первосвященника й зодягне ризи пімсти (ви нужденні суботники не розумієте духа науки Христової, не знаєте, чийого ви є духа) Тоді збір Христів (тобто суботники), який недавно ще плакав і молився і голосив останнє післанництво перестороги... заховає глибоку мовчанку...“ (Другий прихід Христа, ст. 29—31). Завважити треба, що на титуловій сторінці цієї брошури намальована зірда, знак, який найдете на кожній божниці. Суботники хрести:

ненавидять і тому не малюють його на своїх виданнях, зате жидівську зізду найдете в них часто.

Для приміру уривок проповіді: „Ти, брате, був у блуді, але Господь не гнівався на тебе, бо ти був несвідомий того, ти не знав, що відкидаючи суботу, грішиш тяжко, тебе обдурили... Але тепер, коли ти прийшов до нас і почув слова правди, записані у св. Письмі, які ми голосимо, ти не зможеш нічим оправдатися на страшному суді, ти мусиш ті слова, ту правду Божу про святий суботний день прийняти. В противному разі будеш осуджений... Вибирай — або субота і вічне життя в небі, або неділя і смерть...“.

ЧАСТИНА ДРУГА

НАУКА СЕКТАНТІВ.

I. ПРО БОГА.

Дослідники вчать:

1. Бог, Єгова є абсолютно один. Нема Бога триособового, або триєдиного. Не розуміємо, як $3 \times 1 = 1$, як $3 = 1$... Триєдиний Бог це нісенітниця, це абсурд.

Син Божий це перше одиноке і найвищого ряду сотворіння Боже (ширше гл. теза II).

Дух святий це невидима Божа сила, але не особа.

2. Бог має чотири головні прикмети: мудрість, справедливість, любов і силу.

Бог має духове тіло. Таке саме має Христос і матимуть дослідники після воскресення.

Суботники вчать:

3. Бог є один у трьох особах. Отець є Бог, і Син є Бог, і Дух Св. є Бог. Але Отець є більший від Сина. Ті три особи є „одно“, бо годяться зі собою рішуче у всьому. Бог має небесне духове тіло.

Баптисти, Євангельські Христіяни і пятидесятники вчать, як кат. Церква.

ВІДПОВІДЬ.

1. Бог є абсолютно один це правда, але ж і кат. Церква не вчить, що Богів є три, тільки що є Бог в трьох особах. Про це свідчить об'явлення Боже. Те, що ми цієї правди не розуміємо, не значить, що це вже нісенітниця або неправда, або видумка. Багато є річей, у світі видимому, матеріальному, яких ми не розуміємо і не бачимо, а нікому не прийде до голови заперечувати їх існування (хіба малограмотним).

Напр. не розуміємо, що то є життя і в чому його суть, не розуміємо, що то є світло, електричність, магнетизм, що то є сила або що є матерія... Коли отже в природі є так багато таємниць, то щож казати вже про світ невидимий, духовий, а тим більше про самого Бога, великого у своїх замірах і могутнього у своїх ділах? (Єр. 32,19). Таємниці цієї і взагалі Бога докладно не пізна-

емо ніколи, ні в теперішньому, ні в будучому віці, бо тоді ми самі стали б богами і це є абсурдом, а не те, що ми Бога не можемо докладно пізнати. Пресв. Трійця це є правда, яку можемо прийняти вірою, бо розум наш за короткий.

Наука церкви булаб абсурдом, колиб Церква твердила, що три єства це одно єство. Так аргументують дослідники, не розуміючи і не знаючи науки церкви, яка вчить, що три особи це одно єство. Так як у соняшному промінню є три складові — що так скажу — частини: рух, тепло й світло. Хоч і тепло і світло це теж рух, то вони, будучи чимсь одним, є рівночасно трьома, світло є рівночасно й теплом і рухом, тепло є рівночасно й світлом і рухом. Це булаб така слабенька аналогія для легшого й частинного зрозуміння Пресв. Трійці.

Бог є один у трьох особах, себто що три різні особи мають ту саму природу. Отець є **кимсь** **іншим** від Сина і Духа Святого, але не є **чимсь** **іншим**. Отець, Син і Дух Святий не є кимсь одним і тим самим, але чимсь одним і тим самим. Особи Божі різняться між собою не щодо природи, але щодо походження осіб. Бог Син роджений від Отця, а Бог Дух Святий походить від Отця і Сина.

Св. Письмо вчить нас, що Бог є в трьох особах. Наведу кілька текстів. „Ідіть же, навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Св. Духа“ (Мт. 28. 19). Навчати можа в ім'я якоїсь особи. Всі ті три імена, вжиті в одному вірші, мусять мати однакове значіння. Якщо Отець є Богом, то й Син і Дух Святий є Богом, а що Бог є тільки один, отже це є три особи одного Бога. „І рече Бог: сотворімо чоловіка в **наш** образ...“ (Бит. 1. 26). Слова „сотворімо“ і „в наш“ виразно вказують на те, що Бог Отець мав співсотворителів, з якими начеб то нараджувався. А що чоловіка сотворив Бог, а не якийсь ангел, хочби найвищий, тож ця „нарада“ була в Бозі між особами.

Жидівське слово „ельогім“ (=Бог) є числом многим, на що вказує закінчення „ім“, а що Бог є тільки один, отже сама назва вказує на три особи одного Бога. Ангели співають Богіві „свят, свят, свят, Господь Сил“ (Іса 6. 3). Чому саме три рази? Бо таким способом славлять Бога в Трійці одного. „Сказав Господь Господеві мійому“ (Пс. 110. 1). Як отже міг говорити Бог до Бога, колиб була тільки одна особа Божа?

Ісус сказав: „як же піду, пришлю Утішителя до вас, Духа Св.“ (Ів. 16. 7, 13). А що післати можна тільки особу, отже Утішитель Дух Св. є Особою Божою, а не тільки силою.

„Хто скаже слово проти Духа Св., не проститься йому“, (Мт. 12. 32), а що образити можна тільки особу, а не якусь силу, тож Дух Св. є особою Божою, а не силою.

Пресв. Трійця об'явилася підчас хрещення Ісуса в Йордані.

Голос

с Бога Отця, Його свідоцтво про Бога Сина, і Бог Дух Св. у виді голуба (Мт. 3. 16. 17). (Про Бога Сина гл. т. II).

2. Щодо прикмет Божих, про які говорять дослідники, то вони не є головні. У Бога нема головніших і менш головних прикмет, — у Нього всі прикмети однакові. Як би можна було зробити якесь чергування тим прикметам, то на перше місце треба поставити „буття само від себе“ без початку і кінця. „Я є Той, що є“. Всі прикмети Божого ества є однаково великі, ні більші, ні менші, бо всі має Бог у ступні найвищому, і кожна з них є найголовнішою, бо без одної навіть Бог не був би Богом. З Божого ества не можемо відділити ні одної з прикмет Його совершенства.

Щож до тіла, то Бог не має ніякого*). Тіло, хочби й духове, має якусь форму, вигляд, є обмежене, є в просторі... Бог є чистим духом, але не „тілесним духом“, не є обмежений, не має вигляду чи форми, є понад простором, понад світами й часом, є чимсь незбагненим, незглубимим для нашого розуму, є — як каже філософія — абсолютом. Наша подібність до Бога лежить не в формі нашого тіла, тільки в душі, себто в розумі і свобідній волі. Христос яко Бог має ту саму природу, що Отець. А що дослідники мають претенсії до Божої природи, то це свідчить про їх гордість диявольську й про те, що вони бунтівники і слуги сатани, бо разом із ним говорять: „Взійду аж на небо, над Божими зорями престол мій поставлю і засяду на горі між богами“ (Іс 14. 13). (Ширше про це т. XVI).

3. Певно, що всі три особи Божі рішуче у всьому годяться, але єдність та лежить не в їх діланні чи згоді, а в природі. Три особи Божі мають одну природу.

Отже Св. П. учить нас, що є один Бог в трьох особах.

II. ПРО ІСУСА ХРИСТА.

Дослідники вчать:

1. Ісус був Богом-Єговою у значинні переносному, бо Бог дав Йому життя.

2. Слово не було Богом-Єговою і ніколи Ним не буде, тільки богом, себто могутнім. Так треба розуміти текст св. Івана, розділ I. вірш 1. Це місце Св. Письма греко-католицька церква перекручує, щоб підперти свою фальшиву науку, що Отець і Син є одним Богом. Має бути „...і Слово б'є к Богу“ „сей б'є искони к Богу“.

*) Дуже часто диспутовав я з суботниками на цю тему. Таердять, що Бог має руки, ноги, патріяршу бороду, вуха, якими чує, очі, якими бачить, і т. д.

3. Ісус не був втіленим Богом-Єговою, бо сказав: „От мій більший мене“ (Ів. 14. 28), „Отець любить Сина і все дав Йому в руки“ (Ів. 3. 35), „Отець дав суд Синові“ (Ів. 5. 22), „Отець дав життя Синові“ (Ів. 5. 26). Ісус і Бог Отець це два окремі ества (Ів. 8. 18). Ісус Бог не міг молитися сам до себе (Ів. 12. 28).

4. Ісус був тільки правдивим чоловіком, досконалим як Адам. Його сила і знання були обмежені й набуті. „І виростав Ісус премудрістю“ (Лу 2. 52), „Про день же той ніхто не знає... тільки Отець“ (Мт 24. 36). Ісус був чоловіком із неба, але не Богом: „другий чоловік Господь з неба“ (1. Кор 15. 47), „один Бог і один посередник чоловік Ісус Христос“ (1 Тим 2. 5), „Вислухайте слова Ісуса Назорея Чоловіка“ (Дія 2. 22).

5. Перед народженням Ісус був найвищим духовим еством, першим і останнім зпоміж усіх сотворінь Божих і єдиним безпосереднім сотворінням Бога Єгови. Він є альфа й омега всього сотворіння. Він „перворідень усякого творива... все Ним і для Нього сотворене“ (Колос 1: 15, 16). Він „почин сотворіння Божого“ (Об 3. 14). Льогос означає того, що ділає і говорить, що є післанний в ім'я Боже, що є Божим заступником і представником. Таким представником Бога був Ісус, коли з духового ества з Льогоса стався чоловіком. Це не значить, що духове ество замешкало в тілі людському, це не було втілення Слова. Духове ество перемінилося, явилось як досконалий чоловік.

6. Льогос сотворив не тільки світ, але й другого Сина Божого „Досвітню Зорю“ (Визвол. стор. 15). Льогос і „Досвітня Зоря“ це були Сини Божі (Визвол. ст. 5) і найвищі ангели. Ангел „Досвітня Зоря“ цей другий Син Божий, коли Бог поставив його наставником раю, згрішив непослухом і гордістю. Він захотів заступати собі царство на землі й намовив прабатьків до непослуху. За ним пішли інші ангели. Вони брали людські дочки за жінки й плодили велетнів (Бит. 6. 2, 4).

7. В Ісусі не було двох природ, він не був правдивим Богом і правдивим чоловіком в одній особі, тільки два рази змінював свою природу. З духового ества став досконалим чоловіком, відтак після воскресення став знову духовим еством: „був умертвлений по тілу, але ожив духом“ (1. Петр. 3. 18). Тоді дістав Ісус Божу природу, себто силу мати життя в собі самім, став подобою Бога-Єгови (Жид 1. 3—4), помазаником-Христом. Тоді Бог вивичив Його понад усі сотворіння (Фил 2. 9) і віддав Йому владу над цілим світом.

8) Ісус Христос-Месія складається з голови (Ісуса) і тіла (144000 дослідників). Він є єдиним посередником між Богом-Єговою й людьми. „Ічув'я число попечатаних 144000“ (Об 7. 4). „Він голова тілу й церкві“ (Колос. 1. 18).

9. Хто думає, що Ісус на землі був чимсь більше, ніж тільки тілом, то це наука антихриста.

Суботники, баптисти й інші вчать:

10. Ісус був Сином Божим у властивому значінні, і мав дві природи — Божу й людську в одній особі. Але все таки Ісус був меншим від Отця.

ВІДПОВІДЬ.

1. Ісус був Сином Божим у властивому значінні. Не маємо ніякої підстави, ні права перекручувати св. Письмо. Архангел Гавриїл називає Ісуса „Синоном Всевишнього“ (Лу 1. 32). Св. Петро називає Ісуса „Синоном Бога живого“ (Мт. 16. 16). Ми є дітьми Божими в значінні переносному через усиновлення. Ісус є „Синоном єдинородним“, себто що тільки він єдиний є роджений від Бога й має Божу природу. Ми всі є з ласки усиновлені (Гал. 4. 5) і не маємо Божої природи. Ісус сам себе називав „Синоном Божим“ (Ів. 9. 35—38). Бог Отець назвав Ісуса „своїм любим Сином“ (Мт. 17. 5; 3. 17). Навіть діяволи устами біснுவатих визнавали, що Ісус є „Син Божий“ (Мт. 8. 29), а дослідники не хочуть.

2. Слово-Льогос було правдивим Богом, це ясно показує св. Письмо „На початку було Слово... і Бог було Слово“ (Ів. 1. 1). Щож тут церква перекрутила? То тільки дослідники перекручують, бо твердять проти св. Письма. Щож до слів „бж к Богу“, то ми можемо від того зовсім абстрагувати; для нас вистане „і Бог було Слово“, й це місце каже, як маємо розуміти інші слова: „бж к Богу“ і т. д. Вкінці це не є наука тільки-но гр.-кат. церкви, але цілої церкви Христової.

3. Всі наведені тексти відносяться до Ісуса Христа як до чоловіка. Ісус був правдивим чоловіком і правдивим Богом. Про це свідчить св. Письмо.

Ісус казав, що він є рівний Отцеві й що Він і Отець є одним (не кимсь одним): „Я і Отець одно“ (Ів. 10. 30). Коли молився про Єдність церкви, наводить свою Єдність з Отцем (Ів. 17. 22).

в) Св. Павло каже, що Ісус був чимсь більше, ніж тільки чоловіком: „Ісус уважав себе рівним Богу, будучи в подобії чоловіка“ (Філіп. 2. 6—7).

г) Ісус був Богом, бо інакше не булоб спасення: „Ніколи не зможе чоловік спасти брата свого й не зможе дати викупу за нього, щоб він жив на бжи й не почив зітління“, „Бог спасе душу мою з рук підземної крґґчи“ (Пс. 124. 7, 9, 15).

д) Ціна викупу мусить бути пропорціональна до провини. Гріх є безконечним злом, бо образж безконечного Бога, отже

й ціна викупу мусить бути безконечної вартости. Такий викуп міг дати не звичайний чоловік, ані навіть найвище сотворіння, тільки безконечний і правдивий Бог, Син Божий, Ісус Христос.

е) Пророки предсказали, що Месія буде правдивим Богом: „Бог кріпкий, Отець будучого віка...” (Іс. 9. 6), „Ось Бог ваш прийде спасти вас” (Іс. 35. 4).

е) Жиди не вбили Ісуса, якби він не вважав себе за Бога. Це ж було причиною Його засуду. „За те шукали вбити Ісуса... що рівним себе ставляє Богу” (Ів. 5. 18). „Каменуємо Тебе за те, що робиш себе Богом” (Ів. 10. 33).

ж) Ісус відповів сатані: „Не спокушай Господа Бога твого” (Мт. 4. 7), отже вважав себе Богом.

з) Ісус є Бог, бо „має всяку власть на небі і на землі” (Мт 28. 18), бо „мав її перш, ніж світу бути” (Ів 17. 5), бо „має власть відпускати гріхи” (Лу 7. 48; Мт 9. 2), бо називає себе сотворителем, судією і воскресителем (Ів. 1. 3. Колос. 1. 16; Мт. 25.31; 26.64, Ів. 5. 28). А правдивість своїх слів потверджує Ісус процтвами, чудами, своєю чудесною наукою і своїм Божим життям, своїм терпінням і воскресенням. А чим потверджують свою науку дослідники й інші сектанти? Хіба долярами?

і) Апостоли вірили в Божество Ісуса (Мт. 16. 16), „Господі мій і Бог мій (Ів. 20. 28), „в Ньому вся повня Божества” (Колос 2. 9; Юд. 1. 4).

к) Перші Християни вірили, що Ісус був правдивим Богом і свою віру потвердили власним життям і кровю.

Отже Ісус був правдивим Богом і насправду треба дивуватися гордості, впертості та глупоті дослідників, які не хочуть прийняти такої наочної правди й таких численних доказів слова Божого записаного в св. Письмі.

4. Побіч того, що Ісус був правдивим Богом, був Він і ~~прав~~дивим чоловіком. Яко чоловік мав обмежене знання і силу. Наведені тексти св. Письма відносяться до Ісуса яко чоловіка. „Чоловік із неба” є в протиставленні до людей, які є чисто земні (1 Кор 15 47). Тіло Ісуса було взятє з тіла Преч. Діви, але зачатє було силою надприродною, силою Духа Святого. Через це саме апостол уживає такого виразу: „посередник чоловік Ісус”. Ісус не був би посередником, колиб не стався чоловіком.

5. Правда, що Ісус є альфа й омега, але ~~але~~ ~~де~~ ~~нема~~ у св Письмі, що Ісус є „альфа й омега всього сотворіння”. Це вже думка антихриста і його слуг дослідників. Ісус не міг би сотворити світа, колиб він сам був сотворінням. Світ міг сотворити тільки всемогутній Бог. А що Син Божий дійсно сотворив світ (Колос 1. 16), отже Він є правдивим Богом, але не сотворінням. „Перво

родний і єдинородний" (Колос 1. 15) це не є те саме, що сотворений. Ісус не є сотворінням, тільки єдинородним Сином Божим. Наведений текст (Об. 3. 4) не відноситься до Сина Божого, це вирвані слова. Хоч би й під тим „Аміль“ розуміти Сина Божого, це слова „почин сотворіння“ відносяться до світа, себто що Син Божий дав початок сотворінням Божим. Всяка наука про переміну духового ества „Слова“ на чоловіка Ісуса і т. д. не має ні одного доказу у св. Письмі. Це натягання дослідницьких мудрців і чиста видумка та брехня.

6. Цю науку про двох синів Божих, про „Досвітню Зорю“, про упадок другого сина Божого в раю, про те, що ангели брали людські дочки і т. д., найдемо тільки у брошурах дослідників, але нічого про те не говорить св. Письмо. Отже це все є брехня й пуста балаканина. В наведеному тексті Бит. 6. 2, 4 говорить про синів Божих в ширшому значінні. Сини Божі були ті, що вірно служили Богові, а ті, що відпали від Бога, були синами чоловічими. Це місце св. Письма можна тільки так пояснити і цей текст більше нічого нам не говорить.

7. Ніде у св. Письмі нема написано, щоб Ісус змінював раз чи два рази свою природу, але в багатьох місцях говорить св. Письмо. що Ісус є правдивий Бог і чоловік, як це вище було доказано. В Ісусі було дві природи. Він був Богочоловіком. Ці дві природи були побіч себе, наче штаба золота і заліза . сповні разом. Кожне ество бере свій початок від того ества, від якого походить. Божа природа в Ісусі бере свій початок від Бога Отця, а людська від Преч. Діви. Доказом Його Божества були чуда, пророцтва і т. д., а доказом Його чоловічества були покуси, голод, терпіння і т. н. Текст І. Петр. 3. 18' доказує саме те, що Ісус мав дві природи. Жиди умертвили Його тільки по тілу, отже тільки Його людську природу, яку описав Бог Отець воскресив, перемінив, прославив і вивищив, бо душі не могли вбити. Ніде св. Письмо не каже, що Ісус дістав Божу природу і владу і славу аж по воскресенню, навпаки — каже, що Він мав її заки світ був. (Ів. 17. 5.).

8. Те, що Ісус є головою містичною тіла й церкви, це правда. Неправдою однак є, що Ісус є зложений і то з дослідників, неправдою є, що тіло Христа буде складатися тільки з 144000 і то самих дослідників, про те св. Письмо нічого не говорить. Це наука не Христова, а Русселева. Дослідники слухають Русселя, а не Христа. Нехай! Ті 144000 вибраних і попечатаних це не дослідники, які є скорше антихристом, ніж вибраними. Попечатані це „ті, що не опоганилися з жінками“ (Об. 14. 3—4).

9. Таке твердження то напівправду вершок безличности. Самі дослідники виступають проти Христа, проти Його науки, проти Його Церкви, проти Його Божества — одним словом не вірять у Христа-Бога, а того, що вірить Ісусові і Його словам цілим

серцем і душею, називають антихристом. Хто ж то є антихрист? Саме слово каже нам, що антихристом є той, що не вірить у Христа, що Він був правдивим Сином Божим. А такими, що не вірять у Христа-Бога, є саме дослідники. Отже дослідники є антихристом, а їх наука й докази проти Божества Ісуса є наукою антихриста. Щоби відвернути від себе те ганьбляче ім'я антихрист, вони інших так називають.

10. Син Божий нічим не є менший від Бога Отця. Всі три особи мають одну й ту саму природу, отже є цілком рівні. Різняються між собою Божі особи походженням, але походження зовсім не зміняє Божої природи, яка є незмінна й неподільна. Те, що Бог Син є роджений, а Бог Дух С. походить від Отця, не робить їх меншими, ні більшими у відношенні до себе.

Питання божества чи „єдиносущности“ сина Божого вивдигнув Арій. Сучасні дослідники являються його якими послідовниками. Справу ту вирішив І. нікейський Собор 325 р.

Здавалосяб, що однозгідна думка великої більшості членів Собору повинна бути переконуючою для всіх християн. Але нашілися мудрагелі, які ліпше розуміють, і відкидають правду, яка не тільки, що є об'явленою, як ми вище виказали, але є між християнами загально прийнятою. Але у це треба вірити, бо без віри не можна Богові подобатись, а дослідники хочуть подобатись не Богові а сатані й іншим ворогам Христа.

В чім отже інтересі лежить, щоб народ не вірив у Божество Ісуса Христа? В інтересі сатани, бо він є відвічним ворогом Ісуса. Дальше це лежить в інтересі жидів, бо ж вони Ісуса розп'яли, а совість мучить їх і тому вони переконують і себе і інших, що Ісус не був Богом. Це лежить теж в інтересі безбожників. Коли отже дослідники спільно з дияволом, жидами й безбожниками стараються поборювати віру в Ісуса Христа, то вони хіба на послугах тих ворогів Христа. Що ж спонукує дослідників йти з ними в одній лаві проти Христа? Ніщо інше, — тільки те, що вони й їх співробітники творять одного антихриста, який за всяку ціну хоче знищити Христа й Його діло — Церкву. Але нехай памятають на слова, що „брами пекельні не переможуть“ Церкву.

ІІІ. ПРО СВ. ПИСЬМО Й ТРАДИЦІЮ.

Всі секти вчать:

1. Кожний може й обов'язаний читати св. Письмо і кожному Дух Св. дасть зрозуміння правди (Дія 17. 11). Ісус наказав читати св. Письмо (Ів. 5. 39), а апостол Павло каже, що читання св. Письма потрібне (2 Тим 3. 16), бо це найважливіша пожива (Мт. 4. 4). Блажений, хто читає й слухає слова пророцтва і хоронить що написано в ньому, бо час близький (Об. 1. 3).

2. Традиція це людські видумки і більш нічого. Св. Письмо є єдиним джерелом правди і в ньому є все те, що до спасення потрібне. На це є такі докази у св. Письмі: „не вважати на видумки, ...котрі більш роблять змагання, ніж Божого будування“ (І Тим. 1. 4); „Коли ж хто инше вчить і не приступає до словес Господа... той розгордився“ (І Тим. 6. 3); „Глядіть, щоб хто не звів вас філософією й марним підступом, по переказу людському... а не по Христу“ (Колос 2. 8); „і знівечили ви заповідь Божу ради переказу вашого, лицеміри“ (Мат. 15. 6); „хто доложити до слів книги сеї, доложити йому Бог і кар, що написані в книзі сій“ (Об. 22. 18).

Дослідники вчать:

3. Св. Письмо треба досліджувати. Інспірація св. Письма є літеральна. Тільки ми дослідники належно розуміємо й пояснюємо св. Письмо, а особливо пророцтва. Все у св. Письмі треба розуміти алегорично, бо Ісус говорив у приповідях і Бог через пророків теж промовляв у приповідях (Осі 12:10: Мт. 13:34), алегоріях і символах. Напр. світ означає організації народів, небеса — невидимі сили, земля — організовані народи; місто — царство, води — народи і т. д. (Визв. ст. 39). В деяких місцях св. Письмо зле переведено. Напр. в Єв. Луки 23. 43 поставлено протинок перед „сьогодні“ замість по „сьогодні“...

4. Ціль св. Письма — „зробити світ таким вигідним місцем замешкання, щоб люди не відчували браку Христа, а Бога не було б потрібно“ (Руссель VII. 363).

5. Твори Русселя є частиною Божого відкриття („Плян віків“, ст. 26), гл. т. XVI. 11. Тільки йому Бог відкрив свої таємниці, свою правду і пляни щодо спасення людського роду. Те відкриття списав бр. Руссель у своїх сімох томах. Прообразом тих томів є апокаліптичні труби, які на цілий світ голосять відкриті Русселем „Божий плян віків“. Що ж то є той „плян віків“? Є це плян спасення роду людського, що ділиться на три світи:

а) **минувший світ** від сотворення до потопу. Управляли ним ангели. Це перший світ.

б) **теперішній поганий світ** — від потопу аж до установлення царства Божого на землі. Управляє ним „князь цього світа“ сатана і люди.

в) **будучий світ** — це вічне царство Боже на землі, що його оснують дослідники і будуть ним управляти. В budouчому світі житиме справедливисть, грішники будуть знищені. Цей світ почне́ться з другим приходом Ісуса, з упадком сучасного ладу й релігій, що наступить підчас страшних воєн і революцій.

Суботники вчать:

6. Тільки ми належно розуміємо й пояснюємо св. Письмо, особливо пророцтва. Тільки нам Бог відкрив свою волю (святку-

вання суботи) і правдиве зрозуміння св. Письма. Цього „відкриття“ довершив Господь через сестру Вайт. Письма її, в яких списане Боже відкриття, є інспіровані, бо Бог обіцяв, що в Його церкві будуть дари, чуда і пророцтва. Інтерпретація св. Письма мусить годитися з писанням п. Вайт. Вона покликана Богом, щоб в останнє перестерегти світ, що Христос уже під дверима. „Ми повинні не занедбувати студіювати Біблію і Свідощтва“ (Адвент Ревю 1889. г. VII). Ті її свідощтва чи „testimonies“ обіймають чотири великі томи, в світлі яких треба читати біблію*).

Бабтисти й інші вчать:

7. Тільки ми належно розуміємо й непомилково пояснюємо св. Письмо. Всі інші є в блуді і не хочуть зрозуміти правди.

І так, хочби ви розмовляли з тисячами різних сектантів, то кожний твердить, що тільки він належно розуміє, що тільки він неомильно пояснює св. Письмо.

ВІДПОВІДЬ.

1. Кожний сектант ледви грамотний, стара жінка чи молодий хлопець ліпше розуміє св. Письмо, ніж коментаторі, вчені і професори цілого світа. Кожний сектант розуміє всі пророцтва; знає, що значить у св. Письмі кожна річ, що то є голова, що означає хвіст, що труба, гора, море і т. д. То так виглядає, якби якась стара сільська баба-знахорка, що лічить зіллям, хвалилася, що вона ліпше розуміється на медицині, ніж найславніший у світі лікар, або всі вчені лікарі і професори разом. На таке твердження здвигнули б ми плечима й засміялися б. Бо якже можна дурному доказати, що він дурний? Подібно є і зі знанням і поясненням св. Письма малограмотними сектантами. Але їм не треба вже доказувати, що вони помиляються у своїх поясненнях, бо це доказують вони самі нехотячи. Коли б пояснення св. Письма сектантами було правдиве, то не було би тисяч сект, а тільки одна, не було б тисяч різних пояснень, а тільки одно. Це ясний доказ на те, що всі секти є в блуді і, як та баба-знахорка, хваляться своїм знанням і розумінням мертвої букви св. Письма, а в дійсності такі обмежені, що часом не знаходиш іншої відповіді, як здвигнути плечима й усміхнутися... Напр.: Земля є плоска, а не кругла; сонць нема більше, тільки те одно наше; і т. п. Чому? — Бо того нема в св. Письмі. У сектантів знання св. Письма саме таке, як знання астрономії. Сектант бачить одно сонце, один місяць і звізди на небі, св. Письмо теж пише так само, ну й він вже пізнав правду... Неомильну правду... він наймудріший... Якже де треба щось дока-

*) Хто відкидає її науку, буде страшно покараний (Тестимон. том II. ст. 93, 605).

зати, потвердити якусь брехню, то так поперекручують тексти, вириваючи поодинокі слова або речення, так немилосерно їх натягають, що напrawdę сміятись хочеться з пояснення, а плакати того, що тим людям так у голові попереверталось. Напр. доказом на те, що мільйони людей, що тепер живуть, не помруть, мають бути слова „мане, текель, фарес“ (Дан 5. 25) або слова „і дав Симонові ім'я Петро“ й багато подібних („Мільйони не помруть“, ст. 97). На сектах сповняються слова св. Письма: „Хотючи бути законоучителями, не розуміють ні що говорять, ні про що переконують“ (І. Тим. 1. 7).

Католицька Церква не боронить читати св. Письмо але пояснювати й розуміти св. Письмо не є легкою річчю. Це мертва буква а мова стара, якої ми не чули й нею говорити не вміємо... Хто писав, коли і на що... це все річи чисто людські, які змінюють сенс св. Письма. Тому й св. Петро каже, що кожний не може пояснювати св. Письма, бо в ньому „дещо тяжко зрозуміти, що ~~неуки~~ і ~~неутверджені~~ перекручують... на свою погибіль“ (ІІ. Петр. 3. 16). Бачимо отже, що не кожний може пояснювати св. Письмо, а тільки вчені і утверджені в правді, і що тільки таким Дух Св. дає зрозуміння правди, бо без Духа Св. і розум нічого не допоможе. Що Дух Св. не дає сектам пізнання правди, про те свідчить їх незгідна наука, їх освічує не Дух Св., а дух злий, сатана, батько незгоди і брехні. Натомість католицькій Церкві Св. Дух дає зрозуміння правди відкритої у св. Письмі, бо в Церкві є єдність, є одна правда, наука, а не сто, як між сектами. Католицька Церква дозволяє читати св. Письмо й мало грамотним, але воно мусить мати відповідні пояснення тяжких місць, щоб і неуки могли зрозуміти й не перекручували на свою погибіль.

Інтерпретувати св. Письмо може тільки Церква, бо тільки їй дав Бог Св. Духа, що бачимо з єдності у науці і зі слів Ісуса Хр., які сказав до Апостолів тільки, а не до тих, що Його виреклися: „І я влагаю Отця і дасть вам иншого Утішителя, щоб пробував з вами по вік“ (Ів. 14. 16). Що секти виреклися Ісуса, доказує брак єдності в науці і брак любови між собою. Секти ненавидять себе взаємно й завзято поборюють.

Св. Павло поручає читання св. Письма, але не неукам (ІІ Петр. 3. 16), а текст ІІ Тим. 3. 16 відноситься до наставників, яких обов'язком було навчати в церкві. Св. Павло дає таке поучення не всім вірним, а тим, котрих наставив єпископами, себто церкві навчаючій, а прочі вірні мали слухати пояснень Церкви, науки і докорів для направи свого життя.

Ісус теж поручив читати св. Письмо, але не перекручувати, не на те, щоб ударити пастиря й перетягати до себе віви, що розбігаються, не на те, щоб видумувати тисячі нових вір і ширити зазолот, щоб опльовувати Його Церкву і всі святощі соток мільйонів

Його дітей і слуг, не на те, щоб зневажити Його святих і мучеників, що проливали свою кров, а висувати на перше місце своїх Русселів, Міллерів і т. п., які ані одної краплі крові не проляли за правду й Христа, не на те, щоб кидати ненависть і незгоду в наші родини, в села й народ... Ісус поручав читати св. Письмо не на те, щоб руйнувати, але на те, щоб будувати. Блаженний не той, хто читає й цитує, але той, хто хоронить слова записані у св. Письмі. Секти тільки читають і цитують на память св. Письмо, але його не заховують, бо св. Письмо виразно говорить „хай будуть усі одно“, а секти роздирають тіло Христове на часті і з одного роблять сто, з одної віри, науки, правди, Христа і Церкви хочуть зробити сто вір і наук.

Замало знати, в котрому розділі та вірші щось написане. Св. Письмо перестерігає, щоб не вірити кожному хто цитує, але переконатися, від кого те цитування походить, бо сатана цитував Ісусові св. Письмо, але перекручував Його сенс і фальшиво примінював, щоб звести Ісуса, як то роблять сектанти. „Любі, не всякому духові віруйте, а досвідчайте духів, чи від Бога вони, бо многі лжепророки вийшли у світ“ (1. Ів. 4,1).

Жиди теж читали св. Письмо й цитували пророцтва, знали навіть, кілька є букв у св. Письмі, кілька „алеф“, а кілька „бет“, але що з того, коли не розуміючи перекручували його і Месію розп'яли, „незрозумівши цього, і голосів пророчих читаних що суботи, свовнили їх осудивши Його“ (Дія 13,27). Так тепер роблять і сектанти. Не розуміючи св. Письма й пояснюючи його довільно, осуджують Церкву Христову й слуг її і, якби мали силу і владу, то й на хрест прибилиб як жиди Христа.

Всі секти вживають св. Письма, цитуючи його вірші й розділи, хоч знають, що св. Письмо перевела, поділила на розділи й вірші, упорядкувала й вибрала, зпоміж апокрифів саме та церковна владу, яку вони називають антихристом. І т. нпр. поділ на розділи й вірші запровадив кардинал Гуго 1263 р. на припоручення папи. Знаємо, що в перших віках було багато фальшивих євангелій і листів апостольських і знову та — як кажуть сектанти — владу антихриста на Соборі Нікейському 325 р. рішає, котрі книги є канонічні.

Як отже сміють сектанти накидатися на ту владу, прозивати її антихристом і рівночасно приймати її рішення? Деж послідовність? Як суботники сміють приймати рішення того Собору, який — на їх думку — скасував суботу. І як взагалі суботники, що так слухають Мойсея, сміють приймати новозавітний канон, коли Мойсей це заборонив (Втор. 4,2; 12,32.)?

2. Ніде у св. Письмі нема, що традиція це людські видумки. Читаючи св. Письмо, мусимо його розуміти. Для того треба знати: а) коли воно написане і в якій мові; б) ким й кому, до кого

и для кого; в) які причини спонукали автора написати той чи інший лист; г) що він хотів сказати й яка була ціль писання, д) і вкінці треба вважати на контексти. Хто з нас тепер може відповісти на всі повищі питання? Ніхто, тільки традиція, яку всі секти відкидають.

Чи створення світа й історія патріяршого віку не є написана на підставі традиції? Знаємо, що книги старого завіту написані на підставі усного передання чи традиції або на підставі якихсь джерел... а чи ті джерела теж не були писані на підставі ще давнішого усного передання? В початках історії людства не було ні паперу, ні письма (Йоїл 1,3).

Л. Конрад, якийсь суботничий проповідник пише в своїй книзі „Біблійний день відпочинку“ на стор. 12, що в перших віках історії було усне передання про святкування суботи. Яка то непослідовність у доказах. Як вимагає потреба, то традиція є, а як традиція є проти них. тоді відкидають її.

Що то є традиція?

Традиція або усне передання є це правди Богом відкриті і передані усно але не записані у св. Письмі, лише в творах св. мучеників і отців Церкви. Усне передання доповнює відкриті правди Божі. Повстало воно з konieczности, бо Євангелісти й Апостоли не записали всього того, чого вчив Ісус. „Є й іншого багато, що зробив Ісус, що колиб писати зосібна, то думаю, що цілий світ не помістив би писаних книг“ (Ів. 21.25).

Традиція доповняє св. Письмо тому у катол. Церкві є згідність і єдність науки. — Секти опираються виключно на св. Письмі і в них відкрита правда неповна та й ту вони ще перекручують. Через це між сектами стільки різних наук і вір, скільки голов. Божя правда є одна, а сектантських правд сотки. Єдність науки у католицькій Церкві свідчить, що вона йде правдивою дорогою, дорогою традиції і св. Письма. Одно доповняє друге й обоє мусять бути джерелом віри й науки в правдивій Христовій Церкві (Ів. 17. 14). Є багато місць у св. Письмі, які доказують потребу традиції. Ісус передав церкві свою науку усно (Жид 2. 3), Ісус не велів писати, лише навчати і проповідувати (Мт. 28. 19; Мр. 16. 15), отже Ісус будував і велів будувати церкву на усному переданні, на традиції, а не на євангеліях чи листах апостольських, бо їх ще не було. Писана наука появилась не з волі Ісуса, але випадково з різних причин. Тими причинами були: а) поява ложних наук і лжепророків, б) роздори, сварки й гріхи в зборах, в) вкінці апостоли не могли особисто всюди бувати [І. Єлун 2.2; I Кор. 15; I Кор. 1. 11; II Ів. 1. 12; III Ів. 13. 14).

Бачимо отже, що **найперше була традиція, відтак повстала Церква, а в Церкві повстало св. Письмо.** Св. Письмо це документ виключно Церкви, це письмо матері-Церкви до дітей. Ще

раз повторяю, що перше була Церква, а потім св. Письмо, отже Церква існувала без св. Письма на підставі усного передання чи традиції. Тому то традицію сміло можна ставити на першому місці, а св. Письмо на другому. Без традиції не було б св. Письма.

Апостоли наказували хоронити передання (І Тим. 6. 20—21; II Тим. 1. 13; Юд 3; II Тим. 2. 15), хвалять тих, що хоронять передання (І Кор. 11. 2), велять відвертатися від тих, що не хоронять передання (2. Тим: 3. 6), велять наслідувати віру і життя наставників, тобто святих (Жид. 13. 7). Того, як жили святі, нема записаного у св. Письмі, є це лише в традиції. Без передання не можна належно пояснити св. Письма, що доказує незгода між сектами. В одному й тому ж св. Письмі знаходять сектанти сотки суперечних правд, бо пояснюють св. Письмо без традиції, бо не хочуть признати, що відкриття знаходиться теж у традиції (Ів. 12. 49; 2. Ів. 12).

Мушу зазначити, що секти відкидають тільки церковну традицію, себто передання святих отців і мучеників, натомість кожна приймають свою традицію, записану у творах Русселя, Вайт, Міллера і т. д.

Щож до текстів, наведених сектами проти традиції, то вони всі відносяться саме до традиції Русселя й інших. Сектанти у своїй злобі перекручують ті тексти і замість віднести їх до передання людського Русселя й інших, відносять їх до передання первісних християн і мучеників, до передання писаного не чорнилом, а кров'ю святих. Текст І. Тим. 1. 4 відноситься до байок, оповідань і мітів про поганських богів і т. п. Того в переданні нема. Текст І. Тим. 6. 3—4 відноситься до сект, які розгорділи і вчать чого іншого й не слухають слів св. Письма, яке наказує хоронити передання (2. Тес. 2. 15), а радше сваряться і сперечаються між собою за правду. Текст Колос. 2. 8 говорить саме проти людських переказів і вдумок Русселя та інших, які противляться правді відкритій. Деж є більше марної філософії й підступу, як не в „відкритті“ Русселя чи Вайт, якою звели вони так багато малодушних? Текст Мт. 15. 6 говорить про заповідь шанування батьків, як видно з контексту. Церковне передання цієї заповіді не нівечить. Слова „переказу вашого“ відносяться до миття рук і т. п., що жиди ставили вище від заповіді шанування батьків (Мар. 7. 3—4). Текст об. 22. 18 говорить, що не можна нічого додавати до цього пророцтва. Секти, не звертаючи на це уваги, додають до цієї пророчої книги цілі томи пророцтв Русселя, Руттерфорда й інших. Отже це місце св. Письма є проти сектантських пророцтв. Церква нічого не додає, тільки розвиває правди, відкриті у св. Письмі. Є це т. зв. розвій догм. Бачимо отже, що докази сектантів проти традиції не мають жадної стійкості, натомість численні розумові докази і місця св. Письма доказують, що

традиція є частиною відкриття Божого й без неї не було б ні церкви, ні св. Письма.

3. Св. Письмо не є інспіроване щодо кожної букви. Автори не були мертвим знаряддям, лише людьми „просвіченими“ Духом Святим щодо правд Божих. Кожний автор надав своєму являючись свій спосіб говорення, стиль і різні інші характеристичні прикмети. Св. Письмо вільне від блудів у своїй суті, у своєму змісті, а не в словах. Правда відкрита не в поодиноких словах, не в букві а в суті річі. Доказом того є різниця стилю, способу викладу і т. п. і деякі суперечності між окремими авторами. Секти, які хваляться знанням букви, є на хибній дорозі, є в блуді, „бо буква вбиває“ (2 Кор. 3. 6).

Те, що Ісус говорив у приповідях, зовсім не доказує того, що св. Письмо треба розуміти алегорично й символічно. Де є ясно написано, те треба прийняти й розуміти так, як написано і не творити жадних теорій. Щож до перекладу св. Письма, який на думку дослідників поганих, то так виглядає, якби якийсь дядько з села, який ледви по українськи вміє перечитати, хвалився, що він уміє ліпше латину чи греку, ніж Цицерон або Демостен. Св. Письмо перекладали ті, що знали сучасні мови: єврейську, арамейську, сирійську, грецьку й латинську. При тому перекладі діяв теж Дух Святий так, що там не могли закрестися суттєві помилки. Якщо інспірація, як твердять дослідники, є вербальна, тоді або протинок цей є на своєму місці й не міг перенестися на інше, або переклади св. Письма не є інспіровані. Бачимо, що дослідники пояснюють не ідею відкриття, а поодинокі букви (2. Кор. 3. 6). які їх убивають для царства Божого.

4) Таке твердження то найліпший для нас доказ, чим і ким є дослідники і чого вони хочуть. „Бога де треба“, „розкіш і вживання“. Щож то є? Атеїзм, епікуреїзм, грубий матеріалізм, комунізм, юдаїзм поступовий і т. д. все, що хочете, тільки не християнство. Христос і Євангеліє це тільки покришка для ширення блудів серед темних мас.

5. Щож до відкриття Русселя, то на це дає відповідь св. Павло: „є такі, що хочуть перевернути благовістя Христові. Та коли б ми або ангели із неба проповідували вам більш того, що ми проповідували, хай буде проклятий“ (Гал. 1. 8—10). Той же св. апостол пише до Тимотея: „благав я тебе, ...щоб завітував деяким не інше вчити, ані вважати на видумки... котрі більш роблять змагання, ніж будування... деякі прогрівивши вдалились у пусті слова, хочаючи бути вчителями...“ (1. Тим. 1. 3—7). „Коли ж хто інше вчить і не приступає до здорових слів Ісуса... той розгордився і нічого не знає... пусті розмови людей попсованого розуму, що втерляти правду, а думають, що благочестя найшли. Відступай від таких“ (1. Тим. 6. 3—5). Св. Павло предсказав, що „прийде

час, коли здорової науки не послухають, а виберуть собі учителів... і від правди слух відвернуть і прихилияться до байок" (II. Тим. 4. 3—4). Багато інших місць можна знайти у св. Письмі проти відкриття Русселя (ширше гл. роз. XVII).

Щож до того пляну віків, то це витвір хорої „мозківниці“ Русселя й не має ніякого уґрунтування у св. Письмі (гляди розділи про Царство Боже, пекло, душу і т. д.).

6. Щож до відкриття пані Вайт, то до неї відносяться ті самі слова св. ап. Павла, що проти Русселя.

Щоби пізнати, чим є відкриття пані Вайт, подам кілька уривків із її славних „Свідоцтв“ (в ориґін. „Testimonies“), в яких те відкриття записане. Треба зазначити, що п. Вайт не вірила в другий прихід Ісуса, тобто в те, що голосила, була отже дурисвітом. Вона замість очікувати приходу Ісуса, умертяти свою плоть і молитися, жила, як усі грішні люди. Вийшла замож, завела родину й збирала грошенята замість роздавати вбогим. Діти свої веліла виховувати, бо сама не мала часу, „літаючи часто на небо й розмовляючи з Ісусом“. Одного разу, полетівши на небо, скористала з нагоди й відвідала св. Єрусалим, а навіть у товаристві одного ангела бувала на планеті Юпітер, де бачила багато чудес. Бачила там людей, далеко більших, ніж на землі і дуже веселих. На питання, чого такі веселі, відповіли: „Ми живемо тут у послузі Богови й ніколи не грішили проти заповідей Божих, — себто проти суботи — як ви на землі“. Відтак літала п. Вайт і на планету Сатурн, яка має сім місяців (не 8, як учить астрономія). На Сатурні бачила вона старого й доброго Еноха, у великій славі, що поважно проходжувався. Коли п. Вайт спитала його, чи це є те місце, куди він був узятий із землі (Бит. V. 24), відповів: „Ні, я прийшов тільки з „візитою“, а місце мого постійного побуту є Новий Єрусалим“. Те місце їй так сподобалося, що захотіла там лишитися. Але він заборонив і сказав, що перед нею ще багато праці, але й вона буде колись відвідувати Божі світи й оглядати діла рук Божих (Early Writing, ст. 20, 39, 40). Пані Вайт літала теж на гору Небо, де бачила, як іше до Різдва Христового Архангел Михаїл воскресив Мойсея й переніс його тіло на небо (Early writing, ст. 164).

Про святкування суботи пані Вайт мала таке відкриття: „Полетіла на небо, зайшла в святиню, де бачила жертвник, семираменний свічник, стіл із прісними хлібами й Ісуса. Ісус запровадив її до святих-святих, де стояв ковчег із чистого золота й херувими на ньому. В ковчезі переховувалася золота посуда з манною, палиця Арона й дві камінні таблиці, на яких заповіді Божі ясніли незвичайним світлом, а четверта заповідь про суботу сяла відмінним золотим сяйвом“ (Early writing, ст. 32, 42). Цікаво було б спитати п. Вайт, чи небесний храм збудований як на землі, руко-

творний? Невже там і свічників треба? І кому хліб там потрібний? Чи ангели їдять? А манна, палиця і скрижалі — невже й у небі це все потрібне і там ще святі мусять дбати про те, щоб вповняти Мойсєїв закон?

П. Вайт мала теж відкриття щодо 144000 дівственників, про яких говориться в Відкритті св. Йоана (14. 3—5). Тими дівственниками є адвентисти — каже п. Вайт, — а печатя на їх долі, це субота, якої додержують; адвентисти — править вона — доживуть до приходу Христа. Й було відкрито теж, що вона доживе до тої великої події й побачить Христа грядучого на облаках (History of the Sabbath ст. 812. вид. 1912 р.). Але не дочекала бідна того приходу, бо вмерла 1915. VII. 1. в Каліфорнії.

Зацитую ще кілька відкрить п. Вайт, на яких адвентисти будують свою віру:

„Тому, що зближається кінець світа і що наша пересторога світу шириться з успіхом, треба, щоб усі ті, що визнають „дійсну правду“, мали ясне поняття про значіння і вплив моїх „свідощів“, які по провидінню Божому від самого початку получені із свідцтвом третього ангела. На дальших сторінках подаю виїмки з того, що я писала протягом 40 літ щодо своїх перших переживань у тій особливій справі, як і з того, що Бог мені відкривав щодо важности тих свідощів... і як повинні ми їх цінити. Після 1844 р. я мала перше видіння. Тоді перебувала я в одній з сестер в Господі, з якою вязала мене тісна приязнь. Усіх було нас п'ять сестер. Коли я стала на колінах, в часі родинної молитви, на мене зійшла нараз сила Божа в такому розмірі й силі, як ніколи. Мені здавалося, що мене осяяло незвичайне світло і що я почала підноситися від землі. Тоді я мала відкриття, яка нагорода чекає вірних у приході Христа. В другому видінні відкрито мені, які досвіди й терпіння мусітиму перенести і що моїм обов'язком є розказувати людям про те, що Бог мені відкрив...“ Це її свідощтво про себе, що вона покликана голосити Слово Боже. В іншому місці читаємо (Тестимон. ст. 604—608): „Я бачила у сні, як Дух Божий зійшов на мене і я почала підноситися з голосною молитвою на устах: Дух Божий зі мною і я чую, що мушу сказати вам, щоб кожний робив за себе... Коли б ви йшли за тим світлом, що його дав вам Бог через мене, то Він осінив би вас іще більшим світлом. Але що ви всі ради, упімнення й перестороги, які дав вам Бог, легковажите, то не чекайте, щоб він дав вам більше світла. Бог не чоловік і не допустить, щоб люди кпили з Нього. Тоді взяла я дорогоцінну Біблію й обвинула її ріжними свідощтвами, даними (мені) для народу Божого. В тих свідощтвах сказала я: „Все передбачене. Тут перелічені всі гріхи, яких люди повинні остерігатися, тут можна найти й добр ради, в яких чує потребу народ Божий... Як слово Боже окр же не тими „свідощ-

твами", так оточив вас Бог радами, пересторогами, упісненнями й потіхом. Ви шукаєте більшого світла, але я уповноважена Богом запевняти вас, що вам не дасться кращого світла, поки ви не навчитеся на ділі використати те світло, яке маєте в „свідченнях моїх". Так старається вона переконати, що її свідчення рівновартні з св. Письмом.

„Давно говорив Господь устами пророків і апостолів, а нині говорить до людей Духом Своїм у свідченнях даних мені" (Тест. том IV, ст. 148). Це має бути доказом, що її твори є інспіровані.

„Деякі люди, які стараються укріпити своє положення, цитують із моїх „свідчень" те, що їм на руку, і пояснюють, як вигідно для них. А такі місця, де я осуджую їх учинки, пояснюють особистою гадкою сестри Вайт. Вони забувають, що таким поступованням заперечують божеське походження моїх свідчень... якщо ви чуєтеся на силах іти за власними думками, а не за світлом, яке дає Бог через раю Свою... то ви будете осуджені за те, що відкидаєте небесне світло післане вам". (Тестім. ст. 45, 46).

„Сатана буде старатися всякими способами підкопати віру народу Божого в „свідчення" мої..." і т. д. (Тест. том II, ст. 447).

Відкриття сектантських пророків це просто брехня. Брехнею є і всі пророцтва суботниці п. Вайт. Кожна секта має своїх пророків, але кожний із них чого иншого вчить і один другого борює й осуджує. А що Бог не може відкрити кожному з них лишой і то суперечної науки, бо правда може бути одна, ясно отже, що всі ті пророки є обманцями, а їх наука чистою брехнею. У св. Письмі читаємо: „Як-що пророк предскаже, а пророцтво його не сповниться, то не від Бога він". (Втор. 18. 22). А що пророцтва пані Вайт не сповнилися, отже вона не була пророком, лише дурисвіткою або душевно хорою людиною. Св. Письмо перестерігає перед ложними пророками (Мт. 7. 15; 24. 24; І. Ів. 4. 1; Гал. 1. 8). У листі св. ап. Павла до Тимотея 2. 12 читаємо: „жінці вчити не вельо", а тут бачимо, що жінка не тільки вчить і проповідує, але є провідницею цілого руху. Ціль усіх ложних пророків була одна — створити нову віру, чи нову секту, бути в ній папою і зробити на тім добрий інтерес. Тому то так багато сект вийшло з країни „бізнесу". Правдиві пророки доказували своє післаництво чудами, самовідреченням, погордою світа, аскетичним життям, а навіть кровю і життям. Пані Вайт і подібні їй пророки не зробили ніколи найменшого чуда, жили вигідно, не умертвлялися, мали родини й громадили багатство, яке плило з видавання брошур.

Багато дечого можна було б написати про цю суботницьку пророчицю, але на те шкода паперу. Вайт це психічно хора жінка. Її відіння це каталептичні або гістеричні імагінації, сні або попросту брехня, нічого більше.

Направду треба дивуватися людській глупоті, що вірить якийсь гістеричці.

7. Бачимо, що кожна секта хвалиться, що є непомильна, що найліпше розуміє св. Письмо, кожна має ще якесь інше відкриття чисто людське і т. д. Котра ж з них каже правду? Жадна! Всі секти відкинули науку Божу, поставили науку одні Русселя, другі Міллера й Вайт і т. д. Всі секти відвернулися від Божого відкриття, а прийняли одні відкриття Русселя, другі Вайт і т. д. а все те є оперте на брехні. „Багато є шляхів, які здаються праві, та кінець їх це дорога до смерті“ (Солом. 14. 12). Натомість до Христа, до життя, до неба є тільки один шлях (не багато) через установлену Ісусом церкву, покаєння й св. тайни.

На превеликий жаль багато людей, засліплених тими ложними науками, не йдуть одним шляхом, шляхом життя, а блукають по многих шляхах, яких кінцем є смерть! Через ложні науки й відкриття антихристів многі не знають, у що вірити, кого слухати, не знають, чого вчить св. Письмо, бо кожна секта викладає по своєму. „Ледарство вчинив народ мій, мене криницю води живої покинули, а повирубували собі діраві колодязі, що не держать води“ (Єр. 2. 13). Багато зпоміж сектантів під впливом того хаосу в науці втрачають зовсім віру й не знають правди ні про себе, ні про Бога, ні про своє призначення.

Хай просвітить Господь їх розум і серця!

IV. ПРО ЦЕРКВУ Й ВАВИЛОН, СРАРХІЮ Й АНТИХРИСТА.

Дослідники вчать:

1. Церква як організації, Ісус не заснував. Не треба отже жадних метрик, списків членів і т. д. Ми, дослідники, не шукаємо нових членів, не організуємося в товариство. Церква це вибрана класа людей (себто дослідн.), які добровільно, пізнавши правду, посвятилися Богові і будуть вірні йому аж до смерті, а в нагороду за те дістануть Божу природу (Відкриття 2. 10). Цєю правдивою церквою є ми дослідники, ми є тим тілом Христовим... Церква як товариство нам не потрібна, бо не церква, а Христос спасає і ми вже є спасені з ласки через віру (Ів. 3. 18). Церква є там, де два або три зберуться в ім'я Ісуса (Мт. 18. 20). Правдива церква мусить бути свята, а такою є тільки наша церква. Католи. церква і сектантські є грішні і тому неправдиві.

2. Вавилон це є всі церкви світа. Католицька Церква це Вавилон-мати, а секти (крім дослідників) це Вавилон-дочки. Сатана, стараючись наслідувати Божий план, заложив собі церкви організовані, що є „тайною беззаконня (2. Сол. 2. 7) і блудницею“ (Відкр. 17. 5).

Християнські держави є теж частиною Вавилону, бо прийняли назву „християнських держав“²⁾. Сектанство (крім дослідників) це теж Вавилон і блудники, бо відступило від правди, організується й шукає приязни й попертя у світських держав. Отже цілий християнський світ це Вавилон, який згине в день пімсти, а пімста та буде страшна. „Від гуку при упадку Вавилону здригнеться земля, а плач їх залунає поміж усі народи“ (Єрем. 50. 46). Ціле християнство буде знищене відразу і як млиновий камінь буде кинене в море (Відкр. 18. 21). Упадок Вавилону предсказав прор. Єремія (51: 24, 26, 42, 64), Ісаїя (1. 3, 19; 21. 9) й інші. Частинне нищення християнства почалося 1799 р. і триває далі (Росія, Мексика, Іспанія)³⁾. Діти Божі, невіста Христова, не можуть блудодіяти з членами вавилонської системи. Кожний, хто почув правдиву науку дослідників, обов'язаний покинути Вавилон і вийти з нього (це найважливіша заповідь), якщо хоче уникнути кари Божої (Єрем. 51. 6). Єдиним ратунком для цілого світа перед нещастям, яке його чекає, є, щоб усі стали дослідниками.

Вавилон уже упав (Відкр. 18. 2), себто, що римська церква відкинута від ласки і для неї почався суд. Це сталося 1878 р. Початок упадку вже є, а невдовзі буде кінець упадку. Маса народні уже не будуть такі темні, як у середніх віках, пізнають характер римської церкви, яку вже осудив Господь через бр. Русселя. Гріхи Вавилону будуть обмиті в крові анархії. Розярені маси пірвуть всі заповіді й закони, а червона рука революції доконає страшного знищення християнства, церков, держав, націй і т. п. (Відкр. 18. 8; Єр. 51, 1—36; Іс. 59. 18; Лук. 18. 7—8). З руїн християнства і папства повстане визволене людство. Тоді Христос (Ісус і досл.) обійме свою владу над світом і настане царство Боже на землі. **Святі (себто дослідники) братимуть і вже беруть участь у ділі нищення християнства й сучасних держав, розбиваючи їх на часті (Пс. 149. 8—9), Русс. VII. 352).**

3. Примат не є установою Христа. Ісус Христос не установив Петра головою церкви. Текст Мат. 16. 18 означає, що Христос буде церкву на вірі, яку мав Петро, а віра та була, як скала. Ми всі є камінням будівельним у церкві Христовій.

4. Єрархія теж є установою людською тільки, бо Ісус не установляв ніякої єрархії. Нам дітям Божим не треба священників-посередників. Нашим посередником є Ісус, а ми всі є „царським священством“ і родом вибраним (1. Петр. 2. 9). Називати себе „отцями“ Ісус заборонив (Мт. 23. 8). Гріхи відпускає Бог. Нащо ж отже нам священники?

²⁾ На початку всеосвітньої війни дослідники предсказували цілковитий упадок християнства на 1918 р.

³⁾ А Росія!

5. Антихрист це папство зі своїми слугами священиками, бо виступає проти науки Христа, це той великий зводителі людства, який подає себе за заступника Христа, про якого Христос предсказав, що зведе багатьох своїми ложними науками про „трійцю“, „пекло“, „безсмертну душу“ і т. д. (Рус. VII. 219—230).

Характер Антихриста є підлість, облуда, жорстокість і т. д., з претенсіями до святості й авторитету Божого. Всі ті прикмети відповідають тільки папству. Папи, єпископи, священики і всі католики це члени антихриста. Належать сюди теж усі секти й християнські держави. (Поганські держави і релігії, комуністи й жиди не належать?!)

Що папа є антихристом, вказує число 666 (Відкр. 13. 18). Напис на папській тїярї і при вході до Ватикану є „Vicarius Filii Dei“ Коли додамо всі латинські літери-числа, дістанемо

$$V+I+C+I+V+I+L+I+I+D+I=666$$

отже папа антихрист.

Доказом того, що держави є антихристом, є тюрми, тортури, кара смерті, війни, і т. д.

Суботники вчать:

6. Церква це є зорганізоване товариство дітей Божих, себто суботників. Головою церкви є Христос. Тільки наша церква є Христова. Всі інші секти (як дослідники, баптисти, тощо) і церква католицька це біблійний Вавилон, відкинений від Бога 1844 р. Папа антихрист, бо запровадив неділю, яка є пятном звіря, а скасував суботу, яка є печать Духа Св. Хто почув правдиву науку суботників, обов'язаний покинути Вавилон, бо не може приставати вірний із невірним. „Втікайте зпосеред Вавилону й рятуйте кожне душу свою, щоб і вам не погинути за беззаконство його“ (Ер. 51. 6)

Баптисти й інші вчать:

7. Тільки наша церква є правдива, є Христова. Церква католи. і секти це Вавилон, а Єрархія антихрист і блудниця. Вавилон у ширшому значінні це цілий світ...

І так питаєте всіх сект, то кожна твердить, що тільки вона є правдивою церквою христовою, а всі інші в більшій чи меншій мірі Вавилон...

ВІДПОВІДЬ:

1. Те, що дослідники не вербують членів і не є товариством, є чиста брехня. Кожний бачить, що вони перетягають членів із інших сект і церкви, видають часописи, мають свою організацію, проповідників, збори й т. п. Щож до Церкви Христової, то це є товариство і таке Ісус Бог оснував.

Бог є Богом гармонії, порядку й ладу, це бачимо по Його ділах (Пс. 19. 1—4), такою теж мусить бути й Його церква. Нарід ізраїльський, Його теократичний державний устрій, Його церковний устрій і т. д., які запровадив сам Бог через Мойсея, чиж це все не було зразком ладу й порядку? Старозавітна церква була прообразом новозавітної й Божою волею є, щоб у ній був порядок, лад і організація.

Навпаки, сатана є „богом цього світа“, є батьком безладдя й анархії, він усюди, де є організація, лад і мир, старається кинути незгоду й дезорганізацію, якої сторонниками є дослідники. Томуто система дослідників, система дезорганізації є саме системою антихриста, бо походить від діавола.

Де є в св. Письмі, що дослідники це правдива церква? Нижче розглянемо прикмети правдивої церкви й побачимо, що тільки католицька Церква є правдива і свята.

Два або три не становлять церкви, бо сказано: „Скажи двом-трьом свідкам, а як не послухає, тоді скажи церкві Мт. 18. 17. Колиб два-три становили церкву, тоді булоб безліч церков, а є й може бути тільки одна правдива Христова, бо Ісус сказав: „збудую церкву“, а не „церкви“. В наведеному тексті „два-три“ бесіда про спільну молитву.

Щож до спасення з віри, тож Церква не вчить, щоб без віри можна було спастися, але це не значить, що не треба Церкви. Віра потрібна на те, щоб стати членом Церкви, перебувати в ній, користати з засобів освячення і т. п., одним словом без віри не можна спастися. Христос виразно наказав слухати Церкву і стерегтися ложних пророків, себто сект (2 Пет. 3. 17. II. Кор. 11. 13—15 Тит. 1. 10—11). Правдою є, що ми спасені з ласки через віру, але це не значить, що добрі діла не мають вартости, на яку заслуговують. Чимже є сама віра, віра без діл? Не є зовсім вірою, є чимсь мертвим. Без добрих діл нема віри.

Церква це не є кляса вибраних, святих людей і Церкви не становлять якісь там дослідники чи суботники чи якісь інші сектанти. Церква є Христом установлене товариство людей, яке під проводом Ісуса, невидимо укритого в Пресв. Евхаристії, й під проводом видимого голови папи змагає до одної цілі, виховує людей, для Бога через освячення душ. Церква не може складатися тільки із святих, бо, стисло беручи, таких зовсім нема і така Церква на землі неможлива, бо всі ми багато грішимо (Як. 3. 2. I. Ів. 1. 8). Непорочною церквою є тільки Церква торжествуюча. Святість Церкви як товариства є тільки релятивна.

Членами Церкви можуть бути і грішники, хіба що вони зовсім виречуться Христа, як це зробили сектанти (Мт. 18. 24; 18. 17; I. Ів. 2. 22.). Сектанти відступники стали ворогами Церкви і Христа, збираються й радяться проти Церкви і пастирів її (Пс. 2.

1—4). Але даремний труд злих людей. Церкви ніхто не зможе знищити, не тільки секти, але навіть сам сатана, бо Церква діло людське, а Боже. Протягом двох тисяч літ існування Церкви різні вороги переслідували її й старалися знищити, але даремний їх труд. Першим апостатом і гонителем Церкви був Юда, який опісля пізнавши свій блуд, повісився. Ірод, другий ворог Церкви, згинув здійснений хробами (Дія 12. 23). Єрусалим відпокутував, а народ жидівський і досі покутує за переслідування Церкви та її основателя. Нерон, цей звір, що замучив стільки невинних християн, згинув із рук невільника. Діоклетіян спух на тілі, а язик його зліз хроби. Наполеон за те, що в'язнив папу, сам сидів у в'язниці 7 літ; за те, що змусив папу зректися держави, пізніше був змушений зректися свого трону. Наполеон клив собі з клятьби папи, але вона сповнилася 1812 р. в Московщині. Наполеон згинув у часі страшної бурі 1821 р. тоді, коли його папа-в'язень Пій VII. обходив свої іменини. Арії розпукся в часі врочистого візду. Вольтер умер у скаженій розпущі 1778 р., і т. д. і т. д.

Такий, як бачимо з історії, був кінець тих, що поборювали Христову католическу Церкву. Подібний кінець чекає й наших сектантів за їх відступництво... Не тільки буде, але вже й є. В багатьох місцях сектанти походили з розуму, були навіть випадки самогубств. А Церква Христова як стояла, так стоїть і стоятиме до кінця світа — (Мат. 21. 44), бо це діло Боже. З бігом століть валяться держави і трони, зникають народи і поодинокі секти, а Царство Христове, Його Церква стоїть непохитно.

Дослідники твердять, що це вони становлять Церкву. Теж саме кажуть баптисти, суботники й інші. Знаємо з історії, що баптизм почався XVI стол., дослідники 1881 р., суботники 1860 р. і т. д. Деж була церква до того часу? Невже її не було? Церква Христова була від початку й буде до кінця, а сектанські збори проминають, бо це діло людське. Деж ті „церкви“ сектантські, що були колись? Щезли, мов роса на сонці, так теж щезнуть і теперішні секти, а Церква Христова католицька стоятиме повік.

Пригляньмося тепер ближче повстанню й прикметам праматері Христової Церкви та сектам, й побачимо, що секти не мають ані одної з тих прикмет правдивої церкви.

Засновання Церкви предсказали пророки (Іса 2. 2—3 56 7—8; Мих. 4 1—5). Ісус прибув заложити Церкву і оснувати її на Петрі (Мат. 16). Св. Павло говорить про Церкву, яка вже існує (Дія 20. 28). Головою Церкви настановив Ісус Петра й йому віддав ключі, себто повну владу рядити у цій інституції.

Головою невидимої Церкви як містичного тіла Христового є сам Христос (Еф. 1. 22). В Церкві об'єднуються небесні й земні ісповідники Ісуса (Еф. 1. 10). Члени Церкви Христової на землі це Церква воююча. Ісус вибирає для Церкви гаряче віруючих (Мр. 3.

13). Зіслання св. Духа це початок Церкви (Дія 2. 1-4). В Церкві проповідуються спасення через віру в Христа і хрещення (Дія. 2. 38—40). Церква зростала віруючими в Христа (Дія. 2. 41-47. 37). Поза Церквою нема спасення, бо хто не в Церкві Христовій, той не має Спасителя (Еф. 5.23). Корнилій сотник був праведний чоловік і дістав Духа Святого, але це ще не вистарчало йому, щоб спастися. Ап. Петро велів йому через хрещення прилучитися до Церкви (Д. 10 1—6, 46—47). Св. ап. Павло був чудесно навернений і прикликаний але мусів бути прилучений до Церкви бо поза Церквою нема спасення (Д. 9 1—18; 22 12—16). Тільки в кат. Церкві є правдива наука й віра (І. Тим. 3. 15). Без Церкви нема пізнання правди, бо премудрість Бога сталася знаною через Церкву (Еф. 3. 10). Хто не належить до Церкви й не слухає її, той не є християнином тільки поганином (Мт. 18. 17). Церкву правдиву пізнаємо по різних прикметах чи ознаках. А всі нижче наведені ознаки відносяться тільки до Церкви католицької.

1. **Правдива Церква мусить бути: одна**, бо Ісус сказав: „я є дорога, двер, правда..." не дороги, двері, правди... так як є один Бог, одно відкриття, так може бути тільки одна правдива Церква (Дія. 4. 12; Ів. 14. 16). Ісус сказав: „побудую церкву“, а не церкви (Мт. 16.18). Єдність та мусить бути у всьому. Сектам її бракує. В Церкві кат. є одна віра, одна наука, одно тіло, один дух, один Господь (Еф. 1. 13, 22 і 4. 4—6). Між сектами нема ні одної науки, ні одного духа, ні одної віри, а сотки церков, вір, наук і т. д. Це дійсний Вавилон.

Ісус молився, щоб була одна Церква й тільки та, що є одна, є Його Церквою (Ів. 17. 21). Ложні церкви були предсказані Ісусом, а є ними секти (Мт. 24. 4—5; 23—25). Теж предсказали апостоли (Дія. 20. 28—30; Рим 16. 18—17; 2 Петр 2. 1—3 І. Тим. 4. 1—6; II. Тим. 4. 3—4). Ісус говорив про вівці, які не є з Його стада (Ів. 10. 1-16 : Мт. 18.17), є ними сектанти зі стада Русселя, Вайт, Мінцера і т. д.

2. **Правдива Церква мусить бути Христова**, бо Ісус сказав: „збудую церкву мою“ (не Русселеву чи яку иншу). Руссель заснував свою „церкву“, Міллер свою, Мінцер свою. Руттерфорда свою і т. д., отже це не є церкви Христові, тільки людські. Церква кат. є правдивою церквою, бо заложив її сам Христос і, яко видиме товариство, на Петрі побудував.

3. **Правдива Церква мусить бути свята**. Святою є тільки католич. Церква, бо має святого основника Ісуса, має Духа св., має власть зв'язувати й розв'язувати, має власть і обов'язок провадити своїх членів до святої цілі, має засоби освячення, якими є св. Тайни, має святих членів, якими є численні мученики, пустельники, монахи і т. д. В сектантських церквах нема нічого святого, отже вони є ложними церквами. Зло в Церкві, яке час від часу

стрічається, не порушує її святости. Напр. Христос, апостоли, ученики творили первісну Церкву. Між ними вже було зло, був зрадник, грошлюбник Юда. Чи те зло порушило святість первісної Церкви, апостолів чи Ісуса? Певно, що ні. Церква яко така є добра, хоч деякі члени її злі. Розуміється, що святість членів Церкви є зглядна, а не абсолютна. Поняття „святий“ має дещо відмінне значіння, ніж ми йому надаємо. „Святий“, стисло беручи, значить виділений, відокремлений. Таке поняття віднесено перше до Бога, який є відокремлений від світа. А що Бог є без гріха, тому слово „святий“ набрало ширшого значіння і під цим словом розуміємо безгрішний. У св. Письмі слово святий відношено теж до річей. Напр. святий храм (Пс. 5. 7.), свята вода (Чис. 5. 17), святий день (Неем. 8. 9). Якщо кажемо свята Церква, то під цим словом треба найперше розуміти: товариство зовсім відокремлене від всіх світських товариств і інституцій. В Старому Завіті читаємо, що Ізраїль був святий (Ісх. 19. 6), чи то значить безгрішний? Ні, бож знаємо, що народ жидівський був грішний. Бачимо отже, що тут під словом „святий“ треба розуміти відокремлений, а таким власне був Ізраїль. Такимже відокремленим товариством є Церква Христова. Прикмети, що їх далі наводимо, надають Церкві відрубности, тобто святости в стислому значінні того слова:

- а) Ціль надприродна, до якої провадить своїх членів.
- б) Божа установа, правиться Духом Св. і має Божу науку.
- в) Зв'язь елементів людських із Божими. Видима Церква з видимим головою папою і невидима Церква з невидимим головою Ісусом, тобто містичне тіло Христове. Церква містична є зглядно свята, бо абсолютно святий є тільки Бог (Колос. 1. 24.; Рим. 3. 23; Мт. 19. 17.; 1. Ів. 1. 8). Церква видима при допомозі різних засобів, змагає до зглядної святости, до досконалости. Отож Церква видима не є збором святих — як того домагаються вороги Церкви — лише збором віруючих, що змагають до досконалости (Фил. 3. 12—14). Вірні осягають різні ступні досконалости (II. Тим. 2. 20) тому й надгорода буде різна (I. Кор. 15. 41—42). В Церкві Христовій будуть теж грішники, про те вчить нас Ісус у своїх притчах. Притча про кукіль (Мт. 13. 24) учить нас, що в Церкві буде пшениця й кукіль, себто насіння Боже — добрі і насіння диявола — тобто злі. Притча про сіті (Мт. 13. 47—50) учить, що в озері буде добра й лиха риба, себто добрі й злі члени. Первісна Церква теж мала добрих і злих вірних, бо апостоли у своїх листах часто картають християн за забобони, неповздержність язика, спори й ворожнечу (Яков 2. 3. 4; Дія. 6), за безпорядки, обиди, обжирство й п'янство підчас Господньої вечері, негідне приймання св. Тайн (I. Кор. 11. 17—34), за „кровозмішення“ (I. Кор. 5. 1.) й за ворожнечу до Христа (Фил. 3. 18). Самі Апостоли грішили

теж (Дія. 15. 39; Гал. 212—13). Бачимо отже, що в Церкві Христовій не було й не буде святих у повному значінні того слова, лише вірні, які осягнули більший чи менший ступінь совершенства, були згідно святі, отже й Церква, що до своїх членів є згідно свята. В повному значінні слова святою є Церква у своїх св. тайнах, у присутності Бога у Преосв. Евхаристії, у діланню Духа Святого.

Деж є і в чому полягає святість сект? В самохвальстві хіба! Христова катол. Церква перейшла і йде терновою дорогою **свого** основника й свою правдивість потверджує численними муками й чудами, через цілий час свого існування. А сектанські „церкви“? Нічого, тільки пуста балаканина й самохвальство.

Церква катол. є свята, бо багато терпіла й терпить за ідею Христову (вд 2. 3). Ненависть, очернення, нищення і т. п. це той хрест, який несе Церква через тисячоліття. Апостоли терпіли і вмирили за віру. За ними пішли тисячі перших Християн. Тепер терплять християни в Мехіку, Іспанії й Східному Союзу. Читайте історію французької революції, або теперішньої совської. Палення св. Письма, скасування неділі, скасування церковних шлюбів, заборона сповіді, хрещення, причастія, заперечення існування Бога, публичне почитання на престолах церков богині розуму в особі нагої розпусниці, морди священиків та монахів, палення й збещення святих, св. Тайн і т. д.

Ось терпіння, які перенесла Церква. На Церкві катол. сповняються слова Ісуса записані Євангелистом Іваном (15. 19; 16. 33). Деж є хрест і терпіння сектанських „церков“?

4. Церква Христова мусить бути і є **непомилна**. Ісус був непомилним учителем (Ів. 18. 37) і світлом для нас (Ів. 3. 19). А що Ісус мав відійти до Отця, отже, основуючи Церкву, мусів передати комусь те непомилне світло науки відкритих правд. Цю власть непомилности Ісус обіцяв дати і дав Церкві катол. через свою присутність у Пресв. Евхаристії і через зіслання Духа Святого, який навчає Церкву про всі правди. (Мт. 28. 19—20; Ів. 14. 16; 16. 13; І. Тим. 3. 15; Дія 15. 28). Та непомилність відноситься тільки до правд віри й моралі, бо в тім міститься царство Боже на землі. Перші християни вірили в ту непомилність Церкви, хоча ця правда не була ще урядово проголошена. Св. Іриней мученик пише: „Не треба у других шукати правди, бо її можемо знайти тільки в Церкві. В неї, як у багату скарбницю апостоли положили все, що належить до правд... Вона є дверми життя“ (Contra haeres, кн. 3. 4).

5. Правдива Церква мусить бути **соборна**. Такою є тільки катол. Церква, бо її ціль є зєднати в любові всі народи в одну Христову родину з одною вірою і надією. Секти хоча змагають до

того, щоб мати своїх членів між всіми народами, але розбивають єдність, вносячи роздор і ворожнечу є отже радше „розборні“, ніж соборні.

6. Правдива Церква мусить бути **апостольська**. Такою є тільки Церква катол., бо тільки вона сягає часів апостольських. Христос оснував, а апостоли будували катол. Церкву. Церкви сектанські, якщо їх загалом можна назвати церквами, оснували Міллер, Руссель та інші, отже вони не є апостольськими, а тимсамим ложними церквами. Сектанти хоч ніби визнають Ісуса, але у них другий Ісус (2. Кор. 11. 4), хоч вони і Св. Письмо мають, але перевертають його кожний для своєї потреби (2. Петр 3. 15—16; Гал. 1. 7).

7. Правдива Церква мусить **безпереривно тривати**, бо Ісус сказав: „Я з вами по всі дні до кінця світа“ (Мт. 28. 20 Еф. 3.21). Такою безпереривною в існуванні є Церква католицька, бо триває від початку аж по нинішній день. Сектанські церкви не тривають безпереривно лише короткий час, повстають, гинуть і т. д., є отже ложні.

8. Правдива Церква мусить бути **непереможна**, бо Ісус сказав: „ворота пекельні не переможуть її“. Церква кат. одинока стоїть через усі віки, перетривала всі суспільні бурі й замах на її життя й триватиме до кінця світа, бо є непереможна. Натомість сектанські церкви тому, що є ложні, пропадали як дим, повстають нові і ті пропадуть, бо є ложні. Церква це дім Божий (1. Тим. 3. 15) а Христос у Пресв. Евхаристії як Син Отця в домі Його (Жид 3. 6) є і буде все непобідимий (Ів. 16. 33; Відкр 1. 18).

Бачимо отже з повищого, що всі докази промовляють за тим, що тільки катол. Церква є правдивою Церквою, а секти це ложні „церкви“.

2. Назва Вавилон (по жидівськи **בבל** від **בבל** = помішати) походить з того, що Господь помішав одну мову, яка була на землі, розбивши її на багато наріч. Про це знаємо з Біблії (Бит. 11. 1—9). Бачимо, що сама назва Вавилон означає замішання чи помішання, отже та назва відповідає саме сектам, а не Церкві католицькій. Пригляньмося ближче сектам, а побачимо, яке між ними замішання. Науки тисяч різних сект різняться між собою, суперечні самі в собі, помішані з найрізномірнішими блудами. Всі секти взаємно поборюються, викликаються, перетягають до себе членів з інших сект, обкидають себе болотом, вихвалюються своєю святістю й пізнанням правди називаючи інших грішниками і т. д. Одним словом сектанство це мішанина понять і переконань, це правдивий Вавилон. Церква католицька не є Вавилоном, бо в ній панує лад, порядок і єдність науки, в ній нема замішання. Сект є тисячі (в одній Польщі є коло 40), а Церква катол.

одна. В Церкві кат. є одна віра, а між сектами що голова, то инша віра, а деякі то й зовсім не вірять навіть у Бога, інші знову не знають, у що вірити, стратили рівновагу, йдуть манівцями; думаючи, що зближаються до Бога, віддаляються від Нього. Та різнородність понять, релігійні сварні між сектами, цей „Вавилон“ має свій початок у сатани, який називає християнство Вавилоном, і під покришкою Євангелія ширить безбожність, який натхнув зарозумілі й горді одиниці, щоб поборювали правду й ширили блуд.

Вавилон-мати це всі секти світа, а безбожність, грубий матеріялізм це Вавилон-дочка, бо зроджені сектанством. Сатана, щоб поборювати Церкву Христову, організує „тайну беззаконня“ (2 Сол. 2. 7), себто сектанство, атеїзм, матеріялізм і т. д.

Сектанство дійсно чужоложить з атеїзмом, бо хоч не любляться і є інших поглядів, то всеж себе взаємно спомагають у поборюванні Церкви Христової (Відр. 17, 5.).

Те очернення, яке кидають секти цілому християнському світові, називаючи його Вавилоном, свідчить, що сектанство не має нічого спільного з християнством, а тим самим, що воно є антихристом. Але не сповнилося те, чого секти бажали і предсказали на 1918 рік (Іс. 21. 9.) Християнство не впало й і не було кинене в море, як млиновий камінь. Щож це означає? Те, що християнство не є Вавилоном, і що всі ці тексти відносяться не до християнського світа, а до сектанства, атеїзму і т. п. Так, що всі пророцтва Єремії й інших сповняться, але не на християнстві, бо це Боже діло, а на головах тих, що копають гріб для Христа Бога і Його Церкви. Упаде сектанство й безбожництво, а від упадку того Вавилону здригнеться вся земля, а плач їх залунає поміж всіма народами (Єрем. 50. 46).

Щож до виходу з Вавилону (Відкр. 18. 4), то цей текст відноситься саме до сектантів, які покинули правду й пішли у Вавилон. Думаю, що многі, попавши в сіті диявола, а не будучи утвердженими у вірі, пішли у Вавилон в добрій вірі. Нещасні, опам'ятайтеся, шукайте Господа покінь час, покінь близько вас. Опам'ятайтеся, доки будете терпіти зневагу Божого імени, святотатства й богохульства між сектами — Вавилоном? Цей текст відноситься саме до тих, що в добрій вірі попали у Вавилон і до них кличе Господь: „вийди, люде мій“, бо вони колись були Божі, а тепер стали диявольські діти, але Господь милосердний кличе їх, щоб вернулися назад до Його Церкви й жили.

Що сектанство саме є інституцією диявольською, є Вавилоном, про це свідчать і отсі два факти. Перше сектанство, як кристий ворог християнства є підпомагане явним ворогом Христа, себто жидами. Друге, сектанство родить безбожність, анархізм, бандитизм, неморальність і т. д. На доказ першого наведу одно місце

з Русселя яке компромітує його і всі секти, (VII. 235): „жидівські мільйонери тісно зв'язані з сектанськими проповідниками, які йдуть на їх послуги. Директори багатьох банків на „Вол-стріті“ в Нью-Йорку є основниками, членами й покровителями різних сект. Начальник одного статистичного бюро згаданих банків Р. В. Бебсон у листі, призначенім для втаємничених одиниць дає такі заваги щодо сектанських „церков“: „Вартість наших вкладених грошей... залежить від сили наших церков (сект)... Оплачувані проповідники є тими, що на їх ім'я більше полягаємо, ніж на урядниках і адвокатах... Підпираймо секти й їх проповідників“. Це не погребує коментарів. Всі майже банки американські є жидівські, ясно отже для кожного, чим є сектанство і на чийх послугах. На послугах універсального юдаїзму.

Дальше пригляньмося, які овочі дає сектанство, а по овочах пізнаємо дерево. Злучені Держави це центральні, всіх майже сект, яких є там найбільше і то всіх родів. Коли б сектанство мало додатний вплив, то Америка була б під оглядом моральним ідеальною державою. А чи так є? Де є більший бандитизм і злочинство? Де найбільше поширений атеїзм? Де найбільше зухвають морфін, кокаїни і т. д.? Де найбільше насильств, убивств, обманств, самогубств і т. д.? Хто не чув про американських гангстерів, про малолітніх хлопців, яких бандитський чин уважається за героїстський? Хто не чув про американські спелюнки розпустити й п'янства? Де є більша любов і погоня за золотом, де й яка суспільність більше пересякнена тим грубим матеріалізмом? Де є більше нервово хорих? Один американський психолог прийшов до висновку, що за яких 200 літ ціла Америка буде домом вар'ятів. І дійсно так є. Тисячі осіб у погоні за золотим ідолом так підкопали своє здоров'я, що тільки один крок лишається їм до „вар'яцтва“. Сектанство теж шукає за тим божком, але прикриваючись Євангелієм Пастори й проповідники це переважно матеріялісти й безбожники. Деякі з них держать навіть льокалі розпустити й п'яцькі нори. Моральна вартість сектанських проповідників дуже низька, працюють тільки за гроші. Де в них є посвята, відречення світових діб і розкошей, відречення самого себе, як у Церкві католицькій? Одним словом, сектанство це знак духової гнилі й морального упадку, це джерело всякого зла.

Це і той Вавилон, якого прообразом є біблійний Вавилон. Подібність прообразу до сектанського Вавилону лежить ост у чому. Багатство, слава, розпуста, кровопролиття, ідолопоклонство (золотий божок) і т. п. Це все овочі сектанства.

Всі ті прикмети відносяться й до Вавилону-дочки, якою є атеїзм. Про нього всі так багато знаємо, що нема потреби ширше про це розписуватися.

Даремно сектанти очорнюють Церкву католицьку, називаючи її Вавилоном. Всі ознаки, прикмети й пророцтва доказують, що тим Вавилоном є сектанство і атеїзм. Тому всі, що покинули Христову католическу Церкву й перейшли до Вавилону, повинні покінутися йому, як-що хочуть уникнути гніву Божого й кари в судний день.

Дальшими своїми висновками про знищення християнства, про бунт роззурених мас, про криваву анархію й червону революцію, про знищення всіх законів, права й порядку, про знищення всіх християнських держав і націй (крім жидівської), про участь дослідників у тім ділі нищення... дослідники скидають маску Євангелія, показуючи своє правдиве обличчя, якому можна дати тільки одно ім'я — „сатана — антихрист“. Доказом того є їх вище наведені сатанічні тенденції. Дивним дивом є, чому власть, яка має силу, дозволяє їм ширитися й не викоринить тих, що явно виступають проти неї.

Жажда пімсти, анархії, огню, нищення — це все свідчить, що дослідники не мають нічого спільного з Ісусом Христом, з Богом любови й милосердя... Дослідники, це секта сатаністів, бо пропагують ідеї сатани...

Отже не Церква католическа є Вавилоном, а секти й везбожництво.

3. Текст св. Письма Мат. 16. 17—19 є одним з найважливіших у боротьбі з сектанством, бо доказуючи установлення примату й заснування Церкви Христової, доказуємо всю науку Церкви католицької. Тому-то вороги Церкви Христової, секти, на спілку з безбожниками стараються збити цю правду віри при допомозі множення брошур. Секти подають таку інтерпретацію цього місця, яка б оправдувала їх відступництво. Ліберальні критики відкидають цей текст зовсім і кажуть, що він є інтерпольований.

Лютер, батько сектанства, каже: „*Concludo verbum Christi Mat. 16 ad nullam personam pertinere, sed ad solam Ecclesiam in spiritu aedificatam super Petram Christum, non super Papam nec super Romanam Ecclesiam*“.

Всі секти, пояснюючи цей текст, кажуть, що Христос будував церкву на вірі Петра, але не на Петрі.

Гарнак, почавши від 1880 р., намагався доказати, що частина цього тексту є інтерпольована, бо в Діятессароні Таціяна він звучить так: „*οτι ου ει κηφας και ούλοι αδου ου καταρχουσιν σου*“. Бракує отже слів *και επι ταυτη τη πετρα οικοδομησω μου την εκκλησιαν*, які є інтерпольовані в II стол. в Римі. Християнські письменники другого століття нічого не знали про цей текст. Проти цих припущень Гарнака промовляють такі рації. Діятессарон не є міродайним, бо св. Ефрем не мав на цілі подавати текст св. Письма в цілості. Діятессарон знавний нам тільки з вірменського перекладу коментара св. Ероніма, де не всі тексти були вважені. Св. Юстин і св. Іриней цитують Матея 16 розд. в цілості (Dial.

сум Tryph. 100; Adv. haer. 3.18). Крім того є ще один документ, який безсумнівно доказує, що текст цей не був у другому віці, як каже Гарнак, інтерпольований. Цим документом є апокриф „*Evangelium secundum Hebraeos*“. Цей апокриф довстав десь при кінці першого або на початку другого століття. Тут згаданий текст знаходиться без зміни, як у Матея, тільки замість „*Bar Jona*“ написано *ὁ Ἰωάννης*. З того виходить, що інтерполяція в другому віці була неможлива й Гарнак не має тут найменшої рації. Слова: „і на тій скалі збудую“... не говорять нічого про віру Петра, тим більше, що віра у св. Петра не була гідна подиву. Петро вирікся Ісуса тричі, а Ісус назвав його навіть „сатаною“. Нема отже рації під скалою розуміти віру, тим більше, що св. Письмо, говорить виразно „*tu es Petra, et super hanc Petram*“ (староарабський переклад) „*ти є скала і на тій скалі збудую*“...

В грецькій мові на означення „скали“ було три вирази: *πέτρα*, *πέτρος* і *πέτρος*. Цей останній був уживаний зазвичай в мужеськім роді. Отже в грецькім оригіналі є граматична неправильність, яку можемо пояснити тільки тоді, коли приймемо, що *πέτρος* означає тут ім'я власне мужеське, отже слова Ісуса саме *pertinent ad personam*, тобто відносяться до особи.

Не перечимо проте, що Ісус є головою Церкви. Він є головою, але невидимим, а що Церква є теж інституцією видимою, тож мусить мати й видимого голову. Петро й апостоли є камінням фундаменту, але голова Церкви є угольним каменем. Апостоли не є тим самим камінням, що Петро, бо св. Письмо розрізняє „*λίθος*“ і *πέτρος*“, або камінь і скалу, апостоли є камінням фундаменту, а Петро є скалою, великим каменем або угольним.

Що св. Петро є установлений головою Церкви, свідчать теж слова „паси вівці мої“ (Ів. 21) і текст Лу 22,32, де говориться, що „Петро є утвердженням для вірних“.

Ісус віддав Петрові ключі царства небесного, що є ознакою повної влади.

Ісус вирізнув ап. Петра, надавши йому особливе ім'я, беручи його з собою на гору Тавор, показуючись йому першому по воскресенню (Лу 24, 34; І. Кор. 15, 5).

Св. Петро виступав зазвичай як голова апостолів, навчав у день св. Духа в імені всіх апостолів, прийняв перший жидів до Церкви, відтак перший прийняв поган до Церкви в Кесарії, запорядив вибір нового апостола на місце Юди, перший зробив чудо й його думка перейшла на І. Соборі в Єрусалимі. Св. Павло по поверненню зараз представляється Петрові в Єрусалимі (Гал. 1.18; 2.2.). Отже апостоли признавали його першенство. Євангелисти, вчисліючи апостолів, подають Петра на першому місці.

Св. Петро був єп. Риму (42—67) і там поніс мученичу смерть. У р. 65. пише посланіє з Риму (І. Петр 5.13).

Папа Климентій римський коло 100 р. пише: „тут згнули замучені Петро й Павло з великим числом вибраних“.

Св. Климентій єп. Антіохійський (†107) називає римську Церкву „начальницею св. союза вірних“.

Це все промовляє за приматом і головством римського єпископа, тобто папи.

4. Кожна інституція мусить мати свою управу. Держава має урядовців, що дбають про порядок. Школа має управителя, учителів і учеників і т. д. Як же Церква, це найбільше на світі товариство може обійтися без проводу, що дбав би про її добро? Ісус, основуючи Церкву, дав їй закони писані, тобто св. Письмо, й усні, тобто св. Передання. Вінже настановив управителів, які бережуть тих законів, подають їх до відома загалу, одним словом, дбають про лад і порядок у Церкві. Тими від Бога установленими управителями є духовенство. В державі, в школах, при війську, взагалі у всіх організаціях мусить бути голова й цілий ряд підлеглих більших і менших урядовців, бо інакше немислимий порядок. Так теж і в Церкві є голова й цілий ряд різних ступнів духовенства. Це й є єрархія. Подібно до того, як у тілі багато членів, а кожний із них має своє призначення, так теж і в Церкві (Рим 12. 4—15; І. Кор. 12). В старозавітній Церкві відкривав Бог правду не всім людям, лише вибраним, себто пророкам, патріярхам і первосвященникам. Подібний порядок є теж у новозавітній Церкві.

Духovenство було предсказане в Старому Завіті (Іса 66.18—22). Ісус, заки оснував Церкву, вибрав учителів і апостолів (Мр. 3.13) і підготовляв їх до того звання (Мр. 4.33; Дія 1.3) і посилав їх проповідувати (Мт 10.5; 28.18). Тільки до вибраних сказав Ісус: „Ідіть, навчайте всі народи“. Якимже правом сектанти проповідують? Хто їх вибрав і післав? Тільки вибраним дав Ісус право хрестити та приймати до Церкви, бо тільки до апостолів сказав: „Ідіть, навчайте... крестяще їх в ім'я Отця і Сина і Св. Духа“. Хтож дав право сектантам хрестити? (Мт. 28.18; 18.17; Мр. 16.14—15; Лу 10.16; Жид. 2.3; 5.4. Рим. 10.15; Яков. 3.1—2; 5.14; Дія 20.28).

Отже тільки вибраним поручає Ісус управу Церкви. (Дія 14.23; 20.28; І. Пет 5.1—6; І. Тим. 3.15; Єф. 4.11—12). Тими вибраними були апостоли, а опісля ті, що їх вони вибрали й настановили на своїх наслідників, і т. д. аж по нинішній день (Мт. 28.20). Тільки в Церкві катол. є цей безперервний тяг вибраних апостолів і учеників Христових. Апостоли розуміли слова Ісуса не інакше, як тепер Церква кат. (Дія 1.20—26), тому теж в апостольських часах не всі були презбітерами, і не хтонебудь і не той, що хотів, а той, кого вибрали і рукоположили апостоли (І. Тим

4.14; 5.22; II Тим 1.6; Дія 14.23). За часів апостолів були вже ступні, тобто єрархія. Були єпископи, презбітери й диякони (Дія 15.23; Филип 1.1; I Тим. 3). В „правилах апостолів“ читаємо: „Єпископа хай висвячує два або три єпископи, презбітерів і дияконів один єпископ“ (Тит 1.5). Порядок цей установив Ісус (Еф. 4.11—13; I Кор. 12.28—29; Дія 20.28). Ніхто не може бути презбітером сам із себе, як це є у сектантів (Жид. 5.5; Ів. 15.16). Вибір поручив Ісус апостолам. (Мт. 28.16—20; Мр. 16.14; I Кор. 12.29). Презбітера висвячує не збір чи громада вірних, як це є у сектантів, бо ласка уділяється через положення рук священства, а не вірних. (I Тим. 5.22; II Тим. 1.6). Цей безперервний тяг ласки переходить від Ісуса через апостолів аж до сучасного духовенства. (I Тим. 4.14). Св. Павло поручає Титові висвячувати презбітерів, а не зборів. Вірні лише вибирали, а висвячували апостоли або установлені ними єпископи (Дія 6.3—6).

Апостоли й їх наслідники мають спеціальне поручення молитися в імені других (Iв. 20.21), відпускати гріхи (Ів. 20.23), приносити безкровну жертву, тобто правити Службу Божу (Лук 22.20) і т. д.

Одним словом апостоли, дістали від Ісуса таку владу, яку Він дістав від Отця Небесного: „Так, як післяв мене Отець, я посилаю вас“. Отже апостоли мали право і владу звязувати, розвязувати, відпускати гріхи, висвячувати, вибирати й посылати других і мали право ту владу передати другим, що й робили, настановляючи єпископів і презбітерів (Дія 14.22). Як бачимо, це все, чого вчить і що практикує Церква католицька, є установою Божою.

Духовенства треба слухати й йому повинуватися (Лук 10.16; I. Петр 5.5; Жид. 13.7). Духовенству належить пошана (I Тим 5.17; I Солун. 5.12—13; II. Петр. 2.9—10; Юд. 8). „Благовий перед Господом і поважай Його священників... і не покидай служителів Його“ (Сирах. 7.31—32). Гріхи священників не нищать їх влади й сили служити Службу й уділяти тайн (I. Ів. 1.8), хіба, що зовсім виречуться Христа (Мт. 23.28; Ів. 17.12; Гал. 2.13). Духовенству належить удержання від вірних (Iв. 13.20; Лук. 8.3; Гал. 6.6; Филип. 4.16; II. Кор. 11.8). Назви „учитель“, „наставник“ або „отець“ не противляться св. Письму (Iв. 1.10; Еф. 4.11; Жид. 13.7, 17; Гал. 4.19; Ів. 1.13; I. Кор. 4.15; Дія 7.2). Наведений секантами текст Мат. 23.8. відноситься до віри (II. Кор. 4).

Бог установив духовенство для виключного обслуговування святині по віки вічні (Ісх. 29.9). З історії знаємо, що в Старому Завіті духовенство теж мало своїх противників, і знаємо, яка стрінула їх кара: „і розступилася земля під ними і вишшов огонь і пожер їх“ (Чисел. 16.1—50). Такоїж кари нехай сподіваються й вороги новозавітного духовенства.

Вкінці треба зазначити, що кожна секта поборюючи **законне і правдиве духовенство**, має своє „духовенство“, свою **єрархію**. Ступенями у їх єрархії є: брат-корманч, проповідник, дячок, пастор, суперінтендент, єпископ і т. и.

5. Очернення, що папа є антихристом походить від вождя ересей Мартина Лютера. Св. Письмо нічого не говорить про те, що голова Церкви Христової буде антихристом, бо це ж нісенітниця. Але Лютер, хоч голосив, що св. Письмо є одним джерелом віри, виводив і став ширити блуди, яких нема у св. Письмі. Ми християни і взагалі цілий світ знає, що товариство людей, яке називаємо Церквою, на чолі з папою і під проводом духовенства поборює царство сатани, поборює зло і змагає до поширення царства Божого на усій землі і в серцях своїх вірних. Як отже можливо, щоб сатана проти себе воював? Як є можливо, щоб антихрист голосив Христа і Його ідеї? (Мт. 12.25—26). Це розуміють тільки сектанти, ті втаємничені поклонники Русселя, Лютера й інших єресіархів.

Загляньмо до св. Письма (не до творів Русселя і т. п.), що вони говорять про антихриста. „Многі зводителі увійшли у світ, котрі не визнають Ісуса Христа, що прийшов у тілі, а такий зводителі і є антихрист“ (II. Ів. 1.7). „І всякий дух, котрий не визнає Ісуса Христа... не є від Бога, це дух антихристів, про котрого чули, що прийде „і тепер вже є у світі“ (I. Ів. 4.3). З вищенаведених текстів висновуємо:

а) Антихристів буде багато. А що папа є тільки один то папа не антихрист, є ним секти, яких саме й є багато.

б) Антихристів дух не буде вірити в Христа-Бога, що прийшов у тілі, і т. д. Папа вірить у це й голосить цю науку при допомозі духовенства по цілому світі. Отже папа не антихрист, є ним сектанти та безбожники і жиди, які не визнають Христа Бога й заперечують цю основну правду католицької віри.

в) Антихрист матиме себе за Христа. Папа не має себе за Христа, тільки за слугу Христового, за слугу слуг (*servus servorum*), натомість дослідники голосять і вважають себе за Христа Месію і то „великого“, не такого малого, як був Ісус. Це й є дух антихристів.

г) Антихрист буде зводителі. Папа нікого не зводить, натомість сектанство і безбожництво нічого більше не має до роботи як зводити людей від правдивої віри на свою ложну, або до безвір'я, бунтувати проти авторитету Церкви (Юд. 11.) і т. д. отже сектанство й безбожність є тим антихристом-зводителем.

д) Антихрист — як вказує саме слово — виступатиме проти Христа й усього того, що Його нагадує. Папа не виступає проти Христа, отже не є антихристом. Секти разом із безбожниками

ми ненавидять і зневажають хрест, зневажають св. Письмо, писане образowo, себто образи, перекручують правди відкриті, зневажають установлену Ісусом духовну владу, зневажають самого Ісуса, присутнього у св. Тайні, і т. д. і т. д. Отже секти й атеїзм це антихрист. Сатана заложив цю „тайну беззаконня“, себто сектанство і безбожжє як опозицію, щоб спільно з двох фронтів поборювати Христа. Сатана вишукав між людьми гордих і зарозумілих, які мають себе за святих, за богів, за Христа, за спасителів світа... Так отже секти й атеїзм це дух антихристів, це антихрист, який мав своїх предтеч від самого початку Церкви Христової. Найперше жидівські книжники виступили проти Ісуса, опісля Юда й різні секти від початку Християнства аж до нашого часу. Секти, щоб відсунути від себе підозріння, що це вони є антихристом, закидають це католицькій церкві, очорнюючи її найнесовіснішим і цілком не християнським способом. Не перечимо, що в Церкві були погані одиниці, були вовки в овечій шкурі, були і є одиниці, що під покривалом Євангелія служать сатані... Алеж це все не значить, що ціла Церква катол., що всі священники погані, що папство це антихрист. В первiсній Церкві було 12 членів, а між ними був один антихрист Юда. Чи ж на цій підставі можна твердити, що первiсна Церква це система антихриста? Певно, що ні! Юда був антихрист, але інші апостоли були тим, чим були, були Церквою Христовою. Так теж мається річ і з поганими людьми та вовками в Церкві кат. і ніхто не має права через одиниці обвинувачувати загалом цілу Церкву.

Прикмета антихриста є підлість, підступ і т. д. Це правда, але ці прикмети відповідають саме не папству, а сектанству й безбожництву. Хто ж є більше підступний, облудний і жорстокий, як не людина без Бога — атеїст? Хтож має більшi претенсії до святости й до божества як не сектанти? Всі отже секти й атеїстичні організації це антихрист.

Щож до напису *Vicarius Filii Dei* й числа 666, то це нічого не доказує. Перше, секти є непослідовні в доказах, бо всюди алегорія, а тут уже буквальне розуміння. Чому така нагла зміна? Друге, можна найти тисячі різних назв, з яких на цей спосіб можна вичислити число 666. Вкінці інспірація св. Письма не є вербальна (Гл. розд. III, через це теж могли закрастися деякі похибки підчас численних його переписувань. Так мається річ і з числом 666. Деякі старинні тексти Св. Письма мають 666, а деякі 616. Котрий отже з них правдивий? З того висновуємо: якщо зайшла помилка, то Дух Св. не інспірував того місця, отже воно є мало-значне і не відноситься ні до віри, ні до моралі, і не можна на нїм будувати жадних теорій.

В VII. кн. 230 ст. Русселя читаємо: „перше насіння апокал.

невісти це антихрист, а друге святі дослідники“. Бачимо отже, що антихрист і дослідники це рідні браття. Брат Руссель не сподівався, що у своїх „інспірованих“ творах виписав на себе і братів таке свідцтво.

Що до війни, кари смерті й тюрми в християнських державах то рік мається так.

Війна, тюрми, кара смерті і т. п. є дійсно злом і цього за наукою Євангельською не повинно бути в християнській державі, але це все є доказом, що люди є погані, підступні, злобні здатні до всякого зла... І що було б, якби усунено напр. тюрми як кару за провини?

Тут злом не є війна, тюрма й кара смерті яко такі, а злом є людська злоба, людська звірячість. Коли суспільність буде вихована так, що кожний її член буде людиною в повнім значінні цього слова, як кожний буде практикуючим християнином, тоді війни і тюрми самі устануть, як щось непотрібне. Отже боротьбу з цим злом не треба провадити відмовою від військової служби, нищенням інституцій і т. п., але вихованням усіх членів суспільности на правдивих людей. Церква виховує людей у лагідності й любові, але те зло, якими є кара смерті, тюрма, війна й инше зло виховують суспільність, що так скажу, насильно. Секти стоять на становищі, що треба відкинути те зло, яким є тюрми і т. д. Церква стоїть на становищі, що це було б згубне для людства, доки люди є несовершенні. Представмо собі, що нема судів і поліції... Чи не повставби масовий бандитизм і анархізм? Отже причиною зла є не християнство, а людська злоба й занедбаня Христових засад.

6. Ніде у Св. Письмі нема написано, що суботники це церква Христова, ніде негдує Св. Письмо про якесь відкинення 1844 р. Про це виклала тільки пані Вайт чи Міллер, але ми християни не є їх ученики і тому не обов'язані їх слухати.

Папа нічого не змінив, а тільки потвердив те, що запровадили Апостоли й перші християни, те, що вже увійшло в звичай. Чому Суботники не накидаються напр. на Магомета, який і неділю відкинув і улюблену адвентистами суботу, а установив п'ятницю, й мільйони християн огнем і мечем змушував святкувати цей день. Чомуж адвентисти Магомета не вважають за антихриста, а п'ятницю за образ звіря й печать антихриста? Чому у них така ненависть саме до папи й до неділі? Єсть инша власть, яка дійсно сповняє пророцтво Даниїла — це власть комуністична. Вона скасувала всі закони Божі, вона скасувала святі дні, а замість семи-денного запровадила 5 денний тиждень, і то на те, щоб заперечити Св. Письмо, щоб люди забули й неділю й суботу святкувати... Чомуж большевиків не називають суботники антихристами? Таж большевики самі кажуть, що є безбожниками, що є антихристами,

і виповіли явно війну Богові. Чому ж ви того не бачите, панове сектанти, чому не осуджуєте тої влади, яка сама признається до антихриста, а накидається на представителя цілого Християнського світа, апостола правди Христової, який ніколи не касував ніяких святих днів і законів Божих? Чи не йдете ви, панове адвентисти, рука в руку з комунізмом і юдаїзмом, щоб знищити зненавиджену Церкву Христову?

А печать це ніяка субота, а Дух Святий, (II. Кор. 1. 22). „Він же запечатав нас і дав задаток духа в серцях наших“ (Еф. 1. 13), „Ви запечатані Духом обітчування святим“ (Еф. 4. 30). „Не засмучуйте Духа Святого Божого, котрим ви запечатані в день викупу“. А деж є в св. Письмі, що цею печаттю має бути заховання суботи?

У Відкритті Ів. 13: 17 читаємо, що тільки той, хто має п'ятно звіря, буде купувати і продавати. Невже суботники нічого не купують і не продають? Певно, що купують і продають, отже й суботники мають „п'ятно звіря“. Цікава річ, де дівають суботники п'ятно звіря у тих, що переходять до них з віри християнської?

Щож до виходу з Вавилону, то цей текст, як було згадано вище, відноситься до тих сектантів, які в добрій вірі покинули Церкву Христову катол. й перейшли до сект, до Вавилону. Церква є матір'ю не тільки для праведних, але й для грішних, яких сектанти цураються, тому, що Ісус сказав: „здорові не потребують лікаря, а хорі“; Дальше тому, що Ісус сам приставав із грішниками, Ісус навчав у причті про кукіль, щоб „обое росли разом аж до суду“, Ісус наказав прощати провини 70 × 7 разів. Вкінці всі люди є грішні, а тільки горді сектанти кажуть, що вони святі й тому покидають мнимий Вавилон.

7. Вже того одного, що кожна секта називає себе правдивою і святою, а всі інші секти Вавилоном і грішними, вистане, щоби саме у сектанстві бачити Вавилон. Брак єдності, сварня, ворожнеча не тільки поміж поодинокими сектами, але й у середині самих сект поміж зборами і пасторами завсігди якийсь спір на тлі віри, поглядів, старшинства і т. п.; брак виповнення основної заповіді Христової „як будете мати любов між собою“, „щоб ви були одно, як Я і Отець“. Це все є прикмети Вавилону, тої системи антихриста. Про це була вже бесіда.

Сектанство тільки підшивається під християнство, щоб показатися ангелом світлості і тим легше зводити багатьох (2 Кор. 11. 14).

V. ПРО ЦЕРКОВНИЙ УСТРІЙ І ОБРЯДИ.

Суботники вчать:

1. Кожний член церкви обов'язаний платити десятину, на цілі агітації, тобто „навертання“ псевдо-християн на правдиву віру.

(Лев. 27. 30; Мт. 23. 23). Наша любов до Бога показується в тому, скільки ми даємо на ту ціль (II Кор. 8. 8.). Отець небесний прославляється десятиною (Ів. 15. 8) і нею віддаємо Богові честь (Мт. 6. 21). Десятиною можна витребувати у Бога благословення (Малах 3. 10). Проповідників треба піддержати матеріально (I. Кор. 9. 7—11; II. Кор. 11. 7—9).

Всі секти вчать:

2. **Церкви не потрібні.** „Бог у нерукотворених храмах живе“ (Дія 17. 24). Бог є всюдиприсутний і всюди можемо до Нього молитися. Ісус не приказував молитися в церквах. Ми самі є церквою Божою, храмом Духа Св. (I. Кор. 6. 19; 3. 16).

3. **Чернецтво безпотрібне.**

4. **Піст непотрібний**, бо тільки те, що виходить з уст ~~с~~квернить чоловіка (Мат. 15. 11), не можна однак бути згіршенням для других (I. Кор. 8. 8.). Натомість зовсім не треба ні пити, ні курити. Суботники додають, що треба обов'язково здержатися від їдженя нечистого, як свинина, кров і т. д.

5. **Всякі церемонії й обряди** — грішні й безпотрібні. Це пізніша видумка Церкви. Сюди належать: всі тайни, хресне знамя, кадження, мирвання, похорони, свята, обіти, світло, одежі, посуд, процесії і т. д. Як може бути свята якась річ чи рух? Один тільки Бог є святий і Йому треба поклонитися духом і правдою (Ів. 4. 23), а не рухами рук чи голови. Бог не потребує служення рук земних (Дія. 17. 25).

6. **Почитання образів, фігур, хресного дерева й реліквій є ідолопоклонство.** Це доказують такі місця св. Письма: „Не роби тимеш собі різьбленого ідола чи подобини того, що на небесах... що на землі... що в водах і попід землею. Щоб не припадав ниць перед ними і не служив їм... бо я ревнивий Бог...“ (Ісх. 20. 4—5).

з золота роблять собі бога, бють ~~пер~~ешним поклони і припадають навколішки. І беруть його на плечі і несуть і ставлять його на місці і стоїть він — не здвигнеться зі свого місця, кричать до нього та він не чує, не обізветься, в біді не pomoже“ (Іс. 46. 6—7). „Наверніться і покиньте ідоли свої...“ (Єзек 14. 6). „А ви, доме Ізраїлів, говорить Господь, ідіть та й кадїть кожен ідолам своїм і служїть їм, коли мене слухати не хочете, але перестаньте вже сквернити ім'я моє, приносячи жертви мені та й ідолам вашим“ (Єзек 20. 39). „Господу Богу твому кланятимешся і Йому одному служитимеш“ (Мат. 4. 10). „Правдиві поклонники поклоняються Отцеві духом і правдою“ (Ів. 4. 23). Отже почитати Бога треба духом, а не матеріальними образами. Хрест це ганьба людства й радше гідний зневаги ніж почитання: це шибениця, на якій висять всі гріхи світа.

ВІДПОВІДЬ.

1. Десятина в Старому Завіті була жертвою Богові у висоті $\frac{1}{10}$ частин доходів. Була це установа Божа (Бит. 14, 20; Чис. 18. 21—32, Втор. 14. 22—26). В початках християнства десятина була добровільним даром, з часом однак стала обов'язковою. Держава змушувала духовенство ділитися десятиною. Десятина давала величезні доходи, але була рівночасно величезним тягарем для вірних. Для добра вірних кат. Церква зреклася десятини. Суботникам не йде про добро вірних, лише про добро інтересу й проповідників. Без грошей нема інтересу і вигідного життя, тому десятина є конечна.

2. Бог всюди присутній — це правда, але Господь Бог присутній особливим способом у нас, бо ми є храмом Божим, що признають і самі секти. Так теж особливим способом присутній Господь Бог у небі, а іншим способом у церкві, про що повчає нас св. Письмо, як це нижче побачимо. Наведений текст (Дія. 17. 24) відноситься до поган, які вірили, що їх ідол живе в „храмі“, а не знали Бога всюдиприсутного.

Приватно, поодинокі можемо помолитися всюди, але спільна чи збірна молитва не може бути на улиці чи в театрі, хоч і там Бог присутній, бо це були б кпини, а не молитва.

Про особливу присутність Бога в церкві і потребу церков знаємо зі св. Письма. Господь Бог приказав побудувати собі святиню, хоч ціла вселенна є Його храмом. „І спорудять вони мені святиню, щоб мені можна було витати посеред них“ (Ісх. 25. 8; Аггей 1. 4, 8). Бог приказав молитися в святині: „Піднісіть ваші руки у святині і хваліте Господа“ (Пс. 134. 2). Пророк Єзекііл предсказав місце особливої Божої присутності й перебування: „се місце престолу мого, де житиму посеред синів Ізраїля ввіки“ (43. 7). Бог хоч у нерукотворених храмах живе, а проте був і є присутній у спеціальних домах, себто святинях, які сам освятив: „Я освятив цей храм, що збудував еси... і очі мої і серце моє будуть там віковично перебувати“ (1. Цар. 9. 3). Це предсказане й для Церкви новозавітної (2. Саму. 7. 13; 2 Парал. 7. 16).

Ісус сказав, що в церкві перебуває Бог: „Хто кленеться Церквою, кленеться тим, що живе в ній“ (Мт. 23. 21). Теж твердить і св. Павло: „Засяє, як Бог у храмі“ (2 Солу. 2. 4). Ісус сказав, що церкви будуть в Новому Завіті: „Дім мій домом молитви зватиметься у всіх народів“ (Мр. 11. 17), „знов вернуся і збудую намет Давидів (святиню), щоб прочі люди шукали Господа і всі народи...“ (Дія 15. 16—17). Що іншого звичайний дім, а що іншого церква, дім Божий (Пс. 5. 7). В церкві треба молитися і прославляти Бога (Відкр. 11. 1). Перші християни й апостоли збиралися на молитву в церкві (Дія 11. 26). — Отже церкви потрібні.

3. Чернецтво безпозтрібне. Чиж є тут щось злого відректися від світа, відректися від себе самого і йти за Ісусом? Цеж поручає сам Господь Ісус: „Відречися себе і йди за мною“. Богові подобається чистота або дівство (Іса 56. 4—5). В чистоті й убожестві жив Іван Креститель, отже був неначе чернець. Ісус освятив цей стан своїм прикладом і наукою (Мт. 19. 10—12). Стан чернечий є вищий (І. Кор. 7. 1—10). Найбільше мучеників за віру було серед ченців. Ісус каже: „Кожний, що покинув би дім, або братів, або сестер, або вітця, або матір, або жену, стократно візьме і життя вічне посяде“ (Мт. 19. 29). „Ліпше робить, хто не дає дівиці в супружество (І. Кор. 7. 38), і т. д. Так учить св. Письмо.

Отже чернецтво є річчю богоугодною.

4. Текст Мат. 15. 11 свідчить проти чистого й нечистого а не проти посту. Не сквернить чоловіка те, що входить в уста, чи то будуть чисті хрущі і саранча (Лев. 11. 22), чи нечиста свинина. Колиб це місце розуміти по сектанськи, тоді не є гріхом обжирство і п'янство, бо цеж входить в уста (Мт. 15. 11), отже не сквернить чоловіка. Бачимо, що таке розуміння тексту є зовсім ложне, тимсамим наука проти посту є ложна.

Не живемо на те, щоб їсти, тільки їмо нате, щоб жити. Для сект, видко, єдина ціль життя це їсти, для них Богом є шлунок і піднебіння, це правдиве ідолопоклонство, вони не знають, пощо живуть. Людина сотворена не на те, щоб смачно їсти й пити, але на те, щоби пізнати Бога і служити Йому. Християнство без посту це не християнство, а „епікуреїзм“, для якого ціль життя це живання.

Піст це є повздержність не тільки від забороненого, але й від дозволеного. Пророки постили (3 Цар. 19. 8; Дан. 10. 2—3), постив Мойсей (Ісх. 34. 28; 24. 18; Втор. 9. 9), постив Ізраїль (Суд. 20. 26; 1 Саму. 7. 6), постили ниневітяни (Йона 3. 5), постив цар Давид (2 Цар. 3. 35; 2 Цар. 23. 13), постив Іван Креститель, постили апостоли (Дія 9. 9; 13. 2—3; 14. 23; 2 Кор. 6. 5), постив Ісус (Мт. 4. розд.), а ми маємо не постити? Сотки святих мужів дають нам гарний приклад, а ми маємо його відкинути? „Усеж це прикладами сталося... на науку нашу“ (І. Кор. 10. 11).

Підчас посту треба здержатися від супружого ложа (І. Кор. 7. 5), від деяких страв (Дан. 10. 2—3), сповняти більше добрих діл (Іса. 58. 3—4, 6—7,) щоб ми не були як гроби побілені (Мт. 23. 27). Піст убиває пристрасті тіла й духа (І. Петр. 4. 1; Гал. 5. 24; І Кор. 9. 27), побіджає диявола (Мр. 9. 29). Ісус навчав, як постити (Мт. 6. 16—18), пророкував піст у середу і п'ятницю (Лу. 5. 33—35). Ісус був у середу проданий, а в п'ятницю розп'ятий, це дні, в яких забрано жениха. Великий піст є на пам'ятку посту Ісуса (Мт. 4; І. Петр. 2. 21), Петрівка на пам'ятку посту

апостолів (Дія 12. 2—3). Хто постить, того Бог скорше вислухує (Дія 10. 30).

Щож до погляду секти суботників на чисте й нечисте, то їх наука зовсім не згідна зі св. Письмом. Пожива сама в собі є морально індиферентна, себто ні добра, ні погана, ні чиста, ні нечиста. „Іжа нас не поставляє перед Богом, бо ані кращі ми, коли їмо, ані гірші, коли не їмо“ (І. Кор. 8. 8). „Ніщо не є скверне само собою... не погубляй їжею твоєю того, за кого Христос умер... бо царство Боже не їда й пиття, а правда і впокій... Ради їжі не руйнуй діла Божого. Все чисте“ (Читай 14. розділ листа до Римлян). Ці тексти зі св. Письма не потребують пояснення і, як бачимо, цілком збивають науку сект суботників про чисте й нечисте.

Щож до курення й пиття, то Церква катол. вела й веде пропаганду проти нікотини й алкоголю, особливо проти їх надуживання. Однак не вважає за моральну провину умірковане курення й пиття. Нема у св. Письмі сказано, щоби зовсім не пити, є тільки написано: „Не впивайся“.

Інша річ, що алкоголь і нікотини дуже шкідливі для нашого організму, — й через це ми всі повинні від них рішуче здержатися. Курці це нищителі публичного здоров'я, вони рабують нам чисте повітря, до якого й ми маємо право. Нікотини й алкоголю це зло, яке треба усунути, хоча б св. Письмо й нічого про це не згадувало.

5. Церемонії або обряди для людини заскорузлої й обмеженої це ніщо, але для людини розумної обряди є зовнішнім проявом внутрішнього релігійного життя. Чому з релігії маємо усунути цей прояв внутрішніх почувань і переживань? Коли людина хоче молитися, то голова й коліна самі приклоняються. Це вже виникає зі самого духового розположення людини. Обряди треба розуміти, і не дивно, що секти відкидають їх, бо не розуміють. Обряд не є чимсь поверховним, чимсь мертвим... Такі обряди Церква осуджує. Обряди не відносяться до тіла (Жид. 9. 10), але через тіло до духа і кожний обряд має свій духовний зміст. У св. Письмі є багато доказів на користь обрядів.

Ісус виповняв обряди, хрестився у воді (Мт. 3. 16), клякав (Лу. 22. 41), бив поклони (Мт. 26. 39), простягав, підносив, клав руки і благословив (Мт. 12. 13; Мр. 3. 5; Лу. 24. 50), і тим дав нам приклад те саме робити (Ів. 13. 15). Апостоли виповняли обряди і нам доручили робити те саме (Єф. 3. 14; І. Тим. 2. 8; Яков 5. 14). Митар молився, б'ючись у груди і Бог вислухав його (Лук. 18. 9). Бога треба славити не тільки духом, але й тілом. „Прославляйте Бога в тілі вашому і в душі вашому“ (І. Кор. 6. 20). Ог-

ряди є Богу угодні (Мт. 5. 24). Грішниця виповнила обряд, і — Ісус похвалив її за це (Лу. 7. 36).

Обряди благословив сам Бог. І так читаємо у св. Письмі про кадження (Чис. 16. 46), обіти (Дія 18. 18), свята (Ісх. 23. 12, 16), св. посуду (Ісх. 25. 29...), св. одєжі (Ісх. 28. 1—3; 2. Тим. 4. 13), накриття голови (Ісх. 23. 4; Лев 16. 41; Зах. 6. 11; Відкр. 4. 4), процесії (Іс. Нав. 6. 13; Жид. 13. 13), хоругви (Чис. 2. 2), хо-дження на відпусту (Дія. 24. 11), благословення (Мр. 10. 16; Лу. 24. 50), приноси хлібні до церкви (Мт. 5. 23; 17. 27; Лу. 11. 42; Ісх. 25. 30), збірку грошей у церкві (4. Царс. 12. 9), кадило (Лу. 1. 9; Об. 8. 3—4; Мат. 2. 11; Малах 1. 11), миро (Ісх. 27. 20; 37. 29), світло (Дія. 20. 8; Ісх. 25. 37; 1. Цар. 7. 49; Об. 4. 5), поминки (Тов. 4. 17), довгу одіж (1. Цар. 2. 8—13). Всі ті постанови ма-ють заховатися і в Новім Завіті (Соф. 3. 9; Мал. 1. 11; Ісаї 2. 2; Єзек. 7. 1; Єзек. 20. 39—41).

Секти теж мають свої обряди, хоч проти них і виступають. І так вони занурюються у воду, піфсять руки, клякають, ломлять хліб і т. д.

Свячена вода має надприродну силу через освячення Ду-хом Святим по вірі Церкви. Свячена вода була в Стар. Завіті (Чис. 5. 17; 8. 7; 31. 23; 19. 9, 17, 20). Ісус освятив воду в ку-пальні Ветезда (Ів. 5. 2—4). Від свяченої води діялося багато чуд, що свідчить про її освячення Духом Святим.

Тих, що їх ховали не вродисто, у Старому Завіті вважалося за нещасливих (Екл. 6. 3—4). „роздавай хлібн твої при гробі“ (Тов. 4. 17). „Сину мій, над помершим плач... пристойно одінь Його тіло і не забудь похоронити“ (Сирах 38. 16). Ісус призна-вав обряд похорону (Мр. 14. 8). Перші християни хоронили з тор-жеством і побожністю (Дія. 8. 2). Крім Божого, християнського похорону є ще похорон осяячий: „як осла ховають, так його по-ховають, витягнуть і викинуть його за ворота“ (Єр. 22. 19). Про-рок, натхнений Духом Св., предсказав, що сектанти будуть хоронити своїх мерців як дохлих звірят.

Хресне знамя є це знак визнання віри у Пресв. Трійцю. Були пророцтва про хресне знамя: „І положу на них знамя“ (Іс. 66. 19), „І поклади знак на чолах людей“ (Єзек. 9. 4). [В єврейському тексті є „нарисуй тав“, себто букву подібну до хреста]. Хрест буде знаменем приходу Ісуса (Мт. 24. 30). Мойсей, підносячи руки до гори, творив хрест (Ісх. 17. 12), вуж у пустині був про-образом хреста, і, як вуж хоронив жидів від смерті, так теж і хресне знамя хоронить нас від нечистої сили і смерті душі (Чис. 21; Ів. 3. 14). Хресне знамя є прославленням Пресв. Трійці ду-шевно і тілесно (1. Кор. 6. 20). Цар Константин бачив хрест на

облаках 312 р. Й велів тоді вишити хрест на прапорах. (Відси походять наші хоругви).

У Відкр. 22. 4 читаємо, що на чолах вірних буде ім'я Його, тобто Бога. Цим іменем Бога є Пресв. Трійця, а видимим знаком Пресв. Трійці є хресне знамя, бо ним заявляємо нашу віру в розп'ятого Спасителя і Бога в Трійці одного. Але жиди, погани, безбожники, а з ними сектанти насміхаються з хреста. Хрест для них це дурощі, але для нас віруючих і покликаних це Божа сила і премудрість (І. Кор. 1. 23—24). Диявол тішиться, хто відрікається від Христа і хреста, бо це знак, що людина така переходить на його сторону, до табору антихриста.

Коли б слова „Бог не потребує служення рук людських“ розуміти по сектанськи, тоді й Біблії не треба, бо вона теж діло рук людських. Нашо ж тоді св. Павло пише до Тимотея: „Хочу, щоб молилися чоловіки, здіймаючи вгору руки“ (2. 8)? Чому ж тоді молитва Митаря, який бився в груди, подобалася Богові і Бог вислухав його? Чому ж Мойсей, Христос і апостоли вживали рук при молитві? Це все свідчить, що при молитві можна вживати рук і що хресне знамя є молитвою.

Обряди зовсім не противляться текстові св. Письма (Ів 4. 23), бо всі обряди мають свій духовний зміст. Отже обряди є почитанням Бога в душі (духовний змісл обрядів) і правді, себто згідно зі св. Письмом.

Крім св. Тайн, через які уділяється Божа ласка, полишай нам Господь Ісус іще засоби, якими можемо випросити собі Боже благословення. Ці засоби називаються **церковні благословення й освячення**.

Церковні благословення й освячення є це молитви й обряди, що ними Церква, деякі особи, місця або річи посвячує до Божої служби або для нашого побожного вжитку.

На сотворіння і на цілій природі тяжить Боже прокляття (Рим 8. 20; Бит. 3. 17). Всі нещастя на землі є ознакою прокляття. Ісус усував всякі нещастя за свого життя (чуда), а відтак поручав апостолам те саме робити, себто виганяти злих духів, лічити недуги і т. д. (Мт. 10.1; Мр. 16.17; Лу 9.1). Від апостолів перейшла та власть на Церкву, яка рукою своїх слуг освячує різні предмети і просить у Бога для них благословенства. При тім уживає Церква видимих знаків, як знамени хреста, свяченої води, оливи і т. п. Є освячення осіб або річей (вивід, похорон, нижчі сячення, сячення пасок, зілля, церков і церковних посуд, води, образів і т. д.).

Благословенств або освячень поручив уживати Ісус Христос своїм приміром. Ісус благословив хліб і риби (Мт. 14.19), діти (Мр. 10. 16), учеників (Лу. 24. 50). Освячення були вже в старому завіті (Бит. 1.28; 9.26; 27.27; 49.28; Втор. 33; Лев 9.22; Чис. 6.23).

Освячення хоронять нас від багатьох спокус і очищують від повсякденних гріхів, але тоді, коли ми їх уживаємо з вірою (Мр. 6.13; Мр. 5.34). Бачимо, що нема нічого видуманого в церковних обрядах, а все оперте на Св. Письмі.

6. Причиною того закиду католицькій Церкві зі сторони сект є невласне розуміння слова „ідол“, та самої суті почитання образів. Доказ наш розділимо на кілька частин.

а) **Ідол або божок не те саме, що образ чи фігура.** Не я кажу, а св. ап. Павло: „Знаємо, що ідоли ніщо у світі, і що нема иншого Бога, тільки один“ (1. Кор. 8.4). Отже ідол це другий бог, якого нема, фальшивий бог або божок, бог, зроблений руками людей, які не знають правдивого Бога. Св. Письмо забороняє робити таких ідолів — це правда. Заборона ця відноситься до тих, що не знаючи правдивого Бога, уважають ту фігуру за Бога, і їй як Богові поклоняються. Однак Св. Письмо не забороняє малювати собі чи різьбити з каменя **правдивого Бога так, як Він себе людям відкрив або як ми собі Його представляємо**, і правдивих слуг Божих. які не є ідолами, а „образом і подобою Божою“. Погани поклоняються їй почитають божків, їх почитання відноситься до золота, мармору, чи каменя, з якого зроблений божок. Вони думають і вірять, що камінь їх, це правдивий Бог. Миж християни не поклоняємося каменеві чи паперові, з яких зроблені фігури й образи, а віддаємо честь тій особі, яку образ чи фігура представляє, і то зовсім не боже честь, як думають сектанти. Погани поклоняються видуманим божкам. Ісус Христос, якого образ малюємо, це не є видуманий божок, а правдивий Бог, „котрим і віки сотворені (Жид 1. 2). „Напочатку було Слово... і Бог було Слово“... (Ів. 1. 1). Коли б ми малювали образ видуманого, ложного бога і поклонялися йому, то це було б ідолопоклонством. Але що ми малюємо **видимий „образ Бога невидимого“** (Колос 1.15) Господа нашого Ісуса Христа і поклоняємося йому, то ми не ідолопоклонники, а Богопоклонники. Правда, що Бога ніхто не бачив (Тимот. 6. 16). Бога ніхто не бачив „у Його суті“, бо це понад можливість людей і навіть ангелів, але Ісус сказав: Хто бачив Сина, той бачив Отця (Ів. 14. 8—10). Духа Св. малюємо у виді голуба, бо про Нього так свідчить св. Письмо (Мат. 3. 16).

Отже всі вище наведені сектантами цитати відносяться не до нас, що поклоняємося правдивому Богові, але до поган, які не знаючи правдивого Бога, робили його собі з каменя, носили, молилися до нього і т. д. і думали, що це їх бог.

б) **Нема різниці між образами і біблією.** Якщо образ ідол, тоді й біблія ідол, бо одно і друге фарба і папір, одно і друге діло рук людських. Якщо біблія свята, тоді й образи святі, бо й біблія і образи представляють ті самі правди відкриті, представлені різним способом. Наприклад: „Увійшовши в господоу, знайшли ди-

тятько з Марією матір'ю Його і, припавши, поклонилися Йому і; відкривши скарби свої, подали Йому дари: золото, кадило і миро“ (Мт. 2.11). Так отже у св. Письмі словами на папері, фарбою написаний образ Різдва Ісуса Христа. На цей образ можуть глядіти і з нього черпати науку тільки ті, що вміють читати й мають вільний час. Але в церкві, чи в хаті на стіні висить образ, писаний вже не буквами, а теж фарбою на полотні, дощці чи папері, який поглядом представляє ту саму подію з Різдва Ісусового. На нього можуть глядіти і читати не тільки грамотні, але й неграмотні і діти. Одна і та сама правда відкрита й представлена раз поглядом на папері, це є образ, а другий раз письмом це біблія. І як же тут різниця? тільки в способі представлення, а суть та сама. Отже, ті сектанти, що викидають з хати, деруть і палять св. образи, тим самим викидають, деруть і топчуть ногами св. Письмо, відкриті Богом правди і за це одержать заслужену заплату.

г) Св. Письмо наказує слухати Церкву (Мт. 18.17). Церква наказує почитати святі образи, а секти того не слухають, отже не слухають св. Письма. Кожна секта борониться тим, що тільки вона правдива, й не слухає других сект. Про це бесіда на іншому місці. Обманюють себе нещасні, думаючи, що їх церква правдиві і Христос їх голова. Як Христос може розділитися в собі й бути головою всіх сект і ювувати з собою і в кожній секті инакше вчити й інші порядки заводити? Св. Письмо каже: „одно тіло, один Дух... один Господь, одна віра...“ Така єдність є тільки в католицькій Церкві, котрої секти не хочуть слухати.

д) Чуда, які діялися і діються коло образів і фігур промовляють за їх почитанням. Чуда, які діялися, описує історія, а які тепер діються, може кожний бачити, поїхавши до Люрду у Франції.

ж) Бог наказав Мойсееві зробити фігури двох херувимів і сам пробував поміж ними (Ісх. 25.18, 22). А що Бог не міг наказати робити ідолів, тож не кожна фігура з золота чи каменю ідол.

з) Образи святих пригадують нам святе життя Божих слуг, їх діла боогугодні й цим додають нам відваги, скріплюють волю, побуджують до життя, яке вони самі провадили. Образи святих, це не звичайні мальовила, а світила, що стоять на свічнику і світять у темряві, а запалив їх сам Господь Ісус. Чи маємо їх схвати під посудину, щоб ніхто не бачив їх світла? На це дає відповідь наш Спаситель: „Засвітивши свічку, не ставляють під посудину, а на свічнику... так нехай сяє світло ваше перед людьми“ (Мат. 5. 15—16).

і) Жиди поклонялися Богові „в душі і правді“ перед храмом (Пс. 5.8; 134.2), перед скринею завіта (Чис. 20.6; Нав. 7.6) перед херувимами, камінними табличцями і це не було ідолопоклонством. Так теж і ми християни, поклоняючись Богові перед св. образами

у храмі Його святому (Відкр. 11.4), поклоняємому в душі і правді, себто згідно зі св. Письмом і це теж не є ідолопоклонством.

Почитання образів було в християнському світі практиковане від найдавніших часів. Коли однак повстали противники, себто ересь іконоборства, тоді Церква оголосила своє „вірую“ щодо почитання образів. Догма ця вперше проголошена на VII. вселенському Соборі. Отже цієї науки Церква не винайшла як щось нове, як кажуть секти, але проголосила те, що в Церкві було й практикувалося. Ересь іконоборства була причиною проголошення цієї догми. Почитання образів за наукою собору відноситься не до матерії (фарби, дерева, полотна), але до осіб, представлених на образі отже нема тут ніякого ідолопоклонства. — Собор у своєму рішенні опирався на такі місця св. Письма: Ісх. 25.18; Єзек. 41. 17—18 і ин., та на науці св. мучеників і отців Церкви.

Виступ проти образів почався щойно в VIII. ст., а до того часу почитання образів було загальне.

Тепер цю боротьбу відновили сектанти.

Початки почитання образів сягають перших віків Християнства. На стінах катакомб, тих підземних християнських цвинтарів, перші християни, йдучи за вродженням нахилом представляти свої ідеї образowo, малювати різні події з життя Христа, представляли свої надії й релігійні змагання. Розуміється, що це було під впливом поганського малярства, однак при добиранні мотивів християни відкидали чисто поганські образи, а позиченим мотивам надавали християнську ідею. Перші образи мали чисто символічний характер із конечности скривати суть своєї віри перед поганями. Подам один приклад такого запозиченого мотиву. Пальма була ознакою перемоги у світі поганському — християни переняли цей мотив, але надали йому інший символ, а саме символ перемоги над гріхом, над смертю, і мучеництва. Вінець мав таке саме значіння. Голуб був символом невидимости, якор з хрестиком символом надії, корабель — символом Церкви і того, що тільки у Церкві можна спастися, бо поза нею є море, в якому всі згинуть. — Агнець — символ Спасителя, риба символ Христа $\text{I}\chi\theta\gamma\varsigma$ = риба, (Ісус Христос Божий Син — Спаситель).

Та крім цього малювали перші християни події старозавітні, напр. Даниїл у ямі левів, жертва Авраама, Ной у ковчезі, Йона пожертвий китом, три молодці в печі огненній, Мойсей добуває воду із скали, Мойсей з таблицями заповідей, і т. п. З новозавітної історії стрічаємо такі образи: Ісус на весіллі в Кані Гал., Чудо з п'ятьма хлібами й рибами, що є символом евхаристії, відречення св. ап. Петра, стріча царів, хрещення Іс., візд до Єрусалиму, вознесення, воскресення, навіть образ Богоматері, Йосифа обручника і малого Ісуса... і т. п. Преч. Діву малювали перші християни на молитві з піднесеними до гори руками, або з дитятем на руках.

Такі отже образи існували від самого початку християнства і то в катакомбах, у тих підземних цвинтарях, сховках, і святинях первісних християн.

Перші мальовила Пресв. Трійці находимо в IV. в.

В катакомбах находимо теж фрески, які представляють ріжні події з життя Ісуса.

І фігури, що їх сектанти називають ідолами, теж були у перших християн. — До наших часів заховалося кілька мармурових статуй із перших віків християнства: „Добрий Пастир“ — Ісус. В перших віках були поширені теж т. зв. бареліефи, себто образи осіб і подій вирізувані на саркофагах. Тут стрінемо такі події: Ісус перед Пилатом, Ісус на троні, Петро, ведений у темницю, і т. д.

В катакомбах находимо теж сліди мозаїки, яка розвинулася в IV. стол. — і тут находимо численні образи з життя Ісуса, образи Преч. Діви, Апостолів і т. д.

Отже почитання образів, не є видумкою Церкви, не є ідолопоклонством, лише свого роду богочитанням і є практиковане від перших віків християнства.

Щодо хресного дерева, що квестію вияснюють нам відповіді, подані при почитанні образів. Але є ще інші рації і місця у св. Письмі, які промовляють за почитанням св. Хреста. Хрест це не звичайне дерево, а чесний, животворний хрест, на якому довершено спасення роду людського. Що було причиною втілення Сина Божого, Його терпіння і смерті на хресті? Якби причиною терпіння Ісуса був хрест, тоді можна булоб твердити, що хрест є ганьбою й гідний зневаги. Але хрест не є тою причиною, бо не міг сам на собі розпяти Ісуса. Тою причиною є гріх, отже гріх це ганьба роду людського і йому належить погорда. Чомуж отже зі зневагою маємо відноситися до хреста, який є зброєю нашого спасення? Ніде у св. Письмі нема написано, щоб хрест був винний смерті Ісуса. Натомість у багатьох місцях св. Письма говориться, що причиною смерті Ісуса є гріхи (Іс. 53. 4—5) і що Ісус терпів добровільно (Лук. 24.25; Ів. 10.18).

Хрест є святий, бо освятив його Ісус, скроплюючи своєю кровю найсвятішою. І чи за те не гідний він пошани? Не розумію, чому секти так ненавидять св. Хреста? Яке зло заподіяв він їм? Чи за те, що стався засобом спасення? Диявол ненавидить хреста і боїться його, бо св. Хрест це перемога над ним. Невже й секти хочуть уподібнитися до диявола, того ворога Божого і людей?

Нехай не буде!

Хрест не є шибениця, як от та, що на ній умирили проступники, злочинці, розбійники і т. д. Хрест, на якому вмер невинно і добровільно Ісус, має особливе значіння Ісус не прибав гріхів на хрест, тільки „взяв на себе“ (Іс. 53.12).

Мойсей предсказав почитання хреста, поставляючи у пустині вужу (Чис. 21.8).

Св. ап. Павло каже: „Слово про хрест погибаючим дурощі, нам же, що спасаємося, сила Божа“ (І. Кор. 1.18). Це відноситься до сект, які хотіли б стерти з лиця землі не тільки зненавиджений хрест, але й пам'ять і згадку про нього.

В іншому місці: „мене ж не доведи Боже хвалитися чим небудь, як тільки хрестом Господа Ісуса“ (Гал. 6.14). Плачучи говорю про ворогів хреста Христового, котрим кінець погибель“ (Филип 3. 18—19).

У св. Матія 24.30 читаємо, що при кінці світа „явиться ознака сина чоловічого на небі“. Тою ознакою може бути тільки хрест, бо вона попередить прихід Христа, а кожний, хто бачить хрест, пригадує собі Ісуса.

Пророк Ісаія предсказує знамя, яке буде виставлене народам (Іс. 62.10). Що ж є тим знаменем для всіх народів? Хрест!

Сила силенна чуд, які діялися коло хресного дерева, промовляють за почитанням хреста. З історії знаємо, що коли цариця Олена найшла три хрести на горі Голгофті, а, не знаючи, котрий із них був хрестом Ісуса веліла принести померлого, який при діткненні до одного з них ожив. Це було перше чудо коло хресного дерева.

Жида ненавидять хресне дерево, бо з цим зв'язана ганьба цілого жидівського народу, це річ зрозуміла. Чому однак секти так ненавидять хрест і брідяться ним? Чому не можуть дивитися на нього й викидають із своїх хат? Чи сталися сторонниками юдаїзму й антихристами?

Що ж до мощів чи реліквій, то відповідь як попередні.

Крім того слід згадати, що св. Письмо не забороняє, а радше дозволяє почитати реліквії і вірити в їх силу, бо така віра була вже за Христа й апостолів.

„Кровоточива приторкнулася до краю одежі Ісуса“. — і віра в те, що вона, приторкнувшись до одежі, виздоровіє, спасла її (Мат. 9. 20—22; Мат. 14.36).

„На недужих кладали хустини або ручники його (Павлові) і покидали їх недуги і злі духи виходили з них“ (Дія 19.12). Отже реліквії це святі річі, за їх поміччю діються чуда: їх можна почитати. Бог, творячи чуда, поручає почитання мощів.

З історії знаємо безліч чуд, які діялися коло мощів і ріжних святих річей.

Мошам святих належить честь, бо це було мешкання Духа Святого (І. Кор. 3. 16; 6. 19), сосуд і святиня велика (І. Єзд. 8.28).

Про почитання мощів говорить св. Письмо ще в таких місцях: Іс. 11.21; 23.18; 2. 13—14; Ісх. 15.25; Пс. 34. 20; 112. 6; Солом 3. 2—3; 2. 23; Сирах 49. 12—17 „процвітають кости їх“; Си-

рах 48.14 „по смерті пророкувало тіло його“; 2 Солу 1.10; Мт. 27.52; 53; 1. Кор. 15.53; 2 Кор. 4.10—11; Мр. 5.28; II. Тим. 1.8—10; Дія 5.15. Чи треба більше доказів?

VI. ПРО ПОЧИТАННЯ І ЗАСТУПНИЦТВО ПР. ДІВИ МАРІ І СВЯТИХ.

Всі секти вчать:

1. Нікого, крім Бога, не треба і не належить почитати. „Господу Богу... одному кланятимешся і служитимеш“ (Мат. 4.10). Почитання людей є ідолопоклонством.

2. Нема, крім Христа, жадних посередників між Богом і людьми. „(Один посередник Ісус Христос“ (1. Тим. 2.5). Нема багато дверей, якими можна увійти до царства Божого. Христос сказав: „Я є двері...“ (Ів. 10.9).

ВІДПОВІДЬ.

1. Божої чести не можна віддавати нікому, ні святому, ні Пр. Діві, це правда. І ми християни католики не віддаємо їм почесей Божих. Почитання святих це рід глибокого поважання і не є богопочитанням.

Св. Письмо не забороняє почитати пам'ять святих і їх діла. Святі були дітьми Божими, були знаряддям у Божих руках, у них відбивається святість Божа, вони відреклися від світа і його розкошів і, несучи свій хрест, ішли за Ісусом. Коли б не було святих, тих послідовників Ісуса, не було б св. Петра, св. Павла, св. Івана і багато, багато інших, то чи знали б ми щось про Ісуса, про його ідеї, чи було б тоді спасення роду людського? Святі є наче спів-відкупителі світа в ширшому значінні цього слова. Коли б Син Божий стався чоловіком, прийшов на землю, учив, терпів, умер і воскрес... але ніхто не пішов би за Ним, не терпів, не вмирав за його ідею, чи ж тоді було б спасення?... Спасення було б, але ніхто з нього не скористав би. Отже святі є наче співвідкупителі, є відблеск Христа, є члени тіла його містичного. Належить честь голові, то належиться і членам. Хто гордить святыми, той гордить Ісусом і Богом (Лу. 10.16). Почитаючи святих, почитаємо Бога, бо Господь прославляється у святих своїх (Пс. 67.35).

Св. Письмо наказує почитати померлих наставників і наслідувати їх віру: „Поминайте наставників ваших, що голосили вам слово Боже і, позираючи на кінець їх життя, наслідуйте їх віру“ (Жид 13.7). Св. Церква поминає або почитає тих наставників, що „право правили слово істини“ (Тим. 2.15), бо це були Христові воїни, що хоронили Церкву Христову від вовків таких, як Арій, Македоній і т. п. Святі це друзі, приятелі і браття Ісусові і Божі (Ів. 20.17). Вони терпіли муки і смерть за Христову ідею. Повторяю,

що треба розрізнити почитання Бога від почитання святих, і що Церква Христова ніколи не віддавала і не віддає Божої честі святим, ані їм не служить, як Богові. Почитати людей чи святих, як Бога, було б ідолопоклонством. Але ж католицька Церква не вважає святих за богів. Отже віддавання честі святим Божим не є ідолопоклонством, навпаки є річчю Богові милою, а для нас хосенною.

Преч. Діві Марії теж належить почитання, і то більше, ніж святим, але не таке, як Богові. Преч. Діві належить особливша честь із різних причин. І так:

а) Преч. Діва є Матіррю втіленого Бога-Слова, є отже Богородицею (Лу. 1.43)

б) Преч. Діва є чеснішою від херувимів і славнішою від серафимів і благословенна між женами (Лук. 1. 28—50).

в) Ангели почитають Преч. Діву (Лу. 1.26).

г) Єлисавета віддала честь Преч. Діві (Лу. 1.42).

д) Преч. Діва є нашою Матіррю (Ів. 19.27).

ж) Преч. Діва стерла голову диявола (Бит. 3.15).

з) Преч. Діва предсказала своє почитання „се бо відиніи ублажать мені всі роди“ (Лу. 1.43). І так діється. „О Тебї радується, Благодатная, всякая твар, ангельський збір і людський рід“ — співає Христова Церква, тільки секти не радуються, бо не вірять, що Господь Ісус, умираючи на Хресті, дав нам свою Матір у поміч і заступництво (Ів. 19.27) і тому ми християни її діти, а Вона наша Мати.

і) Пр. Діва вславилася безчисленними чудами (Люрд 1858 і багато інших).

2. Католицька Церква не вчить, що є багато посередників або багато дверей до неба. Посередник є один Ісус Христос. Преч. Діва і святі не є посередниками, а заступниками, які молять Господа за наше спасення.

Католицька Церква вірує, що Пр. Діва і святі просять Всевишнього за нас, і безнастанно моляться перед Його престолом, але на те, щоб цю науку прийняти за правдиву, треба вірити. „Без віри не можна Богові угоди“ (Жид. 11.6). „Хто не вірить, той не устоїться“ (Ісаї 7.9). Треба теж слухати Церкви, бо хто Церкви не слухає, то є митник і фарисей (Мт. 18.17). Сектанти не хочуть ані вірити, ані слухати через свою гордість, той перший на світі гріх (peccatum originale), яким і ангели згрішили і який є підставою ересей і всіх інших гріхів. Святі моляться за нас тому, що вони є членами одного тіла містичного.

Всі християни творять одно Христове, або містичне тіло, якого головою є Христос. Всі християни (живі чи мертві морально) творять одну цілість, є це т. зв. „сполука святих“. До того тіла належать не тільки ті, що живуть, але й ті, що померли. Як у тілі

всі члени взаємно собі допомагають і разом працюють для спільного добра, а не працює кожний член для себе, так теж є і в тілі Христовім, якого ми є членами, живими чи відпавшими. Одні члени тіла Христового моляться за других, всі за одного і один за всіх, бо „багато може молитва праведника перед Господом“. Коли терпить один член, то терплять і інші члени. Св. Ап. Павло каже, що нам не треба надіятися на себе, а „на Бога, що підіймає мертвих... за підмогою і вашої за нас молитви“ (II. Кор. 1.9, 11). Є отже заступництво й молитва одних за других. Апостол Павло просить Солунян, щоб молилися за нього (I. Сол. 5.25). Бачимо отже, що й святий потребує, щоб за нього молитися, потребує наче заступництва. Св. ап. Петро пише у своєму соборному посланні: „Скоро оставлю оселю мою (тобто умру), старатисьму, щоб і по моєму розстанні ви робили спомин цих річей“ (II. Петр. 1 14—15). Бачимо отже, що св. апостол і по смерті обіцює старатися про свою громаду. Це ясно вказує на заступництво святих. Святих треба просити, щоб молилися за нас. Юда Макавей бачив у сні, як прор. Єремія і первосвящ. Онія молилися за весь народ і св. місто (2. Мак. 15. 12—14). Задля кількох святих Бог милує і нас грішних. Про це свідчить святе Письмо. (Бит. 18.32; 39.5; Мт. 24.22).

Бачимо отже, що святих і Преч. Діву не тільки треба почитати, але що вони багато можуть нам допомогти на дорозі до спасення.

ВІІ. ПРО СВ. ТАЙНИ.

Всі секти вчать (із деякими ріжницями):

1. **Хрещення** це символ занурювання в Христа (досл.), це символ смерті і воскресення, символ відродження, обітниця, публічне свідчення віри. Само хрещення не звільняє від гріха і пекла, але є кінечним (баптисти). (Одна зі сект дослідників відкидає хрещення зовсім). Хрестити можна тільки тих, що відродилися духово, повірили й навернулися до Бога*), отже тільки дорослих (Мар. 1.15). Для того мусить бути такий порядок: наука, віра і хрест. Апостоли хрестили тільки дорослих і повіривших. Ісус дав приклад, що треба хрестити дорослих. Дітей хрестити не треба, бо вони не можуть повірити, а це є умова хрещення (Мр. 16. 15—16), для дітей є царство небесне і без того (Мр. 10.14), діти нездатні прийняти Божу ласку. Первісна Церква практикувала хрещення дорослих через занурення. Про те свідчить: слово *βαπτισ*

*) Навернутися до Бога і повірити то значить:

для суботників: святкувати суботу,
для дослідників: перестати вірити, що Ісус був Богом,
для евангельських християн і баптистів: погрузитися в воду,
для пятидесятників: белькотати ідіотичними мовами.

Євн — погрузити, старинні баптистерії з особливими басенами на воду, отці церкви Варнава, Гермас, Юстин та інші, і практика східної церкви (баптисти признають хрещення тільки в **біжучій воді**). Хрестити можна тільки раз (Еф. 4.5). (Суботники, баптисти й інші не признають хрещення у іншій секті і всіх, хто до них пристає, перехресують наново).

2. **Миропомазання** не установив Ісус ні апостоли, є отже без-потрібне. Для того, щоб одержати дари св. Духа, не треба ні мира, ні положення рук, тільки віри. Прикладом того є сотник Корнилій та його дім.

3. **Причастіє або Господня Вечеря** не є тайною. Це звичайний хліб і вино, які Христос велів споживати на пам'ятку Його смерті. Ісус Христос, говорячи слова: „Сіє єсть тіло мое“ на думку одних показував на себе, на думку других говорив притчу. Хліб і вино це символ тіла і крові, або наука Іс. Христа. (Одна зі сект дослідників відкидає навіть хліб і вино і зовсім не признає того обряду).

У єв. Івана 6.63 читаємо, що „дух оживотворяє, а тіло нінащо“, отже й тіло Христове нінащо. Це potwierджують і інші місця св. Письма: „всяке тіло, як трава“ (І. Петр. 1.24); „нині ми вже не знаємо Христа по тілу“ (2. Кор. 5.16).

В листі до жидів (10.10) пише св. апостол: „Ми освячені одним приносом тіла Христового“, отже була одна жертва і та вистарчає для всіх і на все, і тому не треба нам ніякої другої жертви Служби Божої, ми признаємо одну жертву, яку приніс Христос на Голгофті. Служба Божа — каже Руссель — це видумка антихриста, це богохульство і початок упадку та „гидота запустіння“ у християнстві. Сл. Божа усуває на бік жертву на Голгофті, а на її місці ставить церемонії грішного чоловіка.

4. **Покаяння або Сповідь** треба відбути перед Богом, але не перед грішним чоловіком, бо гріхи може відпускати тільки Бог. Відпусти це самовільна установа Церкви задля наживи. Хто згрішив перед збором, сповідається перед збором; хто образив брата, сповідається перед братом.

5. **Священства** не установив Ісус Христос. Це не є тайна

Всі вірні є священством (І. Петр. 2.9).

6. **Супружество** не є тайною. Розрив супружа є допустимий з важних причин, чужоложство і злосне покинення (І. Кор. 7. 12—15).

7. **Слеопомазання** не є тайною. Те, про що оповідає св. Письмо, є звичайне лічення маслом (Мр. 6.13).

Пятидесятники, крім того, вчать:

8. Замало є повірити і хреститися водою. Щоб бути спасеним, треба ще хреститися „Духом Святим“. Зовнішньою ознакою для охрещених „Духом Св.“ є говорення мовами і пророкування (Мр. 16.). „І станеться після цього, що на всякого виллю мого

духа і будуть сини ваші і дочки ваші пророкувати (Йоїль 2:28)
На це є багато доказів у св. Письмі.

„За кілька днів після цього будете хрещені Духом Святим“ (Дія 1:5). Це була обітниця, яку дав апостолам. За кілька днів дійсно „всі наповнилися Духа Св. (Дія 2:4). Отже апостоли хрестилися Духом Святим.

В Діян. 19. 2—6 читаємо, що й інші хрестилися Духом Св.: „як положив на них Павел руки, зійшов Дух Святий на них і заговорили мовами і пророкували“.

Хрещення Духом Святим дає силу для служення Слова Божого. Це є дари Святого Духа. Дари ці є різні (1. Кор. 12 1—13). Дух Божій сходить на віруючого і опановує цілим його еством, людина дістає дари, яких перед тим ніколи не мала, і здатність свідкувати Слово Боже. Кожний, хто працював на ниві Господній, мусить бути **охрещений** Духом Св., який дає силу переконувати й навертати грішників.

Обітниця хрещення Духом Св. дана всім (Дія 2. 33). Отже кожний може одержати ці дари св. Духа. Умови хрещення Духом Св. такі: 1) повірити в Христа як Спасителя, 2) визнати його перед людьми, 3) покинути гріх і охреститися (Дія 2. 38), відтак у всьому підчинитися Божій волі (Дія 5. 32) і просити (Лу 11.13) : сильно хотіти і вірити (Жид. 3. 19) в те і молитися (Мар. 11. 24) про хрещення Духом Святим.

Силу, яку дає Дух Св., тратиться, коли посвячений відступає від обіту, коли в людині замешкує гріх і коли людина йде за тілесними нахилами, як от змисловість, грошолобство, гордість, занедбання молитви й читання св. Письма.

ВІДПОВІДЬ.

Ділання св. Духа завсіди було сполучене з видимими знаками (огненні язики, шум вітру). В подібний спосіб запорядив Спаситель розділювання ласк Духа св. через видимі тайни. Тайна є це **видимий**, установлений Христом знак невидимої ласки Духа Св. Ці невидимі знаки уділюють нам ласку, подібно, як змисли є причиною духового пізнання людини. Видимі знаки і їх надприродне таємниче ділання є так сполучені з собою, як людська й Божя природа в Христі. Ісус приписав при уділюванні св. Тайн видимі знаки, щоб узмисловити нам ділання Божої ласки, бож ми не є чисто духовними ествами, але й матеріяльними, складаємося з тіла і душі. Коли б уділення Божої ласки не було сполучене з видимими знаками, то ми ніколи не були б певні, чи ми дістали цю ласку ,чи ні. Св. Тайн є 7.

1. **Хрещення** для сектантів, як бачимо з їх науки, не є тайною, є тільки символічним знаком і не очищує від гріхів. Чому ж тоді воно кінечне? Секти таким твердженням суперечать собі са-

мим. Вчать, що кожний мусить охреститися, і що хрещення є тільки пустою бездушною церемонією і не уділяє ніяких ласк. Проти церемоній у кат. Церкві, які є повні духового змісту і діланія Божої ласки, виступають і їх побороють, а рівночасно на їх місце впроваджують церемонії зовсім пусті й бездушні. Деж тут послідовність?

Хрещення не є тільки символ, але є св. тайна, яка очищує гріхи наші і гріх первородний. Коли б хрещення було тільки символом чи свідомством, тоді б воно не було конечне до спасення. А що хрещення є конечне до спасення (Ів. 3.5), тож є воно не тільки символ, але й щось безконечно більше, є св. тайна. Хрещення очищує всі гріхи й дає дари св. Духа (Дія 2.38; Мт. 3.11), є отже тайною (видимий знак води дає невидиму ласку відпущення гріхів). Хрещення спасає від пекла (Мр. 16.16). Через хрещення стаємося одно з Христом (Дія 2.41; Гал. 3. 27—28; І. Кор. 12.13). Ісус велів хрестити (Мт. 28.19). Хрещення може бути заступлене хрещенням бажання і крови (св. мученики, розбійник на хресті).

Якщо хреститься дорослих, то тільки таких, що повірили і навернулися. Це практикує і катол. Церква на місіях. Апостоли хрестили таких, бо це був початок Церкви. Ісус не дав прикладу, що треба хрестити дорослих, тільки дав приклад, що хрест до спасення є конечний, що при хрещенні ділає Св. Дух. і дає свої дари — Ісус не потребував відродження, а незважаючи на це велів себе хрестити.

Щож до дітей, то неправда, щоб їх не можна було хрестити. Обітниця дана не тільки дорослим, але й дітям (Дія 2. 38—39). Хрещення є для всіх, отже й для дітей (Дія 2.38). Без хрещення нема спасення, а Бог хоче, щоб усі спаслися, отже й діти (Ів. 3.5). Ісус велів, щоб і дітей допустити до нього (Мр. 10.14), а хрещення є цим зближенням до Ісуса. Що умовою хрещення є віра — це правда, але діти не є без віри. Без віри нема святості, це признає кожний, навіть сектант. А що діти називає св. Письмо святими, отже вони й віру мають. Вони освячуються вірою батьків (І. Кор. 7.14), отже здатні прийняти ласку. Друге, Господь по вірі одних (батьків і кумів) дає ласку другим (дітям): „І коли Ісус бачив віру їх, сказав резслабленому: прощаються тобі гріхи твої“ (Мр. 2.5). Для воскресення дочки Яіра Ісус казав до нього: „Віруй“ (Лу. 8. 41—56). Хрестити треба зараз по народженні (Мт. 19.14). Що до того, чи діти нездатні прийняти ласку, то секти суперечать самі собі: Раз говорять, що хрещення є тільки символ, а другий **твердять про ділання ласки Божої.**

Без хрещення не можна бути в Церкві, отже й не можна спастися (Ів. 3.5). Наведений текст (Мр. 10.14) значить, що „таких, як діти, незлобних, довірливих, нелицемірних, покірних і т. д. є царство небесне. Як що розуміти по сектантськи, що діти без

хрещення увійдуть у царство небесне, тоді текст (Мр. 10.15): „Хто не прийме царства Божого, як дитя (отже без хресту), той не увійде в небо“ доказує, що дорослим теж не треба хреститися, а можна входити до царства Божого як дитя без хресту.

Колиб текст (Мр. 16.15) розуміти по сектантськи, тоді треба сказати, що діти не будуть спасені, бо тільки той спасеться хто увірує, а дитина не вірить. А так не є, бо діти є віруючі вірою батьків і кумів (І. Кор. 7.14), в наведеному сектантами тексті говориться про дорослих.

Діти можуть приймати ласку Божу, бо сам Ісус благословить дітей, покладаючи руки (Мр. 10.16), а Ів. Хреститель прийняв Духа Св. вже в утробі матері (Лу 1.15, Кор. 7.14).

Хрест заступає обрізання, яке було його прообразом, а що обрізувано діти, отже й хрестити можна дітей (Кол. 2. 11—14; Бит. 17.12).

Стільки доказів зі святого Письма для братів неохрещенців.

А тепер загляньмо ще до історії, як це практикували перші християни.

Перші християни практикували **хрещення дітей**. На це маємо історичні свідчення.

Священномученик Кипріяніс єп. картагінський (201—258) пише в своєму листі до Фіда про хрещення дітей: „Щож торкається дітей, яких на твою думку не треба хрестити другого чи третього дня після родження, але відповідно до старозавітного обрізання не скорше восьмого дня, то ця обставина представляється нам (зібраним) на нашій соборі зовсім инакше. Всі ми вважаємо за краще ні одної народженої людини не позбавляти милосердя й ласки Божої. **Всі люди — діти й дорослі однакові для Бога і рівні щодо літ і зросту.** Наші літа мають значіння тільки для цього дочасного світа, для нас, що живемо в часі, а не для Бога. **Ласка Божа дається не по мірі літ і зросту, але по любові** (Гал. 2). Обрізання в 8-ий день було прообразом воскресення Ісуса в 8-ий день (себто перший або неділя), в якому Ісус дарував нам обрізання духове. Тому ми думаємо, що нікому не можна перешкоджати в одержанні ласки й кожний повинен бути допущений до хрещення. Єдиною перешкодою може бути тяжкий гріх, але дитина нічим ще не згрішила, а в хрещенні відпускається їй не власний, а чужий гріх, гріх первородний. І тому на нашому соборі запало таке рішення: **Не можна нікого усувати від хрещення... особливо новонароджених дітей**“...

Не перечимо одначе, що в первісній церкві не хрещено дорослих. Хрещено й дорослих і в біжучій воді, але чи тільки так? Хрещено всюди, де находили воду (Дія 8. 36—38) і довільним способом. Коли християнство перенеслося до катакомб, то там уже не було ні біжучої води, ні басенів. Тут бачимо сліди хрестильниць,

подібних до теперішніх. Отже в перших віках християнства хрещено через поливання або покроплення. Щойно коли християнство вийшло з катакомб за царя Константина, зачали будувати спеціальні баптистерії, які тривали до X. століття.

Отже хрещено від найдавніших часів і дорослих і дітей, і через занурення і через покроплення і через поливання отже спосіб уділення тайни не зміняє її вартості.

Хрестити можна раз, але це практикується тільки в католическій Церкві. Секти перехрещують кожного по кілька разів. Одна секта не признає хрещення другої секти: кожна каже, що тільки її хрещення важне. Один 19-літній жидок „навернений“ сектами для більшої певности спасення чи для інтересу хрестився щось 36. разів у різних сектах. Кожна секта твердила, що тільки її хрест правдивий і важний, тому жидок не мав іншого виходу, як прийняти всі за правдиві і в кожній секті, яку пізнав, хрестився. „Ви наші“ і „ви наші“ і „ви наші“ це засада жидівської моралі. І це у сект називається, що хрестити можна тільки раз.

Хрещення, яке практикує католицька Церква, передсказав пророк Єзекіїл 36.25: „І виллю на вас чисту воду і станете чисті від усіх ваших нечистот“. Отже „виллю“, а не „занурю“ вас. Цей текст є теж ясним доказом, що вода при хрещенню очищає всі гріхи. Те саме доказують і інші місця св. Письма: „покропи їх водою очищаючою гріхи“ (Чис. 8.7; те саме гл. Чис. 19.9, 13, 18; 31.23). Ці місця є прообразом св. тайни Хрещення і говорять про покроплення водою, яка очищує гріхи.

Коли підчас проповіді св. ап. Петра навернулося 3.000 осіб, то як вони хрестилися через занурення чи поливання? Напевно тільки через покроплення.

2. **Миропомазання** не конче потрібне, але кожний християнин повинен цю тайну прийняти, бо в ній дістають християни особливі дари Св. Духа для укріплення в побожності. (Дія 2.38). В первісній Церкві цей дар давався через рукоположення (Дія 8. 14—17; 19.5). Через видимий знак положення рук, діставали вірні невидиму ласку, дар Св. Духа. Отже рукоположення, яке опісля заступлено миропомазанням, є дійсно св. тайною. Заміна така мусіла статися сама собою з огляду на велике число християн. Дари Св. Д. давали тільки апостоли, себто єпископи церковні, і тільки хрещеним (Дія 8.18). Коли ж число християн значно зросло, а апостоли не могли всюди бувати задля положення рук, себто уділення цієї тайни, тоді рукоположення заступили миропомазанням. Через це апостоли називають одержання дарів Св. Духа **помазанням** (II. Кор. 1. 21—22; I. Ів. 2.20). Заміну таку впровадили апостоли теж тому, бо в Ст. Завіті помазання св. миром або елеєм означало одержання особливих дарів Божих. (Ісх. 30.30; I. Цар. 10.1; 16.1, 13). В Нов. Завіті всі християни дістають особливі дари Св. Духа при

помазані св. миром, яке приготувляють єпископи і роздають священникам для уділення цієї тайни (Ісх. 30. 22—25, 32).

Воля Ісуса була, щоб усі наповнилися Духом Св. (Ів. 7.37) отже кожний, що хоче мати повноту дарів Св. Духа повинен цю св. тайну прийняти.

Апостоли уділяли цієї тайни а що католи. Церква є апостольською, тому йде їх слідами.

3. Св. Причастіє не є звичайним хлібом і вином, як учать усі секти, а є дійсним тілом і кров'ю Господа Нашого Ісуса Христа. На це є такі ясні докази у св. Письмі, що насправду треба дивуватися злості і засліпленню сектантів, які так багато читають св. Письмо і не знаходять доказів на те, що Причастіє є не тільки спомином про смерть Спасителя, — але є чимсь більшим, величним, чимсь таємничим і святим.

Через святе Причастіє стає віруючий християнин причасником не хліба і вина, а тіла і крові Ісуса Христа, себто стає причасником Божого єства (2. Пет. 1.4).

Св. Причастіє це небесна пожива, яку оставив нам Господь, це сам Спаситель наш дає себе во снід таємним ~~способом~~, Ісус Христос приобщає, що дасть таку чудесну поживу (Ів. 6.27), пояснив, що тою поживою є він сам (Ів. 6.48). Ісус порівнює цю поживу, себто себе, з манною, яка була прообразом Пресв. Евхаристії (Ів. 6. 49—51).

Ісус сказав, що без тої поживи чоловік мертвий і не буде жити вічно (Ів. 6. 53—58). Цю поживу дав Ісус підчас останньої вечері, устанавляючи Пресв. Тайну Евхаристії (Мт. 26. 26—28). Ісус поручив це саме робити апостолам, яких вибрав, не всім вірним, а через апостолів і їх наслідникам (Лук. 22.19 — І. Кор. 11 24—25). Тайни освячує священник силою Духа Св. (Дія 20.28). Церква Христова католицька повнить цю тайну від перших віків по нинішній день (І. Кор. 10. 16—17) і повнитиме до другого приходу Христа (І. Кор. 11. 23—26). Християни від найдавніших часів вірили, що це є велика і свята тайна і що до неї треба приступати з великою побожністю і в чистоті (І. Кор. 11 27—30).

Тимчасом не одна з сект не признає цієї великої тайни тіла і крові Ісуса Христа, а тільки їдять хліб і пють вино, не віруючи, що для спасення треба їсти тіло і кров Спасителя. А чому? Тому, бо не вірять Христові так, як ті, що слухали Його слів і не вірили. Так і секти не вірять св. Письму, не вірять святим мученикам і мільонам християн, а вірять Лютерові, Кальвінові, Русселіві та ин. недовіркам. Сектанти не їдять тіла і крові Господа, тому у них нема життя. У св. Ів. 6. 53—54, Мт. 26.26 є мова про їдженя тіла і крові, а не про хліб і вино і не на памятку тільки, а на те, щоб мати життя. Невже треба припускати, що Ісус обдурив апостолів, або що апостоли під тілом розуміли хліб, як сектанти

(І. Кор. 11. 23—25, 27)? Але баптисти і С-о апостолам теж не вірять, наче б то вони обдурили цілий світ. Кожний безсторонній, що хоче знайти і сказати правду, признає, що католицька Церква має рацію, а сектанти перекручують св. Письмо і обдурюють не-свідомих, за що відповідати муть перед Богом. Розберімо поодинокі твердження сект.

а) Пояснення, що Ісус, даючи хліб, показував на тіло, є зовсім безпідставне і попросту дурне. Бо виходило б, що Ісус, подаючи чашу, мусів себе зранити, щоб показати на кров.

б) Всюди де Ісус говорив притчами сказано: „і сказав Господь притчу цю“. При установленню Пресв. Евхаристії нема того вступу, отже це не була ніяка притча.

в) Щодо символів, то того ніде нема у св. Письмі. Ісус виразно сказав, „то є тіло моє“, а не символ тіла мого. Ісус не причащав символами, а тілом і кровю. Сектанти більше розуміють від апостола Павла (І. Кор. 10.16). Виходить, що св. Ап. писав неправду, а Ісус Спаситель і Бог наш був безсильний перемінити хліб у тіло, бо того наш розум не може зрозуміти. Але на це треба дивитися очима віри, а не тілесними очима. Це є чудо і діється воно силою Божою на спосіб надприродний. Як вода в Єгипті стала кровю (Ісход 7. 10—12); а в Кані галилейській вином (Ів. 2. 1—11)? Чому п'ятьма хлібами накормив Ісус 5. тисяч народу — і ще 12 кошів дробинок остало? Такимже чудом є Пресв. Евхаристія.

Катол. Церква теж признає одну Жертву на Голгофі за гріхи світа. Стародавні жертви були прообразом новозавітніх і так, як учасники старозавітніх жертв споживали від тих жертв, так і в новозавітніх для участі в святій жертві Христовій треба споживати від неї, а тою поживою є тіло і кров Спасителя, що їх ми споживаємо у св. Літургії. (Жид. 13.10 і І. Кор. 10.16).

Щодо того, що тіло є нінащо, то не говориться про те, що тіло Господнє є нінащо. Чиж тіло Хр. є нінащо, як всяке инше тіло? Хіба для сектантів.

Словами Ів. 6. 63 Ісус хотів потвердити, що Його наука про тіло і кров, себто про Пресв. Евхаристію, якої не хотіли прийняти фарисеї і навіть Його ученики, не є тільки пустим говоренням, не є обманом, але правдою і духом і життям вічним?

Колиб ученики так розуміли, як сектанти, то не казали б, „які страшні слова“... (Ів. 6. 52—60) і не покинули б Ісуса...

Щож до II. Кор. 5.16;), то тут нема мови про св. Причастіє, а тільки про те, що по воскресенню апостоли не знають Ісуса по тілу, Ісуса, що їв і пив, і спав і терпів і т. д., але знають Ісуса з воскресим прославленим тілом (Жид.

10.12), який на завжди засів по правці Бога. Так само тіло кожного правдиво віруючого християнина буде перемінене й подібне до Христового тіла. Невже тіло Христа, яке дав Він за життя світа, таке маловажне, як трава? Певно, ні. Апостол під тілом розуміє роджених по тілу, в протиставленні до роджених від духа (Ів. 1.13).

Якщо під тілом розуміти науку Христову, то що треба розуміти під чашою? Якщо апостоли розуміли так, як сектанти, то чому навчали про причастіє тіла і крові Господа? Нащо совершали це св. Таїнство?

Одно на закінчення треба сказати сектантам, що вони уподіbiliся до жидів, які говорили: „Як може він дати нам їсти тіло“? (Ів. 6 52—60). Колиб того не треба брати дослівно, тоді Христос сказав би: „люди, ці слова треба брати образно, моє тіло це моя наука“. Але Христос того не зробив, навпаки potwierдив те, що сказав і „після цього багато учеників покинуло Його і вже більше з ним не ходили“ (Ів. 6. 67). Так теж діється протягом усіх століть існування Христової Церкви і багато сект покинули Його і вже більше з ним не ходять. Секти ненавидять те, чого не розуміють.

Під видами хліба і вина мешкає Ісус у кивоті (Об. 21. 3; Мат. 28.20; Второз 4.7). Манна в скрині завіта була прообразом перебування Ісуса в кивоті (Ісх. 16.33).

Первісні християни вірили в переміну хліба і вина й через це погани закидали їм, що вони вбивають своїх дітей і їдять їх мясо. Ісуса в Пресв. Евхаристії треба відвідувати (Мт. 11.28). Ісуса в Пресв. Евхаристії треба споживати (Ів. 6.54). Причастіє є коначне і то часте (Ів. 6.54). Причастіє лучить нас із Ісусом (Ів. 6.57). Причастіє є зародком будучого нашого воскресення (Ів. 6.55), перед причастієм треба висповідатися. (І. Кор. 11 27—29).

Служба Бога або безкровна Жертва св. Літургії є теж великим таїнством, якого сектанти не розуміють. Жертвувати значить виректися якоїсь річі для когось другого. Жертву зложила убога вдова (М. 12.43), жиди складали жертви на урядження святині (Ісх. 35), жертву приносить кожний, хто постить і хто взагалі додержує заповідей, виконує діла милосердя (Сир. 35 2—4). Суть жертви є: зречення якоїсь вартісної річі з огляду на Бога, чим зазначаємо, що Бог є творцем і паном усього. Цим віддаємо Богові честь. Ціль жертви є Бога перепросити, звеличати, подякувати Йому або про щось просити. Жертви є Богу милі і Бог жадає від нас жертви жалю і покорн. „Жертва Богу дух скрушений“ (Пс. 51). Зовнішнім проявом нашого внутрішнього розположення жалю, покорн, вдячності і т. д. є саме жертва. Жертви були у всіх народів від непамятних часів. Каїн і Авель приносили жертву (Бит. 4),

Авраам приносив у жертву навіть свого сина. Ной приніс жертву і т. д. В жидівській святині приносилися жертви постійно. Погани теж жертвували, але не Богу, тільки божкам добрим і злим або бісам, як каже св. ап. Павло (І. Кор. 10.20). Через те їх поняття були звихнені, а спосіб жертви zdeгенерований (Д. Цер. 3.27).

Спонукою до жертви є наша свідомість гріхів та бажання перепросити Сотворителя. Св. Письмо похвалює, а навіть жадає жертв (Жид. 10.3; Жид. 9.22; Бит. 4.4; 8.21; І. Цар. 16.13; Бит. 22, Лев. 1—7). Пасхальна жертва ягняти у жидів і всі жертви старозавітні були прообразом, заповіддю будучої жертви на Хресті (Жид. 10. 1—9). Старозавітні жертви мали лише частинну силу зогляду на будучі заслуги Ісуса. Без того ті жертви були б без значіння, неможливо змазати гріхи кров'ю звірят (Жид. 10.11). Через це була конечна жертва безконечної вартости, а нею є жертва Ісуса Христа, Сина Божого. Жертва Його тривала ціле життя, а скінчилася на хресті страшними муками і смертю. (Іс. 53.7; Ів. 1.29; І. Кор. 5.7). Жертва ця є безконечної вартости, бо Син Божий сам себе віддає на смерть, сам зі себе складає жертву. (Жид. 5.5; Іс. 53.7). Жертва ця надолужила понад міру гріхи цілого людства (Іс. 53.5; Ів. 1.29; Ів. 10.15; І Ів. 2.2; ІІ. Кор. 5.15). Ісус умер за всіх, але з добродійства цієї жертви будуть користати тільки ті, що схочуть. Бог хоче, щоб усі спаслися, але нікого не змушує, дає повну свободу кожному. Ці скарби своїх заслуг зложив Ісус у Церкві своїй у св. Тайнах, які сам установив. Св. Тайни є отже цими засобами, щоб одержати овочі заслуг Христа Спасителя. Христос зложив за нас окуп, ціну, а з нашого боку греба охоти скористати з того, треба доброї волі, покори піти і пити з того джерела ласки. Бог не спасе нас без нас.

На спомин кривавої жертви на хресті, яку бачила лише маленька горстка людей, установив Ісус безкровну жертву при Тайній Вечері, щоб учасниками її заслуг зробити кожного чоловіка. Це є Жертва св. Літургії або Служби Божої.

Сл. Божа або безкровна жертва була прообразована, передсказана у Старому Завіті (Авель, Ісаак, Мелхиседек).

Пророк Давид заповідає, що Спаситель буде священником во віки по чину Мелхиседека (Пс. 110.4). Пророк Малахія (1—11) каже: „Від сходу сонця аж до заходу буде ім'я моє величатися між народами і всюди приноситимуть імені моему кадило і **жертву чисту**“ (себто безкровну, в євр. жертву їдому приладжену з муки). Вже за апостолів приносилася жертва безкровна (Дія 2.42), особливо першого дня тижня, себто в неділі (Дія 20. 7.11). Св. Павло пише до жидів (13.10): „Ми маємо вівтар, з котрого не мають властї їсти ті, що скіннї служать“, тобто жиди.

У перших християн була безкровна Жертва Св. Літургії. Про

це вчить нас історія перших віків Христової Церкви, яку записали многі святі і мученики.

Св. ап. Андрей сказав до цісарського намісника, що змушував його складати жертви ідолам: „Я не жертвую всемогущому Богу ні волів, ні мяса... але невинне Ягня Боже. І коли б увесь загаль вірних спожив Його Тіло, то всеж жертвенне Ягня полишиться завсіди ненарушене і живе“.

Св. Юстин (150 р. по р.) у своїй апології до римського цісара згадує про часті християнської жертви, про жертвоування хліба і вина і про переміну жертвених дарів (Мер. V. 186.)

Св. Іринеї (+202) єп. ліонський каже: „Жертвою нового Завіту є св. Вечеря. Христос установив її рівночасно і яко Тайну і яко Жертву. Церква складає цю св. Жертву на цілому світі“.

Багато є інших свідоцтв і нема місця всіх їх тут вичисляти. Навіть еретики до 10. століття не виступали проти св. Літургії.

Але чи секти вірять чи не вірять, пророцтво Малахії сповняється і щодня, кожної години від сходу до заходу сонця безнастанно приноситься чиста Жертва Св. Літургії на цілому світі. Служба Божа є дійсно жертвою католицькою, тобто загальною. Жертва ця буде приноситися аж до дня останнього суду (І. Кор. 11.26). Ісус є вічним священиком (Пс. ~~110~~ 4) і є з нами по всі дні аж до кінця світа (Мат. 2.820“).

Служба Божа є жертвою, бо в ній відновляється тайним способом і унагляднюється смерть Ісуса Христа. Ісус, установляючи Св. Евхаристію, вживає слів подібно, як Мойсей при жертві: „Се є кров завіта“... (Ісх. 24.8). Отже й Пресв. Евхаристія є теж жертвою, коли Ісус приказав нам те саме говорити і повторювати слова „Се є кров завіта“... Св. Вечеря Ісуса з апостолами вже була жертвою, бо лучилася безпосередньо з Його жертвою кривавою. Це свідчить про те, що обидві жертви — безкровна й кривава — є одно. Якщо Служба Божа не є жертвою, тоді не сповнилися численні прообрази і пророцтва, отже або християнство є правдива віра, а з ним і Служба Божа, або одно і друге треба відкинути.

Так роблять безбожники, жида, а з ними секти.

При Службі Божій жертвуючим не є священик — як думають сектанти, а Христос. Він є й жертвою і жертвуючим. Священик є тільки Його знаряддя (Жид. 7.26). Священик каже: „Тіло моє“, хоч це не є його, і т. д. Ця жертва є святою, хочби те знаряддя, себто священик, був незнатний який грішний, бо жертвує і освячує сам Христос. Отже Жертва Служби Божої є тою самою, що хресна, з тою ріжницею, що є безкровна, неболюча.

Служба Божа дає нам багато ласк, як от прощення гріхів (Мат. 26.28; Жид. 9.9; Лү. 22. 19; І. Ів. 2.1), вислухання молитви (Ів. 11.42), благословення Боже і вічну нагороду (Жид. 4.6).

Жертва Служби Божої не є другою жертвою — як крутять сектанти, а тою самою, що на Голгофті, тільки безкровною, не болючою, і приносить її не грішний чоловік, а сам Ісус Христос. Наука Руссея, тому, що він був фальшивим пророком (гл. ґ XVI), є фальшивою і богохульною, є виссана з пальця, є наукою Антихриста, бо противиться Христовій науці і обезчещує Його Св. Жертву.

4. Покаяння є це св. Тайна, в якій відпускаються гріхи (попавнені після хрещення) установленим Богом слугою людині, яка щиро жалує, що образила Бога, рішуче постановляє поправитися, сповідається і відбуде наложену покуту.

Тайну св. сповіди установив сам Господь Ісус. На це є численні докази у св. Письмі. Напочатку Ісус сам прощав гріхи (Мр. 2.5). Це право чи власть відпускати гріхи обіцяв **тільки апостолам** чи радше Петрові, а не всім ученикам і вірним: „і дам **тобі** ключі царства“ (Мт. 16.19) „істинно глаголю **вам** (говорив до апостолів): що звяжете, буде звязане“ (Мт. 18.18). Після воскресення Ісус явився апостолам і сказав до них: „**Якож післав мене Отець, і я посилаю вас. І це промовивши, дихнув, і рече їм: прийміть Духа Св. Кому відпустите гріхи, відпустяться їм, кому задержите, задержаться**“ (Ів. 20. 21—23). З отсього тексту висновуємо:

- 1) Ісус сказав ці слова до апостолів, а не до всіх вірних,
- 2) їм дав Духа Св. і повну власть відпускати гріхи, а не всім людям, як учать сектанти,
- 3) апостолам дав Ісус таку власть, яку сам мав і таке ж післаництво,
- 4) апостоли, маючи Духа Св. і таку власть, як Ісус, мали силу і право ту власть відпускання гріхів перенести на своїх наслідників, себто духовенство.

Цей текст є такий ясний і переконливий, що не можна інакше вірити, як учить католицька Церква, хіба що взагалі відкинемо св. Письмо. Але злобні сектанти, хоч ніби читають св. Письмо, не хочуть вірити Церкві і кричать разом із фарисеями: „Хто цей, що говорить хулу? Хто може оставляти гріхи, як тільки один Бог“? (Лу 5. 21). На те відповідає Ісус фарисеям і сектантам у своїм імені і в імені своєї Церкви: „Щоб ви знали, що власть має Син чоловічий на землі оставляти гріхи“ Л. 5. 23—24). Бачимо отже, що Ісус не тільки, яко Бог, але яко чоловік, мав власть відпускати гріхи і передав цю власть апостолам, теж людям. Отже і священики, хоч люди, мають власть відпускати гріхи. Власть ця не є узурпована, не є людська, не є звичайним взаємним прощенням провин, але є власть Божя: священик в заступстві Бога відпускає гріхи. На це вказують слова: „Прийміть Духа святого“ і „так, як післав мене Отець, я посилаю вас“. Апостоли, будучи післаними так, як

Ісус, мали право свою власть перелляти на своїх наслідників, себто духовенство. Якщо слова Ісуса сказані до апостолів: „проповідуйте, хрестити“ і т. д., мусять відноситися і до їх наслідників, бо інакше ми нічого не знали б про Ісуса та Його науку й не було б спасення, так теж і слова „кому відпустите“ відносяться не тільки до апостолів, але й до їх наслідників, себто духовенства. Ця власть силою присутности Духа Св. у католицькій Церкві переливається з одних на других, але не на всіх вірних, тільки на тих, що їх Ісус вибрав. Відпущення гріхів у сповіді не те саме, що взаємне прощення провин між християнами — як твердять сектанти, покликуючись на слова в Отченаші „так, як ми відпускаємо довжникам нашим“. Це прощення довжникам є внутрішній акт і відноситься до провин супроти нас самих. Власть відпускання гріхів, дана Ісусом апостолам, є така, яку одержав Ісус від Бога і є „актом зовнішнім“. Ісус відпускаючи гріхи, говорив: „відпускаю тобі гріхи твої“. Священники в імені Бога говорять ті самі слова. Без цього зовнішнього акту провинник не знав би, чи Бог простив йому гріхи, чи ні.

Отже Бог відпускає гріхи за посередництвом священників, яких установив і яким дав власть до того. Для відпущення гріхів треба їх визнати перед священником. Це практикується в Церкві від апостольських часів: „і многи з вірних приходили і визнавали і виявляли (перед апостолами) вчинки свої“ (Дія 19.18).

У жидів було певного роду визнання гріхів (Лев. 5.6; 16.1), а що Ісус прийшов доповнити закон, отже тайна покаяння є коначна. Перед Іваном Хрестителем визнавали гріхи (Мр. 1.5).

Св. Іван Євангеліст каже, що через визнання можна досягти прощення (І. Ів. 1.9).

Найдавніші секти мали теж сповідь. В III. стол. секта „Новація“ учить, що Церква не має права відпускати тяжкі гріхи. Це є доказом, що в перших віках Церква відпускала гріхи.

Замало сказати, що щось є видумане, треба сказати, хто, коли й де. Немудро говорити: „священники запровадили сповідь, бо деж вони хотіли б завдавати собі труда й запроваджувати те, що їм дає найбільше праці.

На соборі лятеранському (IV) 1215 р. постановлено, що вірні мають сповідатися раз у рік, але тоді не установлено сповіді.

Бачимо отже, що сповідь не є ніякою видумкою, а є св. Тайною, яку установив Ісус-Бог.

Відпуст є це даровання людині кар дочасних чи покути за провини, прощені у св. сповіді. Відпусти установила Церква, але не самовільно, лише властю, даною їй самим Ісусом словами: „що звяжеш на землі“ (Мт. 16. 19). Ці слова були сказані до Петра, не до всіх апостолів, отже не всі священники, а тільки голова Церкви

має право зв'язувати і розв'язувати. Отже Церква має власть від Бога установляти відпуст, тобто дарувати дочасні кари за прощені у св. сповіді гріхи.

5. **Священство** є це св. Тайна, в якій дається духовна власть (покликанням особам) справувати св. Тайни й церковні уряди. В II. листі св. ап. Павла до Тимотея читаємо: „Нагаду тобі, щоб ти підогрівав дар Божий (*τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ* — *gratiam Dei*) що маєш у собі через положення рук моїх“ (II. Тим. 1. 6; теж I. Тим. 4.14). В тексті цім говориться про видимий знак (рукоположення), який є причиною невидимої ласки Божої, отже рукоположення або священство є тайною. Ісус засновує Церкву (Мт. 16.18), мусів установити й управу в цій Церкві. Зробив це Він словами: „паси вівці мої“. Отже священство установив Ісус. Це право мали й апостоли на підставі заповіту Ісуса: „так, як післяв мене Отець, я посилаю вас“. Апостоли настановляли, висвячуючи священників, по основуваних ними церквах (Дія 14.23). Не всі можуть бути священниками, тільки вибрані і рукоположені (I. Тим. 5.22; Дія 6. 5—6; Єф. 4.11; I. Кор. 12. 28—29).

Вірні є священством в ширшому значінні слова, бо всі обов'язані служити Богові.

6. **Супружество** є це законна зв'язь мужа і жни для спільного життя і виховання дітей. Супружество установив і благословив сам Бог у раю (Бит. 1. 26—27; 2.24; Мт. 19.5). Це установка природна. Ісус підніс супружество до стану надприродного, до св. Тайни. Про це свідчить св. Павло: „Тайна це велика“. (Єф. 5. 31—32). Супружество є образом злуки Ісуса з Церквою (Єф. 5. 22—26). Отже одна і друга злука є чимсь святим, надприродним. Супружество освячується Словом Божим і молитвою (I. Тим. 4. 1—5), є нерозривне (Рим. 7. 2—3; I. Кор. 7. 10—11), є моногамічне (Мт. 19.4; Лу 16.18). — Конкубінат є гріхом (Єф. 5.5). Законне родження дітей це спасенне діло (I. Тим. 2.15). Чому про цій тайні Церква уживає віночків читай Іса 61.10.

7. **Єлеопомазання** є це св. Тайна, в якій дається хороша ласка Бога для прощення гріхів і видужання, через молитву священника і помазання хорого св. олієм. Ця тайна була в Церкві від самого початку, отже є установлена Христом або апостолами. І так у листі Якова 5. 14—15 читаємо: „чи хто нездужає між вами, нехай призове пресвитерів Церкви і нехай моляться над ним, помазавши його оливою в ім'я Господнє; і молитва віри спасе болящого... а коли гріхи вчинив, відпустяться йому“.

З отсього тексту робимо такі висновки:

а) єлеопомазання не є звичайним ліченням, але є тайною, бо в ній „відпускаються гріхи“ і цього не міг довершити ніхто инший, тільки священник. Як би це було звичайне лічення, тоді не

треба було б „звати священників“, тоді таке лічення не уздоровлювало б душі і не було б відпущення гріхів.

б) вже від початку священники мали привілей уділяти св. Тайн і молитися в імені своїх вірних (що заперечують сектанти).

в) за молитву й віру одних дає Бог ласку спасення другим, є отже перед Богом заступство одних за других (проти чого виступають сектанти).

г) св. Тайна є видимий знак невидимої ласки Божої. А що в наведеному тексті про елеопомазання виразно говориться про видимі знаки (помазання оливою, молитва), які є причиною Божої ласки (відпущення гріхів), отже елеопомазання є св. Тайною

8. Для того, щоб бути спасеним, зовсім не треба говорити мовами і пророкувати, тобто хреститися Духом Святим. Учні Христові були чисті і їх імена були записані на небі, хоч вони ще не були хрещені Духом Св. (Лу. 10.20, Ів. 15.3). „Всякий, що призове Імя Господне, спасеться“ (Дія. 2.21). Хто вірує в Христа, спасеться Його ласкою (Дія 15.11). „Коли визнавати меш Ісуса і вірувати меш у серці твоєму, то спасешся“ (Рум. 10.9). „Хто віруватиме і охреститься, спасеться“ (Мр. 16.16). Ніде св. Письмо не каже, що спасуться ті, що хрещені Духом Св.

Хрещення Духом Св. було в первісній церкві, це правда (Дія 1. 5; 2.4; 19. 2—6). Тоді сповнилося прор. Іоїля (Дія 2. 16 — 18). Хрещення давало силу служення і спеціальні дари, але те хрещення було в супроводі чудес, пророцтв і зрозумілих мов. А що теперішні сектанти хрещені „духом св.“ не зробили ані одного чуда, не висказали ані одного пророцтва, не навчилися чудесно ані одної чужої мови, отже хрещення пятидесятників не є хрещенням „Духом Св.“, а тільки обманом, або попросту діланням злого духа. Коли б джерелом говорення мовами був Св. Дух, тоді секти говорили б мовою людською, напр. японською, і, гнані Духом Св., їхали б у Японію голосити Євангелію. А що їх мова не є ніякою мовою, лише белькотанням поодиноких незрозумілих виразів, це свідчить, що джерелом говорення мовами у пятидесятників є злий дух, а не святий. Сектанти у своєму засліпленні думають, що це походить від Бога, бо до Бога моляться, забуваючи про те, що молитва наша мусить бути розумна і згідна зі Св. Письмом та з Христовою Церквою. В противному разі така молитва ніколи не буде вислухана, хочби сектанти як кричали і тряслися. Колиб у сектантів було на правду хрещення Св. Духом, то вони свідкували б про Ісуса як апостоли (Ів. 15.26); і свідкували б правду (І. Ів. 5.6). А що пятидесятники свідкують про себе (Дія 19.13, 14), хвалячися своєю святістю, своїми мовами і хрещенням свідкують проти Христа, Його науки і Його Церкви, отже вони є під впливом злого духа. Ми мусимо досліджувати

духів (І. Ів. 4. 1), бо й диявол часом приймає вигляд доброго ангела (2. Кор. 11. 13—15). Господь Бог допускає часом духів неправди за переступлення Його слова (І. Сам. 16. 23: Єр. 22. 20—22).

У Мр. 16 є сказано, що ознакою віруючим буде говорення мовами, про те не сказано, що тою мовою буде якесь дурне белькотання, або що **всі** віруючі будуть мати такі ознаки, бо між дарами є ріжниця, Дух же той самий (І. Кор. 12. 4.). „**Иншому усякі мови**“, то не значить, що всім (І. Кор. 12. 10).

Дари Св. Духа роздає Бог усім, хто хоче, але по своїй волі, кому хоче (І. Кор. 12. 11), після нашого покаяння (Дія 2. 38). Наше прохання мусить бути розумне (І. Ів. 5. 14), не таке, як Симона, що хотів купити дар Св. Духа (Дія 8. 18—20). Подібно роблять тепер п'ятидесятники, що постом і молитвою і вірою хочуть змусити Бога, щоб дав їм те, чого вони хочуть, забуваючи про те, що це є „дар“, а не щось, що нам належиться і, як будемо просити, то мусимо дістати. Молитва у п'ятидесятників не є молитвою. Голосні дикі крики і зойки „дай, дай“ або „хрести, хрести“ в супроводі якихось епілептичних нападів і белькотання; це ніяка молитва, а бунт проти Бога. Де написано, щоб апостоли по одержанні Духа Св. тряслися або скакали чи повзалися по землі? Зате в кількох місцях Св. Письма читаємо, що трясення, крики і т. п. є ознакою присутності злого духа (Мр. 1. 22; 2. 5; 9. 17; 5.16).

Це все свідчить про вплив сатани на сектантів і про їх ненорманий духовий стан, тим більше, що, не вважаючи на хрещення „духом св.“, вони не сталися ліпшими, хіба позірно. Вони навіть гіршими сталися, попали в гордість і зарозумілість, сваряться між собою, осуджують один другого. Витвором п'ятидесятництва є нпр. такий Мурашка і інші типи, які зраджують духа секти, який є злим духом, є дияволом.

Наша служба Богові мусить бути розумна (Рим. 12. 1), а п'ятидесятництво це крайня глупота, фанатизм і якась патологічна пошесть.

Текст Дія 2. 39 не говорить про хрещення Духом Св., але про те, що обітниця дарів є для всіх, кого Господь покличе і дасть по своїй волі (І. Кор. 11. 12). Ознакою того не мусять бути мови (Еф. 4. 11), Господь попечатає всіх Духом Св. (Еф. 4. 3—8).

Дух Св. був раз на завсідги даний Церкві в день п'ятидесятниці (Дія 2. 1—4).

Про те, що на сектантів впливає злий дух, свідчать такі випадки: деякі з сектантів схвдять із розуму, деякі вбивають і тортурують свої жертви, а навіть самі вішаються (про це ширше в окремій брошурі, до якої збираю матеріяли).

VIII. ПРО ДУШУ.

Дослідники і суботники вчать:

1. Чоловік не має екстра душі, як учить Церква католицька і секти(?). Душа це кров, „тільки пильнуй, щоб не їсти крові, бо це душа, то й не годиться тобі їсти душу з тілом“ (Втор. 12 : 23).

2. Бог дав людині дихання, а не душу: „і вдихнув йому в ноздри живе дихання і став чоловік живою душею“ (Бит. 2 : 7). Отже людина не дістала живої душі, а сама стала живою душею.

3. Всі живі створіння мають таке саме дихання або душу. „Доля бо людська і доля звіряча однака, як ці, так і ті вмирають, і одно дихання у всіх, а людина не перевищає звірини, бо все марнота“ (Еккл. 3. 19).

4. Живий дух і дихання є одно і те саме, отже дух не є чимось відрубним від тіла, життя і душі. „Повходили до Ноя в ковчег по парі усякого тіла, що в йому є живий дух“ (Бит. 7 : 15). „Бо годі вам покладати надію на чоловіка, що в нього хіба стільки духу, що в ноздрах“. (Іса. 2 : 22).

5. На світі панує загально кара смерті, отже вмирає ціла людина разом із душею. „Заплата за гріх смерть“ (Рим. 6 : 23). „Через одного чоловіка гріх у світ прийшов, а через гріх смерть“ (Рим. 5 : 12).

6. Людина вмирає зовсім і нічого, крім пороку, після неї не лишається. Людина, як умре, розпадається... і не встане, покіль кінець небесам“ (Йов. 14 : 10).

7. Зі смертю кінчиться все й думка і свідомість наша. „Вийде дух його, знов до землі своєї він вертає; того ж самого дня задуми його марою стали“ (Пс. 146 : 4).

8. Мертві є невідомі, бо не хвалять Бога і нічого не знають. „Як ляжу в домовину, чи буде прославляти Тебе порошок? чи розвістить правду Твою? (Пс. 30 : 9). „Бо не безодня славить Тебе... ні ті, що лягли в могили, вповають на Твою правду. Живий тільки прославляє Тебе“ (Іса. 38 : 18—19). „Бо живі знають, що помруть, з мертві нічогосько не тямлять і нема їм уже заплати, бо й пам'ять про них пішла в забуття. У могили, куди ти йдеш, нема вже роботи, ні роздумування, ні знання, ні мудрости“ (Еккл. 9 : 5, 10).

9. Смерть це сон, який триватиме до судного дня. „Лазар, друг наш заснув“ (Ів. 11 : 11—13). „Боже, просвіти очі мої, щоб я не заснув смертю“ (Пс. 13 : 3).

10. „Усі, що померли, лежать у могилах, тільки один Христос не бачив зітління“ (І. Кор. 15 : 20).

11. Щойно при кінці світа встануть ті, що сплять сном смерті. „В могилах почують голос Його і повиходять“ (Ів. 5 : 28—29). „І обложу вас жилами і поростете тілом і покрию вас шкірою і повдихаю духа у вас і станете живими!“

Баптисти й інші сектанти вчать, як Церква кат., одначе розрізняють тіло, душу й духа безсмертного.

ВІДПОВІДЬ:

1. Цей текст св. Письма вчить і доказує саме те, що людина має якусь — як кажуть сектанти — „екстра душу“, бо як можна заборонити їсти те, чого нема. Кров не є і не може бути душею, бо кров це матерія, а душа або дух це єство нематеріальне, яке походить від Бога безпосередньо, є Його образом і подобою. Кров це порошок і земля, а дух це Божа іскра, Божий огонь, який не може ніколи згаснути, як ніколи не згасне, не перестане існувати сам Бог. Що кров є тільки матерією, нічим більше, це бачимо з її хемічного складу. Кров т. з. осоче має в собі 80 процент води, тобто кисня й водня, а решта 20 процент осоча, це білок і сіль, тобто вуголь, кисень, водень, азот і т. д. В осочу плавають мікроскопічні червоні і білі тільця, т. зв. еритроцити і лейкоцити. Перших у 1. куб. міліметрі є коло 3 мільонів, других коло пів мільона. Крім того є ще т. зв. плитки Бізоцера. Хемічний склад тих тілець є вуголь, кисень, потас, хльор, сода, залізо і т. д. Це все є тільки матерія, і жадна з тих складових частин крові, ані всі разом, не можуть ні думати, ні хотіти... вони не є свідомі свого „я“, вони не знають нічого про своє існування. Отже кров не є душею, бо не може думати і т. д. Кров не ріжниться від мяса, хіба нищими сполуками одних і тих самих первнів, як уголь, кисень і т. д. Мойсей, говорячи „кров це душа“, мав на думці життя матеріальне, тобто вегетативне і сензитивне, яке у всього сотворіння однакове, не мав проте на думці душі раціональної, свідомої, творчої яка є у людини. Друге, це був чисто ритуальний закон з оглядів гігієнічних, яких у жидів було дуже багато. Стисло беручи, цей закон є неможливий до виповнення, бо нема мяса без крові, а хто їсть мясо, їсть і кров.

2. Це правда, що Бог дав людині дихання чи життя, як і всьому сотворінню. Але це місце св. Письма зовсім не говорить того, що Бог не дав людині чогось іншого. Крім життя, дав Бог людині ще й розумного, свідомого, безсмертного духа. Про те свідчить св. Письмо: „сотворив Бог чоловіка по своєму образу і подобию“. У чому ж лежить ота наша подібність до Бога? Чи в тому, що маємо тіло і кров і дихаємо? Чи в тому, що маємо свідомість, розум і свободну волю? Тілом ми не подібні до Бога, бо Бог є чистий дух і не має ні тіла, ні крові і не дихає так, як ми. Наша подібність до Бога це свідомість, розум і свободна воля. Це й є наш дух або душа. Отже Бог дав нам не тільки життя, але й безсмертного духа. Св. Письмо розріжнює життя тіла і духа, отже це не є те саме. „Одно тіло і один дух“ (Еф. 4 : 4). „Прославляйте Бога і в тілі і в душі“ (1. Кор. 6 : 20).

3. Людина не перевищає звірини щодо життя матеріального,

щодо тіла, і всі мають таке саме життя і дихання, але, як я навіч вище, св. Письмо докazuje, що життя тіла і духа це зовсім щось инше. Якщо людина не дістала від Бога якоїсь душі-субстанції, то що ж тоді вертається до Бога? (Еккл. 12 : 7). Чи св. Письмо говорить, що від звірини теж „щось“ вертається до Бога? Ні! Отже доля людини і звіряти не під кожним зглядом є однакова, бо людина має ще душу, яка вертається до Бога, а звірина і людське тіло йде до землі.

4. Тут автор мав на думці життя матеріального чоловіка, (відповідь як вище). Крім того у книзі Йова (34 : 14) читаємо: „І візьме дух її (землі) і дихання її до себе“. Отже дух і дихання не є те саме.

5. Так, панує кара смерті, але тільки щодо тіла, бо прабатьки і далі: покоління мали жити вічно, колиб не первородний гріх. У св. Письмі читаємо про смерть душі, яка згрішила, це є моральна смерть душі, але не фізична. Душа, яка згрішила, вмирає для Бога, для неба, тратить Боже синівство, Божу ласку, є наче мертвою, хоч живе й житиме вічно. Господь сказав до Адама, що вире зараз, як тільки згрішить (Бит. 2. 17.). Адам після упадку жив даліше, аж до 930 літ. Отже, або слова „вире зараз“ не сповнилися, що є неможливе з огляду на Божу правдомовність, або це була моральна смерть душі.

6. Тут св. Письмо говорить про людське тіло, яке розпадається. Душа не може розкладатися, бо не є зложена з елементів. Душа вертається до Бога. За наукою сектантів, земля і небо вічні, отже на підставі слів св. Письма можна б твердити, що воскресення не буде ніколи. З другого боку слова св. Письма не сповнилися, бо небо ще існує, а воскресення вже було (Мат. 27. 53). Ну, й дослідники теж хваляться, що їх пророки вже воскресли невидимо! Такі нісенітничі й суперечності в науці сектантів.

7. Теж мова про тілесного чоловіка, якого земні задуми: збагатитися, вславитися і т. п. марою стали: „Тіло вертається до землі — говорить св. Письмо, а дух вийде“, отже не йде в землю.

8. Тіло, що лежить в могилі, є невідоме і не буде прославляти Бога, це правда. Але живі душі прославляють свого творця безнастанно. Слова св. Письма відносяться до людини, в часі її життя на землі, бо з хвилиною, коли душа вернеться до Бога, нема вже для людини ні земної роботи, ні роздумування, ні знання, ні заслуг... Це видно з контексту: „і любов їх і ненависть і боротьба минулися, і не буде їм уже ніякої частини ні в чому, що діється під сонцем“, себо на цьому світі, за цього життя (Еккл. 9. 6). Це все же заперечує існування духа. Коли б розуміти це місце так, як секти, тоді можна твердити, що по смерті „нема вже ніякої заплати“ (Еккл. 9. 5), що противиться навіть науці суботників і до-

слідників. Слова „нема заплати“ треба розуміти, що тут, під сонцем нема вже заплати, як людина помре.

9. Смерть це відпочинок і сон для людини, як сства зложеного, відпочинок тіла, відлученого від душі. Душа йде до Бога на суд, бо „призначено чоловікові раз умерти і зараз суд“.

10. Всі, але тільки тіла лежать у гробах аж до часу воскресення, але дух пішов до Бога, не до могили.

11. Тіла почують голос і повиходять з могили коли Господь дасть їм назад духа. „І повдихаю духа у вас“ (Езек. 37. 6.). Отже дасть їм Бог назад те, щось, що забрав при смерті, себто духа. Бачимо, що докази сект непереконливі.

Тепер пригляньмося ближче тій науці, яка є підставовою правдою, а яку сектанти разом із безбожниками хочуть знищити, навчаючи, що людина і звірина це оно.

Віра в існування безсмертної душі, в життя позагробове є універсальна. Всі народи від найкультурніших до найменше культурних протягом усіх століть вірили, що тіло оживляє душа, яка всмерті покидає тіло і живе даліше свідомим життям. Правдива наука і розвиток інтелігенції не ослаблюють цієї віри, а навпаки, укріплюють її. Найінтелігентніші одиниці людства вірили в душу та її безсмертність. Ця віра була загальною в цілій християнській Церкві від початку.

Жиди вірили в безсмертну душу: їй свідомість поза тілом і „муки вічні в огні“ (4. Мак. 9. 9.). „Божя справедливність заховає вас для вічного огню і мук“ (4. Мак. 12: 12). Про тих, що умерли мученичою смертю, говорить св. Письмо: „вони тепер стоять побіч Божого трону, і ведуть благословення життя“ (4. Мак. 17. 18). Отже вже тепер одні караються, а другі живуть щасливо, а не аж по воскресенні, як твердять суботники і дослідники. Даліше, у 18. розд. 23. вірші тої самої книги написано: „Діти Авраама... одержали чисті й несмертельні душі від Бога“. Бачимо отже, як ясно говорить св. Письмо про безсмертність душі, про пекло і небо. Цю книгу сектанти відкидають як апокриф, бо вона їм невігідна, свідуючи проти них. Але і в інших книгах св. Письма найдемо багато доказів на безсмертність душі. Тут іде лише про факт, що жиди на підставі відкриття чи св. Письма вірили в безсмертність душі.

Крім св. Письма, маємо на те історичні докази. Жидівський історик Йосиф Флявій, що жив після смерті св. Павла, пише про фарисейів: „Вони теж вірять, що душі мають безсмертність у собі“ (Antiq. Jud., кн. 18. розд. 2). В іншому місці читаємо: „вони кажуть, що всі душі є незнищимі, тільки душі добрих людей відістануть інше тіло у воскресенні, а душі злих людей будуть віддані на вічні муки“ (De bello Jud., кн. 2. розд. 7). Про есенів пише: „Вони вчать про несмертельну душу“ (Antiq., кн. 18. розд. 2). В жидівській

шому місці: „Іх наукою є, що тіла є знищими... але душі є безсмертні і тривають вічно... і є у тілі наче у в'язниці“ (De bello, кн. 2. розд. 7).

Первісні християни бірили в безсмертність душі та її позагробове, свідоме життя. Сотки тисяч мучеників охоче вмирили в страшних муках, бо вірили, що не умруть, а підуть просто до неба, до Ісуса. „Вони спішилися до Христа“, каже історик Евзевій (Іст. Цер. кн. 5. розд. 1.). В іншому місці того ж розділу він пише: „одержали (мученики) корону безсмертності“. „В спокою відходили до Бога“ (кн. 5. розд. 2.). Про мученика, що вмер, пише Евзевій: „був перенесений до неба, до раю небесного щастя“ (кн. мучеників, кн. 10, розд. 1.). В кн. 6. розд. 37 каже він, що в Арабії повстала еретична, ложна думка, і деякі вчать, що душа вмирає разом із тілом, і воскресне разом із тілом на страшний суд“. Ця ересь повстала напевно під впливом жидівської секти садукеїв. Цю саму ложну думку прийняли і голосять суботники та дослідники, ідучи за вірою садукеїв, замість іти за вірою св. мучеників, за вірою тих, що кров свою пролляли за цю правду.

Те, що після смерті чоловіка нічого не остається, бо нічого не видно, як кажуть суботники, це насправді дурний доказ. Чи ж мало є річей у природі, про які знаємо, що вони є, але не бачимо їх. Суботники вірять у Бога, ангелів і чортів, але теж не бачать їх. Повітря окружає нас із всіх боків, але ніхто його не бачить. і навіть видима вода, замінившись у пару, стає невидимою. А скільки різних бактерій є на світі, хоч їх не бачимо. А електричність? Бачимо її іділання, але ніхто не бачив її самої, хоч вона напевно існує. Або візьмімо життя у рослин і звірят. Бачимо його вислід, але що воно є у своїй суті, що є тою основою життя, хто бачив те, що оживляє мертву матерію, що воно є, де воно є звідки приходить, хоч кожний знає, що воно є? Перед цією загадкою і найгеніальніші уми схилиють голову в покорі і безрадно розкладають руками. Тільки непомилні суботники не хочуть покоритися й повірити, що душа, хоч її не бачимо.

Одною з найбільших таємниць світа є людська душа, та думаюча, свідомо, зі свободною волею часть людини. Що то є думка? Її не можна ані бачити, ані чути, ані зважити, ані змірити, ані обмежити. Це є щось, що не має ніякої форми, ані маси, щось чого не бачимо, хоч ~~воно~~ є і в один мент переноситься всюди, де хоче, в засвіті. Мало того, думка наша переноситься у світ нереальний, фантастичний. Розум наш, наша свідомість і воля це дійсно образ і подібне Боже. І як можна, тому тільки, що не бачимо, твердити, „нема думки, розуму, нема волі, нема свідомості“? А чуж усе і є прояви нашої безсмертної душі.

Але для сектантів розумові докази не вистарчають, бо вони не вміють логічно думати. Тому теж загляньмо до св. Письма і по-

шукаймо доказів на існування безсмертної душі. Св. Письмо вчить, що чоловік має розумного духа, який не тратить своєї свідомості після смерті тіла. Що то є дух? Ісус відповідає: „Бог є дух“ (Ів. 4. 24). „дух не має ні тіла, ні костей“ (Лук. 24. 39), отже дух є безсмертне, розумне, свідоме ество, яке не має ні тіла, ні костей, є образ Бога, Його відбитка. Св. ап. Павло називає Бога Отцем духів (Жид. 12. 9), отже духи мусять мати в собі щось божеського, щось з Божих прикмет. Тому-то й Христос Господь каже: „те, що зроджене від тіла — тіло, а роджене від Духа — дух“ (Ів. 3. 6), є отже ріжниця між тілом і духом, це є дві відрубні, різні субстанції. Тіло ~~наше~~ походить від Бога, але посередньо, а дух безпосередньо. „І сотворив Господь Бог чоловіка з землі польової, і вдихнув йому в ніздрі живе дихання“ (Бит. 2. 7), тіло отже з землі, а душа яка оживляє тіло походить безпосередньо від Бога. „Ми Божий рід“ (Дія 17. 29), отже не тілом, бо тіло з землі, а духом. Бачимо отже, що людина є зложена з двох частин, одна з землі, через те псується, розкладається, вмирає і їде назад у землю; друга походить безпосередньо від Бога, є нематеріальна, тільки духовна, бо Бог є дух, і тому ця частина людини має прикмети Божі, розум, волю, свідомість і безсмертність. Це є дух або душа.

Ангели є свідомі, розумні особи, вони є духами: „творить духи ангелами своїми“ (Жид. 1. 7). Упавші ангели є теж духами розумними, свідомими і не вмирають (Мар. 5. 1—13). „Тоді виступив один дух, став перед Господом і каже: Я підманю його (Ахаба)“... (І. Цар. 22. 21—22).

Св. Ап. Павло був фарисей, він вірив у духа, воскресення і ангелів (Дія. 23. 6—8). Суботники приймають віру в воскресення й ангелів, а віру в духа відкидають, бо видно св. ап. Павло не є для них гідним довіря — вони мають своїх апостолів: пано Вайт, тощо.

Св. ап. Павло говорить про „душі праведників“, які знаходяться в небі побіч Бога (Жид. 12. 22—24). У кн. Йова читаємо: „Але дух у чоловіці і вдихнення від Вседержителя дають йому розум“ (32. 8), „і дух мій в мені розпиряє мене“ (32. 8). Св. ап. Яков пише: „тіло без духа мертве“ (2. 26). Св. ап. Павло пише: „Бо хто з людей знає, що в чоловіці окрім духа...“ (І. Кор. 2. 11). Ісус говорить: Пильнуйте та моліться, щоб не увійти в спокусу. Дух бо охочий, а тіло немічне“ (Дж. 26. 41 !). Псалмопівець Давид пише: „Дух мій допитувався, чи повіки відкине Господь, і не явить більше ласки своєї?“ (Псал. 77. 6—7). Дух, який знаходиться в людині, не вмирає з тілом. „Дух вернеться до Бога, що дав його“ (Еккл. 12. 7). „Видати такого сатані на погибель тіла, щоб дух спасся в день Господа Ісуса“ (І. Кор. 5. 5). Ісус сказав до грішника, що розкаявся: „Направду кажу тобі, нині будеш зі мною в раю“ (Лу 23. 43). Якщо він пішов зараз же по смерті до раю,

то й усі праведні християни зараз по смерті йдуть до раю, до вічного життя. Бачимо отже, що тіло грішника, хоч умерло, але дух його не вмер, не пішов з тілом у землю, а до раю. Цей такий ясний і переконуючий текст суботники і дослідники перекручують у цей спосіб, що пересувають протинку на одно слово наперед: „кажу тобі нині, будеш зі мною в раю“. Але кожний, хто знає трошки граматики, бачить, що це не має сенсу. Вже саме слово „кажу“ свідчить, що „нині“ не відноситься до „кажу“, але до „будеш“. Як я „кажу“, то само собою розуміється, що нині. Ніхто не говорить „кажу нині“, „кажу вчора“, „кажу завтра“. Слово „кажу“ не потребує ближчого пояснення „коли“. Натомість слово „будеш“ потребує такого пояснення. Коли будеш? Завтра, післязавтра чи ще нині? „Нині будеш зі мною в раю“ говорить Ісус. Бачимо отже, що слово „нині“ відноситься до „будеш“ і ніяк не можна протинки пересунути, бо речення буде неправильне (хіба для малограмотних сектантів). Вкінці протинок стоїть у св. Письмі перед нині і яким правом панове суботники і дослідники змінюють і порушують текст св. Письма? тимбільше, що вони є за вербальною інстрацією?

Ісус, умираючи на хресті, сказав: „Отче, в руці Твої передаю тухля могого“ (Лу 23.46). Св. Мученик Стефан умираючи, кликав: „Господи Ісусе прийми дух мій“ (Дія 7.59). (Гляди Пс 49.15, 18; 66.9).

Чому диявол називається душогубцем? Як він може погубити те, чого нема? (Ів. 8.44). Під душею не можна розуміти життя, бо диявол не має сили його погубити. На суд воскресить Бог всіх людей. Але погублені будуть усі ті, що попадуть у пекло.

Тіло є осідком, мешканням, святинею духа. Ісус сказав до фарисеїв: „Збурте цю святиню, а я до трьох днів побудую її“... говорив же про святиню тіла (Ів. 2.19—21). Св. ап. Петро пише: „Доки я в цій оселі... скоро оставлю оселю мою“ (II. Петр. 1. 13—14). Св. ап. Павло пише: „Як земний будинок тіла нашого розпадеться... бо стогнемо, будучи в тілі цьому, з якого не хочемо роздітися... домуючи в тілі...“ (II. Кор. 5. 1—8). В іншому місці: „Я знаю чоловіка... підхопленого аж до третього неба, і знаю такого чоловіка (чи в тілі чи без тіла, не знаю) був підхоплений у рай, і чув він слова невимовні...“ (II. Кор. 12. 2—4). Це все свідчить про „екстра“ душу.

Дуже ясний доказ на безсмертність душі і пекло маємо у притчі про багача й Лазаря. (Лука 16. 19—31). Це говорив сам Ісус, але йому адвентисти не хочуть вірити. Цей текст св. Письма учить нас, що:

1. Така була загальна віра у жидів і Ісус апробував ту віру.
2. після смерті і багач і Лазар жили на другому світі, хоч у відмінних обставинах.

3. жили перед воскресенням тіл, отже жили їх душі хоч тіла лежали в гробі.

4. Обидва були свідомі, думали й говорили.

5. Один був нагороджений, а другий покараний. Є отже частиний суд небо і пекло.

6. Нема переходу з неба до пекла, і навпаки.

Ісус сказав: „Бог не є Богом мертвих, але живих“ (Мат. 22. 32). „Не бійтеся тих, що вбивають тіло, душі ж не зможуть убити“ (Мт. 10.28). Колиб не було безсмертної душі, тоді, вбиваючи тіло, ми вбивали б і душу. Але Ісус каже, що тіло можна вбити, а душі ні. Тимсамим вона і не вмирає разом із тілом. Як же тоді розуміти слова Ісуса „хоч і умре — житиме“? (Ів. 11.25).

Як розуміти текст Відкр. 20.12, хто то є ті, що стоять перед Всевишнім? Ніхто інший — тільки душі померлих, яких тіла в землі.

На горі Тавор підчас преображення Ісуса явився апостолам Мойсей (Мат. 17.3). Тепер питаємо сектантів як він міг явитися, коли він лежить у гробі, вмер разом із душею, як учать сектанти, а похоронив його сам Господь (Втор 34. 5—6)? Це питання розв'язує без труда „пророчиця“ Вайт і каже, що то ангел Михаїл воскресив Мойсея. І це має бути відповідь, а на таким авторитеті будуть суботники свою віру. Не на св. Письмі, а на науці п. Вайг. Це може вистарчає зааспільним суботникам, але не нам, що шукаємо доказів у св. Письмі. І ось послухайте слів Божих, а не слів пані Вайт, і опам'ятайтеся, поки ще час. В Діяннях (26.23) написано: „Христос перший із воскресення мертвих“, отже не Мойсей був перший, що воскрес із мертвих, а Христос. Те саме потверджує св. ап. Павло: „теперже Христос устав із мертвих, первістком між мертвими стався (1. Кор. 15. 20). Бачимо з того, що ніхто інший не міг явитися апостолам на горі Тавор, як тільки дух Мойсея, а тіло його спить у гробі і воскресне при кінці світа.

Бачимо отже, як переконливо доказує св. Письмо існування безсмертної душі. Є теж розумові докази, що промовляють за існуванням безсмертної душі.

Зовнішні прояви душі, як думання, свідомість, воля, творчість, різні почування істотно різняються від подібних проявів матерії, себто фізикальних і хемічних явищ та процесів. Ніхто чейже не буде твердити, що електричність, це свідоме і розумне ество, а його ділання це думання; або що молекули хемічних елементів підчас аналізу чи синтезу думають і лучаться в такі чи інші сполуки залежно від своєї волі... іт. д.

Ніхто теж не буде твердити, що думання, любов, ненависть і всякі інші почування це ніщо инше, як тільки процес хемічних елементів. Душа не є комплексом хемічних явищ — як учать сек-

танти разом із безбожниками, а є чимсь конкретним, чимсь реальним, є свого роду субстанцією.

Медіумічні і спіритистичні явища доказують, що людська душа може вийти з тіла і показатися в інших місцях, під час коли тіло, наче мертве, остається на місці (екстеріоризація душі). Появи духів померлих людей свідчать, що душа не вмирає з тілом. Ці духи не є завжди злі, як твердять сектанти, бо часто нахиляють людей до добра, а відстрашують від зла, чого ніколи не зробив би злий дух. Друге, як можуть злі духи ділати, коли — як учать дослідники — почалося 1000-літнє Царство, а злі духи, зв'язані в атмосфері, чекають суду?

Ціле людське життя не мало б найменшого сенсу, коли б не було безсмертності. Як-що людина не має душі, то є тільки звіриною. Пожож тоді моральні закони? Невже Бог звірині дав відкриття і післав свого Сина, щоб спасти звірят від смерті? І якщо нема душі, тоді жадна релігія немає сенсу.

Сектанти вчать, що світ є вічний, отже матерія не гине. Якже може гинути дух, що далеко вищий від мертвої матерії, що володіє над нею?

У світі є багато дивних таємниць і загадок, що свідчать про якийсь інший світ, про царство духове.

Бачимо отже, що віра в безсмертну душу не є пустою фразою, не є вимовкою, а є загальною вірою, опертою на доказах розумових, історичних, а головне, на відкритті Божому. Тільки вороги Бога — сектанти й безбожники — злобно відкидають цю правду. Дослідники й суботники викрикують на своїх зібраннях: „ми нікого не слухаємо, тільки слова Божого, записаного у св. Письмі“. А тут бачимо, слово Боже вчить саме зовсім інакше від них, а вони не хочуть того ні знати, ні слухати.

ІХ. ПРО ПЕКЛО Й ЧИСТИЛИЩЕ.

Дослідники вчать:

1. Пекла нема і не може бути, бо це було б нерозумно й несправедливо. Бог засудив чоловіка на смерть: „смертю умреш“, не може отже відкликувати свого засуду й вічно мучити. Хто є непоправним грішником, то розумною й справедливою карою для такого буде знищення, вічна смерть (2. Сол. 1.9; Жид 2.14; Рим 6.23). Пекла не може бути, бо це противиться Божій любові.

2. Пекло це вдумка сатани.

3. Пекло або гегенна, це долина Гінона, на полудне від Єрусалиму, де палилося всяке сміття. Отже пекло означає цілковите знищення, а не вічні муки. Св. Письмо каже, що пекло це гріб або смерть. Нехай повернуться безбожники, в пекло, всі народи, що забувають Бога“. (Пс 9.17). Отже всі вийшли з пекла, себто

з землі і повернутися в землю, себто до пекла. Кораг пішов до пекла з цілим своїм майном (Втор. 16.32). Зі содомянами пішло до пекла і ціле їх місто (Ісх. 19.) і в пеклі є теж інші міста (Мт. 11. 23). Поганські лицарі пійшли до пекла із своєю зброєю, а мечі досі лежать у них під головами (Езек 32.27). Богачі йдуть до пекла, а разом з ними є вівці, хроби, порох, дерево й вода (Пс. 49, 14; Ісх. 44.31; Йов. 17. 13—16; Езек 31.16). Йов молився, щоб піти до пекла (Йов 14.12). Давид каже, що не було такого чоловіка, який би спас свою душу перед пеклом (Пс 89. 48). Соломон каже, що до пекла йдуть усі (Прип 9. 10). Самуїл каже: „Господь убиває і оживляє, вводить до пекла і виводить“ (І. Сам 2. 6). Давид каже, що Бог має таку саму міць помагати тим, що в пеклі, як благословити тих, що в небі (Пс 139.8). Йона був у пеклі і молився там і вийшов звідтіля (Йон 2. 2). Ісус був у пеклі і Бог збудив його звідтіля (Дія 2. 31). Вийшовши з пекла, забрав із собою „ключі“ і має власть увільняти від пекла тобто, від смерті всіх вязнів (Відкр. 1. 18). Пекло буде знищене і видасть своїх мерців (Осія 13.14; Відкр. 20. 13). Єврейське „шеол“, грецьке „гадес“ означає гріб, про пасть, підземелля, (Пс. 86.13), яке помилково переведено на пекло. Шеол це місце темне (Йов 10.21), мовчання, а не крику і зойку (Пс. 115.17); місце забуття, а не мук (Пс. 88 11—12).

Вище наведені місця св. Письма доказують, що під пеклом треба розуміти гріб у землі, а не місце вічних мук.

Суботники вчать:

4. Пекла тепер ще нема, але буде після страшного суду. Муки в пеклі будуть пропорціональні до провин, але триватимуть обмежену вічність.

Батисти й інші секти вчать подібно, як Церква кат. Приймають зараз після смерті пекло дочасне до страшного суду (щось ніби чистилище), а після страшного суду вічні муки.

Всі секти вчать:

5. Чистилище це видумка церкви, бо того нема у св. Письмі. Церква винайшла чистилище 539 р., щоб із того мати зиск.

Нема дочасних мук, частного суду й не треба молитися за померлих, бо ми їм нічого не поможемо.

ВІДПОВІДЬ.

1. За наукою секти вічне пекло і нерозумне й несправедливе. Чи так учить може св. Письмо? Ні, брат Руссель хвалиться, що загасив пекло водою. Секти, мало того, що не вірять але ще і клять собі з Бога, з Його справедливості і з відкритих правд віри. Пекло не є річчю несправедливою, бо сама справедливість вимагає вічного пекла. Кожен погодиться з тим, що кара мусить бути пропорціональна до провини (Відкр. 18. 7), а що гріх є об-

разою безконечного Бога, отже і кара пропорціонально до провини мусить бути безконечна, вічна. Вічне пекло зовсім не протриває любові Божій, бо не Бог нас пхає до пекла, але ми самі туди ліземо, не слухаючи Його батьківських напівмен. Пекло було б тоді проти Божої любови, коли б ми нічого не знали про пекло, або коли б Господь Бог полишив нас самим собі без помічі надприродної. Але так не є. Правда про існування вічного пекла відкрита у св. Письмі. Щоб нас вирятувати від пекла, Господь Бог не пощадив свого Єдинородного Сина. Син Божий своїм терпінням стільки ласк нам заслужив, що для нас лишається тільки слухати Його голосу і в покорі йти за Ним, нам лишається тільки користати з тих ласк, а спасення наше заповнене. Нехай собі буде пекло, нехай буде вічне і яке тільки хоче, воно для гордих, для тих, що не хочуть слухати Бога, не хочуть користати з Божих ласк. Для легшого зрозуміння наведу приклад з життя. Чому я маю журитися тим, що істнують тюрми? Чому я маю роздумувати над тим, чи це є справедливе, чи розумне і т. д. Це не відноситься до мене. Я не краду, не мордую, не рабую, не підпалюю, не ошукую нікого і для мене тюрма не існує. Вона є для злих. Хто скаже, що держава, що створила тюрми? Не держава, а злочинна створила для себе кару. А певно те шумовиння, що є причиною цих заведень, незадоволене з такого порядку, бунтується в душі, що це несправедливе, не розумне і противиться любові до ближнього. Щоб то за розквіт була без поліції й без арештів. Так теж є і з пеклом. Бог не хоче пекла, Бог не є причиною тої страшної вічної кари. Причиною є гріх і гріх родить пекло. Чи ж любов Божа має показатися в тому, щоб дозволити мордувати, красти й рабувати? Чи тоді така свобода гріха вже була б згідна з Божою любовію?

Так отже пекла домагається справедливість і пропорціональна заплата за гріх. Це не противиться Божій любові, бо Бог хоче, щоб усі спаслися і дає всім достаточну силу й ласки. Коли проте гордий і зарозумілий чоловік не хоче слухати Бога і, знаючи, що перед ним є вічна пропасть, добровільно з богохульством на устах скаже в неї, то чому ж це має противитися справедливості і любові Божій? Бог не змушує нікого ні до спасення і не пхає нікого в пекло. Бог сотворив людей на свій образ і дав кожному свободну волю, щоб вибрав собі одно або друге. Як хтось невважаючи на відкриття, не вважаючи на заслуги Спасителя, не вважаючи на численні ділання й напівнення совісті й ласки Божої, не хоче йти на дорожку вічного щасливого життя, а йде дорогою на вічну муку, то він сам того хоче а не Бог. Отже пекло зовсім і зовсім не протриває Божій любові.

Вічна смерть не була б карою справедливою, раз тому, що не була б пропорціональна до провини, друге тому, що душі не можна знищити, бо це противилося б Божим замірам. Господь Бог сотво-

рив душу, щоб вічно жила, не буде отже відкликувати своїх постанов. Засуд, висказаний до Адама, відноситься до моральної смерті душі, а не фізичної. В книзі Бит. 2.17 читаємо: „Умреш певно того дня, як скоштуєш із його (заказаного дерева)“. А чи Адам умер фізично зараз же того дня, коли згрішив? Ні, він жив ще дуже довго після упадку, бо коло 930 літ. Чи ж не сповнився присуд, що його висказав сам Бог? Так не можна твердити, бо знаємо, що Бог не помилився, але під цією смертю треба розуміти моральну смерть душі, себто, що душа перестала існувати для Бога, для неба.

Наведені місця св. Письма, в яких говориться про „погибіль вічну“ (2 Сол. 1.9), „знищення смертю“ (Жид. 2.14), „що заплата за гріх є смерть“ (Рим. 6.23), теж відносяться до моральної смерті душі. Побіч „погибіль вічна“ сказано, що це буде мука, отже це є теж моральна погибіль душі, а не абсолютне фізичне знищення. Христос не прийшов спасти нас від знищення, але від вічних мук.

Про вічність мук, чи ми хочемо, чи не хочемо, чи віримо, чи не віримо, маємо численні докази у св. Письмі.

Багатир із притчі про Лазаря „був у пеклі в муках“, звідки нема виходу і хотів перестерегти своїх братів, щоб не попали в те місце вічних мук (Лу 16. 22—31).

„І підуть ці на муки вічні, а праведні в життя вічне“ (Мт. 25. 46). „Там буде плач і скреготання зубів“ (Мт. 22.13; 8.12; Лу 13.28; „Пекло огонь негасающий“ (Мр. 9.43). „І будуть мучитися день і ніч по віки вічні“ (Відкр. 20.10) муки в пеклі будуть різні, відповідно до провини (Відкр. 18.7; 2 Макк. 12.45; 4 Макк. 9, 9; 12. 12; 13.14). „І дим їх муки буде зноситься по вічні віки і не мають упокою ні вдень, ні вночі“ (Відкр. 14.11).

2. Дослідники признають існування сатани який видумав пекло, але це зовсім противиться їх власній науці. І так: кара за гріх смерть (фізична), а що сатана згрішив, отже поніс свою кару і вже перестав існувати. Отже або є сатана, тоді нема фізичної, лише моральна смерть за гріх, або є смерть фізична за гріх, тоді нема сатани. Хто ж видумав пекло? Ніхто його не видумав, ця правда відкрита у св. Письмі (не в творах Русселя). Щодо того твердження, що видумав сатана, то це дуже наївне й просто таки дурне твердження. То сатана аж пекло видумав на те, щоб людей відвернути, відстрашити від гріха, щоб змусити людей слухати Бога? Таж тоді сатана не був би злим ангелом, лише добрим. Ні, саме навпаки — сатана видумав і при допомозі сект голосити, що нема пекла, щоб люди не боялися кари за гріх і більше грішили.

3. Пекло для тіла зараз після смерті до страшного суду є гріб, смерть, зітління — це правда. До того відносяться всі наведені зі св. Письма тексти. Всюди розуміє автор смерть тіла і гріб, бо тіло піде на муки аж по страшному суді. Нема тут мови про смерть

душі, яка є безсмертна (гл. IX) і не може лежати в гробі, тільки зараз іде до Бога на суд. Бо призначено чоловікові **раз умерти і за-раз суд** (Жид. 9.27). Що ж отже іде на суд, як тіло лежить у гробі? Душа! Це potwierджує науку про дочасні муки, себто чистилище.

Св. Письмо не каже ніде, що пекло це долина Гінона, що це є вічне знищення, навпаки в багатьох місцях — як я навів — говориться, що це місце вічних мук. (гл. X. 4.).

Пекло це не є гріб або смерть. „Маю ключі пекла і смерті“ Відкр. 1. 18), отже що іншого є пекло, а що іншого смерті. У пророка Ісаїї (14. 12—15) читаємо, що сатана попав у пекло. Якщо пекло є смерть, тоді нема сатани. Отже або є пекло-смерть, а нема сатани, або є сатана, а пекло не є смерть.

Не можемо ми брати під увагу поодиноких слів, чи речень і на них будувати теорії. Буква вбиває, а дух оживляє, каже св. Письмо. Коли б у св. Письмі були тільки вичислені сектантами місця про пекло, а не було виразних доказів на вічність мук, то тоді пекло можна було б квестіонувати. Але так не є. Докази на існування пекла і вічних мук такі численні і переконливі у св. Письмі, що нам нічого не лишається, як тільки повірити або зовсім відкинути ціле святе Письмо.

Автор, пишучи про пекло, пристосовувався до сучасних понять. Бог відкривав „ідеї“, певні поняття, які не остають все однакові, а розвиваються, ростуть, пізнаємо їх чим раз глибше й докладніше. Інше поняття про Бога мали жиди, інше первісні християни, інше є наше поняття. В міру розвитку людського духа збільшується й наше пізнання Бога і відкриття. Це відноситься до всіх відкритих правд.

Поняття, суть і характер місця вічних мук у жидів теж змінялося. Жиди вірили (з виїмком секти садукєїв) у безсмертну душу і вічну нагороду та кару по смерті. (Гл. IX). Якщо слово „шеоль“ (שְׁאוֹל) у деяких місцях ужите на означення пропасти, (Пс. 86.13), то це тому, що жиди загально були переконані, що **тим місцем мук є підземелля**. Отже нема тут ніякого хибного перекладу. Саме слово „шеоль“ означає — недосліджена глибина. На означення гробу, місця мовчання і т. п. є в єврейській мові інші вирази як „абадон“ (אֲבֹדֹן) — погибель; „арез нешіх“ (אֶרֶץ נֶשִׁיחַ) — країна забуття; „бор“ (בֹּר) — гріб; „дума“ (דֹּמָא) — місце мовчання; „шахат“ (חֹשֶׁךְ) — пропасть і т. д. Після повороту жидів з вавилонської неволі помітно ясне розрізнення місця мук і місця нагороди. Перше називається „гегенна“ (גֶּהֶנִּים) — це місце перебування грішних душ. Друге називається „еден“, тобто рай (גן-עדן) — (גֶּן עֵדֶן) є це місце перебування праведних душ. Словом „гегенім“ називалася теж долина на полудневий захід від Єрусалиму, де палено всяка нечисть. Долина була посвячена в дав-

ніх часах Мольхові, де приношено йому в жертву 2 маленьких дітей. Мрачна таємничість культу божка Мольха, страх і відраза перед смородом спонукали народню фантазію саме в цьому місці шукати входу до підземелля, де мучаться грішники. Отже долина Гінон у народньому повірі була не пеклом, лише входом до пекла. Жиди вірили в посмертну кару за гріхи, себто в пекло, проте не було згідної віри щодо місця, де знаходиться пекло. В талмуді (Єруб. 19) говориться про три входи в гегенну. Отже гегенна означає пекло, а не долину Гінона. Один із тих входів є коло Єрусалиму (тобто в долині Гінон), другий у пустині, третій на дні моря. Інші твердили, що те місце мук не під землею, а десь у небесних просторах, і т. и.

Як бачимо, докази сектантів проти пекла є ніщо інше як натягання й перекручування св. Письма.

4. Пекло є вже тепер і буде вічно — так каже св. Письмо.

5. Чистилище не є ніяка видумка, лише відкрита правда. Може сектам іти про назву „чистилище“, то її нема у св. Письмі — це правда. Але тут не йде про назву, але про „ідею“, що є дочасні муки, якими спокутуємо дочасну кару за наші гріхи. Пекло є місцем вічних мук, а чистилище місцем дочасних, тобто скінчених мук. Душі, що покутують в чистилищі, є членами Церкви чи тіла Христового і є в єдності з Церквою на землі і з Церквою в небі. Між усіма членами існує містичний зв'язок і одні другим можуть помагати різним способом (Як. 5. 16). На все це є докази у св. Письмі. „Умерлого не остав без помочі“ (Іс. Сир. 7. 36). „Свята й спасенна є думка молитися за померлих, щоб були розгрішені від гріхів (ІІ. Мак. 12.46). „Хто скаже слово проти Духа Св., не проститься йому ні в цьому ні в тому віці“ (Мт. 12.32). Отже після смерті є кара за гріхи, які не будуть прощені (пекло) і кара за гріхи, які будуть прощені (чистилище). „Не вийдеш звідтіля, доки не віддаси останнього гроша“ (Мт. 5. 26). Ця притча говорить виразно про місце мук, з якого можна вийти по відданні довгу, себто по відпокутуванні. А що з пекла нема виходу (Лазар), отже є місце дочасних мук чистилище. „Чоловік спасеться як через оогнь“ (І. Кор. 3.15). Є отже спасення наче через огонь, тобто чистилище. „До неба не може увійти ніщо погане“ (Відкр. 21.27). Легка провина робить чоловіка нечистим і всі до одного є грішні. Несправедливо було б, щоб усі пішли до пекла. Отже мусить бути місце, де душа очищується від легких провин і спокутує кару, щоб могла дістатися до неба.

У перших христіян була така віра. Вона спонукувала їх хоронити померлих у катакомбах, коло їх гробів сходиться, шанувати їх пам'ять, святкувати дні їх смерті, молитися за їх душі і влаштовувати так звані агапи.

У жидів була віра в дочасні муки (Талмуд).

Наука про чистилище оперта не тільки на безпосередніх доказах св. Письма, але й на посередніх. Всі члени церкви є членами тіла Христового, і перед і після смерті і в небі і в чистилищі. (В пеклі ні, бо ті зовсім відреклися Христа). Христос є головою цього містичного тіла (Рим 12. 4; I. Кор. 12. 13, 6—10, 26—28; Колос 1. 18). Всі члени людського тіла запмагають себе взаємно, так є й з членами містичного тіла. Ті, що є вже в небі, допомагають нам і тим, що відбувають кару в чистилищі; ми на землі теж можемо допомагати тим, що в чистилищі. Між ними всіма членами панує любов Христова і одні другим стараються допомогти (Бит. 18. 32; Лев. 4. 20; Чис. 16. 47; Як. 5. 16; Рим. 15.30; II. Мак. 12. 15; I. Кор. 13. 8).

Х. ПРО ДРУГИЙ ПРИХІД ХРИСТА.

Дослідники вчать:

1. Час свого другого приходу, а радше присутності, предсказав сам Ісус (Мт. 24 : 3—14, 23—30). Всі ознаки, які мають попередити другий прихід Ісуса, а радше свідчити про його присутність, сповнилися. а) В ім'я Ісуса приходило багато ложних пророків, нпр.: католицьке духовенство, суботники, баптисти, п'ятидесятники і т. д. б) Були війни і голод. в) Були і є переслідування дітей божих (дослідників). г) Євангеліє проповідується по всьому світу. д) Були великі землетруси буквально і символічно (революції). е) Сонце і місяць померкли буквально (затмама) і символічно (папське сонце померкло за Наполеона). ж) Звізди падали з неба буквально (метеори 1833 р.) і символічно (духовенство втратило свій давній авторитет у масах). Сповнення всіх тих ознак указує на те, що Христос уже прийшов, але невидимо для ока звичайної людини.

2. Доказом присутності Христа є теж притча про жнива (Мт. 13 : 24—30). Жнива це кінець віку. В жнива має бути вязання кукілю (себто вавилонських систем) для його спалення і вязання пшениці (себто збирання дітей Божих або дослідників в одну громаду) для віддання їй панування над світом. В жнива мусить бути присутній пан жнив, щоб розказувати жінцям. Поява дослідників, дітей Божих, які, наче пшениця, вяжуться в громаду вже від виступу посланця Божого Русселя 1874 р., є доказом, що жнива почалися, а тим самим і Христос уже є присутній як господар жнив (Рус. VII, 325).

3. Час початку кінця світа і присутності Христа предсказав пророк Даниїл (7—12 розд.). Це пророцтво мало бути затаєне аж до часу, коли „мудрі“ зрозуміють його (Дан. 12 : 8—10). Початок того „часу кінця“, тобто кінця сучасного християнства,

приходу Ісуса і заснування царства Божого припадає на 1799 р., коли Наполеон ув'язнив папу. Це є початок упадку Вавилону. А що пророцтво це зрозуміли дослідники, отже появилися вже ті „мудрі“ і почався кінець світа, а невидимо присутній Христос розпочав суд.

4. Пророк Даниїл у другому місці каже, що це все має статися „на кінці часу, часів і пів часу“ (12 : 5—7). Час означає у св. Письмі рік на 12. місяців по 30 днів кожний, себто 360 днів. А що день означає рік (Езек. 4 : 6), отже буде 360 літ. Пророк говорить про три і пів часу, себто $360 \times 3.5 = 1260$ пророчих днів, себто літ. Початок цього числення треба зачати від 539 р., себто від часу повалення держави Остроготів і початку звірячого устрою (папства) на світі, який представляє четвертий звір Даниїла (Дан. 2. 7—8). Коли до 539 додамо 1260, дістанемо знову 1799 рік, в якому зачався „початок кінця“ себто упадок антихриста (авіньонська неволя) і заснування царства Божого (поява дослідників).

5. Даниїл в іншому місці пише: „Щасливий той, хто буде ждати і діжде до 1335 день“ (Дан. 12.12). Цими щасливими без сумніву є дослідники. Коли до 539 р. додамо 1335 літ, то дістанемо 1874, себто час від коли Христос в друге прийшов і є присутній на землі. Це є отже дві важні дати: початок часу кінця 1799. коли сатана був повалений і засновано царство Боже і початок присутності Христа 1874, коли почалися жнива. Отже час „початку кінця“ обіймає протяг часу від 1799 до 1874 р., себто 75 літ.

6. Початок визволення робітничої кляси зіпід впливів багачів і духовенства зачався 1874 р., коли засновано першу робітничу організацію. Це теж доказ, що Ісус того року прийшов вдруге. Ісус сам сказав, що Його прихід буде як схід сонця. Поліпшення добробуту робітничої кляси є тим побільшенням світла, є сходом сонця.

7. Великі маси різних винаходів від 1874 року теж вказують на побільшення світла сонця або присутність Христа*).

8. Поворот жидів до Палестини і відбудова жидівської держави є теж доказом, що Христос є присутній (Лу. 21. 24, 28—31).

Деякі досл. твердять, що Ісус прийде по 1.000 літньому царстві

9. Другий прихід Христа буде невидимий.

Ісус Христос є дух (2 Кор. 3. 17), а що людина не може бачити духового ества (Ів. 3. 6—8; 1. Тим. 6. 15—16), тож прихід і присутність Христа будуть невидимі для звичайного людського ока.

*) Дослідники подають у своїй брошурі такі винаходи: колючий дріт, байсиклі, школи переписні, найтемніша Африка, Божий плян віків, безповітряні машини... (1?).

Бачити його очима віри будуть тільки ті, що народилися з духа, себто його ученики (дослідники) (Ів. 14.19).

Царство Боже є невидиме, є не з цього світа, отже і його цар буде невидимий, хоч буде і є присутній і виконує свою владу (Гарфа Б. § 370) над світом від 1878 (чому не від 1874?).

Христос сказав, що прийде як злодій (Відкр. 16.15), тобто що Він буде присутній, а світ, образково говорячи, буде спати, не бачитиме його.

Слово „прихід“ погано переведене з грецької мови, бо *παρουσία* означає присутність, побут а не прихід. Отже Христос є присутній і поступово відкривається через побільшення малого стада (дослідників) та його діяльність.

Слова „сам Господь з трубою зійде з неба“ (І. Сол. 4. 16). означають науку Русселя, записану в 7. томах.

Суботники вчать:

10. Другий прихід Ісуса на землю буде явним, на облаках і прихід цей уже дуже близький „Христос уже під дверима“, бо сповнилися всі пророцтва.

Христос увійшов до св. Святих небесної святині 1844 р., де відбувається „Очищення святині“, або слідчий суд над Божими дітьми (себто суботниками).

Баптисти й інші учать, як Церква кат.

ВІДПОВІДЬ.

1. Ознаки другого приходу Ісуса ще не сповнилися. Ісус для свого приходу не потребуватиме ніяких сектанських доказів, ні свідощів. Його прихід буде явний.

а) правда, що прийшло багато ложних пророків, з яких найбільш ложними є дослідники, бо себе за Христа і Месію вважають, але можна теж твердити, що ця ознака сповнилася вже за Ісуса і Апостолів бо й тоді були ложні пророки. Число „багато“ є неозначене, і не можемо на цій підставі означувати часу приходу Христа. Ложні Христи були, є й будуть аж до кінця світа. б) війни, мори і голод бували час від часу за цілий вік людства. в) Шож до (Мт. 24. 5—6) переслідувань, то перше секти не є дітьми Божими (Гл. XVI), друге, сект ніхто не переслідує, третє, переслідується Церква католицька. Про переслідування Церкви католицької не треба писати, кожний знає про події в Мексикі, Іспанії й Росії. г) Євангеліє не проповідується ще по всьому світу. Є ще сотки мільйонів людей, які нічого не чули про Христа. д) Землетруси, що були досі, це іграшки проти того землетрусу, що буде з приходом Ісуса. е) Затьми сонця бували нераз, але перед приходом Ісуса має сонце не тільки затьмиситися, але цілковито померкнути. Що сонце є символом папства і що папство померкло за неволі авініонської, то ця річ мається так. Це є оман-

ливе померкнення сонця. Думаю, що переслідування папства і християнства взагалі це не є померкнення символічного сонця. Ціла церква має перейти дорогу, якою йшов її Основатель. Перший етап це голошення слова Божого, другий це переслідування, муки і смерті, третій це воскресення з приходом Ісуса. Переслідування Церкви передсказав Ісус і вони частинною вже сповнилися, але ще мають сповнитися над цілою Церквою. Це ще не є, але буде і то тільки оманливим померкненням символічного сонця, для сліпих і невідучих. Для правдивих християн буде найбільшою радістю терпіти так, як терпів сам Бог, тоді символічне сонце засяє своїм найбільшим, своїм небесним блиском. ж) Щож до зізд чи метеорів, то вони падали і падають майже безнастанно, але перед приходом Ісуса мають порушитися всі сили небесні, отже буде якийсь катаклізм у планетарних чи зіздідних системах, буде якийсь заколот у цілій природі від якогось удару зізди ціла земля згорить, розтопиться. „Небеса з шумом перейдуть, первні... розтопляться, а земля згорить, небеса палаючи рунуть (2. Петр 3.10—12). Коли б метеори мали бути ознакою кінця світа і приходу Ісуса, то про це мало хто і знав би, а св. Письмо каже, що прихід Ісуса буде явний. Щож до символічного пояснення зізд, то це чиста видумка. Духовенство зовсім не страшило свого авторитету в масах, хіба в очах сектантів і безбожників. Навпаки, народ горнеться до Церкви з більшим запалом і зрозумінням, ніж це було колись. Не перечу, що між духовенством є одиниці, що втратили всяку повагу і авторитет, що не є слугами Христа, а мамони. Але це одиниці і під характеристику одиниць не можна підтягати загалом духовенства.

Бачимо отже, що ознаки приходу Ісуса далеко не всі ще сповнилися і Ісус не прийшов, а коли прийде, то явно.

2. Притча про жнива не доказує, що Ісус уже прийшов. Перше, св. Письмо не говорить, що пшениця це дослідники, а кукуль це всі інші віри й секти. Друге, св. Письмо не каже, що поява секти безбожників дослідників це початок жнив. Третє, дослідники попросту брешуть, бо суперечать самі собі й ніодно з їх пророцтв не сповнилося. Напр. час жнив триватиме на гарку одних 50 літ, на гадку других 40. Виступ Русселя був 1874 р. — це початок жнив, отже 1924 року жнива скінчилися. Чому отже дослідники „вжуться“ дальше в снопи, де початок 1.000 л. царства, чому не воскресли старозавітні праведники, чому зло не маліє, а росте й сатана ще не звязаний, чому міліони дальше вмирають і т. д. і т. д.? З цього всього виходить, що наука дослідників про присутність Христа загалом уся наука це видумка, лож і брехня.

3. Щож до пророцтва Даниїла про упадок християнства і початок дослідницького царства в році увязнення папи 1799, то це

таке саме дурне й натягане пояснення пророцтва, як і всі інші, що ані в одній сотій частині не сповнилися. Де є у св. Письмі, що тими „мудрими“, які зрозуміють прор. Даниїла, є дослідники? Суботники твердять, що тільки вони розуміють Даниїла. Хтож із них мудріший? Деж дослідники бачуть упадок християнства, коли воно якраз навпаки росте й розвивається? Деж те дослідницьке царство Боже, коли не бачимо ані одної з прикмет описуваного ними царства? (Гл. р. XIII).

4. Шож до пророцтв Даниїла про часи, то пояснення дослідників є зовсім ложне. Звідки можна знати, що час, часи і пів часу“ це 3½ часу? З відки можна знати, що „час“ це рік або 360 днів? Вкінці у Бога один день не рік, а 1.000 літ (2. Петр. 3.8). Чому час числення тих літ треба зачати саме від 539 р., де про те згадує св. Письмо?.. Що, Руссель так викладає? Даруйте, але Руссель не є св. Письмо.

Вкінці не бачимо ані крихти сповнення цього пророцтва. Церква Христова, як стояла, так і стоїть, папа як був видимим головою Церкви, так і є, а дослідницьке царство Боже ані руш не хоче принятися. Отже вся їх наука брехня.

5. Шож до тих „1335 днів“, то чому це мають бути літа, а не тисячеліття (Псал. 90.4) і чому їх маємо числити саме від 539 р., коли, за наукою, сект — папство зачалося від Константина Вел? Це все питання, на які і самі дослідники не мають відповіді, але щоб поперти ложну науку Русселя, натягають св. Письмо на ріжний спосіб і стараються доказати, що Ісус прийшов 1874 р., а упадок християнства почався 1799 р. Найліпшим доказом проти дослідників є те, що всі їх припущення чи пророцтва вже мали сповнитися, але не сповнились ані на йоту. Отже вся їх наука чиста брехня.

6. Ніде у св. Письмі нема, що заснування робітничої організації буде ознакою другого приходу Ісуса. Дата заснування першої робітничої організації для поліпшення добробуту робітничої класи ложна. Вітчиною робітничих організацій є Англія. Перші організації були там вже в другій половині 18. століття. В р. 1824 були ті організації дозволені законом, а 1871 дістали права юридичних осіб. В р. 1899 злучено 59 організацій у союз. Це є важніші дати з початку організації робітничої класи. Рік 1874 видумали дослідники для потвердження свого блуду. Ціль тих організацій не була така, як твердять дослідники, тільки поліпшення добробуту, зменшення годин праці і підвишка платні і т. п.

Церква нічого не має проти поліпшення добробуту робітничої класи. (Читай енцикліку „*Rerum novarum*“).

7. Винаходи не є доказом другого приходу Ісуса, бо св. Письмо не згадує про це ні словом.

8. Жидівська держава ще не відновлена, хоч предсказаний дослідникам час уже давно минув. Мало того, жиди зовсім не хочуть вертатися до Палестини, а хочуть лишитися на вигнанню. Виселення до Палестини вважають за насильство. Домагаються рівноуправлення з корінними мешканцями кожної держави, не резигнуючи зі своєї расової, національної і релігійної відрубності. Для жидів цілий світ це обіцяна земля. (Вісн. 61)

Незгідність науки дослідників є доказом, що вони всі ложні пророки.

Бачимо отже, що всі ознаки приходу Ісуса не сповнилися. Є ще більше ознак приходу Ісуса, про які дослідники не згадують, а які теж ще не сповнилися: Це прихід і діяльність Ілії й Еноха (Відкр. 11. 3—11), навернення жидів і злука всіх християн в одно стадо. Про час приходу Ісуса св. Письмо виразно говорить, що це є перед нами закриті: „Про день той знає тільки Отець“ (Мт. 24.36). Отже ані ви, панове дослідники, ані суботники „Не знаєте, котрої години Господь прийде... в тій годині, в якій і не думає Господь прийде“ (Мт. 24. 42, 44). „Не знаєте ні дня, ні години...“ (Мт. 25. 13; Лу 12.40) „День Господень, як злодій, прийде“ (І. Сол. 5.1; II. Петр 3.10). Отже несподівано.

9. Ні одно місце св. Письма не говорить, щоб другий прихід Ісуса був невидимий, але в багатьох місцях читаємо, що прихід Ісуса буде явний, видимий. „Заголосять усі народи й побачуть Сина Чоловічого, що гряде на хмарах небесних із силою і славою багатою“ (Мт. 24.30). „Ісус, узятий на небо, прийде так, як бачили ви його сходячого на небо“ (Дія 1. 11). А що вознесення Ісуса було видиме, отже й прихід буде видимий. „Сам Господь з повелінням, з голосом ангельським і з трубою Божою зійде з неба“ (І. Сол. 4. 16). Отже не Руссель зі своїми сімома томами-трубами буде трубити чи пак трубить уже від 1874 р. Прихід Ісуса буде супроводжати кінець світа, тобто потрясіння сил небесних і спалення землі (II. Петр. 3. 10—12).

Бачимо отже, що прихід Ісуса буде явний.

Щож до доказів сектанських, то вони не мають ніякої переконуючої сили. Ісус після воскресення показувався багатьом людям і вони бачили Його, хоч був духовим еством. Чому ж ми не могли б бачити Його? Чи тому, що так хочуть дослідники? Крім того дослідники мішають другий прихід із невидимою присутністю Христа. Другий прихід Ісуса буде явний, про це була мова. Присутність Ісуса не зв'язана з Його другим приходом. Ісус є присутній у Церкві своїй невидимо під видами хліба і вина від часу установлення Пресв. Евхаристії. „Я є з вами до кінця світа“ (Мт. 28.20). І ця присутність Христа видима тільки для очей віри, для тих, що народилися з Духа.

Щож до царства Божого невидимого, не з цього світа, яке

є в середині нас, то це мова про духове життя кожного християнина зокрема й цілої Церкви Христової, в якій Ісус є невидимо присутній і виконує свою владу від заснування Церкви, а не від 1878 чи якого иншого року.

Щож до того, що Ісус прийде, як злодій, то значить несподівано, а не невидимо.

10. Пророцтва про поції, що мають попередити другий прихід Ісуса, ще не сповнилися, про це була мова вище. Що Ісус є під дверима — це правда, але правда й те, що він не тільки є тепер, але все був під дверима від самого початку і кожної хвили може прийти. Про час приходу не знає ніхто, тільки Отець. Колись суботники знали й означували час приходу та багатьох обдурили, але коли вийшла наверх їх брехня, тоді дали спокій (г.л. історію суботників) і перекрутили свої невдалі пророцтва на те, що Ісус увійшов, мовляв, до святая святих у небі, 1844 р. для очищення святині. Не вже небесна святиня є нечиста й потребує очищення? Де є в св. Письмі, що це очищення почалося 1844 р.? Для запліплених суботників вистарчає наука пані Вайт, але ми віримо Христові, а не якійсь „бабі“. Розберімо ближче цю науку суботників про очищення святині.

На основі пророцтва Даниїла (8.14) вчили адвентисти, найперше так: В р. 1844 має бути очищена святиня. Під святинією треба розуміти землю. Очищення землі огнем має супроводжати кінець світа і другий прихід Христа. Але, як знаємо, Христос не прийшов в очікуваному часі, а пророцтва одвентистів показалися ложними.

Тоді-то непомильні суботники-адвентисти почали вчити знов инакше. Святиня, яку має очистити Христос, це не є земля, але **реальна будівля на небі**, що була правзором святині Мойсесової. Святиня небесна має отже кивот, скрижалі, свічники і т. д. Первосвященником у ній є сам Христос. В р. 1844 Ісус справді прийшов, але не на землю, тільки до небесної святині, до святая-святих і розпочав суд, тоб-то очищення святині. Від того часу двері Божого милосердя замкнені, а всі грішники і всі ті, що не святкують суботи, вже погублені.

Тепер, суботники вчать знов инакше, а іменно, що двері спасення для грішників ще відчинені і хто приєднається до суботників, то ще буде спасений.

Як бачимо, суботники не знають і не мають правди, тільки шукають за нею під проводом пані Вайт. Хай знають, що не найдуть її поза Церквою кат., що будуть блукати у темряві до кінця світа, до страшного суду, бо тільки одна є правда, одна віра, одна наука, одна правдива Христова Церква, як один є Бог. Блуди суботників свідчать про те, що вони будують свою віру на науці пані Вайт. Коли б вони будували на св. Письмі, то не вгадували б,

а знали напевно, що Ісус зійшов на небо в 40 день після свого воскресення і засів по правиці Отця і там сидить і досі. (Жид. 8.1). Отже не 1844 р., як учить пророцтва Вайт. Це потверджують й інші місця св. Письма (Жид. 6. 19, 20; Лу. 24. 51). Слів „свя- тиня небесна“ не можна розуміти матеріально (Жид. 9.11; 10.20). Що напр. значать свічки в обличчі Бога, якого слава і ясність є більша від ясности сонця (Відр. 22.5). Нашо здалися б у небі хлібні приноси, жертви криваві і т. п.? Каминний вівтар і Господь сидячий на ньому між двома херувимами, що за наївні дитячі поняття. (II. Кор. 3. 3). Невже Бог і міліони ангелів, що оточують Божий трон, мусять замешкувати в якійсь святині з ляпками, за- вісами, столами і т. п.? Невже трон це дійсно якийсь стілець, а на ньому сидить старець — Бог? Бідні суботники не можуть собі Бога представити інакше, як сидячого на троні старця, з головою, очима якими бачить, вухами, якими чує, і т. д. Це все свідчить про плиткість поняття і глупоту суботницьких і сектанських пророків взагалі.

ХІ. ПРО ДВА ВОСКРЕСЕННЯ І ДВІ СМЕРТІ.

Дослідники вчать:

1. Воскресення не буде загальне, тільки поодинокі і не в од- ній хвилі, а протягом тисячі літ. Так само й смерть „Кожний своїм порядком“ (I. Кор. 15 : 22—23).

2. є два воскресення. Найперше воскреснуть тільки мертві в Христі (I. Сол. 4.16) себто діти Божі або „святі дослідники“. Над ними друга смерть не буде мати влади (Відкр. 20.6). Перше воскресення почалося з приходом Ісуса 1874 р. Багато дослідників уже воскресли, як невидимі духові ества, до царювання з Христом над світом. Деякі дослідники є ще в тілі і вони невдовзі ма- ють доповнити тіло Христове. Апостоли воскресли I-шим во- скресенням 1878 р., як духові ества (Рус. VII. 217).

3. Другим воскресенням воскреснуть (уже воскресли?) на- перед старозавітні праведники, видимо, в досконалих тілах; це є „ліпше воскресення“. Після них почне воскресати „Велика Ком- панія“ і цілий рід людський (Ів. 5. 28, 29), а на кінці Адам. Друге воскресення розпочнеться 50 літ після другого приходу Ісуса й по- чатку заснування тисячолітнього царства й триватиме тисячу літ. Померші воскресатимуть на прохання рідні й знайомих. Наприклад батьки будуть просити Христа (Ісуса голову і дослідників тіло), щоб воскресив їх дітей, і тоді це напевно станеться. Всі недуги і каліцтва будуть чудесно усунені. Мертві вернуться до своїх дорогих осіб, настане велика радість. Ті, що житимуть, при- говлятимуть для воскресаючих домів, одягу, прийняття і великі вигоди, будуть учити їх сучасних звичаїв, наук і мови. Порядок воскресення буде протилежний, як умирання. Ті, що найдавніше

вмерли, воскреснуть останні і навпаки, бо це найрозумніше — каже Руссель. „Перші будуть останні, а останні перші“ (1у. 13. 30). При кінці тисячолітнього царства гріб буде пустий, остануть у ньому тільки ті, що умруть другою смертю. Люди не будуть воскресати у своїх власних тілах, бо це є неможливе. Многі розпалися в порох, перемінилися в корм для рослин і звірят... Господь сотворить кожному тіло, яке схоче (1. Кор. 15. 35—38).

Інші знову вчать, що воскресне хоч не те саме, але таке саме тіло, складене з інших елементів. Насінням, з якого Бог воскресить нове тіло, є „задаток духової природи“, яка розвивається в нас, якщо ми віродимосся і посвятимосся Богу (себто стаємо дослідниками).

4. Є дві смерті. Перша смерть, якою вмирали і вмиратимуть всі люди з виймком тих, що відразу переміняться (1. Кор. 15. 51,52). Смерть ця є абсолютна і після неї нема суду.

5. Другою смертю умруть усі ті, що після воскресення свого у часі тисячолітнього царства не схочуть поправитися. Друга смерть це огненне озеро, абсолютна смерть, небуття, якою будуть знищені непоправні грішники, сатана і всі злі ангели, а навіть і саме пекло-гріб (Відкр. 20. 14).

6. Деякі дослідники твердять, що не буде буквального воскресення, а тільки піднесення чоловіка до досконалого стану людської природи (щось в роді еволюції).

Суботники вчать:

7. Перше і друге воскресення і друга смерть будуть загальні, а не поодинокі. Найперше воскреснуть ті, що вмерли в Христі, себто суботники. Живі суботники, яких застане Христос, будуть перемінені.

Перше воскресення виймково вже було підчас смерті Ісуса на хресті (Мат. 27. 51—53). Це ті 24 старці, що вже є в небі.

8. Грішні воскреснуть після суду тисячолітнього, щоб почувти вирок (Відкр. 20. 4—5). Одні умруть другою смертю, а другі дістануть у нагороду вічне життя.

Баптисти й інші вчать:

9. Найперше воскреснуть умерші в Христі (себто баптисти) з прославленими тілами й житимуть із Христом тисячу літ на землі. І так кожна секта твердить, що вона воскресне перша, бо тільки вона вмирає в Христі... другі воскреснуть грішні зі своїми тілами після тисячі літ.

ВІДПОВІДЬ:

1. Св. Письмо не говорить, що воскресення триватиме тисячу літ. Це видумка сектантів. „Кожний своїм порядком“ не значить, що кожний зосібна по черзі, а кожний індивідуально зі своїми гріхами і добрими ділами. З контексту і з інших місць ~~вже~~

дить, що воскресення буде з приходом Ісуса. А що Ісус прийде в одному моменті, отже й усі воскреснуть в одному моменті щоб стати на суд (Мт. 25. 32). Невже Ісус, прийшовши на облаках, чекатиме на воскресення всіх і тоді буде судити? Де це є у св. Письмі? Св. Письмо каже, що „повиходять“ із гробів, а не „будуть виходити протягом тисячі літ“ (Ів. 5. 29).

2. Текст 1. Сол. 4. 16 зовсім нічого не говорить, що найперше воскреснуть дослідники, тільки „мертві в Христі“. Дослідники вмирають не в Христі, бо не вірять у Його Божество, але вмирають у Русселі. Нехай отже від нього сподіваються воскресення. А хочби вони й умирали в Христі, який — на їх гадку не є Богом, то чи буде він у силі воскресити їх? „Воскреснуть найперше“ мертві в Христі Бозі — це правда, але це все буде в одній хвили і всі разом. Якщо дослідники воскресли невидимо 1874 р. і вже панують над світом, то деж є сліди поліпшення і поправи ладу. Чи всесвітня війна, революції, голод і т. д. чи це все вислід їх „божеського і святого“ правління? Друге, воскресення буде видиме, хоч у прославлених тілах, і коли б дослідники воскресли, то ми всі про те знали б без агітації і брошур. Св. Павло передбачив, що деякі секти будуть голосити невидиме воскресення. Ось що він пише: „від скверного марнословія віддаляйся... котрі проти правди згрішили, говорячи, що воскресення вже було і перевертають деяких віру“ (2. Тим. 2. 18). Як буде воскресення апостолів і всіх, що це буде явно так, як прихід Ісуса.

3. Щож до другого воскресення, що — як вчать дослідники — мало початись вже 50 літ після другого приходу Ісуса, себто 1924 р. (найперше мали воскреснути стародавні праведники), то дослідники так скомпромітувалися, що на правду треба дивуватися людській глупоті й дальшому поширюванню секти. Текст св. Письма (Ів. 5. 29) говорить виразно, що воскресення буде загальне — і грішних і праведних — і на те, щоб стати на суд і прийняти нагороду або кару за свої вчинки. Про те говорить св. Письмо у многих інших місцях. Нігде одначе нема згадки про ті всі дурниці з „відкриття“ Русселя. Друге, **неповнення предсказаного воскресення апостолів і пророків є для нас незбитим доказом, що Руссель і всі його поклонники брешуть.** Щож до воскресення тіл, то воскреснуть наші тіла, що грішили, щоб прийняти кару. Трудно припускати, щоб Бог не міг воскресити нас у таких тілах, які ми мали за життя. Це лишім Божій всемогутності. Бог хоче дати нам тіло, яке ми мали за життя, відповідно до зерна нашої душі (І Кор. 15. 35—38).

Крім буквального воскресення є ще воскресення в значінні переноснім, себто відродження, перехід від гріха до ласки освячаючої.

Що Бог може воскресити тіло не те саме, але таке саме, скла-

дене з інших елементів, то це можливе і залежить не від нашої, а Божої волі. Щож до насіння, то це теж хибне, бо воскреснуть не тільки ті, що відродилися, але й грішники.

4. Перша смерть є тільки часова до воскресення і частинна, тобто тільки для тіла, після смерті є зараз частинний суд. „Призначено людям **раз умерти, а після того суд**“ (Жид. 9. 27). Нема отже двох смертей, тільки одна і то не буде смерть абсолютна. „При смерті чоловіка виявляються його діла“ (Сир. 11. 29). Отже зараз по смерті є суд над кожною поодинокую людиною. Причта про Лазаря вчить нас теж про дочасний суд (Лук. 16. 2), бо хоч не було ще загального суду, багач покутував в пеклі, а Лазар був у небі.

5. Друга смерть буде тільки моральна, отже слова з Відкриття 20. 14 треба розуміти переносно, тобто смерть для вічного життя, для щастя, для Бога, смерть це вічне конання в пекельних муках (Відкр. 20. 10). Це не буде фізична абсолютна смерть (гл. р. IX. X.).

6. Воскресення буде буквальне. Як воскрес Христос, так воскреснемо й ми всі. (I. Кор. 15.22).

7. Де в св. Письмі написано, що суботники є тими, що воскреснуть найперше? Щож до тих старців, що їх у небі бачив св. Іван, то буде їх не 24, а „було число їх тисячі тисячів“ (Відкр. 5. 11). Звідки ж вони взялися в небі, як іще не було воскресення а всі лежать у гробах. Суботники не мають на це відповіді, бо вони не вірять у безсмертну душу, а для нас християн це ясне. В небі є тисячі тисяч щасливих душ.

8. Грішні не воскреснуть після суду, а на суд, так учить св. Письмо. (Ів. 5.29).

9. Ніде св. Письмо не говорить, що перші воскреснуть баптисти або які інші сектанти. Вже сама незгода між сектами щодо того „першого воскресення“ (кожна секта хвалиться, що перша воскресне) свідчить про лож і засліплення. Як можуть умерти в Христі ті, що сваряться за першенство в Небі? (Читай Мт. 20. 20—24).

ХІІ. ПРО ТИСЯЧОЛІТНЄ ЦАРСТВО.

Дослідники вчать:

1. **Тисячолітнє царство**, це час страшного суду і реституції людського роду, ~~яка триватиме тисячу літ, коли сатана~~ буде зв'язаний (Відкр. 20: 2—3). „Сатана буде зв'язаний, значить буде обмежений у своїй діяльності, не матиме впливу на світ. Його вплив буде маліти. Тисячолітнє царство почнеться приходом Ісуса і живими. Це станося 1874 р., коли появилася Руссель. Це є „до-світої тисячоліття“. По тисячі літах наступить знищення сатани і неоправних грішників. Старозавітні святі будуть царями і кня

зями по всій землі (Пс. 45. 16), вони воскреснуть з початком царювання Месії як досконалі під кожним оглядом люди. Вони скоро зрозуміють усі новочасні науки і винаходи. Вони будуть порозуміватися з невидимим духовим царством (з Ісусом і дослідниками). Їх воскресення треба сподіватися протягом кількох літ. Всі святі віку Євангелія, як апостоли, Арій, Вальдо, Вікліф та інші, воскресли 1878 р. як ества невидимі.

При кінці тисячоліття „великий Месія“ скінчить розділювати вівці від козлів. Тоді сатана буде розв'язаний на короткий час (Відкр. 20. 3) і буде мати великий вплив на людей, щоб випробувати людство, чи є в гармонії з Богом. Після того одні, себто добрі, персядуть у будучий вік без кінця, а другі, злі, будуть знищені разом із сатаною в огненнім озері (Жид. 2. 14; Дія 3. 23). Друга смерть буде протягом цілого тисячоліття для поодиноких осіб, а як остаточний вирок, при його кінці.

2. Кінець світа попередить тисячолітнє царство. Це не буде кінець світа в буквальному значінні. Це буде всесвітня анархія і революція, яка знищить усі держави й релігії. Російська революція є початком анархії, початком кінця світа. Анархія ця скінчиться „армагедоном“, себто остаточною битвою темноти зі світлом. По одній стороні буде сатана зі злими ангелами та його видимі представники — буржуї, поміщики й духовенство; по другій — Ісус Христос з ангелами та його видимі представники — дослідники. Цей час називається „великим гнобленням“ і є описаний в св. Письмі (Мт. 24. 21—22; Агг. 2. 6, 7). Кінець світа вже почався. На це маємо такі докази:

Ісус Христос уже прийшов, і сповнилися всі Його пророцтва про кінець світа (гл. р. XI).

Затрубіла сема апокаліптична труба, тобто появився семий том творів Русселя. Сповнилося пророцтво про поворот жидів до Палестини (Іс. 65. 18).

3. Страшний суд це не є тільки оголошення вироку, а дрібничкове провадження справи. Слова „Судний день“ не значать, що цей суд відбудеться одного дня, бо день св. Письмі означає довгий протяг часу (Пс. 90.4; 2. Петр. 3.8). Отже слова „судний день“ відносяться до 1000-літнього царства, коли Ісус буде панувати і судити світ, спільно з „малим стадом“. Остаточний суд це час другої проби, який триватиме тисячу літ (Ів. 5. 28—29). В тому часі Христос спасе людство. Один такий суд був за часів Адама. Під час другого суду буде така сама нагорода і кара, як за Адама, життя і смерть. На час суду або тисячолітньої проби воскреснуть усі — і грішні і праведні, поступенно і частинами. Вони дістануть світло правди й багато ласк. Сатана не буде мати власті. Хто серед таких умов не видержить проби і протягом сотки літ не зробить жадного поступу в совершенстві, то на тих сповниться про-

роцтво Іса 65. 20. При кінці тисячі літ довершиться розділ праведних і злих. Перші дістануть нагороду життя вічне, другі помруть на віки, це є друга смерть. Для них не буде ні рятунку, ні воскресення, бо гріх їх буде добровільним і свідомим за ідеальних обставин у часі тисячолітньої проби.

„Мале стадо“ (дослідники), яке переходить пробу підчас віку Євангелія, не стане на суд тисячоліття, а вже тоді одержить нагороду й буде божим знаряддям для остаточного випробування й судження решти світа (І. Кор. 6. 2).

4. Реституція. Бог призначив час, в якому кожний буде мати ідеальну нагоду вибрати життя або смерть (Дія 17.31). Є це вік реституції. Реституція, або привернення роду людського до стану утраченого в раю є ціллю відкуплення. Відкуплення роду людського, якого довершив чоловік Ісус, не запевнює вічного життя кожному чоловікові. Відкуплення запевнює кожному лише другу нагоду чи пробу одержати вічне життя. Вона вибавляє чоловіка від прокляття і кари першої проби та виставляє чоловіка на другу пробу, де про життя й смерть рішить послух. В реституції церква або „мале стадо“ буде допроваджене до Божої природи і буде брати участь у відбудові (Відкр. 3.21), інші люди до досконалої людської природи, яку втратили в Адамі. Теперішній вік призначений на те, щоб допровадити мале стадо до зміни природи з людської на Божу. Св. Письмо признає досконалість Божої природи для „малого стада“, а досконалість людської природи для всіх інших. І так у листах ап. читаємо про тіло духове і тілесне, або людське, про тіло небесне і земне, про нагороду земного тіла і небесного (І. Кор. 15. 38—49). Вибране мале стадо, яке дістане **Божу природу, Боже тіло, форму й силу** підчас першого воскресення, буде безсмертне. Всі інші, що матимуть лише совершенно людську природу при кінці суду будуть смертельні, хоч ніколи не вмруть, бо маючи досконале пізнання правди, добра і зла, не зроблять нічого такого, що спричинило б смерть. Це буде досконала раса людей. В часі реституції на землі буде привернений рай. Привернення до совершенного стану буде поступенне. Найперше стануть досконалими ті, що живуть, а відтак ті, що поступенно будуть воскресати. З початком реституції почнуть діятися на землі великі чуда: міліони не помруть (Ів. 11. 26), недужі й каліки виздоровіють, старозавітні святі воскреснуть. Тоді найбільші недовірки повірять, що Христос уже царює. Це благословенство почнеться, коли проміне час анархії, яка триватиме найдовше один рік. Російська революція є початком анархії й уступлення старих порядків.

Ті, що не схочуть повірити і будуть непоправні протягом 100 літ після свого воскресення, підуть на другу смерть (Іса.

85. 20; Дія 3. 23). Всі мусітимуть досягнути подібності до Бога, себто мудрість, справедливість, любов і силу (Ів. 17. 3).

Час реституції мусить бути, бо:

а) Бог сотворив землю, щоб на ній вічно жили досконалі люди (Іс. 45. 12, 18). Отже досконале людство житиме на землі вічно. В протилежному разі Бог був би непослідовний, або безсильний зробити те, що постановив.

б) Бог обіцяв, що сатана буде знищений (Бит. 3. 14), що всі земні народи будуть благословенні (Бит. 12. 3; 13. 15; Гал. 3. 8, 16, 26), і буде радість усім людям (Лу. 2.10).

в) даремний був би Божий труд, що післяв Сина свого відкупити світ, а він його не відкупив (Мат. 1. 21; Осі. 13. 14; Ів. 10. 10; Лу. 2. 9—11).

г) Ісус прийде вдруге, щоб направити людський рід (Дія. 3. 20—24).

д) Прийде час, що смерті не буде (І. Кор. 15. 20—26).

ж) Пророки предсказали в багатьох місцях св. Письма, відзискання і привернення того, що втратив Адам (Пе. 22. 27; 37. 28; 67. 7; 98. 4, 9; 96. 11, 13; 104. 5; Екл. 1. 4; Іса 11.9; Єр. 32. 40; Єзек 36.34; 16: 55; Ав. 2. 14; Мал. 4.2; Гал. 3. 16, 27, 29; Тим. 2.3, 4; Рим. 5. 18; І. Ів. 2. 2).

з) Нагода для заслуги вічного життя є зараз недостаточна, бо більшість людства є несвідома, або не вірить з різних причин. На що ж тоді небо, вічне життя й інші обітниці, якщо всі люди не матимуть вистарчаючої нагоди їх заслужити?

Суботники вчать:

6. Христос прийде явно на хмарах і забере з собою воскреслих і перемінених суботників до свого 1000 л. царства, яке буде в небі. Там буде відбуватися суд над грішними на підставі записів у книгах. Суботники судитимуть світ протягом тисячі літ аж до часу проголошення приговору. Підчас тисячлітнього царства земля буде пуста і на ній буде ув'язнений сатана. Грішні й сатана згорять в огненому озері, яким буде палаюча земля (Іс. 34. 8—9). Вічність їх мук буде обмежена (Іс. 34.10; Ісх. 21.6).

Баптисти та євангельські християни вчать:

7. Христос прийде явно на землю й житиме на землі з воскреслими і переміненими баптистами тисячу літ. За той час усі будуть доведені до досконалости, яку втратили прабабки. Після 1000 літ воскреснуть грішні на страшний суд. Одні підуть до неба, другі до пекла.

Пятидесятники вчать, як баптисти, тільки, що тими щасливими, що перші воскреснуть і будуть із Христом тисячу літ, будуть саме вони — пятидесятники.

ВІДПОВІДЬ.

1. Наука дослідників про тисячолітнє царство є ложна, бо не сповнилося ані одно пророцтво щодо цього. Тисячолітнє царство — за наукою дослідників — почалося 1874 р. з виступом Русселя. В зв'язку з тим сатана мав бути зв'язаний, а зло мало маліти, християнський вавилон мав остаточно впасти 1918 р. Жива і доповнення тіла Христового мали довершитися протягом 50 літ, себто до 1924 р., старозавітні праведники мали воскреснути видимі для дарювання над світом, мало теж початися і воскресення людства і мільони, що тепер живуть, мали не вмерти.

Нічого з того не сповнилося. Люди, як умирали, так і вимирають, старозавітні праведники не хочуть воскресати, „дослідники ще не доповнили тіла“ і даліше в'яжуться в снопи, християнство ще не знищене, а навпаки розвивається, не вважаючи на всі переслідування, а сатана не зв'язаний іще й даліше гуляє по світі, бо зло не меншає, а більшає з кожним днем.

Отже всі здогади дослідників про тисячолітнє царство є ложні і не оперті на св. Письмі. Правда, св. Письмо згадує про якийсь тисячолітнє царство, але нічого конкретного про це не говорить, і не можемо нічого від себе додавати. Щось буде, але що, як, де, коли, про це нічого не знаємо і про це нічого не говорить св. Письмо ясно.

Ті дослідницькі „святії“, як Арій і С-о, воскреснуть щойно тоді, коли явно прийде Ісус судити світ. Де написано, що вони воскресли 1878 р.? У Русселя? „Відкриття“, записане у творах Русселя, нас не обов'язує, бо ми не є його послідовники. Нашим учителем є Ісус.

2. Перед кінцем світа будуть страшні війни і революції — це правда, бо людство чим раз віддаляється від Бога, від моральності й правди. Наприкінці буде мабуть остаточно боротьба світла з темнотою, Христа і Його Церкви з Сатаною і його вавилонською системою антихриста, тобто з сектанством, безбожництвом та юдаїзмом. Це все правда, бо про це говорить св. Письмо. Не можливо однак, щоб дослідники були по стороні Христа, бо вони виреклися Його, не вважаючи Його за свого Бога! Крім такого кінця світа буде й буквальный кінець нашого світа, тобто планети-землі. Про це ясно говорить святе Письмо (гл. р. XI). Про другий прихід Ісуса г. р. XI. Що до труби, то це не буде ніякий Русселів том, тільки сам Господь з ангелами (Мт. 24. 30-31). Жиди до Палестини не тільки що не вернулися й не відновили своєї держави, але й зовсім не хочуть вертатися. *Вже вертається!*

3. Як довго буде відбуватися суц. не можемо знати, бо про це св. Письмо нічого не говорить, але сам розум каже, що Бог не потребуватиме ані часу на те, ані дрібничкового слідства, бо

Бог і так усе знає. А всі наші діла будуть з нами явні і там уже не буде слідства. Слідство на те тільки потрібне, щоб викрити злочин, потрібне для немічних людей, а не для Бога.

У св. Письмі читаємо, що світ судитиме Бог, а ніякі дослідники, або суботники (Єзек. 3.16; Дан. 7.9—10; Мт. 12.36; Дія 17.31; Жид. 12.23). Ніде нема у св. Письмі що страшний суд це час проби, це нісенітниця. Якщо буде суд, то не проба.

Одним словом того, що вчать дослідники, св. Письмо не доказує, отже це все видумка.

4. Про якийсь вік реституції нічого не вчить св. Письмо, тільки Руссель, а це нас зовсім не переконує, бо ми християни — ученики Христа не Русселя. Ціль відкуплення роду людського є вибавлення від пекла з неволі диявола і гріха та усиновлення. Людства не міг відкупити Ісус-чоловік тільки Ісус-Бог (гл. р. II.). Відкуплення запевнює кожному, хто вірить, життя вічне без ніякої проби. „Мале стадо матиме Божу природу“ — це богохульство й сатанізм, бо ніхто не буде Богом, тільки Бог, а мати Божу природу це є робити себе рівним Богу! „Нагороду земного тіла і небесного“ треба розуміти як нагороду за життя і нагороду у прославленому тілі у другому житті. Бог не має ніякого тіла, ні форми, — як кажуть дослідники — є абсолютом, і чистим Духом. Шож то буде за небо, що в ньому ще буде смертність? Всі ті чуда і пророцтва, які предсказали дослідники що до реституції і т. ін., не сповнилися і переконують усіх, що це все брехня і видумка Русселя. Про це говориться в інших місцях книжки.

Розберімо докази на реституцію.

а) Іс. 45.12—18 говорить тільки те, що Бог сотворив і приспособив землю, щоб на ній жили люди. Не згадує нічого про досконалість людей і про вічність життя земного, отже це зовсім не доказує конечности часу реституції. Людство буде жити вічно в небі після воскресення і то тільки ті, що вірять і сповняють заповіді та заслужать собі на те у цьому житті.

б) Власть сатани знищило воскресення Христове, і через те всі земні роди, що прийняли Христа, є благословенні і всі радуються. Не відчувають того благословення й радості сектанти, бо вони не прийняли Христа, відреклися Пого, і тому чекають на якесь инше благословення у мнимому віці реституції. Але замість благословення дочекаються кари за свій бунт, як Корах, а за свою гордість, як сатана.

в) Ісус відкупив усіх тих, що того бажають. Бог нікого до неба насильно не тягне. Бог не спасе нас без нас. Нас християни Ісус уже відкупив, бо ми віримо і старасмося додержуватися всього того, чого Він навчав. „Ви ж, дослідники чекайте на відкуплення у віці реституції... чекайте й надійтеся на Русселя. Він заведе нас

не до неба, але до пекла, яке даліше і вічно горить нематеріальним вогнем, хоч Руссель хвалиться, що загасив його водою.

г) Ісус раз прийшов направи́ти й відкупити, а другий раз прийде вже тільки судити.

д) Смерті не буде в небі. Але в тім небі, про яке вчать дослідники буде смерть даліше (Іс. 65.17—20).

е) З воскресенням Христа відзиска́ло людство те, що було втрачене, себто синівство Боже, перемо́ду над дияво́лом і смертю і т. д.

ж) Це вже Божа річ — не наша, як Він судитиме тих, що мали і що не мали достаточної нагоди заслужити вічне життя.

5. В небі не буде тисячолітнього царства, тільки вічне, і не для суботників і звідти ніхто не буде вертатися на землю, бо це була б свого роду деградація. Чому суд буде відбуватися на підставі книг? Це ж антропоморфічне поняття. Всесвітні простори це одна книга, в якій кожний учинок, кожна думка записана електромагнетичними хвилями. Але ту книгу бачить і, що так скажу по людськи, читає тільки Бог Всевідучий. Ніде у св. Письмі нема, що суд відбуватиметься в тисячолітньому царстві, або що судитимуть суботники. Це самохвальство, зарозумілість і гордість. Грішні й сатана не згорять — як твердять суботники — але горітимуть по віки вічні. (Відкр. 20.10).

6) Св. Письмо нічого не говорить, що Христос буде перебувати на землі тисячу літ з баптистами. Воскреснуть усі люди, тоді буде суд, а опісля небо й пекло. Так учить св. Письмо.

Кожна секта приготує для себе те тисячолітнє царство на землі, так їм забагається ще тих земних розкошів, так їм шкода розстатися з землею, що й до неба не спішаться.

Сектанти свою науку про тисячолітнє царство опирають на 20 розділі Відкриття св. Івана. Тут говориться про перше і друге воскресення, про дві смерті, про тисячолітнє зв'язання сатани і т. д.

Однак їх виклад чи пояснення зовсім хибне. Власне пояснення буде таке. До Христа панував в поганському світі сатана. Христос зв'язав сатану, зламавши його силу, й установив царство Боже, тобто Церкву на землі на час 1000 літ, т. зн. на довший час. При кінці світа сатана дістане владу поборювати царство Боже страшними переслідуваннями. Відтак скине його Бог в огненне озеро, де буде мучитися по вічні віки. Після усунення сатани наступить воскресення і страшний суд. Але вже перед тим загальним воскресенням, душі праведних живуть і царюють із Христом у небі. Під першою смертю треба розуміти кінець життя земного, під другою вічне осудження, себто смерті для

небо Під першим воскресенням треба розуміти перехід праведних душ до неба ще перед Страшним Судом. Друге воскресення це воскресення душі разом із тілом.

Бачимо отже, що секти, ложно розуміючи вищенаведене місце св. Письма, очікують, як жида, матеріального царства Божого тут на землі чи деінде, в якому вони панували б і рядили світом. Чисто жидівські тенденції (Мт. 20.21; Дія 1.6) і незроруміння науки Христової. Ісус дає відповідь, апостолам, жидам і сектантам: „Не прийде царство Боже зі спостереженням, ані казати-муть: дивись ось воно, або: дивись он, бо царство Боже у вас усередині“ (Лука 17.20). Що ж, коли сектанти не віють Ісусові, а діють віри тільки своїм лжепророкам.

XIII. ПРО НОВЕ НЕБО Й НОВУ ЗЕМЛЮ.

Дослідники вчать:

1. По скінченні тисячоліття, яке є віком реституції, настане вічне царство Боже, себто, нове небо — невидима часть Божого Царства і „нова земля — видима часть Божого Царства“. Під новим небом і новою землею треба розуміти новий устрій, новий суспільний лад на землі. Земля і небо в буквальному значінні є вічні (Еккл. 1.4). „Нових небес і нової землі по обітниці дожидаємося, в котрих правда домує“ (2. Петр. 3.13). Царство це буде Божим тому, що установить його сам Бог. Буде воно теж царством Христовим, бо Христос (голова і тіло) буде відкупителем і фактичним невидимим управителем царства.

2. Нове небо це буде місце перебування Бога й великого Христа Посередника і Священника (Ісуса і дослідників). До неба підуть тільки члени тіла Христового, нові сотворіння, тобто дослідники (II. Тим. 2.12). Небо це місце вічної слави для дослідників (Відкр. 2.10); це місце стрічі і посередництва між Богом і людьми. Дослідники будуть представляти Бога перед людьми і людей перед Богом. Небо з його мешканцями це Сіон (Пс. 132.13). Звідси дослідники й Ісус правитимуть цілим світом, над яким буде їм дана власть (Об. 2.26, 27;) (Дан. 7.18,27).

3. Нова земля це вічне місце перебування досконалого роду людського, є нею наша планета (Дан. 2.44; Відкр. 21.3). Нову землю зі щастям і вічним життям наслідять ті, що задовільно перебувають час реституції тисячолітнього царства. Всі люди, які не вмируть другою смертю, повернуть до молодости, а тіло їх стане свіжіше, ніж у дитини (Йов. 33.25). Всі хвиби фізичні й духові проминуть, їх зовсім не буде. Не буде недуг, шкідливих тварин і ростей, не буде війн, революцій, кривди, смерти, розводів, бідних і т. д... Одним словом буде рай на землі. Всі люди будуть доско-

налі під кожним оглядом.. кожний буде вчений, поет, співак, музика і т. д., кожний буде геній і то безсмертний. Кожний муситиме робити добре. Св. Письмо описує нову землю в таких місцях: Іс. 2.4; 6. 9; 33. 24; 35. 1—10; 65.17—25; Єр. 33.; Вікр. 21.4; 2. Кор. 12.2; 2. Петр. 3.13 і багатьох інших.

4. Столицею нової землі буде новий Єрусалим (Єрем. 3.17; Мих. 4.1—3; Відкр. 21.2). Видимі управителі землі, старозавітні праведники, правитимуть народами в порозумінні з невидимим великим Царем (Ісус і дослід.), з яким порозуміватимуться особливим способом. Між небом і землею буде заведена комунікація. Правительство буде таке совершенне, що будуть заспокоєні бажання всіх людей. Авраам буде найстаршим видимим царем, з гори Сіону, з Єрусалиму через радіо видаватиме розпорядки по цілому світу. Велика компанія буде неначе поліція, щоб слідити життя овець і зараз же в зародку карати зло. Як тільки хтось подумає зле, то поліція вже буде про те знати й перешкодить учинкові. Всіх овець разом із поліцією на землі буде 21.147,840.000*) (гл. розд. XVI. 8, 9).

Деякі дослідники кажуть, що новий Єрусалим це не є буквальне місто (Вікр. 21.12), але Божя управа, яка буде сходити з неба протягом тисячі літ. Це святе алегоричне місто буде збудоване з живою каміння зі 144.000 дослідників і Ісуса голови, в яких буде одна думка й ціль (І. Петр. 2.4—7; Еф. 2.19—22), це великий Христос і цар. Слова: „і буду йому Богом“ (Вікр. 21.7) не відносяться до кляси тіла Христового дослідників (І. Ів. 3.2), але до кляси овець або досконалих людей, які наслідять нову землю. Вони будуть дітьми Бога й Христа, а Христос (голова й тіло або дослідники) буде їх Богом, (Іс. 9.6; Зах. 8.8; Жид. 8.10; Рим. 8.21); (Русс. VII. 375—404).

Суботники вчать.

5. Після знищення землі, диявола і грішників Бог сотворить нову землю-рай. Ті, що були в тисячолітньому царстві, вернуться з неба на землю. З неба зійде теж літеральне місто Єрусалим і небо буде на землі. (Іс. 60.21; Вікр. 21.5—13; І. Солу 4.16).

До нової землі увійдуть тільки ті, що додержують заповідей, тобто суботи (Відкр. 22.14), вони будуть царями і священиками на землі (Вікр. 5.10; Пс. 7.9; Псал. 7.11).

Баптисти й інші вчать:

6. Нова ~~небо~~ й земля не буде на землі, але буде матеріальне. Людство буде доскривале, як був Адам і т. д.

*) $(144.000 \times 2860) + (144.000 \times 144.000)$

ВІДПОВІДЬ.

1. В цьому твердженні дослідників помітний матеріалізм і заперечення Бога. „Світ вічний“ твердять дослідники, і небо і земля не проминуть, як сонце сходить і заходить — так буде повіки вічні. Це все свідчить, що секти признають вічність матерії й Бога є отже анальфабети в справі релігії й не мають навіть елементарного знання: астрономії, геології і т. п.

Теологія і філософія вчать, що тільки Бог є вічний. Природничі науки вчать, що кожна планета, кожна соняшна мряковинна система має свій обмежений вік, свій початок і кінець. Візьмімо для прикладу місяць. Колись це була горюча брила. Зчасом вона остигала і там по всій правдоподібності розвинулося якесь органічне життя. Не опікується Бог виключно нашою планетою, як творить життя і закони, то для всесвіта, а не тільки для землі. В тому часі, коли на місяці було життя, наша планета була горючою брилою і другим сонцем для місяця. Коли одначе земля поволі остигала, а вкінці зовсім остигла, то кліматичні умови на місяці так змінилися, що всяке життя мусіло завмерти. Також сама доля чекає нашу землю, коли протягом „х“ літ сонце зовсім остигне, а через великий холод життя на землі буде неможливе. Життя кожної планети і всесвіта (всього, що сотворене) подібне до життя людини. Приходять на світ, тобто починає своє існування, переживає свій молодечий, мужеський і старечий вік, а вкінці вмирає, бо ніщо не є вічне, тільки один Бог і людський дух, який є образом божим. Матерія не походить від Бога, є Ним створена з нічого, отже не може бути вічна, бо тоді була б частиною Бога, але Бог не є матеріальний, є „чистий Дух“. Тому твердимо, що вічний є Бог і Його духове царство, а світ матеріальний є проминаючий. У Еклл. 1.4 „вічність“ є обмежена так, як напр. „вічна заповідь обрідання у Мойсея“. Ісус сказав: „небо і земля проминуть, а слова мої не проминуть“ (Мт. 24.35). Отже матеріальний світ промине (Відкр. 21.1), але світ духовий, який ми пізнали з наук Спасителя ніколи не промине. Ісус свідчить теж проти матеріального царства Божого, яке проповідують дослідники. „Царство моє не з того світа“ (Ів. 18.36). Під новим небом і землею (2 Петр. 3.13) треба розуміти передовсім царство Боже, яке є в середині нас (Лу. 17.21). Це є новий спосіб духового й тілесного життя, підпорядкованого Богові і Його святій волі (II. Кор. 5.8). Друге значіння цих слів „нове небо і земля“ це царство Боже (Божий і людський елементи) в Церкві Христовій (Лу. 12.32). Третє значіння цих слів — це царство Боже будучого віка, місце нагороди вічного перебування праведників. Але те царство буде чисто духове.

За наукою дослідників виходить, що в небі нема ладу, що там не все в порядку, і треба завести новий лад, де б правда домувала.

Там, де Бог перебуває, нема ладу, аж вони дослідники його за-
провадять, як підуть до неба. Смішно читати такі дослідницькі ре-
веляції.

Царство Боже, про яке говорить св. Письмо, має зовсім інше
значіння. Ісус сказав: царство Боже є (не буде) в середині вас (Лу.
17. 21).

Царство Боже буде духове, не матеріальне (І. Кор. 2.14).

Царство Боже буде поза цим світом, отже не на землі (І. Сол.
4.15—17; Лу. 22.29; 17.21; 12.31; Відкр. 11.15; II. Кор. 5.8; Фил.
1. 23—24). 1900 літ тому назад Христос сказав: „царство Боже на-
близилося“, отже не буде аж тоді, як прийдуть нові „христи-до-
слідники“, не 1874 р., а вже було за Христа. Тим царством Бо-
жим є отже Церква Христова (Мт. 3.2; 4.17). „Царство моє не
з цього світа“ (Ів. 18. 36) означає, що не є таке, як усі царства
світа. Є всесвітнє, засноване Богом, має надприродну ціль, не має
війська, не вживає зброї і т. д. Ввесь народ християнський, ціла
Церква Христова це й є Царство Боже. Царем: вже є Христос (Ів.
18.36; Пс. 2.; Лу. 1.33) і рядить невидимо через св. Духа і своїх
заступників священиків (Еф. 1.23; І. Кор. 12.27). Ісус не буде, але
вже є відкупителем.

Бачимо отже, що все, сказане у св. Письмі, сповнилося
в католицькій Церкві.

2. Наведений текст (II Тим. 2.12) зовсім не говорить, що
в небі перебуватимуть якісь дослідники. „Коли терпимо, з Ним
царюватимемо, коли відцураємося, Він відцурається нас“. Щож ті
дослідники терплять або терпіли? А хоч би навіть терпіли, то не
за Христа, бо вони його виреклися й не признають за Бога. Диявол
теж терпить, але за гріх свій, і терпіння нічого йому не допоможе.
Треба терпіти за Христа, за Його ідеї, за Його Церкву, невинно...
аж до смерті. До таких відноситься це місце св. Письма „і такі
дістануть вінець життя“ (Відкр. 2.10), тобто небо. А що дослід-
ники виреклися Христа Бога (гл. р. II.), покладають свої надії
в чоловіці і не тільки, що не терплять за Христові ідеї, але пере-
слідують їх, то для них місцем вічної муки (не слави) буде пекло.
Ісус казав: „Хто не за мною, той проти мене“ (Мт. 12.30), „Не
кожний, що говорить до мене: Господи, Господи, увійде в царство
небесне“ (Мат. 7.21).

Ніякі дослідники не є й не будуть посередниками, бо посе-
редник є один Ісус Христос (І. Тим. 2.5). В небі не буде потреби
представляти Бога душам, бо всі „будуть бачити Бога лицем
у лице“. Рівнож нема й не буде потреби, щоб нас хтось представ-
ляв Богові. Бог бачить нас і без дослідників і знає всі наші найтай-
ніші думки. Згаданий у Псал. (132.13) „сіон“, який вибрав собі Бог
на оселю, це є особливе перебування Бога у святая святих у Ста-

рім Завіті, а в кивоті наших церков у Новім Завіті. Звіден Ісус-Бог (не дослідники) править цілим світом, себто всіма вірними й членами видимого і невидимого царства Божого. Текст Відкр. 2.27 відноситься виключно до Ісуса, а не до дослідників, на що вказують слова: „як це я прийняв від Отця мого“. Пророцтво Даниїла (7.18,27) сповнилося в Христовій Церкві.

3. Щож до земного дослідницького раю, то це чисто магометанське небо, або большевицький рай на землі. Св. Іван ап. пише: „не любіте світа, ані того, що у світі. Хто любить світ, нема в ньому любови Отцівської, бо все, що у світі, — хотіння тіла і очей і гордощі світові — не від Отця, а зі світа“. (І. Ів. 2. 15—16). Дослідники проповідуючи матеріальне „небо“, голосять те, що не є від Бога, як от хотіння тіла, тілесну розкіш, добробут і т. п. Не розуміють иншого щастя крім матеріального, яке дає світ. Тим доказують, що їх наука не від Бога, а зі світа, бо „любов світа (матеріальних розкошів) це вражда проти Бога (Як. 4.4)“.

Щож руководить дослідниками, що вони проповідують матеріальне царство Боже на землі? Ніщо инше, тільки похоть тіла (вживання, добробут і т. д.), похоть очей, жажда почесній від людей і гордість гірш диявольської (царі, месія й т. п.). Під впливом спокус сатани, який обіцяє їм усі царства світа цього (Мт. 4. 8—9), дослідники впали й поклонилися сатані, ще й інших до того намовляють. Нехай знають, що за це відберуть належну заплату, бо „тільки Богові одному кланятимешся й служитимеш“.

Про будуче життя не можемо нічого говорити, бо воно не є відкрите. Св. Павло каже: „ані око не бачило, ані вухо не чуло і що на серце чоловікові не прийшло, те наготовив Господь тим, що люблять Його“ (І. Кор. 2.9). Але дослідники, якщо не навернуться, напевно не будуть оглядати того неба, бо вони не люблять Бога. „Хто каже, що любить Бога, а брата свого ненавидить (як дослідники християн), лож є“ (Ів. 4.20). Пророцтво записане у Даниїла 2.44 і Відкр. 21.3, вже сповнилося в Христовій Церкві. Вона є оселею Божою, і Бог особливим способом мешкає в ній. „Я є з вами до кінця світа, амінь“ (Мт. 28.20). Слова, записані у Йова 33.25, відносяться до переміни або прославлення, тіл праведників у часі воскресення. Всі цитати св. Письма, які дослідники відносять до земного раю, відносяться або до майбутнього життя праведників у небі, або до царства Божого, яке є в середині нас, або до Христової Церкви і вже вчасі сповнилися і сповнюються. Що ці місця не відносяться до дослідницького тілесного раю ~~тут~~ на землі і що нове небо і земля має зовсім инше значіння, свідчить ще ~~таке~~ місце св. Письма: „Ось я утворю нове небо і нову землю... ви будете веселитися й радуватися... не буде там плачу... не буде немовлятка, щоб не дожило віку свого... і столітний ~~вмира-~~

тине" (Іс. 65 17—20). Отже в новому небі й землі будуть умирати, воно не буде вічне, не буде раєм. Під новим небом і новою землею можна розуміти відроджене в Христі людство в дочасному житті тут на землі. До того змагає Христова Церква й воно поступовно сповняється.

4. Щож до пророцтва про новий Єрусалим, то воно сповнилося в католицькій Церкві. Тим новим Єрусалимом є апостольська столиця — Рим, бо він зветься престолом Господнім, усі народи збираються до нього задля імені Господнього (Єрем. 3.17). Рим є наставлений головою всіх і вивищений понад усіх і до нього плинуть усі народи. Він наставляє всі народи на праву дорогу і з того нового Єрусалиму, з Сіону виходять закони й непомилне слово Боже. Рим судить усі народи й накликає до любови й згоди, завизає, щоб перестали вчитися воювати, а мечі й списи, щоб переробили на плуги й серпи (Мих. 4.1—3). Можливо, що буде якийсь новий Єрусалим і в Царстві Божому, тобто в небі, але про це св. Письмо тільки натякає й не говорить нічого конкретного. У всякому разі тих слів не можемо брати буквально. Дослідницький опис правління в небі це звичайна видумка. Про те св. Письмо нічого не говорить. Де у св. Письмі сказано, що цар Христос є зложений із дослідників і Ісуса? Щож то буде за небо, де люди будуть схильні до злого й буде потрібна поліція?

Дослідники такі мудрі, що знають навіть, скільки буде в небі душ! Про це нічо не говорить св. Письмо.

Що новий Єрусалим не буде буквальне місто, з тим можна погодитися. Але що це буде власть, збудована з дослідників, що це буде якийсь „зложений" Христос, про те св. Письмо нічого не згадує. Це все тільки самохвальство і зарозумілість дослідників, які себе Богами і Христами чинять. Справді дослідники, як сатана, голосять: „взійду на небеса і поставлю престол мій над звіздами".. (Ісаї. 14. 13—14). Хочуть бути „богом" для тих, що наслідять землю.

5. Про знищення грішників гл. р. Х.

Наука про небо на землі є ложна, бо земля не є вічна, про що була мова. Літеральний Єрусалим це байка, бо небо і його мешканці є нематеріальні. Взагалі вся наука суботників вислана з пальця, або взята з творів Міллера чи пані Вайт, а не оперта на св. Письмі. Де є у св. Письмі, ~~що тільки суботники~~ ~~підуть до неба?~~ де є, що вони будуть царями і священиками на новій землі? і над ким будуть панувати? чи над гоями? Чи ви, ~~нашбо~~ суботники, теж хочете бути царями „богами" і панувати над світом? Даремні ваші мрії, один є Бог Цар і Пан світа: Ісус, а ви за ~~вашу~~ ~~длволю~~ ську гордість одержите свою заплату, як сатана.

6. Це все було обговорене попереду.

XIV. ПРО ВІДКУПЛЕННЯ Й НАВЕРНЕННЯ.

Дослідники вчать:

Ісус своєю смертю на хресті відкупив тільки церкву, себто дослідників. Рівночасно дав себе як ціну на викуп цілого людського роду від смерті. Ісус зложив ціну, але аплікація тої ціни для людства має бути в тисячолітньому царстві. Найперше мусить доповнитися тіло великого Месії через вибрання 144.000 дослідників. Ісус представить Отцеві свою невісту, часть своєї жертви (дослідники є частью жертви Ісуса). Тоді великий Христос (Ісус і дослідники) пропонує Богові жертву викупу і аж тоді всі будуть користати з заслуг цієї жертви. Щоб бути членом тіла Христового, треба покаятися і навернутися, себто змінити свої переконання і своє поведіння. Людина, що почувала про правдиву віру дослідників, мусить покинути свою стару віру й церкву та стати дослідником, тобто перестати вірити, що Ісус був правдивим Богом, що є пекло і т. д. Треба вірити в те, чого вчать дослідники бо „Без віри не можна угодити Богові“ (Жид. 11. 1—6).

Відкуплення решти людського роду полягає в тому, що великий Месія-Христос (Ісус і дослідники) дасть усім сприятливу й вистарчальну нагоду заслужити собі досконале тіло й щасливе вічне життя на землі. Проба та буде відбуватися в тисячолітньому царстві (Дія. 17.31). Кожний дослідник має обов'язок навертати других, тобто голосити й ширити свою правдиву віру всяким можливим способом. Хто це ігнорує, не втече від кари. Не втече від кари й той, хто, почувши правдиву віру дослідників, не хоче навернутися й її прийняти. В катол. Церкві поширена наука, що чоловік може себе спасти добрими ділами без огляду на Христову жертву. Така наука є предтечею знищення Християнства.

Суботники вчать:

Ті, що навернулися на правду, додержують суботи. Суд або оправдання суботників почалося 1844 р. коли Ісус увійшов до Святого Святих в небі. Спасених буде тільки 144.000 суботників. Кожний суботник обов'язаний навертати других... і т. д.

Баптисти й євангельські християни вчать:

Тільки ті будуть спасені, що повірять (ім розуміється) і охрестяться в біжучій воді. Кожний баптист обов'язаний навертати других і т. д.

Пятидесятники вчать:

Навернутися до Бога це значить повірити (якомусь їх шевцеві проповідникові) і говорити мовами. Хто говорить мовами, — може бути певний що він є відкуплений, є дитиною Божою. Кожний пятидесятник обов'язаний навертати других до їх віри і т. д.

ВІДПОВІДЬ.

Господь Бог хоче, щоб усі спаслись. Ісус умер за гріхи цілого світа, отже відкупив увесь людський рід, але кожна людина має свобідну волю скористати з заслуг Ісуса або ні. Бог не спасе нас без нас. Свої заслуги зложив Ісус у своїй Церкві в формі св. Тайн і ці заслуги аплікуються вже тепер для членів Церкви. Що це буде діятися аж у тисячолітньому царстві, по скомплетованні числа дослідників, яко части жертви великого Месії, то це все чиста брехня і до того крайне ідіотична. Про це нічого не говорить св. Письмо, тільки пастор Руссель. Ми християни католики є слугами й учениками Ісуса та Його Євангелія, а не Русселя і Його томів.

Заслуги Ісуса аплікуються вже тепер, на що вказує велике число мучеників і святих. Число членів Церкви є незнане, а задані 144.000 це дівственики (Відкр. 14.4). Колиб число це було відоме й означене, то це була б якась предистинація. Де ж тоді свобідна воля й чому Ісус умирав за всіх?

Щоб бути членом тіла Христового, треба не тільки покаятися й навернутися, але треба бути членом Його Церкви, треба вірити у відкриті правди й слухати Церкви, яку Він установив, себто католицьку Церкву. А що суботники, дослідники й інші секти не тільки що не приймають правд відкритих, але не хочуть слухати й належати до Христової загальної Церкви, то їм нічого не поможе ні їх покаяття, ні навернення. Тільки в злуці з Ісусом, з Його Церквою і св. Тайнами ми є членами Його тіла, а наше покаяття має значіння.

Секти очорнюють католицьку Церкву, що вона голосить спасення за добрі діла, тобто, що чоловік спасеться добрими вчинками, праведним життям. Так не є! Церква вчить, що нас спасає Господь Ісус з любови до нас і з ласки, коли ми Йому віримо. Але що віра без діл є мертва і що Господь не може нас спасти без нас, тому добрі вчинки є конечні.

Це одначе не значить, що добрі вчинки вистарчають. Як раз того, що закидують Церкви, вчать самі секти. А саме: „Для спасення вистане покаятися й навернутися, але не треба бути в єдності з Христом, із Його Церквою, не треба користати з Його заслуг“. Тут секти доходять до таких ідіотизмів, що на правду не розумію, як люди можуть так низько впасти. Дослідник викрикує на своїх зібраннях: „Ти, брате, як хочеш бути спасеним, мусиш використати своєї віри, не вір попам, а мені, не вір, що Ісус був Богом, не вір у пекло, і т. д. і т. д., за те сам пізнаєш правду, будеш богом, Месією, Христом, будеш панувати і судити увесь світ і т. д.“. Зовсім подібно, як сатана спокушував прабатьків у раю: „Не вірте Богові, а мені, їжте заказаний овоч і відкриються вам очі, пізнаєте правду й будете, як боги“. Те саме робить і тепер сатана, що

втілювався в дослідників. Він обіцяє кожному божество і панування над світом, щоб тільки виректися Бога й не слухати Його, а поклонитися сатані і прийняти його науку. „Впади й поклонися мені, а дам тобі всі царства світа цього“. І то має бути спасення! Для дослідників отже спасення полягає в невірстві.

Суботник викрикує: „Брате, ні нащо не придається тобі твоя віра, ні твоє життя, даремний труд Христа Господа, даремно він кров свою пролив... Як що ти не святкуватимеш суботи, пропадеш навіки, нема для тебе спасення“. Отже спасення лежить не в Христі, а в суботі!

Баптист горлає: „ти віриш в Ісуса, провадиш святе життя, але все це тобі нічого не допоможе, якщо ти з головою не зануришся до води, і то в ріці. Вода не сміє бути стояча бо тоді змиті гріхи не відпливають, інші, хрестячися, беруть твої гріхи на себе. А може ти, брате, тільки по шию заліз у воду? О, тоді не будеш спасений, бо всі гріхи на голові полишаться не змиті“. Отже спасення у воді, а не в Ісусі!

Пятидесятник викрикує: „Що тобі з того, що ти віриш, що ти хрестився у воді, але на тебе ще не зійшов Дух Святий. Чи ти говориш мовами, чи пророкуєш? Як ні, то не будеш спасений“ Отже спасення в мовах, в белькотанні!

Це своє невірство називають сектанти вірою й доводять його цитатами зі св. Письма. Але спосіб їх цитування знаний, напр.: „нема Бога“, а контекст, рече безумний у серці своїм“ відкидається. Таким способом на св. Письмі можна побудувати навіть якийсь скрайний сатанізм і казати, що це відкриття, записане у св. Письмі.

Де є у св. Письмі щось про два відкуплення, що є одно відкуплення екстра для дослідників, а друге — то це вже самі дослідники відкуплять рід людський в тисячолітньому царстві? Звідки вчитали це все ті боги-дослідники, чи у св. Письмі? Де там, бр. Руссель виложив все це у своїм „відкритті“ але для нас Руссель та його відкриття не мають жадного значіння. Ми маємо Бога й Його Боже відкриття.

Кожна секта є прямо безлична у своїй агітації. На своїх членів вкладає моральний обов'язок ширити блуди. А хто пізнав науку якоїсь секти обов'язаний її прийняти й повірити. В противному разі грозять осудженням і страшними муками... І бідні темні люди йдуть слухати їх, пристають до них і далі ширять ложну віру чи невіру на свою погибель і на загибель своєму народові.

ХV. ПРО ИНШІ СЕКТИ Й СВІТСЬКУ ВЛАСТЬ.

Дослідники вчать:

Церква католицька — це Вавилон-мати, а суботники, баптисти і всі взагалі секти, — це Вавилон-дочки. Секти народилися в правді, але з часом відпали від неї, творячи зорганізовані громади-збори, вербуючи членів, збираючи гроші на різні цілі й фалшуючи науку. Так отже сектанство є таким самим Вавилоном, як церква римська. Єдиною заслугою всіх сект є те, що вони підготували ґрунт для правдивої реформації й віри, яку започаткував Руссель. Всі секти ненавидять відкриту правду (себто науку дослідників), усі є в блуді, всі відпали від апостольської правди й їх радше можна назвати буддизмом, ніж християнством. Сектанська література носить диявольські знамена. Всі сектанські проповідники це визискувачі, бізнесмени й атеїсти, які вчать всього, тільки не слова Божого. Сектанські доми молитви це місця для забав і гутірки" (Русс. VII. 190—192). Правда що між членами сект є теж і вірні Богові душі, але не зважаючи на це вони не перестають бути блудницями бо не хочуть вийти з Вавилону й приєднатися до Христового стада (себто дослідників).

Світська власть є від диявола, є самолюбна і невільнича. Її Божі права це облуда й насильство. Такіж всякого роду світські організації. Супроти них ми є вільні від присяги.

Служба своєму народові це підшепт диявола.

Суботники вчать:

Всі секти й церкви це Вавилон, бо не додержують суботи й їдять свинину, тільки наша церква є правдива і т. д.

І так одна секта на другу виговорює, називаючи одна одну Вавилоном, і т. д.

ВІДПОВІДЬ.

Чи церква є Вавилон чи секти, про це була мова.

Щож до твердження дослідників щодо сект, то вповні з ними годжуся, але все те, що вони говорять про інші секти відноситься й до них і то в найбільшій мірі. Ніяка секта не народилася у правді, тільки в гріхах гордості, ненависти, зломання обіту, матеріяльного зиску і т. д. За те всі секти творять нові організації, нові віри, перетягають членів із катол. Церкви і одні від других, деруть із людей гроші на агітацію, перекручують науку Христову, висуваючи на її місце людську. І то кожна секта инакше, кожна по своєму і т. д. Чистий Вавилон! Всі секти підготовляють ґрунт не для реформи, а для атеїзму й анархії. Дослідники найбільше деструктивний елемент, але таку деструктивну роботу ведуть усі секти. Всі секти ненавидять Христа й Його Церкву, ненавидять Боже відкриття і т. д.

Що-до світської власти, проти якої виступають дослідники, і що до любови рідного краю й народу, то теж усе ложна наука.

Мойсей до безтями любив свій нарід, у його справедливий обороні убив єгиптянина, цілком посвятився для народу, бідував із ним по пустині ціле життя, і т. д. Чи ж не міг він розкішно жити на дворі фараона до самої смерті? Любов до рідного народу казала йому зректися всіх розкошей, а терпіти голод і спрагу разом із своїми братами. Він був готовий кожної хвили віддати навіть життя за волю, за визволення з єгипетського ярма.

Другим прикладом любови до рідного народу є Ісус Спаситель. Так теж і ми повинні любити рідний край і нарід. Людина — єство соціальне, отже не може жити зовсім відрубно, не брати участі в загальному житті громадянства й людства. Проявом того співжиття людей є різні товариства й організації, які є конечні в нашому житті (Рим. 13.1). Отже любов до народу не тільки не є чимсь злим, навпаки є обов'язком кожного доброго християнина. Любов до ближнього це суть християнської ідеї. Хто ж є нашим ближнім? В першій мірі наш нарід, а відтак усі інші.

Бачимо з того, що дослідники, як вороги любови до ближнього, як вороги любови до народу, суспільства, держави й суспільних інституцій, є ворогами взагалі всякого ладу і порядку, а приклонниками анархії.

ХVI. ПРО СЕБЕ САМИХ І ПРОРОКІВ БОЖИХ.

Дослідники вчать:

1. Ми є правдиві християни „мале стадо“. В нас відкривається Бог, як колись у Христі. Ми є синами Божими і заступниками (Гал. 3.26), божими святими й учителями*) (Рим. 8. 16—17), священниками Всевишнього (Петр. 2:5, 9) і царями, яким віддав Бог панування над світом. Ми є правдивим тілом Христовим, невістою Його (I. Кор. 12. 12—28). Ісус голова і ми тіло, творимо одного великого Христа, Помазанника, Месію й Посередника (II. Кор. 1, 21), (Руссель I. 96). Ми є співвідкупителями роду людського, а що це відкуплення має довершитися в часі тисячолітнього царства, тому ми не потребуємо крові агняця для свого очищення. Ми є богами (Пс. 82. 6—7) і засядемо разом з Ісусом по правиці Отця, щоб судити світ. Матимемо Божу природу. Ми є насінням новісти й зітремо голову сатані (Руссель VII.).

2. Ми єдині дістали ласку розуміння правд, плянів і тайн Бо-

*) Дослідники з неба вчитимуть через видимих своїх представників, старозавітних праведників, що люди мають їсти, у що вбиратися, як робити

жих. Тільки ми непомилково пояснюємо св. Письмо, особливо пророцтва (І. Ів. 2:27).

3. Ми не вміємо, але відразу переіменіємося (І. Кор. 15. 51—52), дістанемо невидимі тіла, першу нагороду й будемо заборані до неба.

4. Дослідники були вже в первісній церкві. Апостоли й усі святі мученики були дослідниками.

5. Скоплетоване число дослідників виносити-ме 144.000 (Об. 14.4).

6. Кожний дослідник у царстві Божому матиме під своєю управою 144.000 людей і 2860 поліцаїв, при помочі яких правитиме своєю партією людей. Ці поліцаї це т. зв. „Велика компанія“, або левіти (Ісх. 28. 1). Поліція ця каратиме людей у Божому царстві за самий намір або думку про зле. Членами „Великої компанії“ будуть добрі і люблячі Бога християни з-поміж церков Вавилону, які однак не покинули його або зі страху, або нічого не чули про правдиву віру дослідників (Відкр. 5:11; 7:9). Вони перейдуть через огонь анархії й після воскресення дістануть другу нагороду, себто Адамову досконалість.

7. Посланці покликані Богом і пророки Божі були: ап. Павло, єв. Іван, Арій, Вальдо, Вікліф, Лютер і Кальвін. Вони приготували прихід останнього пророка й посланця Божого Карла Русселя. Це учитель для теперішнього покоління й найбільша людина після ап. Павла. Бог відкрив йому свій плян спасення роду людського, якого не знали навіть апостоли. Бог дав йому ключі до правди себто до царства небесного (Русс. І. 33, 73—84). Твори Русселя є інспіровані, є частиною Божого відкриття (Русс. І. 26) Руссель є найбільшим із усіх земних сотворинь, йому Бог приказав: „іди до дому Ізраїля й говори словами моїми“ (Єз. 3.4).

Суботники вчать:

8. Тільки ми є правдиві християни, бо додержуємося заповідей (суботи), ми є те „мале стадо“, святі Божі і діти Божі. Ми є царське священство. Ми є тілом Христовим і невістою. Ми є богами (Пс. 82. 6—7) і судитимемо світ. Ми єдині належно розуміємо й пояснюємо св. Письмо, особливо пророцтва. Суботники були первісною церквою. Всіх суботників в небі буде 144.000. Міллер був слуга Божий. Пані Вайт покликана Богом, встанне перестерігти світ, щоб навернувся до заповідей (субота), бо Христос уже під дверима. Писання її є інспіровані і в їх світлі треба пояснювати св. Письмо.

Баптисти і євангельські християни вчать:

9. Тільки ми є правдиві християни — й діти Божі, бо держимося науки св. Письма, яке тільки ми добре розуміємо й непомилково толкуємо і т. д.

Пятидесятники вчать:

10. Тільки ми є „віруючі християни“, всі інші невіруючі... ми є діти Божі і святі... тільки ми неомильно розуміємо св. Письмо і т. д. кожна секта.

ВІДПОВІДЬ.

1. Дослідники у своїй диявольській гордості твердять, що вони є Месією, Христом і Посередником і не потребують крові агняця для свого очищення. Твердять, що дістануть Божу природу, що будуть судити світ, що в них уже тепер відкривається Бог... Це вже взагалі жадне християнство, навіть сектанське а якийсь сатанізм. Я є Христос, я є посередник, я відкупитель — кричить кожний дослідник. — В нас відкривається Бог. Порівнують себе до Ісуса... Читаючи їх літературу, маєш враження, що ті люди на правду або подурили, або вдають дурних, роблячи себе подібними до Бога, роблячи себе спасителем і Месією Христом та заступниками Бога. Але Ісус Христос каже, коли б вони були від Бога, творили б діла Божі. Самохвальство дослідників свідчить про їх безмежну гордість, яка є джерелом усіх гріхів. А що гордість не є ділом Божим, тільки диявольським, є угольним каменем всякого зла, тож дослідники є дітьми диявола.

Пророк Ісаїя передбачив цю диявольську гордість сектанства й пише: „Взійду аж на небо, над Божими зорями престол мій поставлю і засяду на горі між богами... рівнею тому зроблюсь, що Всевишнім зветься“ (Іс. 14.13—14). Чи ж не те саме говорять дослідники: „ми сини Божі, нам Бог віддав панування над світом (де? коли?), ми не потребуємо ні Христової крові, ні Бога, ми самі боги і взійдемо аж на небо, засядемо по правиці Всевишнього разом з іншими дослідниками „богами“ та судитимемо світ... ми рівнею зробимося Богові, беручи від Нього Його Божу природу“... і т. д. Навіть сатана не був такий зухвалий, бо казав, що поставити собі другий престол побіч Божого, а дослідники в гордості й диявола перевищили, бо кажуть, що таки на Божому престолі засядуть і заберуть від Бога Його Божеську природу та стануть богами. Господи, прости їм, бо не знають, що говорять і творять, не почисли їм цього за зло! Господь Бог хоч милосердний, але й справедливий. І так як ангелів не пощадив і за гріх гордості скинув їх до пекла, так теж зробить і з дослідниками, як що вони не покаються і не навернуться.

Ісус сказав: „Багато приходитиме в ім'я моє говорячи: Я Христос, і зведуть багатьох“ (Мат. 24.5). І дійсно, це пророцтво сповняється на сектантах, які твердять, що вони є Христом. І тих Христів немало є, в самому тільки Львові є до 500. Горді й зарозумілі сектанти забажали Божої чести тут на землі й у вічності

в царстві Божому. Сатана закинув на них свої сіті, а вони засліплені самолюбством ще других тягнуть у пекольную пропасть. Дослідники й інші секти, як колись жиди, думають про всесвітню державу й панування над усіма народами. Забувають про те, що царство Боже не з цього світа, є нематеріальне, а царство духа.

Св. Письмо каже, що світ судитимуть Христос і апостоли, а ніякі дослідники чи суботники (Мт. 19.28), що тільки Ісус буде по правичі Отця — ніхто більше. „Де я — каже Ісус — ви не можете прийти“ (Ів. 7. 34), „Куди я йду, ви не можете прийти“ (Ів. 13.33). Царюватиме Христос, а не дослідники чи інші якісь сектанти (Лу 1. 32—33).

Отже дослідники є самозванці й слуги сатани.

2. Дослідники, як і інші сектанти хваляться, що є непомильні, що тільки вони розуміють св. Письмо і пророцтва. Пригляньмося ближче тим їх пророцтвам і переконаємося, що це все лож і очевидна брехня, розрахована тільки для дурних і напrawdę обмежених людей. Наші „непомильні боги“ пророкували ніби на підставі св. Письма в 1917 році таке:

а) В р. 1918 буде скомплетоване тіло Христове, тобто буде доповнене число дослідників, а двері до спасення будуть замкнені, себто вже нікого більше не будуть приймати до своєї „церкви“. В тому ж році має упасти „Вавилон“, тобто християнство і всі держави, та має настати час великого гноблення й анархії. Іншими словами, в 1918 р. має бути всесвітня революція яка огнем і мечем цілком знищить зненавиджене християнство і всі сучасні буржуазні держави. Це нищення скінчиться 1921 року.

б) В 1925 р. не буде вже смерті за гріх Адама, лише за гріхи власні поповнені в часі тисячолітнього царства, яке розпочнеться того року. Мільйони людей, які дочекають того часу, не помруть ніколи (Руттерфорд).

в) В р. 1925 воскреснуть усі святі старозавітні від праведного Авеля до Івана Хрестителя. Вони будуть видимими управителями в тисячолітньому царстві.

г) Перед тим ще пророкували дослідники, що в р. 1914 буде відновлення жидівської держави в Палестині (Рус. VII. 14 ст.). Коли те пророцтво не сповнилося, „визначили Богові“ другий реченець, в якому має повстати жидівська держава, 1925 рік. „Десять літ пізніше, як ми предсказали“ — пише Руссель (VII. 151).

Можливо хтось думає, що дослідники ті свої пророцтва видавали чи „з пальця виссали“? Де там, все „оперте на св. Письмі й докладно досліджене“, бож тільки вони мають дар і ласку розуміти й пояснити св. Письмо, особливо пророцтва. Так вихваляються дослідники. Докладно обчисливши, дослідники пророкували так:

Бог поручив Мойсееві запровадити „саббатний устрій“ в часі, коли жиди вступили до землі обіцяної, що сталося 1575 р. перед Хр. Кожний п'ятдесятний рік мав бути ювілейним роком — суботою. Таких ювілейних років мали обходити жиди 70 (Ерем. 25.11; 2 Пар. 36.17—21). Сімдесят ювілеїв по 50 літ дасть 3500 літ. Числячи від р. 1575 3500 літ, прийдемо до року 1925, в якому скінчилися тих 70 ювілеїв, а почався великий тисячолітній ювілей, час суду й реституції. Отже 1925 рік є початком тисячолітнього царства, в тому році воскреснуть старозавітні святі, мільйони людей не помруть і т. д. Ясно, як на долоні... „Висновок рішучий — каже автор Рутерфорда — що не дасться збити“. Як що ті докази — по запевненню автора — не даються збити, то не будемо їх збивати, бо на це шкода часу; друге, й автор і його браття дослідники самі переконалися, що це все явна брехня, бо нічого з того не сповнилося, і дослідники зачали самі проти себе виступати й називати себе ложними пророками. Св. Письмо осуджує всяке людське пояснювання пророцтв (2 Петр 1.20—21).

Як бачимо, новітні „боги“ „дослідили“ докладно цю річ і прийшли до переконання, що так дійсно буде. Хоч деякі невірні „діти божі“ відносилися до цієї справи скептично, але „правда побідила“ й „мале стадо нетерпеливо очікувало в 1925 р. важких подій. Прийшов нарешті дожиданий рік і ані одно з тих пророцтв не сповнилося. Тоді-то „непомильні спасителі“ зачали відкликувати свої пророцтва й голосити, що рішуче нічого з того не станеться в цьому році (Стражниця 1925), і зачали вимазувати в брошурах означені дати.

Отже ті „непомильні апостоли“, які все знають, які опираються тільки на св. Письмі, і тільки вони його належно розуміють, і т. д., помиляються у своїй науці і пророцтвах З того виходить, що дослідники ложні пророки, що їх віра й наука є теж ложною й опирається не на відкритті й мудрости Божій, лише на людській або інакше говорячи на обмані й туманенні невідучих.

„Мільйони тепер живучих людей не помруть“. Хто це пророкує, хто вчить? Чи св. Письмо? Ні! А може Ісус? Теж ні! Хтож це твердить, що „мільйони не помруть?“ На брошурі дослідників, в якій є викладена ця правда, є підпис „суддя Рутерфорда“. Хтож то такий той Рутерфорд? — Бог, Христос чи чоловік? Розуміється, що чоловік. Даремно запевняє всіх, що він непомильний.

Тепер кожний розуміє, чому ті пророцтва не сповнились. Багато з людей зблудили й покладають свою надію в чоловіці, свою віру будують на науці Рутерфорда, Русселя й інших омільних людей, і так виставляють себе на сміх і показують свою безмежну глупоту.

В св. Письмі читаємо: „Постановлено людям раз умерти,

а потім суд“ (Жид. 9.27), „на всіх людей прийшла смерть через Адама“ (Рим. 5.12), „як і інші люди, помрете“ (Пс. 82.7). Але суддя Рутерфорд хоче бути мудріший від св. Письма і голосити щось як раз протилежне. Звідки він може знати, що так прокує? Чи слова св. Письма „не вашою річчю є знати час і хвилю, які Отець собі заховав“ (Дія 1.7), не відносяться до дослідників і інших новітніх пророків?

Аві одно пророцтво дослідників не сповнилося.

Цього вистане, щоб кожний чоловік доброї волі міг перекоонатися, що віра дослідників це людська видумка, а радше диявольська, якої ціллю є зводити людей, ширити анархію, невірство, побоювати все те, що є Боже, Христове і святе.

Тепер дослідники „пропрокують“ дальше наново, що це все станеться 1944 р. Але шкода часу й місця, щоб розводитися над їх доказами, бо те пророцтво сповниться так, як попередні...

3. Св. Письмо зовсім не говорить, що тими, що не помруть, а відразу переминуться, будуть дослідники або суботники, чи якісь інші. Будуть якісь при кінці світа, що відразу дістануть прославлені тіла, але це мабуть якісь праведники, а не богохульники сектанти. Хто дістане першу нагороду, це знає тільки Бог і це в Його силі і добрій волі і напевно не залежатиме від дослідників чи інших сектантів, які мають претенсії до першої нагороди.

4. Щоб у первісній церкві були дослідники — то про це ніхто не знав до появи Русселя. Не згадує нічого про них ні св. Письмо, ні історія, хочби навіть світська. Деж вони бували, що про них ніхто не чув? Апостоли були дослідниками і святі мученики? Хто казав? Брат Руссель, натхнений духом сатани? Руссель може собі говорити, що хоче, але це ще не мусить бути правда. Він уже стільки разів скомпромітувався у своїй науці і пророцтвах, що йому ніяк не можна вірити. Друге, суботники вчать, що апостоли, святі й мученики первісної церкви були суботниками; баптисти твердять, що баптистами; пятидесятники, що пятидесятниками, і т. д. Тепер спитаймо, кому з них вірити? Нікому, бо це все ложні вчителі і пророки що взаємно ненавидяться, поборюються й сваряться за перші місця в небі, як браття Заведесві.

5. Щодо тих 144.000, що про них згадується в Відкритті 14.4, то це не будуть ніякі ані дослідники, ані суботники, ані інші сектанти, будуть „се ті, що не опоганилися з жінками... що йдуть слідом за Агнцем“. Навіщо ж цей текст перекручувати, коли він ясно говорить що ті 144.000 — це будуть дітвенники, які наслідують Христа у всьому, отже правдиві ценці, яких сектанти страшенно ненавидять.

6. Наука дослідників про якусь „велику компанію“, про поліцію й управу в Царстві Божому це чиста байка й то дуже невдачна

й дурна. Про це нічого не згадує св. Письмо. В царстві Божому ніхто над ніким не буде панувати, там не треба буде поліції, бо там не буде вже гріха (гл. розділ XII).

7. Св. Павло і св. Іван були апостолами Божими. Арії був ложним пророком і богохульником і за те згинув поганою наглою смертю підчас процесії 336 р. Вальдо теж був ложний пророк і бунтівник мас проти духовенства й Церкви. Він нападав на монастирі й церкви, вирізував і розганяв ченців, грабив, зневажав св. Тайни і т. п. Чи ж Христос казав ширити свою віру мечем? Ісус сказав: „Сховай свій меч, бо хто мечем воює, той від меча гине“. Так сповнилися слова Ісуса і Вальдо з товаришами згинув від того, чим воював.

Вікліф теж був ложний пророк, бо щож він доброго зробив для справи Христової? Ненависть до Церкви, зневага Пресв. Тіла і Крови Ісуса, зневага безкровної Жертви Ісуса у Службі Божій і т. д.

Лютер був головою ложних пророків. Перше, він зламав обіт чистоти, що є великий гріх (Чис. 6.21). Друге, він голосив ложну науку про „оправдання з віри“ відкидаючи добрі діла й забуваючи на те, „що віра без діл мертва“? Це було причиною упадку моральности. Пощо добрі діла? Щоб бути спасеним, вистане вірити, а жити можна як небудь. Лютер видумав ту диявольську брехню, що папа „антихрист“. Ці овочі його праці свідчать, що він був не Божим пророком, а диявольським.

Кальвін теж ложний пророк, бо голосив науку про призначення, що противиться правді відкритій і справедливості Божій.

Руссель ложний пророк, бо ні одно з його пророцтв не сповнилося. Своїми пророцтвами він скомпромітував себе і цілу свою секту раз на все. Св. Письмо каже, що Ісус дав ключі Петрові, а не Русселеві. Що твори Русселя не є і не можуть бути інспіrowані Духом св., свідчить хочби те, що пророцтва його не сповнилися і що його наука є проти св. Письма. Не може бути двох Божих інспірацій, які б собі суперечили. Твори Русселя є відкриті, інспіrowані хіба злим духом на те, щоб іншім Боже відкриття.

Сатана заєдно посилає своїх пророків, як у старому так і в новому завіті, щоб зводили людей і відвертали їх від Бога, від правди. Усі пророки сатани хвалилися, що післані від Бога, а були післані сатаною. Можемо легко відрізнити пророків Божих від пророків сатани. Пророки й апостоли Божі пророкували і їх пророцтва сповнялись. Пророки, післані сатаною, теж пророкували, але їх пророцтва не сповнялися. Св. Письмо каже: „коли пророк промовив, а слово його не сповнилося, то це слово не від Господа“ (Втор. 18.22). Пророки Божі творили чуда на potwierдження свого післаниництва. Яке ж чудо зробив Руссель, Лютер, Арії і інші? Про-

роки Божі провадили життя аскетичне, в постах, убожестві й молитвах, а сектанські пророки нічого собі не відмовляли, навпаки, виступали проти умиртвлення. Пророки Божі майже всі понесли невинно мученичу смерть, а сектанські пророки? — Жили собі вигідно, як кожний звичайний чоловік, тільки кричали що вони Божі післанці, але доказати того нічим не могли. Це все є доказом, що всі сектанські пророки ложні, почавши від Арія, а кінчаючи на Рутерфордї, це ложні пророки, пророки сатани й слуги антихриста.

Сатана і його діти безбожники сектанти заворушилися й зробили змову проти Господа і Христа (Пс. 2.1—5). Цю велику війну проти Бога Вседержителя бачив св. Іван у відкритті (16.13—14). „І бачив я з рота змія, і з рота звіря, і з рота лжепророка три нечисті духи, подібні до жаб. Це духи бісовські“. Змій це юдаїзм, звір це атеїзм, а лжепророк це сектанти. Нечисті духи це наука цих трьох пекельних сил. Ця їх наука є бісовська, тобто походить не від Бога, лише від диявола. Хоча ці науки будуть між собою різнитися (три духи) і одна до одної не буде признаватися то в обличчі одного противника Христа Бога і Його Церкви вони будуть солідарні, спільно Його поборюватимуть. Прикмета жаби є що вона надувається, має великі очі й рахає. Прикладаючи ці прикмети до образу, який находимо у слові Божому, пізнаємо, що це є три диявольські організації, які сатана натхнув спільною ідеєю знищення Християнства. З уст кожної організації виходить ложна наука. Кожна з них має як жаба великі очі, тобто вдає мудрість; кожна з них надувається, тобто є горда й зарозуміла; кожна горлощить, що то вона запанує над світом; кожна з них безнастанно рахає, як жаба, тобто пише по часописах і книжках, агітує проти Христа й Його Церкви.

Всі ці „духи“ творять одного антихриста, якого головою є сатана.

8. Щож до суботницької пророчиці, пані Вайт, то найперше скажемо словами св. Павла: „жінці вчити не вельо“ (І. Тим. 2.12). Але наша „пані“ не хотіла послухати св. Апостола, не хотіла покоритися Божому відкриттю, вона пішла за намовою сатани: „будете, яко боги“, тільки не Бога, а мене слухайте. Вайт послухала сатани й сама сталася апостолом суботників. Пані Вайт центр суботницької науки. Коло її інспірованого відкриття обертається все св. Письмо й нічого не можна розуміти інакше, як вона вчить, або як їй „Бог відкрив“. Суботники вірять цій своїй панісі по нинішній день. Невже наша надія спасення не в Ісусі, а в якійсь жінці Вайт, чи жидівці Рухлі, чи Русселеві, Міллерові і т. д.? Кого маємо слухати — Ісуса, чи пророцтв людей із жидівськими головами?

З історії знаємо, що всі пророцтва сектантів не сповнилися

і що „Бог відкривав“ їм кожного разу що інше. Кільканацять разів сектанські пророки визначували Ісусові реченець 2-гого приходу й ні разу не вгадали. Про це була вже у нас мова. Суботники вчили, що Ісус приїде на землю, відтак відкликали цю науку і вчать, що ввійшов до святая святих в небі. Раз учили, що двері до спасення вже замкнені („Презент Трут“ 1850 V.), тепер знов учать, що отворені („Приповідь про десять дів“, стор. 17. 1889). Напочатку вчили, щоб ніякого мяса не їсти, не давати дітям вавилонських, тобто церковних імен, не організуватися, не збирати грошей (коллекти), не садити овочевих дерев, бо вони вже не принесуть овочів. Тепер же все змінили. М'ясо їдять (крім свинини), дітям дають церковні імена, садять деревину, не питаючи, що Ісус під дверима, і гроші збирають.

І це все на підставі св. Письма? Раз так, а раз с'як. Не зважаючи на це, суботники дальше твердять, що вони є непомильні, що вони найліпше розуміють св. Письмо і що їх віра і наука є правдива. Справді людська глупота не має границь. (Гл. р. III. 6).

Згадані блуди і несповнені пророцтва суботників свідчать про те, що наука їх ложна і походить з того самого джерела, що інші сектанські науки.

1. 8. 9. 10. Кожна зі сект хвалиться: „Ми є діти Божі, ми правдиві Християни, ми святі і священники і учителі і царі, ми невіста і тіло Христове, ми насіння, яке зітре голову диявола, ми є боги й непомильні пророки. Розгляньмо, чи дійсно сектанти є діти Божі чи радше диявольські? Як є різниця між Богом і сатаною, так мусить бути різниця і між їх дітьми. Одні є учасниками Божих прикмет, а другі диявольських.

Диявол брехун і отець брехні (Ів. 8. 44). Сектанти теж брехуни, бо перекручують св. Письмо, голосять неправду, що бачимо навчів на їх несповнених пророцтвах і впроваджують в блуд других. Отже сектанти діти брехні, а тимсамим і диявольські, а не Божі.

Диявол є обвинитель і очернитель (Йов. 1. 11.; Об. 12.10). Секти накидаються на катол. Церкву (Юд. 16), ненавидять духовенства, обкидають його болотом і то невинно, за провини одиниць, які відреклись Христа, опльовують усі святощі кат. Церкви, мучеників, святих, хресне дерево і т. д. Це все є улюблена праця сект, але разом це є доказ і правдива ознака, що сектанти не Божі, а диявольські діти.

Диявол є гордий і не хотів покоритися своєму Сотворителеві. Сектанти теж горді, бо не хочуть слухати слів Ісуса, свого Спасителя, який наказав слухати установлену ним Церкву (Мт. 18.17). Гордість і зарозумілість сект є теж доказ, що вони не Божі, а чортові діти.

Диявол сіє кукіль, тобто ненависть, сварні, спори, і т. д. Секти

сють теж спори і сварні в родинах, громадах і в народі. Секти сіють ненависть до духовенства і Церкви католицької, а особливо до голови Церкви — папи римського. Це все не може походити від дітей Божих, а тільки від дітей диявольських. Отже сектанти є діти сатани, бо своєю діяльністю і прикметами зовсім до нього подібні.

Чи дійсно сектанти є правдиві Христіяни? Тому, що сектанти є дітьми сатани, як це вище було вказане, отже не можуть бути ні правдивими христіянами, ні святими, ні царями, ні священниками, ні тілом Христовим і т. д.

Правдиві христіяни є ті, що вірують у Бога в Трійці одного, що вірують в Ісуса Сина Божого, що є членами Його Церкви, що користають із святих і установлених Ним Тайн, що слухають Церкви і т. д. Ці є тілом Христовим і Його обручницею.

Щож до святости сектантів, то це самохвальство. Замало сказати „ми святі“. Чому про секти хтось інший не скаже, що вони святі. В чомуж полягає ця їх святість, чи в очерненні, чи в ненависті, чи в гордості і т. п.? Чи може у тому що вони голосно й довго моляться, стогнуть, кричать і трясуться? Фарисеї теж хвалилися, що вони побожні, „що праведні і гордували другими“ (Лу. 18.9), і молилися на рогах улиць і хвалилися, що постять, що дають милостину, що не є такі, як той або інший. Але це все не є святість, тільки самохвальба і гордість. Це прикмети дітей диявола. Найбільші святі, які і кров і життя своє віддавали за віру, які чудами вславилися, не хвалилися ніколи своєю святістю, а все твердили, що є грішні. Таких святих має Церква*католическа тисячі, беріть і читайте їх життя, й переконаєтеся. А деж є сектанські святі і мученики, які б свою святість доказали чудами? В сектах усі святі тай годі. А визначніші святі то або вішаються, або других мордують, або сходять із розуму або попадають у якийсь патологічний стан.

Вкінці хтож може тут на землі за життя бути святим, коли й ангели грішні (Іов. 4.18).

А хочби деякі з сектантів були в добрій вірі й на правду праведні і провадили праведне життя, то чиж це запевняє їм спасення? Саміж вони твердять, що добрі діла, а тимсамим і святе життя нас не спасає. Хтось виграв на лотерії скарб. Він може його сховати у сніник у солому, тоді миші погризують йому всі гроші. Він може ці гроші позичити на процент у приватні руки, може вложити у інтерес і стратити або приробити. Він може ці гроші держати при собі й бандити убивши обрабують його. Він може ці гроші закопати в землю, де вони зігниють. Він може їх зложити в банку або роздати на добрі цілі. Так теж є і зі скарбом духовим, замало мати його, але ще треба знати, що з тим скарбом зробити, де його вложити, бо від того залежить, чи він нам принесе користь дочасну чи вічну, чи страту, чи навіть смерть. І так одні несуть свій

скарб духовий до суботників, другі до дослідників, інші до баптистів і т. д., але ні один із них не хоче признати, що тим найліпшим місцем льокати духових скарбів є Христовий банк ласк Божих у Церкві катол. Деякі сектанти подібні до того нерозумного щасливця, що закопав свій скарб у землю чи сховав у сінник.

Що-до священиків і вчителів, то ними є ті, котрих установив, вибрав і розіслав по світі Христос, ті, котрим Ісус передав свою владу (гл. р. IV. VII.).

Насіння невісти не є ні дослідники, ні жадна інша секта, тільки Христос, який уже стер голову диявола, побідивши пекло і гріх.

Говорення — ми є богами — це ніщо інше, тільки богохульство й диявольська гордість, а тим Господь противиться.

Бачимо отже, що сектанти не будують своєї науки на фундаменті Христа і Апостолів а на фундаменті Русселя, Рутерфорда, Мінцера, Міллера, Вайт та інших людей. Тому-то доходять вони до таких нісенітниць, абсурдів і богохульств. I. Тим. 1. 1.—8. На превеликий жаль багато людей відвертаються від правди і слухають радше людей, як Ісуса, слухають тих, що замість правди голосять неправду. Але нехай памятають і ті, що проповідують, і ті, що слухають, на слова прор. Ісаїї (9.16): „Провідники свого народу поведуть його блудом, а ті, що дадуться їм вести, — потонуть“. Це пророцтво сповняється у сектах і багато хто дається вести по блудній дорозі. Один обманець в Америці, вдаючи князя, обдурив багатьох на велику суму грошей. Так теж роблять і нинішні сектанські провідники. Удають Христа, святих апостолів і пророків та облесними словами зводять багатьох (II. Кор. 11. 13—14). **Побожність їх поверховна** (Мт. 23.28), на що вказує їх поведення супроти Церкви й ложні пророцтва. Вони ніби хвалять Бога піснями й моляться, але в серці їх **ненависть до Церкви й духовенства й жадоба знищити християнство або заробити — гроші... І святість сект с облудна** на те тільки, щоб звести неутверджених до своєї віри (Гал. 1. 6.). Таких зводителів посилав диявол від самого початку (Еф. 2.2). В старому завіті були ложні пророки які теж підшивалися під святість і під посланництво Боже. У первісній церкві Симон чорнокнижник хотів за гроші підшитися під апостолів і купити владу голошення слова Божого (Дія 8. 9—24). Було багато самозванчих апостолів, подібних до теперішніх сектанських (Дія. 15 1—2; 2 Кор. 11. 12—15, 1. Тим. 1.20; 2 Тим. 2.17; 1.15), що **хотіли вивернути Євангеліє Христове** (Гал. 1.7,8), але даремно трудилися. Даремний теж труд і теперішніх самозванців-апостолів. Євангелія й науки Христової не перекрутують, бо це вічна правда, вічна як сам Бог. Господь „досвідчив тих, що

зуть себе апостолами та ними не є, і знайшов їх ложниками“ (Відкр. 2.2).

Господь Ісус перестерігає нас перед тими ложними апостолами й каже: „після відходу мого прийдуть вовки хижі між вас, що не пощадять стада. І з вас самих повстануть люди, говорячи перерворотне, щоб потягнути учеників за собою“ (Дія 20. 29—30). Багато, багато місць є у пророків і в новому завіті, які свідчать, пророкують і перестерігають перед сектами, ложними пророками і науками. Ось важніші з них.

Єремія до ложних пророків (23.36): „це перекручуєте слова Бога живого“. Слово Господнє до Єзекіїла (13 розд.): „скажи тим пророкам, що пророкують вигадки зі свого серця... голосять неправду, говорячи, Господь сказав, а Господь їх не посилав, та ще й надією зводять, що пророцтво справдиться (прихід Ісуса, воскресення старозавітних святих і т. п.)... Чиж не лож це говорити. Господь сказав? а я не говорив... Вони баламутять мій люд... Зверни-ся проти дочок народу, що роблять себе пророчицями (Вайт, Престон) по своєму духу... щоб душі ловити... Хіба ж ви, переловлюючи душі (з Церкви Христової) мого народу, спасете душі власні? Ви безчестите мене,... бо ошукуєте народ, що любить слухати брехні... серце праведників (віруючих) обманом засмучуєте... Але знайте, що я вибавлю народ мій із рук ваших, тай пізнаєте, що я Господь“. Бачимо, як пророк ясно предсказав діяльність сект.

Інші місця св. Письма які свідчать проти сект є: Мт. 7. 15—20, 21; 12.30; 15.14; 24. 11—13; Мр. 12.24; Ів. 8. 44, 47; 1. Тим. 4.1; 2 Петр. 2. 1—22; II Тим. 3.8; 4. 3—4; 2 Кор. 4.4; Тит. 3. 10—11; 2. Сол. 2. 10—12; II. Іван 7, 10. і т. д.

Всі секти називають себе непомильними пророками, але забувають про те, що можна пророкувати й погинути (Мт. 7. 22—23; 1. Саму 10.10). Зі св. Письма знаємо, як жили і вмирали пророки і як виглядали їх пророцтва, але наші новітні пророки нічим не подібні до тих біблійних пророків (Єр. 38.6; Жид. 11. 32—38). Секти хваляться, що вони — ученики Ісуса, але забувають про те, що можна бути й учеником і ходити за Ісусом і погинути, як це сталося з Юдою (Мт. 27. 3—5). Секти хваляться, що вони збираються на богослуження, моляться і т. п., забувають однаке про те, що можна влаштовувати домашні богослуження й молитися й псалми співати, але, не зважаючи на те, стягнути на себе Божу кару (Суд. 17. 5 — 18.25).

· XVII. ПРО СУБОТУ Й НЕДІЛЮ.

Всі секти святкують неділю. Виймає становить секта суботників, яка святкує суботу.

Субота — це особливість виключно секти суботників і угольний камінь їх вірувань. Суботники беззастанно домляють собі го-

лови над цією квестією наче б від її рішення залежало спасення людства. „Ви вважаєте на дні... — каже св. ап. Павло — боюся за вас, що може марно працював коло вас“ (Гал. 4. 10—11). Величезну масу літератури в різних мовах, кинули суботники у світ, щоб переконати всіх про заповідь святкування суботи, а не неділі, наче б від святкування того чи ин. дня залежало спасення людини й царство Боже в душах наших. Св. ап. Павло наминає: „нехай же оце ніхто не судить вас... поглядом свят... або суботи. Це тінь того, що настане“ (тобто неділі)“ (Колос 2. 16—17). Проповідники суботницькі найбільше говорять про суботу, наче б суттю цілого християнства була субота, а не відкуплення, не любов до ближнього. „Хто бо любить другого закон сповнив“ — каже св. ап. Павло (Рим. 13.8; Гал. 5.14), а суботники кричать: „хто суботу святкує, закон сповнив“. Одним словом, на думку суботників, без суботи нема правдивого християнства. Добре каже св. апостол: „Та осліпились думки їх: бо аж до цього дня те ж покривало в читанні старого завіту зістається невідкрите, котре в Христі зникає. Аж до цього дня, коли читається Мойсея, покривало на серці їх лежить“ (Ц. Кор. 3. 14—15). „Бог віку цього осліпив думки їх, невірних, щоб не засіяло їм світло благовістя...“ (II. Кор. 4.4).

Щоб звести мало утверджених і мало грамотних, суботники стараються доказати свій блуд цитатами зі св. Письма.

Суботники вчать:

1. Жиди святкували суботу від початку світа. В кн. Битія розділ 2. вірш 3. читаємо: „і благословив Бог день семир, і зясував його святим; того бо дня спочив від усіх діл своїх“. Отже сам Бог освятив семир день, а відпочиваючи цього дня, дав приклад і приказ усім людям святкувати цей день.

2. Прабатькам дає Господь заповіді і вони теж святкували суботу („Spirit of prophecy“ кн. I. ст. 261).

3. Заповіді Божі існували вже до сотворення чоловіка, обов'язували ангелів на небі (упадок ангелів) і обов'язуватимуть усіх святих по воскресенню з мертвих („Spirit of prophecy“ кн. I. ст. 261).

4. Авраам знав про заповіді: „Послухав Авраам голосу мого й держав заповіді мої й повеління мої“ (Бит. 26.5), а що субота є одною з заповідей, отже Авраам святкував суботу й передав цей наказ потомкам. „Знаю бо, що накаже синам своїм... щоб хоронили путі Господні, творячи правду і суд“... (Бит. 18.19).

5. Декальог наказує святкувати суботу ясно і недвозначно.

Це строгий, незмінний, моральний і вічний закон або заповіді, для всіх народів. Заповіді ці мають особливе значіння, бо сам Бог писав їх пальцем на кам'яних табличках,

які були в особлившому почитанню у жидів і лежали в кивоті завіта. Решта, це закон обрядовий і він теж був даний Богом через Мойсея, але тільки тимчасово. Закон цей списав Мойсей до книг, які лежали побіч скрині завіта (Чис. 31.26), і цей закон кінчиться зі смертю Христа Спасителя (Кол. 2.14). І так у кн. Исход розд. 20. читаємо: „Я Господь Бог твій, що вивів тебе з Єгипту з дому невольницького... пам'ятай день суботній, щоб святити його. Шість день можна тобі працювати ...день же семий субота Господеві...“ (20. 2, 8—10). „Хто опоганив її, того скарати смертю“ (Ісх. 31.14). Це було офіційальне проголошення заповідей, які від початку світа обов'язували, ангелів і патріархів. Про те, що було два закони — Божий і Мойсеїв читаємо у кн. Царів (II. 21.8): „аби тільки вони дбали чинити, як я приказав їм, і по закону, що заповідав їм раб мій Мойсей“. Отже закон Божий декалог обов'язує вічно, а тисамим і субота, закон же Мойсеїв обов'язував тільки до Христа.

6. Пророки предсказали Суботу для Новозавітної Церкви. У пророка Ісаї читаємо: „як нове небо і нова земля... все будуть передомною так буде... і ім'я ваше. Тоді місяць за місяцем, субота за суботою приходитиме всяка людина перед лице моє“ (Іс. 66. 23—24). Отже в новозавітній церкві будуть святкувати суботу.

7. У Новому Завіті святковано суботу. Ісус Христос сам заховував суботу і наказав її святкувати. Про це читаємо в різних місцях св. Письма.

а) „Не думайте, що я прийшов знівечити закон або пророків, не прийшов я знівечити, а сповнити“ (Мт. 5.17).

б) „...одна йота не перейде з закону, аж поки все станеться“ (Мт. 5.18). Бачимо отже, яку вагу прив'язував Ісус до закону. А що відкидаючи суботу, відкидаємо більше, як одну „йоту“, і то з закону морального, отже для сповнення закону треба заховати суботу.

в) „Хто поламле одну найменшу з заповідей тих і навчить так людей...“ (Мт. 5.19). А що субота є одна з заповідей, отже Христос осуджує порушення суботи.

г) Вже 40 літ перед збуренням Єрусалиму велів Ісус жидам молитися, щоб їх утеча не була „зимою або в суботу“ (Мт. 24.20). Не хотів отже, щоб через утечу порушили суботу.

д) Ісус сказав до юнака: „Захувуй заповіді“ (Мт. 19.17) а що субота є одною з заповідей, отже треба її святкувати.

е) Жінки — Марія Магдалина і Марія Клеопова по розп'ятті Ісуса в суботу „остали спокою по заповіді“ (Лук. 23.56), щойно як минула субота, пішли поглядіти гріб (Мат. 28.1), Отже святкували суботу.

ж) Ніде у св. Письмі нема, щоб Ісус скасував суботу, а наказав святкувати неділю.

8. Апостоли святкували суботу. Про це свідчить:

а) 83 суботи, записаних у Діяннях, в яких апостоли проповідували по синагогах. Отже вже по воскресенні Ісуса святкували суботу.

б) Св. ап. Павло сказав: „ми утвджуємо закон“ (Рим 3.31), отже й суботу.

в) В літі до жидів 4. 9. читаємо: „Оце ж оставлено ще суботування людям божим“.

г) В св. Письмі ніде не говориться про неділю або воскресний день.

д) „Хто захове цілий закон, а згрішить в однім, той стається винним усього“ (Як. 2.10).

9. Первісна Церква святкувала суботу.

10. Святкування суботи скасував 321 р. своїм декретом цар Константин на спілку з папою, головою католицької Церкви. „І дано йому (себто папі) уста говорити... проти Бога...“ (Відкр. 13.5,6), „Йому буде навіть видаватися, що зможе скасувати час і закон“ (Дан. 7.25). Чи ж ці пророцтва не сповнилися в папстві, яке змінило день відпочинку і закон заповідей?

Папство замінило день спочинку, день, посвячений Богом, на неділю. Папство змусило людей святкувати неділю, а працювати в суботу. Собор людийський 364 р. грозить анатемою й конфіскацією майна тим, що святкували б суботу. Мільони християн замість слухати Бога, який каже: „Пам'ятай день суботній“, слухає папи, який перекручуючи декальог, каже: „Пам'ятай день святий“, тобто неділю („Історія світових держав“ ст. 26—39).

11. Субота, це печать Божя, а неділя печать звіря.

Хто святкує суботу, має на чолі печать Божу, бо нею є субота. „Суботу мою мусите держати, бо це знамя між мною і вами“ (Ісх. 31.13).

Хто святкує неділю, має на чолі печать апокаліптичного звіря, себто папи. І зробить він, щоб усім... дано п'ятно на... чолі їх. І щоб ніхто не міг купувати або продавати, як тільки той, хто має п'ятно або ім'я звіря, або число імені його... а число його 666“ (Відкр. 13.16—18).

Неділя печать звіря, бо це день поганського божка Сонця. Його святкували погани, а тепер християни.

ВІДПОВІДЬ:

1. а) Тут нема мови про „суботу“, тільки про дні. Церква Христова теж наказує шість днів працювати, а смого дня святкувати, і це у Христовій Церкві практикується. б) Слова „спочив“ не можемо пояснювати буквально, бо Бог ані не працює, ані відпочиває, а творить, творить у теперішності одним актом волі. Що Бог не відпочиває, свідчить сам Христос: „Отець мій і досі робить“ (Ів. 5. 17). Перечитаймо цей розділ Єв. Івана й побачимо, що тут мова саме про суботу. Ісус дає ясну відповідь фарисеям і суботникам, що Бог не відпочив смого дня, отже тим не дав ні прикладу ні наказу святкувати суботу. в) Те, що Бог „відпочив“, не може бути для нас за приклад, бо тоді ми мусіли б і творити світ за прикладом Бога — чи як? г) Вкінці не можемо буквально інтерпретувати слово „день“. Щодо інтрепретації „днів сотворення“ є кілька теорій. Важніші з них:

Теорія дослівна каже, що дні треба розуміти буквально, тобто день рівний 24 годинам. Так розуміють і суботники. Теорія ця не витримує критики. Перше, в початках не було ще сонця, отже не було днів. Сонце сотворене 4-го дня (Бит. 1.14), а тільки воно є мірилом дня і ночі. Друге, такому поясненню суперечить наука геології, яка навч доказує, що різні поклади на землі не могли повстати в кількох днях, а творилися довший протяг часу. А що джерелом правдивої науки й відкриття є Бог, то не можуть вони собі суперечити. Якщо є суперечність, то тільки через хибне пояснення св. Письма. Такоюж помилкою й є буквальне пояснення слова „день“, що на ньому суботники будують свою віру.

Теорія періодів каже, що день це дуже довгий протяг часу, тисячі літ. Це годиться з науковими висновками геології. Отже цей день триває й досі і суботникам випадало б нічого не робити, тільки святкувати. Цю теорію підтверджує теж св. Письмо, яке каже, що „у Господа один день, як тисяча літ“ (ІІ. Петр 3.8). Чому ж суботники не святкують того біблійного дня, який триває тисячу літ?

Теорія гимну каже, що навіть слів „тисяча літ“ не треба розуміти буквально, бо для Бога ціла вічність є один момент. Бог є понад усяким часом і простором. Беручи це під увагу, можемо сміло твердити, що Бог сотворив світ в одному моменті, і момент цей тривав й триватиме по віки. Те, що читаємо у св. Письмі, є наче пісню хвали, гимном на честь сотворення Богом світа. Ця теорія є найімовірніша, бо трудно припускати щоб Всемогутній Бог потребував аж часу на те, щоб сотворити світ. Ціле діло Боже, це один акт волі, один момент, а разом і вічність для

нас незрозуміла. Із вище сказаного бачимо, що це місце св. Письма не може бути доказом на обов'язок святкувати суботи.

2. Про це нема ані згадки у св. Письмі. Навпаки, св. Письмо каже, що прабатьки мали одну тільки заповідь, не їсти з дерева пізнання добра і зла (Бит. 2. 16—17).

3. Про це ніде не згадує св. Письмо. Ангели мали заповідь послуху, подібно, як прабатьки, але не мали декальogue. Ангели це чисті духи вони ані не женяться ані не помагають жінок, бо їх у небі нема. Невже в небі є можливість убивати, чи красти, чи є нагода кривоприсяги і т. д.? Навіщо ж потрібний ангелам чи святим декальogue або заповіді? Невже в небі є воли й осли? Невже в небі будуть батьки й діти, хата й жінка, і раби і рабині, а „святі суботники“ житимуть у небі як тут на грішній землі? То це хіба магометанське небо. Милитесь, панове суботники, небо не матеріальне. Ви завелікі матеріялісти, щоб це зрозуміти. В небі не буде теж нахилу до зла, бо тоді небо не булоб нагородою, а радше карою, бо ж нахил до зла є карою за гріх. Небо це стан вічної ласки, святости, щастя й любови це злука з Богом. Нема отже там нахилу до зла а тимсамим непотрібний там декальogue ні святим, ні ангелам.

4. Тут нема ні слова про суботу, тільки про заповіді. Що ж це за заповіді, чи може декальogue? — як твердять суботники. На це дає нам відповідь кінець наведеної вище цитати „творячи правду і суд“, себто добро. Це й є ті заповіді. Авраам дістав теж інші заповіді: про обрізання (Бит. 17. 7—13; Бит. 21. 4), заповідь вийти зі своєї землі в чужу (Бит. 12.1)... Це все були заповіді, які Авраам дістав, і їх заховував і переказав потомкам. Про суботу, про ту найважлишу — як кажуть суботники — заповідь, ані слова. Чи то можливе? Протягом 2.500 літ аж до Мойсея, ані згадки про суботу, про ту „підвалину“ відкриття Божого? Це ясно, що декальogue не був ще даний, і ніхто не святкував суботи. Закон і заповіді були дані за Мойсея. Про це буде мова далі.

5. Для лекшої орієнтації відповідь нашу поділимо на кілька частин:

а) Заповіді і Закон це одно.

Святе Письмо не робить різниці між законом моральним або заповідями та законом обрядовим. Це ми самі можемо собі так ділити, але все це будуть частини одного й того самого закону, даного Богом жидам через Мойсея. Під словом „закон“ треба розуміти не тільки закон ритуальний, як твердять суботники, але цілий закон включно з декальогом. Під словом закон розуміли жиди, Христос і Апостоли ціле п'ятикнижжя Мойсея, з усіми його заповідями, обрядовими приписами і т. п. Суботники твердять, що є різниця між законом і заповідями. У св. Письмі нема ніде такої

ріжниці. Закон, заповіді, повеління, свідчення, устави, установи, дороги, стежки, слово, присуди, це все синоніми, слова, які означають увесь закон, даний Богом і списаний Мойсеєм у 5. книгах. „Слово „закон“ уживається на означення заповідей, і навпаки. Напр. „коли б закон не сказав, не пожадай“ (Рим. 7,7). „Учителю, котра заповідь велика в законі“? (Мт. 22,36), отже заповіді є в законі. Ісус, відповідаючи юнакові, вичисляє дві **заповіді**: любові до Бога і до ближнього, яких нема в декальозі, але є в законі отже не всі заповіді є в декальозі. „Не про праведника закон положений... а про убийців батька і матері, про душегубців“ (І Тим. 1,9), „Тоді рече Павел... проти закону велиш мене бити“ (Дія 23,3), отже тут заповіді названі законом. Поза декальогом є багато приписів чисто моральних. Невже вони обов'язували тільки до Христа? Невже їх не треба заховувати тому тільки, що їх нема в декальозі, лише в законі обрядовім; тому тільки, що вони не були писані Божим пальцем, а рукою Мойсея, і не лежали в кивоті, а коло нього? Наприклад: „Не тіснитимеш чужинця і не гнобитимеш його“ (Ісх. 22,21), „вдови ніяким робом не тіснитимеш, ані сироти“ (Ісх. 22,22), „по правді будеш судити ближнього твого“, „не будеш обмовляти“, „не мститимешся і не ворогуватимеш“ (Левіт 19. 1, 16, 18), „не будеш перекручувати суду, або вважати на лице і не візьмеш дарунків“ (Второзак. 16,19) і т. д. і т. д. Дві найважливіші заповіді любові до Бога й до ближнього знаходяться в законі обрядовім, як його називають суботники, а нема їх у декальозі, і жадна з них не була написана Божим пальцем на скрижалях і не лежала в кивоті. Невже ці дві найважливіші заповіді (Мар. 12; 29—31) були дані Мойсееві лише приватно, тимчасово і їх записав Мойсей у книзі закону, яка лежала побіч кивота і тепер вони не обов'язують?

Святе Письмо каже, що „опрісноки“ це заповідь, а не закон, „І переховуватимете **заповідь** цю опріснокову... установа вічна“ (Ісх. 12,17). Чому ж ви суботники, що так скрупулятно виповняєте всі „заповіді“, покинули цю, найперше по виході з неволі дану заповідь? Це ж вічна установа! Чиж не читали ви: „хто весь закон заховує, та згрішить в одному, станеться у всьому винуватий“ (Яков. 2,10)? Даремний ваш труд, бо маленьку частину закону заховуєте, а багато більшу відкидаєте, отже ви сталися у всьому винуваті.

Бачимо, як крутять суботники на всі лади, щоб доказати свій блуд. Для нас однак ясно, що нема різниці між заповідями й законом. Заповіді, писані на скрижалях, — це наче короткий зміст, диспозиції цілого закону, який Мойсей опісля широко виклав у своїх книгах. І дав мені Господь дві камяні таблиці... а на них

були написані всі ті слова, якими розмовляв Господь.. на горі“... (Втор 9.10).

Декальог називається у св. Письмі „словами“, а не заповідями (Ісх. 20.1).

В кн. Чисел 36.13 всі приписи закону названі заповідями.

В кн. Второзак. 1. 5—6 заповіді названі законом. Багато, багато місць можна найти у Письмі, які доказують, що автор св. Письма не робить різниці між законом і заповідями. Отже суботники свою науку опирають не на св. Письмі, а на „інспірованих“ творах пані Вайт і тому так блудять.

б) Нема двох законів — закону Божого і Мойсеевого.

Не можна ділити закону на Божий і Мойсейів, як це роблять суботники. Закон був один, даний жидам Богом через Мойсея. „І рече Господь Мойсееві: промов до синів Ізраїлевих“..., так починається майже кожний розділ другої і третьої книги Мойсея. „Закон через Мойсея даний був“ (Ів. 1. 17). Закон був даний „рукою Мойсеевою“ (ІІ. Пар. 33.8).

Ми можемо собі, для орієнтації ділити закон на моральний, обрядовий, юридичний, священничий, суспільний і т. д., але все це будуть елементи чи частини одного й того самого закону Божого. Якщо маємо „сповнити закон“ у розумінні біблійному, то треба виповняти все до найменших дрібниць, а не лише те, що нам подобається. „Проклят, хто не піддержить слів усього закону, щоб сповнити їх“ (Втор. 27.26) (Яков 2.10). „Усе, що заповідаю вам, старайтеся сповняти, нічого не причинеш і нічого не уймеш“ (Вт. 12.32).

В деяких місцях декальог називається законом Мойсеевим, хоч він — на думку суботників — Божий; „Хіба не Мойсей дав вам закон? а ніхто з вас не чинить закону. Чого шукаєте мене вбити“? (Ів. 7.19). Заповідь „не вбий“ знаходиться, як знаємо в декальозі, тут декальог названий законом Мойсеевим. Або? „Мойсей бо сказав: Поважай батька твого і матір твою“ (Мр. 7.10).

Те, що книги Мойсея як менше важні лежали знову коло скрині завіта є неправдою, бо вони лежали збоку у скрині, ~~себе~~ всередині „Возьміте книгу... закону і положіте збоку у завітній скрині“ (Втор. 31.26).

в) Субота це знамя завіту.

Субота є умовою або знам'ям завіту, заключеного між Богом і народом жидівським. Отже обов'язувала тільки жидів. Що це є завіт?

Завіт є це умова двох сторін, щось виповнити або від чогось здержатися. Такий завіт заключив Господь Бог із жидівським народом, щоб досвідчити його (Ісх. 20.20; Втор. 8,2).

Всі інші народи були полишені самим собі, ~~якщо~~ дорогою (Дія 14.16), а народ жидівський провадив Господь, ~~як~~ включивши з ним завіти: „обвіщав йому (Ізраїлеві) свої закони й суди, чого не зробив іншим народам, і законів Його вони не знають“ (Псал. 147; 19—20).

Господь Бог заключив завіт тільки з народом жидівським. Про це свідчать такі місця св. Письма (Ісх. 34.27): „І сказав Господь Мойсееві: Позаписуй собі ці слова, бо згідно з ними словами вчинив я з тобою і з Ізраїлем завіт“. „І обявив Він **вам** свій завіт“, „остерігайтесь, щоб не забути про завіт Господній, що вчинив його з **вами**“ (Втор 4. 13, 23). „Господь Бог наш зробив завіт із нами на горі Горєб. **Не з батьками нашими** Господь зробив завіт, **а з нами**, що тепер іще тут живі осталися“ (Втор. 5. 2—3). Бачимо з повищих текстів, що Бог заключив завіт тільки з жидами, і тому тільки вони були обов'язані виповняти умову завіту. Тільки до жидів сказав Господь: „суботу мою мусите держати, **бо це знамя між мною і вами... між мною і синами Ізраїлевими** знамя це віковичне“ (Ісх. 31. 13, 17). Вступ декальогу звучить: „Я є Господь Бог твій, що вивів тебе з Єгипту“... (Ісх. 20.2). Наші прабатьки ані не були в неволі, ані не походять із сімени Авраама, ані теж не заключували з Богом завіту, отже не обов'язані виповняти умов завіту, себто суботи й інших приписів закону. Суботники відкидають цей вступ до декальогу, але дуже помиляються, бо це складова частина того документу. У всіх старинних письмах наводиться напочатку авторитет, особу, котра це письмо пише. Наприклад: „Артаксеркс, цар над царями“ (Ездр. 7.12), „Видиво Ісаї, сина Амосового“ (Іс. 1.1), „Павел слуга Ісуса“ і т. п. Так теж і Господь, пристосовуючися до цього звичаю, писав свій завіт: „Я є Господь...“.

Цілий закон разом із суботою тепер навіть жидів не обов'язує, бо жиди відкинули післаного Месію. За те відняв Бог від них царство Боже, відвернувся від них, бо вони не додержали умов завіту. І рече Ісус до фарисеїв:... „відійметься від вас царство Боже, і дасться народові, що робитиме оwoчі його“ (Мт. 21. 43). Так поламали жиди завіт, заключений із Богом, відкидаючи „камінь угольний“ (Мт. 21.42). Нема завіту, не треба виповняти умов у тому й суботи.

Про суботу говориться, що це є „знамя завіту“, ніде натови не написано: „це буде знамя завіту, щоб ви не вбивали, не чужоложили і т. д.“, бо ці **заповіді не установлені**, а вічні, так, як Бог, це є вічний моральний закон.

Бачимо отже, що субота це лише знамя заключеного завіту між Богом і жидами.

г) Слово „**вічний**“ не можна розуміти буквально.

Субота була дана на означений час, а не навіки. „Закон був

нам учителем до Христа" (Гал. 3.24), а що в законі міститься й субота, як я виказав попередньо, то й субота обов'язувала до Христа так, як цілий старий завіт. З приходом Христа „ми вже не під законом". На місце старого завіту маємо новий завіт і новозавітну суботу, тобто воскресний день. (Рим. 7. 1—6).

Коли б слово „закон вічний", „завіт вічний" розуміти буквально у відношенню до суботи, то також треба розуміти й у відношенню до інших приписів. Св. Письмо називає „вічним заповітом" і обрізання (Бит. 17. 7—10), і свята опрісноків, кучок, (Ісх. 12. 14, 17; Лев. 23.41), і жертвоприношення (Лев. 6.11) і т. д. Бачимо, що тут слово „вічність" означає час обмежений, себто до Христа. Так отже і вічність суботи тривала до приходу Спасителя, до виповнення всіх прообразів.

д) Субота це пропам'ятний день виходу з неволі.

Суботу наказав Господь святкувати жидам на пам'ятку виходу з неволі єгипетської. А що ми християни не були в неволі єгипетській, ані наші предки, отже ми не обов'язані заховувати цей жидівський пропам'ятний день.

Всякі важніші події в історії народів увіковічнюються якимсь днем, призначуючи його на пам'ятку цієї події. Так само й Господь Бог, щоб увіковічнити пам'ят виходу жидів із неволі, установив суботу на пам'ятку цієї події. „Пам'ятай, що ти був рабом у землі єгипетській і що вивів тебе звідтіля Господь Бог твій рукою потужною... тим Господь і заповідав тобі допильновувати день суботний" (Втор. 5.15). Бачимо, що субота установлена з цієї нагоди, є пам'ятний день виходу з неволі, наказана тільки жидам і тільки їх обов'язує, як „знамя вічне між Богом і ними, у всіх родах їх" (Ісх. 31. 13, 16).

ж) Субота це закон обрядовий.

Св. Письмо зачисляє суботу до свят чи празників, отже субота є таким самим обрядовим законом, як свято кучок, опрісноків і т. п. „І рече Господь Мойсеєві: промов до синів Ізраїлевих та скажи до них: Це свята Господні, що обявите їх зборами святыми, мої празники такі... смого дня субота на спочинок"... (Лев. 23. 1—3) і далше вчисляє інші свята: пасху, опрісноки і т. д. Отже суботники повинні, заховуючи суботу, заховувати й інші свята, бо це все творить одну цілість. Відкидаючи свята, повинні теж і суботу відкинути, бо вона нічим не різниться від інших жидівських свят. Або-або! Суботники заховують суботу не стисло, бо не приносять жертв вспалення й інших, що їх наказує св. Письмо (І. Парал. 23. 30; ІІ. Парал. 2.4; 31.3; Неєм. 10.33). Всякі суботні обряди свідчать, що й субота була заповіддю обрядовою й таким святом, як усі інші. В кн. Неємії читаємо: „і вказав еси їм святу твою суботу і передав їм заповіді через слугу свого Мойсея" (9.14). Тут

отже вирізняється суботу від заповідей як закон обрядовий. Тут говориться, що субота була дана „ім“ (жидам), а не всім народам. Тут говориться, що субота була дана за Мойсея, не скорше.

Отже субота є тільки обрядовий закон.

з) Субота це заповідь територіальна.

Субота обов'язувала тільки в землі обіцяній, бо є фізична неможливість заховати суботу на цілій кулі земській в один час і спосіб за приписами закону. Приписи що до святкування суботи були такі: в суботу не вільно варити, ані пекти, не вільно виходити зі свого місця побуту, не вільно палити в помешканнях, час святкування мав тривати від заходу до заходу сонця, за порушення цих приписів була кара смерті (Ісх. 16. 23, 29; 35.3; 31.14; Чис. 15. 32—35; Лев. 23.32). Звернімо увагу на те, що всі ці приписи були суттєві, бо за їх порушення карано смертю, як за найтяжчі провини. Палення в печі й ідолопоклонство, „не вари в суботу“ й „не чужолож“, „не носи тягарів у суботу“ і кровозмішання, мужеложство або вбивство, це все були провини однакво важкі, коли за них була однакова кара „побити камінням“.

Щоб виповнити заповідь про суботу кожний суботник мусить виповнити всі приписи, це річ неможлива фізично. Як можна, наприклад, не запалити в хаті там, де дуже холодне підсоння? Як можна в суботу нічого не варити, як є зима й муситься щось зісти тепле?.. Як мають святкувати суботу від заходу до заходу сонця в краях підбігунових, де дні і ночі тривають по кілька тижднів, а навіть місяців? Як можна святкувати суботу в один час, коли в Індіях, наприклад, субота починається 12. годин скорше, ніж в Америці, а в Австралії 18 годин скорше, так що американські суботники працюють майже весь той час, коли австралійські суботники святкують, і навпаки. Хто отже з них захове, а хто порушує суботу? Якже святкують суботу мешканці неба, чи з тими, що в Америці, чи з тими, що в Австралії? І як Ангели взагалі можуть святкувати якийсь день, коли в небі нема часу, ні ночі, є тільки вічний Божий день? Як, наприклад, мешканці планети Марса можуть святкувати суботу згідно з мешканцями землі, коли там зовсім інший поділ часу? Цікавий був би, наприклад, такий „казус“ що-до часу святкування суботи. Двох суботників виїжджає зі Львова в противному напрямі на схід і захід. Кожний із них пильно святкує суботу від заходу до заходу сонця. Колиж обидва вернуться до Львова, то покажеться, що буде два дні ріжниць. Один буде святкувати свою суботу в п'ятницю, а другий у неділю. Спитаймо тепер, чия субота правдива, бо вже маємо їх аж три? Розуміється, що жаден суботник не уступив би, бо кожний упертий і... непомильний. Кожний із них зібрав би собі свою партію, і було б три суботницькі „віри“, кожна правдива, свята і непомильна.

Суботники 7-го дня, 6-го дня і 1-го дня... Відтак якби два суботники 6-го і два суботники 1-го дня знову вибралися в подорож довікола світа, і знов би поділилися й були 6 суботники 2-го і суботники 3-го дня і т. д. До такого безглузда доходять суботники у своїй науді про суботу.

Дуже сумнівно, чи теперішня субота є дійсно та, яка була за Мойсея. Трудно є означити оригінальний день суботній. В яким місці земної кулі маємо його означити?... Трудно теж припустити, щоб за тисячі літ історії, за сотки літ неволі вавилонської, де закон не був заховуваний, коли не було такого числення чи поділу часу, щоби за сотки літ анархії і домашніх війн у жидівській державі не зроблено ні одної помилки? З вище сказаного бачимо, що суть заповіді не в дні, а в способі святкування, і що субота обов'язувала тільки на означеній території, себто в Палестині, отже тільки жидів. „А мені заповідав Господь того часу навчити вас установ і присудів, щоб ви сповняли їх на землі, що до неї прийдете“ (Втор. 4.14). Отже субота це заповідь територіяльна, а тимсамим нас не обов'язує.

і) Закон був даний за Мойсея а не скорше.

Закону (з декальогом розуміється, бо у св. Письмі нема різниці між одним і другим) не було до часів Мойсея. Він був даний щойно Мойсеєві. „Закон був даний Мойсеєм“ (Ів. 1.17), отже не скорше: „Бо й до закону гріх був у світі“ (Рим. 5.13), отже закон не був даний від самого початку, як твердять суботники. „Закон, що повстав 430 літ потім“, (Гал. 3.17), тобто по сповненню обітницї, даної Авраамові Богом, або по виході жидів із неволі єгипетської; „і сталося по 430 роках, останнього дня, що вийшла вся потуга Господня з єгипетської землі“ (Ісх. 12.41). Бачимо отже, що закон був даний щойно за Мойсея, а не перед тим (Второз 5. 2—3). Протягом 2500 літ від Адама до Мойсея не було закону, й ніде нема згадки про писаний закон. Не перечу, що був закон моральний, неписаний, у серцях людей, закон вічний, незмінний. Закон моральний є одна з суттєвих прикмет людини, з цим законом людина вже на світ приходить. „Всяка несправедливість є гріхом“ (І. Ів. 5.17) — це знали й знають усі народи й віри, бо це є закон Божий неписаний, з яким кожний приходить на світ. Як згрішили ангели, прабатьки, Каїн і всі інші до Мойсея, то вони переступили цей внутрішній моральний закон.

к) Буква й ідея закону.

Порівнюючи дві редакції декальогу Ісх. 20. і Втор. 5., побачимо деякі різниці. У другій редакції пропущено перші заповіді, а починається декальог від заповіді „шануй отця“. Котра ж редакція декальогу краща? Це доказує, що заповіді доповняє закон, що це є щось одно. Це доказує рівнож те, що річ не в букві,

а в душі. Все те, що суботники доказують, оперте на букві закону, а дух об'явлення, його суть є „любов до Бога і до ближнього“, а не заховання суботи, не кров, мясо і т. п. приписи.

Правник, який держиться букви закону радше, ніж справедливості, це фальшива поверховна людина. Якщо хтось уживає стисло всяких товариських форм і доброго тону замість ширости й доброго серця, то це поверховність і облуда, а ніякий добрий тон. За таким добрим тоном часто криється злоба, ненависть і всяке зло. Так є й зі суботою. Суботу треба заховати, бо так каже закон, а за параваном тої букви закону криється ворожнеча, ненависть, очернення і пекельна злоба до катол. Церкви.

Св. Письмо каже, що буквально вивчення закону про обрізання не сповняє закону, а духове обрізання. „Не той бо, хто явно є жидовин... а котрий потай, той жидовин, а обрізання єсть обрізання серця, в душі, а не в писанню“ (Рим. 2.28, 29). Те саме можемо сказати й про суботу. Бог не вимагає від нас буквально святування суботи з усіма приписами закону, а духового святування одного з днів тижня, в любові до Бога і до ближнього. Це є ідея закону й суботи.

л) Декалог новозавітний і субота.

Не перечимо, що моральний закон є вічний і обов'язує нас. Але все те, що належало до морального закону у старому завіті, повторив, потвердив, або доповнив Ісус і апостоли у Новому Завіті. Новозавітна Церква має щось більше, як моральний закон, має самого законодавця, який перебуває з нею до кінця світа, Ісуса Христа. Цей дав нам заповіді Божі, записані у Матей розд. 5—7. „Отець мені заповідь дав, щоб промовляти“, каже Ісус (Ів. 12.49). Ми християни будемо суджені не на підставі закону Мойсея, а на підставі закону Ісуса Христа. Ісус сказав: „Хто не приймає словес моїх, має собі суддю: слово, що я говорив...“ (Ів. 12.48). „Судитиме Бог тайни людські по благовістю моєму“ — каже ап. Павло (Рим. 2.16). Чому не по благовістю Мойсеевому? Господь Бог сказав на Ісуса: „це син мій, його слухайте“ (Мат. 17.5), а не Мойсея. Ісус, явившись апостолам, сказав „Ідіть навчайте всього, що я заповідав Вам“ (Мат. 28. 18—29), а Ісус ніде не заповідав святувати суботи.

Тому отже, що в Новому Завіті ніде нема заповіді про суботу, ми не обов'язані її заховувати.

м) Суть святості суботнього дня.

Субота була наказана жидам не тільки з оглядів морально-релігійних, але й з оглядів суспільних та фізичних для відпочинку тіла й ума. Отож точка тяготи цієї заповіді лежить не в тім, що це мусить бути семий день, але взагалі, щоб один день у тижні

посвятити особливим способом на службу Богові на відпочинок для всякого працюючого сотворіння.

В суті річи кожний день однаковий і не різниться один від другого і ніякий не є святий. Бог відпочив 7-го дня і освятив його, отже день сам у собі не є святий, а освятив його Бог.

Ісус своїм воскресенням, своєю перемогою над дияволом освятив інший день, день, в якому ніколи не спочиває, від якого розпочалася будова царства Божого в душах наших.

Субота отже не є свята сама в собі, тільки через те, що була освячена Богом, а що те освячення суботи сам Господь Бог через пророка Ісаїю зняв (Іс. 1. 13—14), отже субота вже не свята, так, як і інші свята жидівські. Не можемо ж ми через те, що цей день колись був святий, вважати його за святий і сьогодні.

Бачимо з повищого, що субота була „зроблена“ святою, а не має святости у своїй суті. Тепер спитаймо про інші заповіді декальогу, чи вони святі самі в собі, чи тільки освячені, зроблені святими? Це треба розібрати тому, бо суботники обороняють цей день головню через те, що він знаходиться між іншими заповідями декальогу. Ясним є, що всі інші заповіді святі самі в собі, у своїй суті, а не лише тому, що їх дав Господь на горі Синаї. Навіть невірний чоловік признає, що вбитий невинно людину, є чимсь злим. Заки був даний декальог, то всі вчинки, які забороняє декальог, уважалися за злі. Напр. Каїн убивши Авеля, був свідомий того, що зробив зле, що поповнив тяжкий гріх. Те саме можна сказати й про інші заповіді: про ідолопоклонство, шанування батька матері, крадіж, чужоложство і т. д.

Декальог складається властиво з 9 Заповідей морального змісту (9 ангел. хорів), а заповідь про суботу є заповідю церемоніальною, так як заповідь про інші свята.

Те, що кам'яні таблиці були переховувані у скрині Завіта, нічого не доказує. Вони лежали там разом із пальцею Аарона й манною, як „знамена завіту“, на пам'ятку жидам (Ісх. 16.32—34; Чис. 17. 8—10; Жид. 9.4). У св. Письмі говориться теж, що книги закону лежали в скрині (Втор. 31.26).

Коли б таблиці мали більше значіння, ніж книги закону, тоді Господь не допустив би, щоб вони загинули. Правди Божі, відкриті були записані у книгах, а не на таблицях. Як виглядала б наша відкрита віра, колиб загинули книги закону, а залишилися б таблиці, на яких імовірно були лише числа або поодинокі слова?

Те, що „Бог писав пальцем“, є дуже найвищий доказ, антропоморфічне пояснювання місць св. Письма. Перше, Бог є чистий дух і не має пальця, отже не писав пальцем. Друге, таблиці, які писав Бог, побив Мойсей, кинувши ними об землю, а другі таблиці писав сам Мойсей (Ісх. 34.1, 4—28; 32.19).

Отже всі докази суботників, оперті на декальозі, не мають найменшої стійкості й зовсім не доказують того, що ми християни обов'язані святкувати суботу.

6. Пророк не каже, що будуть святкувати суботу, тільки, що будуть завжди приходити перед лице Бога. Це є того-часний спосіб означування часу як у нас наприклад „рік за роком“ і т. п. Якщо значіння того місця св. Письма є таке, як це твердять суботники, то чому ж тоді вони не святкують „новомісячій“? Господь Бог не прив'язував ваги до суботи: „нових місяців і субот... не можу стерпіти... свята ваші ненавидить душа моя... навчіться творити добро, шукайте правди...“ (Іс. 1. 13—18). Бачимо з того, що суть суботи не в дні, а в творенні добра. Для християн ціле життя повинно бути суботою.

Проти суботи пророкують теж інші пророки. „Її вітахм кінець положу, і святат її, і новим місяцям її, і суботам її.. (Осія 2.11)...

Пророки предсказали „новий день“, „новий завіт“. „І буде той день памятним у них, у котрім я прославлю себе“ (Єзек 39.13). Господь прославив себе першого дня, коли воскрес. Воскресення дійсно було прославленням. „Отче прослав сина Твогого“ (Іван 17.1). „Коли б Христос не воскрес, даремна віра наша і проповідь“, каже св. ап. Павло. Неділя отже є тим памятним днем, про який говорить пророк Єзекіїл. Неділя це новозавітна субота, себто день спочинку. Старозавітна субота була памятковим днем виходу з неволі, а новозавітна памятковим днем воскресення, „ось надходить час — говорить Господь — що вчиню нову умову... новий завіт, не такий завіт як я з отцями їх учинив коли взяв був їх за руку, щоб вивести з Єгипту“ (Єр. 31.31). Цей новий завіт заключив Бог через Ісуса: „Він є посередник Нового Завіта“ (Жид. 9.15). З новим завітом кінчиться старий: „...говорячи новий, показав старість „старого“ завіту, а що постарілося, те близьке зітління“ (Жид. 8. 7—13). Скінчився отже старий завіт, а з ним всі його обряди включно з суботою.

Пророк Захарія пише про новий день, в якому „відкриється джерело... для омийття гріха“ (13.1). „І зітру гріхи землі одного дня“ (3.9). „І спасе їх Господь у той день“ (9.16). А це все сталося в неділю, в день воскресення Христового. Отже пророк Захарія предсказав ясно нову суботу, тоб то день воскресний.

Пророк Давид пише: „Цей день, що його сотворив Господь, радуємося і веселімся в йому“ (Псал. 118.24). Ісус покликуювався на цей псалом і казав, що він про нього говорить (Мт. 21.42; Лу. 20.17). Пророк Давид наказав отже святкувати день воскресний. Ісус сказав до учеників своїх у день воскресний „радуєтесь“ (Мт. 28.9). Тому ми християни „радуємося“ в день воскресний (Ів. 20.

20), який і є новозавітним днем відпочинку, новозавітною суботою.

7. Ісус Христос заховував суботу, це правда. „Прийшовши на землю, Спаситель у **всьому** підчинився законові“. Цей текст свідчить, що Ісус заховував **цілий закон**, отже суботники повинні також і обрізуватися, і заховувати всі свята старозавітні і приносити жертви огняні і т. д.

Чому Ісус заховував суботу і цілий закон? Чи тому, щоб нам дати приклад, щоб і ми підчинилися законові й суботі? Ні! На це відповідає св. ап. Павло: „Як прийшла повня часу, післяв Бог свого Сина, що родився від жени і був під законом, щоб **викупив тих, що під законом**, щоб ми прийняли всиновлення“ (Гал. 4.4). Отже Ісус підчинився законові, щоб нас викупити, і тому ми вже не під законом. А суботники, які оправдуються законом осталися без Христа, відпали від ласки. (Гал. 5.4).

а) Цілий закон приготавляв прихід Месії. Пришов Месія і сповнився **ввесь закон і пророки**. Ісус не нарушив закону, але **виповнив його** і він уже не потрібний, бо не прийде другий Месія. Ціль закону **осягнена**, а тимсамим він **тратить силу**. А що субота є **одною частиною закону**, отже й ця заповідь **тратить свою силу**.

б) Цей текст **доказує**, що треба **хоронити цілий закон** **шодо йоти**. Чому ж субогники **все відкинули**, а **вибрали собі тільки суботу**? **Осередок тяготи** цього речення **лежить у слові „сповнитися“**. А що закон **шодо йоти** сповнився з приходом Месії, отже вже не **обов'язує**.

в) Ісус говорить про **нарушення заповідей**, які він давав тоді, коли сказав ці слова (Мт. 5.19). Тут говорив Ісус про **вбивство, про чужолоство, про кривоприсягу** і т. д., але ні слова про суботу. Між заповідями Ісуса є: „**хто сердиться**“, „**хто каже: дурню**“ і т. п. Ісус, говорячи: „**одну з заповідей цих найменших**“; мав **саме їх на думці**, а не суботу (бо субота за наукою суботників — **заповідь найбільша**). Що так треба розуміти, свідчить друга половина зацитуваного вірша: „той зватиметься **найменшим** у царстві небесному“ (Мт. 5.19).

г) Коли б цей текст розуміти так, як суботники, тоді й зиму треба **вважати за святу**, бо Христос велів жидам **молитися, щоб утеча не випала зимою**. Тут не йде про **нарушення зими чи суботи**, а про **трудність утечі в тих часах**. Зимом холод, прикро отже було б **сидіти надворі в лісах чи горах**. В суботу закон **забороняв щонебудь брати з собою**. Тому жиди, **втікаючи, все майно мусіли б лишити ворогові на поталу**, а самі **погинули б з голоду в лісах**. Чи ж можна **подумати, щоб Ісус осуджував жидів, жінок, дітей і старців за те, що вони, втікаючи в суботу, брали з собою харч**? Невже той, що велів у суботу **рятувати ягня**, осуджував би ти-

сачі нещасних за те, що втікаючи перед смертю, порушили суботу, беручи з собою харч?

а) Ісус, коли сказав: „заховуй заповіді“, то зараз же на прохання юнака вичисляє ті заповіді; але про суботу ні слова. Коли б це була найважливіша заповідь, як кажуть суботники, то напевно Ісус не забув би її. Друге, час, у якому юнак питав Ісуса, був іще „під законом“ і тоді ще обов'язувала субота.

е) Те, що жінки „оставали в спокою“, нічого не доказує, бо вони були ще під законом і його сповняли. Друге, тоді ще ніхто як слід не розумів суті християнської науки, аж доки Дух Святий не прийшов і не привів апостолів до правди.

ж) Ніде теж нема, щоб Ісус скасував обрізання, жертви, свята і т. п. Чому ж суботники не заховують цього. Ісус скасував суботу і цілий закон, а наказав неділю посередньо, через Духа Святого: „Ще багато маю говорити вам, та ви не можете носити нині. Як же прийде той Дух Правди... той навчить вас усього...“ (Ів. 16.12—13; 14.26). Св. ап. Павло каже, що Ісус закон заповідей обернув у ніщо (Жид. 8.8—13). „Ось іду вчинити волю Твою, Боже, знести перше, щоб поставити друге“ (Жид. 10.9). „І сталося знищення попередньої заповіді за її неміч і невжиточність“ (Жид. 7.18).

Бачимо, що зацитовані суботниками місця св. Письма ніяк не можуть бути за доказ на святкування суботи.

Тепер наведу кілька місць з Нового Завіту, де Ісус легковажить суботу, не осуджує за її порушення, а навіть сам порушує.

„Цей чоловік не від Бога, бо не хоронить суботи“ (Ів. 9.15). „Жиди шукали вбити Його, що не то ламле суботу...“ (Ів. 5.18). Це було з нагоди uzдоровлення прокаженого, до якого Ісус сказав: „встань, візьми своє ложе і йди“. А закон забороняв носити ложе в день суботній: „бережіть душ ваших і не носіть нош у день суботній“ (Єрем. 17.21). Невже й суботники разом із фарисеями шукали б, щоб убити Ісуса за те, що порушив суботу? Невже кричали б: „розпни, розпни Його“, або камінням побили б Його, як наказує біблія (Ісх. 31.14)?

Ісус сказав: „не чоловік задля суботи, але субота ради чоловіка повстала“ (Мар. 2.27). З того виходить, що чоловік більший від суботи, а не навпаки, як твердять суботники.

Евангелист св. Іван називає суботу „святком жидівським“ (Ів. 5.19), чому не християнським, коли він пише своє Євангеліє 97 р. по Хр. і якщо тоді християни святкували суботу — як твердять суботники?

Ісус не картав апостолів за те, що порушали суботу, зриваючи колосся, осудив натомість фарисеїв, що дивувалися тому.

На підставі вище наведених текстів нам треба прийняти одно

з двох. Якщо заповідь про суботу є ненарушальна, тоді Ісуса треба вважати за переступника заповіді, або за найбільшого грішника, бо це найбільша заповідь — як кажуть суботники — відректися від Ісуса та стати жидами. Якщо признати, що Ісус має право дозволити другим порушувати суботу, то тоді й для нас вона необов'язкова, бо Ісус через Святого Духа дав Церкві те право; (Ів. 16.12—13). Отже або Христос, або субота! Вибирайте, суботники!

в. а) Те, що апостоли проповідували в суботу, нічого не доказує, бо проповідувати не значить святкувати. Місіонарі проповідує між магометанами в п'ятницю. Чи це має означати, що вони святкують п'ятницю? Певно, що ні. Вони проповідує у п'ятницю, бо того дня магометани святкують і збираються по мечетах. Так теж і апостоли проповідували в суботу, бо тільки в цей день могли застати зібраних жидів по синагогах. Друге, апостоли не проповідували суботи, як тепер роблять суботники, а виясняли пророцтва, які говорили про Христа і т. п. Нігде натомість не казують суботи.

б) Тут апостол говорить про „закон віри“, а не про „закон учинків“. Це видно з контексту. (Рим 3. 27—31).

в) Суботники помиляються, думаючи, що „суботування“ це святкування суботи. Народ божий це народ жидівський, а „суботування“ це відпочинок у Христі в прийнятті Його науки, відпочинок у вірі в Христа в Його посланництво і відкуплення. Сенсація отже того місця такий: Народові жидівському остається одно: „спочинок у Христі“, тобто прийняти Його науку. Ісус сказав: „Прийдіть до мене всі... а найдете спокій душам вашим“ (Мт. 11.28), це й є суботування. Хто прийняв Христа, той уже тим самим заховує суботу. Св. ап. Павло накликає, щоб ми увійшли в ту суботу Христову, в той спокій Христів. „Входимо в відпочинок ми, що увірували... стараймося увійти в той відпочинок Христів (Жид. 4.3, 11). Отже субота або спокій, відпочинок це віра в Христа Ісуса. Суть суботування не в дні, а в ідеї Христовій, в Його науці, в любові до ближнього (Іс. 1.13, 18).

г) Те, що не було назви „неділя“ чи „воскресення“, нічого не доводить, бо річ не в назві, а в святкуванні 7-го чи 1-го дня. Кожний народ називає цей день по своєму, а апостоли називали першим днем.

д) Цей текст свідчить саме проти суботників, які цілий закон відкинули, а взяли собі тільки суботу.

Ніде отже нема, щоб апостоли святкували тільки суботу. Натомість є, що святкували перший день і що виступали проти закону, а тим самим і проти суботи. Наведу кілька місць.

„Першого дня в тиждні, як зібралися ученики на ломання

хліба, проповідував їм Павло“ (Дія 20.7). Отже не смого, а першого дня збиралися апостоли на молитви. З того виходить, що апостоли святкували перший день. Сміятись хочеться, коли слухаєш, як суботник поясняє цей текст. „Апостоли зібралися в суботу вечером — твердить суботник — а Павло проповідував їм до півночі, переломання хліба було вже по півночі тобто першого дня, відтак Павло проповідував до рана й зараз відіхав, отже не святкував першого дня, коли подорожував“. Але це все є тільки одурювання малосвідомих. Стоїть виразно написано, що **апостоли зібралися першого дня**. Це зовсім ясне й вистарчальне, а бідні суботники крутять тим св. Письмом, як швець шкірою, щоб лише встоятися.

„Деякі зміж нас, вийшовши, потривожили вас... говорячи, щоб обрізувалися та хоронили закон, чого ми їм не наказували“ (Дія 15.24). А що субота є частиною закону, отже апостоли не наказували додержувати суботи. Тут суботники викручуються законом Божим і Мойсеевим. Про це була мова при декальозі.

Коли б субота була такою важною заповіддю й обов'язувала християн, то апостоли напевно були б про це говорили тим поганам, що приймали Христову віру. А то ніде ані слова.

„Першого дня в тиждні нехай кожний із вас складає у себе... щоб не тоді, як прийду, складку робити“ (I. Кор. 16.2). А що збірка для убогих перводилася жидівським звичаєм тільки в свята, а не в звичайні дні, отже апостол уважав перший день за святий.

„Бог дав нам силу бути слугами Нового Завіту, не букви, а духа... писаного не на кам'яних таблицях, а на таблицях серця“... коли ж служення смерті, письмом вирізане на каміннях було в славі... якже більше буде в славі служення духа?“ (II. Кор. 3.3—8). Отже те, що було писане на таблицях, було буквою. І так заповідь про суботу була буквально: „не носи ношів“, „не пали в печі“, і т. д. Це буквально виповнення скасовано з заключенням Нового Завіту. Ми вповняємо цю заповідь в сенсі духовім, вірою в Христа. Але суботники цього не розуміють і держаться букви закону, бо „покривало на серці їх лежить“ (II. Кор. 3.15; 4.3—4).

„Пощо примушуєш поган жити по жидівськи (тобто обрізуватися, заховувати суботу і т. д.),... не оправдється ділами закону ніяке тіло“ (Гал. 2.14—16), — пише св. апостол, — а що субота є діло закону, отже субота нікого не оправдує, а тільки віра в Ісуса Христа.

„Закон був учителем до Христа“, а що субота є частина закону, отже обов'язувала тільки до Христа. (Гал. 3.24).

„Ви вважаєте на дні й місяці“ (Гал. 4.10) і т. д. і т. д.

„Нехай ніхто не осуджує вас... поглядом свят... або суботи. Це тінь того, що буде“, отже субота є тінь, а не найважливіша заповідь.

В Новому Завіті 50 разів сказано: „проповідуйте Євангеліє“, 23 рази сказано: „проповідуйте Христа, 17 разів „проповідуйте слово Боже“, ані разу нема „святкуйте суботу“, хоч це є — за кр-стинниками — найважливіша заповідь

9. На підставі історичних джерел докажемо, що юдео-християни святкували суботу й сповняли цілий закон. Християни з поган святкували 1-ий день і інші новозавітні свята, як Різдво, Вознесення і Зіслання Св. Духа. Деякі жиди знову святкували й суботу й неділю, щоб удоволити одну і другу партію. І так історик Евзебій 324 р. пише: „вони християни з жидів заховують суботу й інші жидівські установи, як прочі жиди, та заховують і з нами день Господній на пам'ятку воскресення“. (Іст. кн. III. розд. 28).

Перейдімо за порядком історичні докази на те, що християни святкували перший день. Історія — достовірний і прямий доказ, отже повинна переконати й суботників.

Одна з постанов першого вселенського Собору, який відбувся в Нікеї 325 р., звучить: „Тому, що деякі в день Господній і в день Зіслання Св. Духа клякають до молитви, то щоб у всіх єпархіях було однакове заховання, св. Собор уважає за відповідне молитися стоячи. Те, що ми в день Господній не клякаємо до молитви, є символ Його воскресення, цей звичай утвердився від часів апостольських“ (Прав. 20). З цього тексту робимо такі висновки:

а) святкування дня „Його воскресення“ утвердилось від часів апостольських, бо від тоді був звичай молитися стоячи.

б) Собор не квестіонує дня святкування, але спосіб молитви в день, який був утверджений від часів апостольських.

в) перші християни святкували день Зіслання Св. Духа.

г) перші християни признавали авторитет соборів католицької церкви, бо чейже ніхто не думає, що в Нікеї була конференція суботників чи дослідників, тільки собор духовенства католицької Церкви.

Евзебій батько церковної історії 324 р. писав, що християни з поміж жидів заховують разом із нами день Господній.

св. Петро єп. александрійський 306. р. писав: „День Господній святкуємо як день великої радості тому, що цього дня Він воскрес із мертвих“ (прав. 15).

св. Вікторін єп. Піктавії коло 300 р. пише: „В Господній день ми приступаємо до св. Причастія... нехай у п'ятницю буде строгий піст, щоб не показати, що ми з жидами заховуємо суботу. Про неї сам Христос, пан суботи каже через пророків, що душа Його ненавидить суботу і що її він відмінив своїм тілом“ (Твор. світа ч. 4). Бачимо отже, що у перших християн було:

а) святе Причастіє, а не лише їдження хліба як у сектантів,

б) був піст строгий у п'ятницю, отже не видумала його Церква католицька, як це твердять сектанти,

в) християни різнилися від жидів святкуванням дня, отже святкували неділю,

г) пророцтво Ісаї 1.13 є саме проти цієї суботи, а не проти інших, людських субот, як то перекручують суботники.

Анатолій еп. лядикійський 270 р. писав: „Наше почитання Христового воскресення, яке сталося в день Господній, зобов'язує нас святкувати цей день“.

В „**Апостольських Постановах**“, писаних коло 250 р., читаємо: „В день воскресення збирайтеся постійно на молитви, дякуючи Богові... Бо чимже оправдається перед Богом той, хто не ходить слухати спасаючого слова про воскресення в той день, в якому і три молитви говоримо стоячи, на пам'ятку воскресення, і в якому читається пророків і Євангеліє і **приносяться Жертви** й дари святого їдження... в цей день нехай перебувають в церкві... бо він є пам'яткою воскресення“ (Кн. II. розд. 7 і 1; Кн. VII, розд. 30). З наведеного вище заключаємо:

а) день Господній є днем воскресення і його святкували християни, а наказували святкувати і запровадили його святкування апостоли, але не папа і не цісар Константин, як твердять суботники.

б) у перших християн була **Жертва, тобто Служба Божа**.

в) були „святі дари“, а не звичайний хліб і вино, як учать секанти.

св. Кипріян еп. картагінський 250 р. писав: „Як обрізання було наказане жидам у восьмий день, так і Господь воскрес того дня, даючи нам духове обрізання... і цей день ми святкуємо“ (Лист. 58 с. 4).

В „*Διδαχὴ τῶν δώδεκα ἀποστόλων*“, яка була написана коло 200 р., читаємо: „В день Господній сходіться на молитву“.

Оріген учитель Церкви, який багато подорожував, а згинув мученицькою смертю за цісаря Декія 254 р., писав в обороні недільного дня 225 р. так: „Як манна була дана жидам першого дня після суботи, то було це прообразом дня, котрого Господь дасть світові правдивий хліб з неба. Сталося це дня, в якому воскрес Господь наш із мертвих, нехай отже жиди знають: (і суботники), що вони, святкуючи старозавітну суботу, лишилися без Христа“ (Contra Celsus, кн. 7. розд. 22).

Климентій александрійський († 220) пише 194 р. про віруючого чоловіка: „Він вповняє євангельську заповідь і захоче день Господень, якщо хорониться від зла... старий семей день стався робочим днем“ (*Σιροπата* кн. 7 розд. 12). Отже:

а) неділя є євангельська заповідь,

б) субота сталася робочим днем, багато літ перед собором нікейським, коли — на думку суботників — папа скасував цей день.

Тертуліан свящ. картагінської церкви писав у 200 р. проти жидів, які думали, що християни поклоняються сонцю, бо святкують день сонця: „Ми святкуємо день після Сатурна (себто суботи) не тому, що поклоняємося сонцю, але тому, що цього дня воскрес наш Господь, для відріжнення від тих, що називають день Сатурна своєю суботою. Вважаємо за несправедливе в цей день працювати, постигти, бити поклони, або молитися на вколішках у часі наших богослужень“. „Бог поставив Адама без обрізання й суботи,... Ноя спас без обрізання й суботи, Єноха взяв до неба без обрізання й суботи, Мелхіседек був поставлений священиком теж без обрізання й святкування суботи... Це свідчить, що без обрізання й суботи можна подобатися Богові“. „Ми не годимося з жидами щодо поживи і щодо святых днів“... (Апология, розд. II, XVI і XXVI). З цього робимо такі висновки:

а) якщо християни, святкуючи неділю, поклоняються сонцю, то суботники поклоняються Сатурнові,

б) перші християни святкували неділю, хоч із них глузували

в) перші християни постили й били поклони, отже це не є „попівські видумки“, як учать сектанти,

г) без суботи можна спастися,

д) у перших християн було все чисте, отож не заховували заповіді про свинину.

св. Іриней ученик св. Полікарпа, учитель Церкви, еп. Ліонії, Галії і Франції 168—202 р. написав: „Ми повинні святкувати воскресення нашого Господа... в день Господній“.

св. Дионісій еп. коринтський писав 170 р. до церкви в Римі: „Нині ми святкували день Господній і читали ваше письмо“...

св. Варнава один із 70. учеників Христових і помічник ап. Павла пише 120 р. у своєму листі, який міститься в синайському кодексі: „Ми святкуємо 1-ий день, як день великої радості, тому, що того дня Ісус воскрес із мертвих і живий являвся своїм ученикам сорок днів“.

Пліній молодший, намісник Бітунії в Малій Азії (106 – 108) писав до імператора Траяна 107 р. про християн: „Вони означеного дня в тиждні збираються, перед сходом сонця, співають пісні у честь свого Бога Христа, моляться до нього і взаємно обіщують собі покинути гріх і всяке зло...“ Коли б тим „означеним“ днем була субота, тоді Пліній написав би „субота“, бо про цей день знали всі римляни, отже цей означений день був не субота. Що це була неділя, вказують слова „до сходу сонця“, бо в цей час першого дня воскрес Ісус. (Мар. 16.2; Ів. 20.1).

св. Юстин філософ, згинув мученицькою смертю за імператора Марка Аврелія 103 р. Цей святий у 49 році після смерті св. Івана, коли ще жило багато з тих, що бачили апостолів, написав

апольогію християнства, де говорить: В день, який називають римляни днем сонця, всі християни... збираються на спільне богослуження... в день сонця збираємося тому, бо того дня Ісус, так як сонце побідає тьму всесвіту, побідив тьму гріха своїм воскресінням... Цей день є головний і перший зпоміж усіх днів... Якщо до Авраама не було потреби в обрізанні, а до Мойсея не було потреби в суботі, то тимбільше нема в них потреби нині, коли по волі Бога Отця родився Бог Син без гріха від Діви Марії". (Апольогія, розділ 67 і 10). З цього отже виходить, що:

- а) „неділя“ є перший зпоміж усіх днів,
- б) перші християни святкували цей день,
- в) обрізання й субота непотрібні,
- г) до Мойсея не було суботи,

д) все вище сказане потвердив святий Юстин своєю кров'ю і життям, отже свідомство його достовірне. Але засліплені суботники не вірять мученикові за св. віру, а вірять своїй пророчиці пані Вайт і жидівці Рухлі Престон.

Св. Ігнатій Богоносець, ученик св. ап. і єв. Івана, єп. церкви антиохійської, згинув за віру в Римі розірваний звірями 108 року, маючи 120 літ. Цей святий і мученик пише: „Ті, що виховані з законі, як приходять до нової надії, то вже не заховують суботи... тільки той день, в якому Христос наше життя воскрес із мертвих... Глупо є призивати Ісуса, а жити по жидівськи..." (Послання до магнезійців, розділ 9 і 10). Це теж достовірний свідок, бо своєю кров'ю підтвердив те, що написав. Тільки треба хотіти вірити і прийняти правду. Але суботники, як бачимо, не шукають правди, але блукають у темряві.

Всі наведені вище історичні тексти доказують, що перші християни святкували неділю, а не суботу.

Суботники не мають ні одного історичного доказу для оборони своєї науки й мабуть самі не вірять у те, чого навчають. Учуть просто тому, щоб творити нову віру, а нищити католицьку Церкву й мати з того добрий зиск.

Без сумніву, що в перших віках були християни з жидів, які святкували суботу, але їх була мала група і вони заховували цілий закон, а не лише суботу. Якщо суботники хочуть цим боронити своєї науки, то нехай найперше всі обріжуться й заховують закон, як перші єврей-християни, а тоді нехай сподіваються оправдання з закону, а не з ласки.

10. Ані папа, ані цісар Константин не скасували суботи й не установили неділі. Хто це зробив, ми вже доказали на попередніх сторінках. Що ж до декрету Константина, то там нема ні згадки про суботу, а тимбільше про її скасування, нема теж нічого про „установлення“ иншого дня. Цей декрет з 321 р. звучить: „Всі судді

й мешканці міста, як також ремісники, не повинні працювати в цей великий шановний день сонця". Цісар Константин називає неділю днем сонця тому, що тоді така була офіційна назва цього дня. Його ніхто не розумів би, якби він назвав цей день инакше.

Ніде отже в цьому декреті нема, щоб папа, або цісар скасував суботу, а установив неділю. Неділя вже була загально святкована християнами. Цісар, як покровитель християнства, впроваджує неділю до ряду свят державних, але не установляє її, й поручає своїм урядникам та мешканцям міста святкувати цей день, чи то здержатися від праці. Цей розпорядок відносився до поган, які працювали кожного дня, а не до Церкви. Друге, цісар не мав права мішатися до справ церковних і не мішався. Коли, наприклад, християни на сході святкували пасху разом із жидами, а на заході в першу неділю після жидівської пасхи, то цісар не вважав сам рішати цієї справи, а предложив її до рішення нікейському соборові 325 р. Колиб християни святкували суботу, тоді цісар впровадив би суботу в число державних свят. Бо чи ж то так важне було для цісаря, чи буде це субота, чи неділя, чи який инший день? Видко, християни святкували неділю і це було причиною згадки в декреті, в цілі поширення святкування цього дня і на нехристиян.

На підставі цього декрету християни могли би святкувати й суботу й неділю; суботу з переконань релігійних, а неділю з наказу Константина. Так тепер поступають жиди, святкуючи й свою суботу й неділю задля світського закону. Так поступаємо й ми християни; не кидаючи своїх релігійних свят, святкуємо й свята національні. Отже тодішні християни самі кинули святкувати суботу, а почали святкувати неділю, хоч світська влада не забороняла святкувати суботу. Цікаво, що це саме зробили й християни в Персії, Абіссинії й інших краях, які не підлягали Константинові й навіть секти донатисти, маріоніти й інші, які не підлягали папі. І ні від кого ні слова протесту! Мало того! Чотири роки після видання цього декрету, себто 325 р., зібрався перший вселенський собор до Нікеї, на котрий явилися найбільші світила християнства й угодники Божі в числі 318. Ну, й ніхто з них не запротестував проти такого „беззаконія“, як заміна святкованої до того часу суботи неділею, як це твердять голословно адвентисти. Що ж це все значить? А те, що неділя була загально святкованим днем у всіх християнських громадах уже від часів апостольських і суботи не треба було касувати, бо її ніхто не святкував, крім жидів і малих груп юдео-християн.

Що ж до скасування суботи папою, то це зовсім блудне твердження. Перший день тижня святкує східна церква, яка не признає головства папи. Чому одною з причин схизми не була субота, яку скасував — як твердять суботники — папа? Невже це пересичив би

Фотій і не використав би цієї „самоволі“ папи? Коли б папа насильно скасував суботу й наказав неділю, то це напевно викликало б невдоволення, полеміку, а може навіть розділ Церкви на таких, що святкують суботу, і на таких, що неділю. Між обома таборами повстав би спір, писалося б за і проти суботи і т. д. Але нічого подібного не було. Пророцтво Даниїла й св. Івана зовсім не відноситься до папи, а до безбожників, які говорять проти Бога та касують всі Божі закони. Папа нічого не касує, тільки береже Божих законів.

Суботники дуже нелогічні у своїх доказах. Твердять наперед, що папа скасував суботу за цисаря Константина, себто з початку IV. ст. В іншому місці твердять знову, що папство повстало щойно з початком VI. ст. Де ж тут логіка?

Собор у Ляодикії, був місцевий. Тодішній папа Ліберій не мав там навіть свого делегата. На тім соборі не розважувано, який день святкувати, але як святкувати день загально прийнятий, себто неділю. В Ляодикії за сто літ до собору вже святковано неділю, як свідчить еп. Анатолій.

Щож до того, кого ми слухаємо, то скажу таке: Ми християни-католики слухаємо того, кого приказав слухати Ісус Христос, себто вибране духовенство на чолі з папою. „Хто слухає вас, слухає мене“... „Так як Отець послав мене, я посилаю вас...“ і багато, багато місць у св. Письмі найдемо на potwierдження нашого поступовання... Але де у св. Письмі написано, щоб слухати науки Міллера, Рухлі Престон, п. Вайт та інших? — і чи всі ті панки й пані віддали своє життя, пролляли кров за те, чого навчають, за суботу? Чим отже potwierдили правдивість своєї науки?

11. Печать і знамя це не синоніми. Наведений текст Ісх. 31.13 говорить, що субота це знамя завіту, а не печать. Ніде у святім Письмі нема, що субота це печать Бога, хоч слово печать є ужите 65 разів. Еврейське כּוּן грецьке „*οφραυς*“ переведене як „печать“, натомість на слово знамя“ стоїть в єврейським כּוּן у грецьким „*ορεμειον*“ Отже субота не є печать Бога на чолах суботників, лише знамя, знак завіту або умови між Богом і жидами. Якщо субота є печать Бога для вибраних дітей Божих, то невже колишні фарисеї, жиди, які розп'яли Христа, і теперішні жиди, які заховують скрупулятно суботу, є теж вибрані діти Божі?

Ніде у св. Письмі нема, що неділя це печать звіря. Наведений суботниками текст доказує, що й усі суботники мають пятно або імя звіря... бо вони теж купують і продають.

Якщо ми християни носимо пятно звіря, принявши — як кажуть суботники, — „папську неділю“ й поганський день божка

Сонця, тоді суботники теж носять на своїх чолах п'ятно звіря, бо прийняли інші людські установи й поганські назви. І так:

а) Юлій Цезар назначив початок року на 8. березня. Початок року за біблією випадав на 15. березня.

б) За законом Божим ніч ділилася на три сторожі по 4. годині. Перша від 6—10 вечером (плач Єрем. 2.13). Друга від 10—2 вночі (Суд. 7.19). Третя спорожа „рання“ від 2 до сходу сонця (Ісх. 14.24). Римляни відкинули цей порядок і поділили ніч на чотири сторожі. Цей поділ прийняли євангелісти (Мт. 14.25; Мр. 6.48; 13.35; Лук. 12.38). Такий поділ прийняла Церква Христова до 1582 р., коли папа Григорій XIII. реформував юліянський календар, що його прийняли й суботники.

в) Юлій Цезар перемінив назви місяців, які подає Св. Письмо, на назви поганських божків і ними користуються суботники.

б) Юлій Цезар відкинув біблійне числення днів, перший, другий і т. д., а надав їм імена планет чи божків: Сонце, Місяць, Марс, Меркурій, Юпітер, Венера, Сатурн. І це прийняли суботники.

Бачимо отже, що поганський цісар, відтак папа Григорій відкинули те, що написано у св. Письмі, а запровадили свій поділ часу. Чому ж суботники не протестують проти цього? Чому приймають нарівні з іншими християнами це „п'ятно звіря“, цю зміну Божого Закону і т. д.? Чому вживають поганських назв днів і місяців і числення часу, яке запровадив поганський цісар? Чи через те не носять вони самі того „п'ятна звіря“?

Що ж до „дня сонця“, то це ніякий доказ. Назва сама в собі є чимсь байдужим — ні злим, ні добрим. Цей день уже перед Христом називався днем сонця, чому ж Ісус саме цей поганський день вибрав для свого воскресення, а не біблійну, святу суботу? Друге, день цей називали апостоли *κυριακή ημέρα*, *dominica* себто день Господень. У славянській мові називається „воскресення“. Італійці називають його *domenica*, еспанці *domingo*, французи *dimanche*, українці „неділя“ і т. д. Тільки у деяких народів задержалася назва „день сонця“, як у німців *Sonntag*, у англійців *Sunday*.

З того виходить, що не всі християни святкують день сонця. Але ж і ті, що називають цей день днем сонця, теж не поклоняються сонцю. Це тільки суботники так думають. Нехай отже знають, що ми всі християни поклоняємося сонцю, але не тому, що погани, а „сонцю правди“ Ісусові Христові (Відкр. 21.23; 22.5). Та назва „день сонця“ не є в честь божка, але в честь Спасителя Ісуса Христа нашого сонця правди й любови, сонця, яке засяло в наших серцях і на цілу вселенну і сіятиме по віки вічні.

Що ж до того, що римляни святкували цей день, а від них

приняв папа, то це не правда. У римлян не було ніякого дня відпустки, крім кількох урочистих днів у році. Ідея дня відпочинку заходить виключно з відкриття. Тацит і Сенека насміхалися з жидів, що вони марнують сему частину життя.

ЧОМУ МИ ХРИСТІЯНИ НЕ СВЯТКУЄМО СУБОТУ, А НЕДІЛЮ, ТОБТО ДЕНЬ ВОСКРЕСНИЙ?

Ми християни святкуємо перший день тижня не тільки тому, що за тим промовляють усі вище наведені докази, але й тому, що неділя або воскресний день це найбільший, найважливіший, найсвятіший пам'ятковий день. Неділя це день, коли воскрес наш Господь, а його воскресення це кульмінаційний пункт, це вісь відкуплення (І. Кор. 15.14).

Неділя це той день, що його предсказали пророки, це день, в якому Христос розірвав кайдани смерті, побідив смерть і відчинив пекельні ворота. Неділя це день, в якому Ісус уперше показався своїм ученикам і благословив їх (Ів. 20.19—20), в якому зіслав Духа Святого на своїх апостолів*) (Ів. 20.22; Дія 2.1—3) і поручив апостолам проповідувати євангеліє (Ів. 20.21; Лу 24.34) та дав їм владу управляти Церквою (Ів. 20.23). Неділя це той день, в якому Христос воскресив нас духово й запевнив тілесне воскресення (І. Петр. 1.3). Неділя це день, в якому Ісус побідив неволю, зійшов на небо і, засівши по правиці Бога Отця, прийняв усю владу на небі й на землі (Мт. 28.18; Ів. 20.17; Єф. 1.19—21). Неділя це день, в якому Ісус просвітив розум своїх учеників і відкрив їм очі на розуміння відкритих у св. Письмі правд (Лу 24.27, 45), в якому утішив своїх учеників, явившись їм по воскресенню (Ів. 20.20; Лу 24.14; Псал. 117.24).

Неділя це день, в якому перші християни збиралися на молитви, проповідували св. Євангеліє, молилися, співали пісні, улаштовували св. вечерю або св. Причастіє та збирали пожертви для убогих (Ів. 14.20; 16.23, 26; Дія 20.7—9; 2.14—36; І Кор. 16.1—2; II Кор. 8.1—4; 9.2, 12, 13; Рим 15.26).

Неділя — це той день, в якому „камінь, відкинений будівничим, стався угольним каменем... Це день, що його сотворив Господь, радуємося й веселімся в йому“ (Псал. 117.22—25). Тим угольним каменем є Ісус Христос (Дія 4.21; І Петр. 2. 6.7; І Кор. 10.4), будівничі це старшина жидівська і народ, які кричали: розпни, розпни (Ів. 18.35.40; Мат. 21.40—46; 27.20). Христос стався головою угла першого дня тижня, себто в день воскресення (Лук.

*) Суботники твердять, що зіслання Святого Духа було теж у суботу. Не маючи однак чим доказати це, покликуються на незанихтаний „вечірний“, як якийсь інтінс, Кінель і т. д.

24.1—6). Отже в той день, що його „сотворив Господь“, а не Уста-
новив папа, або цїсар Константин. Цей день сотворив Господь на
діти Нового Завіту „в нїм радувалися і веселилися“ Неділя це
день, в якому Христос вивів нас із тьми і вибавив нас від рабства
сатани й неволі гріха та дав нам право називатися дітьми Божими
(І Петр. 2.9; Ів. 8.31; І. Ів. 3.1). Неділя, це день, який для віруючих
є початком нового життя, який свідчить і поганам і жидам про
звершеніше спасення, про спасення духовне з неволі гріха й ди-
явола, а не про таке спасення, яке нагадує жидам їх старозавітні
субота, що була дана як пам'ятка тілесного визволення з неволі
егіпетської.

Неділя, це день воскресення, без якого вся віра й терпіння
і відкриття і відкуплення і ціле християнство було б нічим, його не
було б (І Кор. 15.14).

Це все є ласки і благословенства, які зіслав Господь у цей
день недільний або воскресний. Ісус, сказавши слово „звершилося“,
завершив, закінчив старий завіт, а започаткував новий завіт, новий
день і нас він обов'язує.

Тому ми християни-католики маємо „все нове“, бо старе
минуло (ІІ Кор. 5.17). Маємо новий закон, закон любови й милосердя
на місце старого закону, закону крови й мести (Гал. 6.2; Тес.
42.4; Мих. 4.1—2). Маємо новий жертівник (Жид. 13.10), нову
чисту, безкровну Жертву (І Кор. 5.7) на місце кривавих жертв
старого завіту. Маємо нового законодавця (Втор. 18.18; Мт. 17.9;
Ів. 2.5; 14.15, 21; 15.10, 14), нового первосвященника (Жид.
7.11—22), нову дорогу до спасення (Жид. 10.20; Ів. 14.6), нову
Церкву (Мт. 16.18; Єф. 3.4) і новий день на місце старозавітної
суботи для служення Богові в душі і правді (Пс. 117.24; Ів. 14.20;
16.23, 26; 4.23).

Це все говорить нам св. Письмо, але пані Вайт і якась там
жидівка Рухля навчають інакше й суботники слухають радше баб-
ських пліток, ніж св. Письма, і нема у них опам'ятання (2. Тес. 2.11).

Міліони людей близько двох тисяч літ святкували і святку-
ють неділю. Тисячі тисяч із них були мучениками, угодниками Бо-
жими, святими, чудотворцями, вченими.... і тішилися благословен-
ством Божим, не вважаючи на те, що святкували неділю, цей день,
так зневажений і опльований суботниками, жидами й безбож-
никами, які вірять у воскресення Ісуса. Чи суботники ідуть рука
в руку з ними? Якщо так, то нехай скинуть маску й не прикрива-
ються св. Письмом! Якщо ні, то блудять у добрій вірі, не знаючи,
що блудять і тоді нам остає молитися за них, щоб пізнали правду,
а правда визволить їх із неволі суботи, з неволі юдаїзму, з неволі
бабської, а приведе їх у солодке ярмо Христове. Дав би Бог!

МОЛИТВА.

Всемогутній Боже! Оце припадаємо до стіп Твоїх Сотворителю наш з покірним благанням. Вислухай мольбу нашої Отче Небесний... Твій Син а Спаситель наш Ісус сказав „і інші вівці маю, що не є з мого стада...“ Тими вівцями з другого, не з Христового стада є наші браття і сестри пятидесятники, баптисти, суботники і інші, що покинули Христову Церкву, а пішли до церков людських.

Отче Пресвятий, Ти знаєш найтайніші думки кожної людини. Ти знаєш чому покинули вони Сина Твого, а пішли до людей шукати спасення.

Отче Небесний прости їм, як що вони виреклися Ісуса і покинули Його Церкву і за ненависти до слуг Його священників, прости їм, молимо Тебе Отче пресвятий, не бери їм цього за зле, не карай як покарав Корея, Нерона, Наполеона і інших...

Благаємо, очисти серце їх з гріха ненависти і приверни їх до Церкви Твоїєї святої.

Отче Небесний, просвіти розум їх, як що вони в добрій вірі сталися відступниками, думаючи, що наближаються до Тебе, вони віддаляються, а стежки їх провадять у безодню. Просвіти їх розум Отче Всеблагий, щоб і вони пізнали правду та поверни назад у Твою Святу Церкву і Христів корабель.

І нам прости Владико Пресвятий, як що ми, будучи членами Церкви Христової, своїм негідним життям, даючи злий примір припинилися до їх відступлення.

Прости нам Отче Небесний, бо всі ми грішні і негідні того, що Ти Отцем кликаєш... Але знаючи Твою безмежну любов до нас, ми хоч самі грішні сміємо благувати у Тебе прощення і рятунку не тільки для себе але й для наших братів сектантів, що ведуть у темряві і тіні смертній.

Благаємо Тебе Отче Пресвятий, випровадь їх з того Вавилону з того царства Антихриста і припровадь до Ісуса до Його Церкви, щоб якнайскорше сповнилося Його бажання „Хай буде одно стадо і один пастир“.

Молимо Тебе о це все, Отче Пресвятий, в ім'я Сина Твого Спасителя Нашого Ісуса Христа. Амінь.

ЛІТЕРАТУРА.

- „Bible readings“. Pacific Press Publishing Association.
 D. M. Canright: Seventh-day Adventism Renowned.
 „Christlicher Hausfreund“ 1924 r.
 W. A. Spicer: Unsere Zeit und das Schicksal der Welt. Hamburg, Basel... (без дату).
 B. Götz: Nauka religji w zborach ewangelicznych chrześcijan dla użytku szkół powszechnych i niedzielnych. Warszawa 1929.
 F. Nickel: Baptysti, kto oni? czym odróżniają się od wyznawców innych religij? Warszawa 1907.
 M. Lesik: Kto są Baptysti. Łódź 1930. Nakładem Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy Baptystów.
 F. Enderson: Zasady Baptystów z punktu widzenia historycznego. Łódź 1922.
 Wyznanie wiary i ustrój zborów ochrzczonych Chrześcijan zwykle nazywanych baptystami.
 Библия протест. видання. Лондон 1928. (П загаломо вживають сектант).
- Милуковъ: Очерки по истории русской культуры, Ч. II. СПб. 1899
 Руттерфорд: Мільони людей тепер живучих ніколи не помруть.
 Визволення.
 Світ в заколоті.
 Боротьба на небі.
 Царство, якого всі бажають.
 Потіха для людей.
 Гарфа Бога.
 Поворот Ісуса.
 Пекло.
 Прапор для людей
 Добробут певний.
 Останні дні.
- Русель: Визлади св. Письма (видання Міжнародного Товариства Дослідників св Письма). Бруклін, Н. Й. 1923:
 Том 1. Божий план віків;
 „ 2. Надійшов час;
 „ 3. Най прийде царство Твоє;
 „ 4. Армагедон;
 „ 5. Поєднання чоловіка з Богом;
 „ 6. Нове сотворіння;
 „ 7. Довершена таємниця;
 День пієсти.
- „Straž“ (Річниця 1925, 1927, 1928).
 „Strażnica Sycyńska“ 1922.
 Oramp: Geschichte des Baptismus. Hamburg 1873.
 White: Sketches of the life of William Müller. Michigan 1879.
 Loughborough: Rise and progress of Seventh-day baptists. Michigan 1879.
 Conrad: Білий ділеа одпочиненіа а традиційна неділеа

